ಶಾಂತಾದೇವಿ ಕಣವಿ

ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದ ಪೈಜಣ

ಸಿಂಸುಡಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಅಥಣಿ

ಪ್ರಕಟನೆ–೧೬

ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದ ಪೈಜಣ

ಕಥಾಸಂಕಲನ

•

ಶಾಂತಾದೇವಿ ಕಣವಿ

•

ಸಿರಿನುಡಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಅಥಣಿ
ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ

KALACHI BIDDA PAIJANA : Collection of short stories by Smt. Shantadevi Kanavi, Published by B. G. Turmari, Sirinudi Prakashana, Athni–591304. Dist :– Belgaum

First Edition Nov. 1987. Pp. 182 + xiv

ಬೆಲೆ : **ಹದಿನೆಂಟು ರೂಪಾಯಿ**
ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೮೭, ಪ್ರಕಾಶಕರು : **ಬ. ಗಂ. ತುರಮರಿ**
ಸಿರಿನುಡಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಅಥಣಿ, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ--೫೯೧೩೦೪, ಮುದ್ರಕರು :
ಸಿ. ಟಿ. ತಡಕೋಡ, ಶ್ರೀ ಶಾರದಾ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್, ತಡಕೋಡಗಲ್ಲಿ,
ಧಾರವಾಡ--೫೮೦೦೦೧

ಅರ್ಪಣೆ

ನನ್ನ ತಂದೆ

ದಿ॥ ಸಿದ್ಧಬಸಪ್ಪ ಗಿಡ್ನವರ

ತಾಯಿ

ಭಾಗೀರಥಿದೇವಿ

ಅವರಿಗೆ

ಅರಿಕೆ

ನನ್ನ ಈ ಐದನೆಯ ಕಥಾಸಂಕಲನವನ್ನು ಓದುಗರ ಮುಂದಿಡಲು ಸಂತೋಷವೆನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಪ್ರಕಟನೆಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡ ಸಿರಿನುಡಿ ಪ್ರಕಾಶನದ ಸೋದರ ಶ್ರೀ ಬ. ಗಂ. ತುರಮುರಿಯವರಿಗೆ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಬಿಡುವು ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡು ಇದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದು ಉಪಕರಿಸಿದ ಗಣ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರಾದ ಶ್ರೀ ಎಲ್. ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ ಅವರಿಗೆ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ನಮನಗಳು.

ಈ ಕತೆಗಳನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಸಂಪಾದಕರನ್ನು ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಇವರೆಲ್ಲರ ಒತ್ತಾಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಎಷ್ಟೋ ಕತೆಗಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದವೇನೊ. ಶಾರದಾ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನ ಶ್ರೀ ತಡಕೋಡ ಇವರ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸ್ಥೆ ವಹಿಸಿ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಾವಿದ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಆರ್. ಬಾಳಿಕಾಯಿಯವರು ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಖಚಿತ್ರ ರೂಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹಾರ್ದಿಕ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಈ ಕೃತಿಯ ಅರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಮಾತು : ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ನಿವೃತ್ತರಾದ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರೇಮ ಅಸಾಧಾರಣವಾದದ್ದು. ಸಂಬಳ ಬಂದೊಡನೆ ಅವರ ಮೊದಲ ಕೆಲಸ ಪುಸ್ತಕ ಕೊಳ್ಳುವದು ಮತ್ತು ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಚಂದಾಹಣ ಕಳಿಸುವದು; ಹಾಗೆಯೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೇಗ ಕೈಗೆ ಸಿಗುವಂತೆ, ಮಾಸದಂತೆ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವದು. ಅವರ ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಕೈಗೂಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಅವರು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಗ್ರಂಥ ಭಾಂಡಾರದಲ್ಲಿಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಕನ್ನಡ, ಮತ್ತು ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯ ಕೃತಿಗಳು ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ವಾಚನಾಭಿರುಚಿಯನ್ನೂ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಪ್ರಚೋದಿಸಿದವು. ೮೫

ವರ್ಷಗಳ ತುಂಬು ಜೀವನವನ್ನು ಬಾಳಿದ ಅವರು ಪುಸ್ತಕವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು ದಿನ ವನ್ನೂ ಕಳೆದವರಲ್ಲ. ಅವರ ಪ್ರಥಮ ಪುಣ್ಯತಿಥಿಯಂದು ನನ್ನ ಈ ಕಥಾ ಸಂಕಲನ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಾಧಾನ ವನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

ದೊಡ್ಡ ಸಂಸಾರದ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ಮನೆಗೆಲಸದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಗೋ ಸಮಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡು ಓದುವದು, ಇಲ್ಲವೆ ನಮ್ಮಿಂದ ಓದಿಸಿ ಕೇಳು ವುದು ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಅಭ್ಯಾಸ. ಎಪ್ಪತ್ತೈದರ ಈ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆಕೆ ಪುಸ್ತಕ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ.

ನನ್ನ ಈ ಗ್ರಂಥ ಸಮರ್ಪಣೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಪ್ರೀತಿಗೆ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿರುಚಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಸಂಕೇತ.

'ಚೆಂಬೆಳಕು,'
ಕಲ್ಯಾಣನಗರ, ಧಾರವಾಡ
೨೬-೧೧-೧೯೮೭

ಶಾಂತಾದೇವಿ ಕಣವಿ

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮಾತು

ಈ ವರುಷದ ಮೊದಲನೆಯ ಗ್ರಂಥ 'ಉರ್ದೂ ಕವಿಗಳು' ಪ್ರಕಟವಾದ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕೃತಿ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿರುವದು ನಮಗೆ ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ. ನಮ್ಮ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲೆಯ ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ಖ್ಯಾತ ಕವಿಗಳೂ ಪರಮ ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರು ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿನ ಪ್ರಕಟಣೆ ಅವರ ಸ್ನೇಹ–ಸಹಕಾರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಗಳ ದ್ಯೋತಕ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನದಲ್ಲಿ ಅವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತಾದೇವಿಯವರ ಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ಇತ್ತು. ಈಗಾಗಲೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಲಾತ್ಮಕ ಕತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನ ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ನಮ್ಮ ಆಶೆ ಫಲಿಸುತ್ತಿರುವದು ನಮಗೆ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ತಂದಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಕಣವಿ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಚಿರಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಸುಮಾರು ನಾಲ್ವತ್ತೈದು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ॥ ಡಿ. ಎಸ್; ಕರ್ಕಿ, ಕವಿ ಈಶ್ವರ ಸಣಕಲ್ಲ, ಎಸ್. ಡಿ. ಇಂಚಲ ಮತ್ತು ವ್ಹಿ. ಕೆ. ಕರಡಿ ಅವರು 'ಕಿರಿಯರ ಬಳಗ'ವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಹಿರಿತನದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ ನನಗೆ ಒದಗಿತ್ತು. ಆಗ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳೂ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ. ಎಸ್. ವ್ಹಿ. ಗಿಡ್ನವರ ಅವರ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಪರ್ಕ ದೊರಕಿತು. ಅವರು ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಎಂದೂ ಮರೆಯದಂತಹದು. ಅವರ ಮನೆಯ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುವಂತಿತ್ತು. ವರಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆ, ಅನುಭಾವಿ ಕವಿ ಮಧುರ ಚೆನ್ನ, ಪ್ರೊ. ಸಿ. ಎಸ್. ಬಾಗಿ ಅವರ ನಿಕಟ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಮನೆ, ಸಾಹಿತಿಗಳ ಮತ್ತು ಸಾಧಕರ ಒಂದು ಒಕ್ಕೂಟವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ತಾಯಿ

ಬಾಗೀರಥಿ ದೇವಿಯುವರು ಅತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತರನ್ನು ಆದರಿಸುವದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ ಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಥ ಹಿರಿಯರ ಮೊದಲನೆಯ ಪುಣ್ಯ ತಿಥಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನದಿಂದ ಈ ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟನೆ ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವದು ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಗೌರವವಾಗಿದೆ. ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ವರುಷ ತುಂಬಿದ ತಾಯಿ ಭಾಗೀರಥಿದೇವಿಯುವರಿಗೆ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಭಾಗ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿದೆದೆಯಿಂದ ಬೇಡುತ್ತೇವೆ.

ಎಂದಿನಂತೆ ಶ್ರೀ ಶಾರದಾ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಶ್ರೀ ಸಿ. ಟಿ. ತಡಕೋಡ ಅವರು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ವಂದನೆಗಳು.

ಅಥಣಿ
೨೦-೧೧-೧೯೮೭

ಬ. ಗಂ. ತುರಮರಿ

ಮುನ್ನುಡಿ

ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತಾದೇವಿ ಕಣವಿಯವರು ಈಗಾಗಲೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳ ಬರಹಗಾರರೆಂದು ಓದುಗರಿಗೆ ಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಈ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿಯ ಅಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಸೋದರಿ ವಿಶ್ವಾಸ ದಿಂದ ನಾನು ಈ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷೆ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸಂತೋಷದಿಂದ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಕಥೆಗಳ ಜಗತ್ತು ಹೊರ ನೋಟಕ್ಕೆ ಸಣ್ಣದು. ಕೆಳಗಿನ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಅಥವಾ ಬಡ ಸಂಸಾರದ ಸದಸ್ಯರ ಬಯಕೆಗಳು, ಆಸೆ-ನಿರಾಸೆಗಳು ಇವೇ ಈ ಕಥೆಗಳ ವಸ್ತು. ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಆಕರ್ಷಣೆ, ತಂದೆ-ತಾಯಿ-ಮಕ್ಕಳು ಇವರ ಸಂಬಂಧ ಇವೇ ಕಥೆಗಾರರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದಿವೆ. ಸಮಾಜ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟರೆ ಈ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಅಥವಾ ಗೊಂದಲಗೊಳಿಸುವ ಆವರಣವಷ್ಟೇ ಆಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಮಾನವ ಹೃದಯದ ಹಂಬಲ. ಈ ಸಂಕಲನದ ಬಹು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವುದು ಅಹಂಭಾವವು ಮರಗಟ್ಟದಿರುವ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಉಕ್ಕುವ ಈ ಹಂಬಲ. ಈ ಹಂಬಲ ಪವಿತ್ರವಾದದ್ದು, ಇಂತಹ ಪ್ರೀತಿಯೇ ಬಾಳನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸ ಬಲ್ಲದು, ಇದು ಅಮೂಲ್ಯ, ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಬಹು ಕಥೆಗಳ ಕೇಂದ್ರ ದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಯತ್ನವೇ ಇಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳ ಸಂಬಂಧ ಗಳ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಗೋಜು ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಅವರ ಬಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡರು ಗಳನ್ನು ತಂದು ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಬಗೆಯುವು. ಬೆಚ್ಚಗಿನ ಭಾವನೆಗಳ, ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಬಯಸುವ ಮತ್ತು ಕೊಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಬಯಸದ ಮತ್ತು ಕೊಡಲಾರದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು. ಮೊದಲನೆಯ ಕಥೆಯಲ್ಲೆ ಪ್ರಭಾಕರ, ಸುಮಿತ್ರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೆ ಬಯಸುವವರು, ಸುಮಿತ್ರೆಯ

ಗಂಡ ಮತ್ತು ವೀರಣ್ಣ ಒಂದಿಷ್ಟು ದೈಹಿಕ ಸುಖವನ್ನು ಬಯಸುವವರು. (ಈ ಕಥೆಯ ಒಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಭಾಕರ ಎಷ್ಟೊ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ತವರಿಗೆ ಬಂದವನು, ಸುಮಿತ್ರೆ ಯನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ: "ಕೆಂಪು ಲಂಗ ಹಾಕಿ, ಹಳದಿ ದಾವಣಿ ಹೊತ್ತು, ಮದರಂಗಿ ಹಚ್ಚಿ ಕೆಂಪಾದ ಬಿಳಿಪಾದಗಳಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪೈಜಣ ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡ್ತಾ ಓಡುವ ಹುಡುಗೀನ ನೋಡ್ತಿದ್ದೆ. ಆಕಿ ಹೋಗಿ ಆ ಪಾರಿಜಾತ ಗಿಡದ ಕೆಳಗೆ ನಿಂತ್ಲು. ನಾನು ಗಿಡಾ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದೆ. ಆಕಿ ಮೈತುಂಬ ತಲಿತುಂಬ ಪಾರಿಜಾತದ ಮಳೀ ಸುರಿತು". ಕೆಂಪು–ಹಳದಿಗಳ ಗೆಳೆತನವೇ ಕುಂಕುಮ ಅರಿಶಿನಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಕೊಡುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪೈಜಣ ಲವಲವಿಕೆಯ ಗುರುತು, ಹೂವಂತೂ ಕೋಮಲತೆ ವಿಕಸನ ಗಳ ಸಂಕೇತ. ಇಡೀ ಚಿತ್ರ ವರ್ಣಗಳ ಮೇಳದಿಂದ ವಿವರಗಳಿಂದ ಹಿತವಾಗು ತ್ತದೆ. ಸಂಭ್ರಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೇ ಅರ್ಥ ವತ್ತಾದ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.) 'ಆಘಾತ'ದಲ್ಲಿ ಮಗನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಬಾಯಿಬಿಡುವ ಜೀವ ಸಾವಿತ್ರಿ. 'ಸೇಡಿನ ಹಿಂದೆ-ಮುಂದೆ'ಯಲ್ಲಿ ಗೌಡ ತನ್ನ ಸಂಖಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕೋಮಲವಾದ, ನವಿರಾದ ಜೀವಗಳ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಚಪ್ಪಲಿಯ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತ ಸಾಗುವ ದುರಹಂಕಾರಿ, ಯಾವ ಮೃದು ಭಾವನೆಗಳೂ ಅವನ ಬಳಿ ಸುಳಿಯಲಾರವು. ಯಮುನಾ, ಶಂಕರೆವ್ವ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಬದುಕುವವರು.

ಇಲ್ಲಿನ ಹಲವು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆ 'ಮುಂದೇನಾಯಿತು ?' ಎಂಬ ಬಾಲಿಶ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ವರ್ಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲದೆ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗುತ್ತದೆ, ಕ್ರಿಯೆಯ ಜಾಳು ಇಲ್ಲಿನ ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ರೂಪ ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದೂ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ. ಹಲವು ಕಥೆಗಳ ಮುಕ್ತಾಯ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪಂಜರದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹಕ್ಕಿ ಜೀವದಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿ ಸುತ್ತದೆ. 'ಪರಿಸ್ಥಿತಿ' ಇಂಥ ಒಂದು ಕಥೆ. 'ಮಗು' ಮತ್ತೊಂದು ಇಂಥ ಕಥೆ. ಈ ಮಾತಿಗೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ಹಲವು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬಹುದಾದರೂ ನನಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯೆನಿಸಿದ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ-

'ಅರ್ಧಾಂಗಿ'. ಹಲವು ಆವಿಷಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ, ತನಗಾಗಿ ಕಾದು ನಿಂತ ಪ್ರೇಮದ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದ ಗಿರೀಶನಿಗೆ ಪಾರ್ಶ್ವವಾಯು ಹೊಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅವನು ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇನ್ನು ಬಹಳ ಸಮಯಬೇಕು, ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವನು ಬರಿಯ ಕೊರಡು. ಇದು ಅವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಆಘಾತವೇ ದುಃಖದಾಯಕವೇ, ಆದರೂ ಕಥೆಯ ಮುಕ್ತಾಯ: "ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತ ಸುನೀತಾ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದ ಗಿರೀಶನ ಎಡಗೈ ಎತ್ತಿ ತನ್ನ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೃದುವಾಗಿ ಸವರಿದಳು. ಗಿರೀಶ ಇನ್ನು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ತನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ಇರುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯ ಅವಳಿಗೆ ಸಂತೋಷ ಕೊಟ್ಟಿತೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಣ್ಣು ಒರಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಕ್ಕಳು." ಬಾಳಿನ ಸಂಕೀರ್ಣತೆ ಇಂತಹ ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುತ್ತದೆ.

ಈ ಮುನ್ನುಡಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಕಲನದ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಎರಡು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು, ಇಲ್ಲಿ ಮಾನವಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಸರಳೀಕರಣಗೊಳಿಸಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮೂಡಿಸಬಹುದು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ ಮುನ್ನ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. 'ಸರಳವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿ' ಎನ್ನುವ ಮಾತೇ ದಾರಿತಪ್ಪಿಸುವುದು. ನವ್ಯವಿಮರ್ಶೆ ನಮಗೆ ಹೊಸ ವಿಮರ್ಶಾ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ, ಸರಳವೆಂದು ತೋರುವ ಕೃತಿಯಲ್ಲು ಸಂಕೀರ್ಣತೆ, ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧ ಎಂದು ಕಾಣುವ ಸ್ಪಂದನಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಇರಬಹುದು ಎನ್ನುವುದು ನಮಗೆ ಅರಿವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಗಾಗಿ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯೂ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸರಳತೆಯೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರಬಲ್ಲದು– ಚಿತ್ರದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಭಾಗವನ್ನೇ ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವುದೂ ಪರಿಣಾಕಾರಿಯಾದಂತೆ. ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತಾದೇವಿ ಕಣವಿಯವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳ ಸರಳೀಕರಣವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಮೊದಲ ಕಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣುವ ವೀರಣ್ಣನನ್ನೇ ನೋಡಬಹುದು. ಬಿಳಿ ಅಥವಾ ಕಪ್ಪು ಎಂದು ಗುಣಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸುವ ಕಲ್ಪನೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವನದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂವೇದನೆ

ಯಲ್ಲ, ಇವನು ಸುಖಾಪೇಕ್ಷಿ, ನಿಜ. ಆದರೆ ದುಷ್ಟನಲ್ಲ. ಸುಮಿತ್ರಳೇ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ, "ಇನ್ನೂ ತನಕಾ ಅವನು ನಾಯಕರ ಮನೀ ಮರ್ಯಾದಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದಾನ." 'ಮಗುವಿಗಾಗಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕುಸುಮ, ಮಹೇಶ ಇಬ್ಬರ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮನುಷ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ಸುಲಭ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ದೂರವಿಟ್ಟ ಒಳಗಣ್ಣು ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸುವಂತ ಹವು. 'ಇದುವೆ ಜೀವ, ಇದು ಜೀವನ'ದಲ್ಲಿ ಸುಮತಿಯ ಗಂಡ ಮುಂಗೋಪಿ, ಹಠದ ಸ್ವಭಾವದವನು, ಆದರೆ ಆ ಬಂಡೆಯೊಳಗೆ ವಿವೇಕ, ಹೃದಯವಂತಿಕೆ ಸೆಲೆಯೊಡೆದಿವೆ.

ಈ ಕಥೆಗಳು ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವು. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜನ, ಇವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಇಲ್ಲಿನ ಘಟನೆಗಳು ನಿತ್ಯಜೀವನದ ಘಟನೆಗಳು. ಈ ಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಇವರ ಆದರ್ಶಗಳ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ, ಇವರ ಸ್ವಭಾವದ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಯಾವ ತತ್ವವಾಗಲಿ ಆದರ್ಶ ವಾಗಲಿ, ಅಮೂರ್ತವಾಗಿ ಎಷ್ಟೇ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಾಗಲಿ, ಬಾಳಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಮಾನವೀಯತೆಯ ಸ್ಪರ್ಶ ಆಗಲೇಬೇಕೆಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಎಲ್ಲ ಕಥೆ ಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುತ್ತದೆ, 'ಇಕಟ್ಟಿ'ನಂತಹ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರಕಟ ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಹಜವಾಗಿ ಈ ಸಂಕಲನದ ಎಲ್ಲ ಕಥೆಗಳೂ ಒಂದೇ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಲ್ಲ. 'ಆಘಾತ'ದಂತಹ ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವ ಕೈ ಪೂರ್ವನಿಶ್ಚಿತ ಬಿಂದುವಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವಂತೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರಾರ್ಧದ ಎರಡು ಮೂರು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಗ್ರಿ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು, ಪಾತ್ರಗಳು ತಾವೇ ಅರಳುವು ದರ ಬದಲು ಕಥೆಗಾರ್ತಿ 'ಹೀಗಾಯಿತು' 'ಹೀಗಾಯಿತು' ಎಂದು ಹೇಳು ವಂತಾಗಿದೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿ ಇದು : ಕುಟುಂಬ ಜೀವ ನವೇ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದರೂ ಪರಂಪರಾಗತ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪುನರ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರೀತಿ ಸತ್ಯ ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ದೃಷ್ಟಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ

ಸಂವೇದನೆಯಿಂದ ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. 'ಮಗು'ದಲ್ಲಿ ಮುದುಕ 'ಈ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮ ಎನ್ನುವುದೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಮಾಯಾ ಜಾಲವಿರಬೇಕು' ಎಂದು ಕೊಂಡವನು, ಆ ಪ್ರೀತಿಯು ತನ್ನ ಮಗಳು ಗಂಡ ನನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡ ಒಂಟಿತನದ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ನೆನೆದು ಮರುಕ್ಷಣವೇ, 'ಛೇ ಇದು ಮಾಯೆ ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ. ಇದು ಜೀವನ' ಎಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮಗು ನಗುತ್ತದೆ. 'ಹೆಗಲಿಗೆ ತಲೆ ಒತ್ತಿ, ಹಿಡಿದು ಚುಕ್ಕು ಬಡಿದ. ನೆತ್ತಿ ಮೂಸಿ ಪುಳಕಿತನಾದ. ಎಳೆದು ಎದೆಗಪ್ಪಿಕೊಂಡ'- ಇದನ್ನು ಬರೆಸುವುದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂವೇದನೆ. ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಈ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಒಂದು ಜೀವವಾಗಿ, ಅರಳಲು ಕಾತರಿಸುವ ಚೇತನವಾಗಿ ಕಂಡಿದೆ, ಗಂಡನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಳಿನ ಪಾಲುದಾರನನ್ನಾಗಿ, ಅರಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲುದಾರನನ್ನಾಗಿ ಬಯಸುವ ಚೇತನವಾಗಿ ಕಂಡಿದೆ.

ಹಲವು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ತಂದು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತಾದೇವಿ ಕಣವಿಯವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯಸೃಷ್ಟಿ ನಂದಾದೀಪವಾಗಲಿ ಎಂದು ಈ ಸೋದರಿಗೆ ನನ್ನ ಹಾರೈಕೆ.

ಜ್ಯೋತಿ, ೩೬೭, ೯-ಎ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ — ಎಲ್. ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್
ಮೂರನೆಯ ಬ್ಲಾಕ್, ಜಯನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೧೧

ಪರಿವಿಡಿ

ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದ ಪೈಜಣ

ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಔತಣಕೂಟ, ಪಾನ ಸಮಾರಂಭವೆಲ್ಲ ಭರ್ಜರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ಮುಗಿದು, ಬಂದವರೆಲ್ಲ ಹೊರಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾಕರ ಹಾಯೆಂದು ರೇಶಿಮೆಯಂಥ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ, ನಿದ್ದೆ ಬಾರದೆ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಪಿ. ಎ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿ ಒಳಗೆ ಬಂದು, "ಇನ್ನೂ ಏನಾದರೂ ಬೇಕೇನು ಕೇಳ್ರಿ, ಸಾಹೇಬ್ರು ಬೇಜಾರು ಪಡ್ಕೊಬಾರದು ಅಂತ ವೀರಣ್ಣ ಕೇಳ್ತಾನ್ರೀ ಸರ್" ಎಂದ. ಅದರ ಅರ್ಥ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ಕೇಳಿದವನಿಗಂತೂ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತು. ಪ್ರಭಾಕರ ಮಾತನಾಡದೇ ಸನ್ನೆಯಿಂದಲೇ ಬೇಡವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ, ತುಂಬ ಹೊತ್ತು ಹೊರಳಾಡಿದರೂ ಏನೇನೋ ನೆನಪುಗಳು ಬಂದು ಮುತ್ತಿ ನಿದ್ದೆಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿದ್ದವು. ಸರಿರಾತ್ರಿ ಕಳೆದ ಮೇಲೆಯೆ ಜೊಂಪು ಹತ್ತಿತ್ತು.

ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಿಲಿಕಿಲಿ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬಹುಬೇಗ ಎಚ್ಚರವಾಗಿತ್ತು ಪ್ರಭಾಕರನಿಗೆ. ಡಾಕ್ ಬಂಗ್ಲೆ ನಿಶ್ಶಬ್ದವಾಗಿತ್ತು. ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡದೆ ವರಾಂಡಾ ದಾಟಿ, ಹೊರಗೆ ಬಂದು ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋದ. ತರತರದ ಹೂವಿನ ಗಿಡಗಳು, ಆಕಾಶಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಎತ್ತರವಾದ ಗಿಡಗಳ ಗುಂಪು, ನೀರಿನ ಕಾರಂಜಿ ಎಲ್ಲವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇತ್ತು, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ. ಕೆಲವು ಹೂವಿನ ಗಿಡಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೂತು ವಿರಾಮ ಪಡೆಯಲು ಸಿಮೆಂಟು ಬೆಂಚುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗಿತ್ತು ಅಷ್ಟೇ. ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬರುತ್ತಾರೆಂದು ಮಾಲಿ ಮುತುವರ್ಜಿ ವಹಿಸಿ ತೋಟವನ್ನು ಕಸಕಡ್ಡಿಗಳಿಲ್ಲದೇ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಪ್ರಭಾಕರ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ದಾಟಿ ಹೋಗಿ ತೋಟದ ಕೊನೆಗೆ ಇದ್ದ ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ. ಶುದ್ಧವಾದ ಗಾಳಿಯನ್ನು, ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ನೀಳವಾಗಿ ಉಸಿರಾಡಿದ. ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ದೂರದ ವರೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿದ. ಆಕಾಶ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೆಂಪೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಮಂಜಿನ ಮುಸುಕು ಹಾಕಿದ ಬೆಟ್ಟಗಳು ದೂರದ ವರೆಗೂ ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಡಾಕ್ ಬಂಗ್ಲೆ ಇದ್ದದ್ದು

ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಎತ್ತರವಾದ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ. ಗುಡ್ಡದ ಕೆಳಗಿದ್ದ ರಾಮಪುರದಿಂದ ಹೊರಟು ದಾರಿಗಡ್ಡನಿಂತ ಬಂಡೆಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಅಂಕುಡೊಂಕಾಗಿ ಹಾವಿನಂತೆ ಸುತ್ತು ಬಳಸಿದ ಟಾರ್‌ರೋಡ ಡಾಕ್ ಬಂಗ್ಲೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತ್ತು. ಪ್ರಭಾಕರ ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳದಿಂದ ರಾಮಪುರದ ಎತ್ತರವಾದ ಕೆಲವು ಮನೆಗಳು, ಬಾಲ ಗೋಪಾಲನ ಗುಡಿ, ಅವರ ಮುಂದಿನ ಕಲ್ಯಾಣಿ, ಪೇಟೆಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗ, ನಾಯಕರ ಹಳೆಯ ಅರಮನೆಯ ಕೊನೆಯ ಅಂತಸ್ತು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ರಕ್ಷಿಸಲು ನಿಂತ ಖಾಕಿ ಡ್ರೆಸ್ಸಿನ ಶಿಸ್ತಿನ ಸಿಪಾಯಿಗಳಂತೆ ಧೂಳು ಮುಸುಕಿದ ಬಂಡೆಗಲ್ಲುಗಳು ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನಿಂತಿವೆ. ಮಕ್ಕಳು ಲಗೋರಿ ಆಡಲು ಕಲ್ಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಇಟ್ಟಂತೆ ಕಾಣುವ ಆ ಬಂಡೆಗಲ್ಲುಗಳು ಯಾವಾಗ ಜಾರಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಹಾದಿಹೋಕರ ತಲೆ ಒಡೆಯುವವೋ ಎಂದು ಭಯಪಡುವಂತಿವೆ. ಆದರೆ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ಕಸ್ಸಿನ ಸಾಹಸಿಗಳಂತೆ ಸಮತೋಲನ ಕಾಯುತ್ತ ನಿಂತಿವೆ.

ನೂರೈವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ರಾಮಪುರವನ್ನು ಆಳಿದ ಪಾಳೆಯಗಾರ, ಕೆಚ್ಚೆದೆಯ ಬಂಟ ಭರಮ ನಾಯಕನ ಕಾರ್ಯಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಕಂಡ ಆ ಬಂಡೆಗಳು ಅವನ ಅಟ್ಟಹಾಸಕ್ಕೆ ಮಾರ್ದನಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವೆಂದು ತಮಗೆ ಇತಿಹಾಸ ಪಾಠ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜೋಶಿ ಮಾಸ್ತರರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಪ್ರಭಾಕರ ಇನ್ನೂ ಮರೆತಿಲ್ಲ. ಮಾಸ್ತರರ ಹಿರಿಯರು ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಆಸ್ಥಾನ ಜೋತಿಷಿಗಳಾಗಿ ಇದ್ದರಂತೆ. ಭರಮನಾಯಕನ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉಜ್ವಲ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆದ ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ನಾಯಕನ ಮರಿಮೊಮ್ಮಗನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪಾಳೆಯಗಾರಿಕೆ ಕೈ ಬಿಡುವುದು ಎನ್ನುವುದೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ಹಾಗೆಂದು ಮಾಸ್ತರರು ಬಡಾಯಿ ಕೊಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ನಿಜವೋ ಸುಳ್ಳೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು ? ಪಾಳೆಯ[illegible]ಿಕೆ ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಂತೂ ಪ್ರಭಾಕರ ಕಂಡಿದ್ದ.

ಜೋಶಿ ಮಾಸ್ತರರು ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಪುರಾಣ ಸುರು ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು ಸುಮಿತ್ರೆಯ ಮುಖ ಅರಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ

ಕಪ್ಪು ಕಣ್ಣುಗಳು, ತೀಡಿದ ಹುಬ್ಬು, ನೀಳವಾದ ಮೂಗು, ತೆಳು ತುಟಿ, ಬಳಕುವ ದೇಹ ಸುಮಿತ್ರೆ—ನಿಜಕ್ಕೂ ಪದ್ಮಿನಿ ಜಾತಿಯ ಹೆಣ್ಣು. ಅವಳ ಸಾದಗಪ್ಪು ಬಣ್ಣದಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಭಾಕರ ಶಿಲಾಬಾಲಿಕೆ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರೂ ಇಟ್ಟಿದ್ದ. ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಕ್ಕೇ ತನ್ನ ಮೈಮಾಟದಿಂದ ನೋಡುವ ವರ ಕಣ್ಣು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು ಸುಮಿತ್ರೆ. ಹಳೆಯ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಹೆಸ ರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪಾಳೆಯಗಾರನಾಗಿದ್ದ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನಾಯಕರ ಮಗಳ ಮಗಳು ಸುಮಿತ್ರೆ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೇ ತಬ್ಬಲಿಯಾದ ಸುಮಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅಜ್ಜ ಅಮ್ಮ ಅಚ್ಚೆಯಿಂದಲೇ ಬೆಳೆಸಿದ್ದರು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವರಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳಿಗೆ ಅಗ್ರ ಸ್ಥಾನ. ಅವಳ ಅಜ್ಜ ಪಾಳೆಯಗಾರನಾದರೆ ತನ್ನ ತಂದೆ ಮಾಮಲೇದಾರ! ತಾನೇನು ಕಡಿಮೆ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಭಾಕರ. ತಂದೆಯೊಡನೆ ನಾಲ್ಕು ಊರು ತಿರುಗಾಡಿ ಗೌಡ ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರಿಂದ ಮುಜುರೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ತನಗೆ ಸುಮಿತ್ರೆಯನ್ನು ಚೇಷ್ಟೆಮಾಡುವದು, ಪೀಡಿಸುವದು ತುಂಬ ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ. ಉಳಿದ ಹುಡುಗರು, ಜೋಶಿಯವರ ಹಾಗೆ ಅದೇ ಊರಿನವರೇ ಆದ ಮಾಸ್ತರರು ಇವರೆಲ್ಲ ಸುಮಿತ್ರೆಗೆ ಕೊಡುವ ಗೌರವವನ್ನು ನೋಡಿ ತನಗೆ ಉಕ್ಕಿ ಬರುವ ನಗು, ಪ್ರಭಾಕರನ ಚೇಷ್ಟೆಯ ಮಾತು, ಮೊಂಡು ಧೈರ್ಯ, ಟೀಕೆ–ಟಿಪ್ಪಣೆಗಳು ಸುಮಿತ್ರೆಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದವು……

ಒಂದು ದಿನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಿತ್ರೆಯ ಕಾಲಿನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪೈಜಣ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದದ್ದು ಪ್ರಭಾಕರನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಬಹಳ ಹುಡುಕಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಅತ್ತು ಕರೆದು ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟೊಡನೆ ಸುಮಿತ್ರೆ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಅರಮನೆಯ ಗೇಟಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಪ್ರಭಾಕರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, 'ಸುಮೀ…' ಎಂದ. ಓ ಗೊಡದೆ ಅವಳು ಹೊರಳಿ ನೋಡಿದಳು. ಮುಖ ಬಾಡಿತ್ತು. ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗಾಗಿ ಊದಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಪ್ರಭಾಕರನ ಜೀವ ಚುರ್ರ್ ಎಂದಿತು. ಪೈಜಣ ಎತ್ತಿ ಅವಳ ಮುಖಕ್ಕೆ ಹಿಡಿ ದಿದ್ದ. ತಕ್ಷಣ ಇಂದ್ರಜಾಲ ಮಾಡಿದಂತೆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ, ನಗುವ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತುಟಿಗಳು ಕೆಂಪೇರಿದ ಕೆನ್ನೆ, ಮಿರಿಮಿಯುತ್ತಿದ್ದ

ಎದೆ, ಪೈಜಣ ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟ ಪ್ರಭಾಕರ ತಟ್ಟನೆ ಬಗ್ಗಿ ಅವಳ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಮುತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ಅತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಡದ ಮುಗ್ಧೆ ಸುಮಿತ್ರೆ "ಪ್ರಭಾ– ಪೈಜಣ ಸಿಕ್ಕಿತು ಛೊಲೋ ಆತು. ಇದನ್ನ ಕಳಕೊಂಡು ಬಂದರ ಹೊಡತಾ ಕೊಡ್ತೀನಿ ಅಂದಿದ್ಲು ಅಜ್ಜಿ" ಎಂದಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾಕರ ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದ.

ಹೆಜ್ಜೆ ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡದೆ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿದ್ದ ಪಿ. ಎ. 'ಸರ್' ಎಂದ. ಪ್ರಭಾಕರ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಎದ್ದು ಬಂಗ್ಲೆಯತ್ತ ನಡೆದ.

* * *

ರಾಮಪುರ ಕಾಲೇಜಿನ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡ ಊರ ಹೊರಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಡ್ಡದ ಕೆಳಗೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿತ್ತು. ಪಾಳೆಯಗಾರ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ನಾಯಕರ ಹೊಲವನ್ನು ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಊರಿನ ಶ್ರೀಮಂತರಿಗೆ ಮಾರಿ ಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದ ಶ್ರೀಮಂತ ಪುಢಾರಿ ವೀರಣ್ಣ ಕಾಲೇಜ ಕಟ್ಟಲು ಜಾಗವನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಗಳನ್ನು ದೇಣಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದ. ಅಂದಿನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜಿನ ಉದ್ಘಾಟನೆ ಯೊಡನೆ ಮಂತ್ರಿ ಪ್ರಭಾಕರರಾಯರಿಂದ ವೀರಣ್ಣನ ಸನ್ಮಾನವೂ ನಡೆಯುವ ದಿತ್ತು. ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂಗ್ಲೆಗೆ ಬಂದ ಆತಿಥೇಯ ವೀರಣ್ಣನೊಡನೆ ಪ್ರಭಾಕರ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟವನ್ನಿಳಿದು ಕಾಲೇಜ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟ. ಕಾರು ಊರಿನ ನಡುವೆ ಹಾಯ್ದು ಬರುವಾಗ ವೀರಣ್ಣ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಊರಿನ ಪರಿ ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಹೊಸ ಸರಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಮಾರ್ಕೆಟ್, ಬಾಲ ವನ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತನ್ನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದು ಎಂದು ಜಂಬ ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಂಡ. 'ನೀಲಾಂಜನ' ಟಾಕೀಸಿನ ಭವ್ಯ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ನೋಡಿದ ಪ್ರಭಾಕರ ಅದು ವೀರಣ್ಣನದೇ ಸ್ವಂತ ತುರಾಯಿ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮೌನವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಕೊಂಡ. ಮುಂದಿನ ಓಣಿ ದಾಟಿದೊಡನೆ ಪ್ರಭಾಕರ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕಿಟಕಿ ಯತ್ತ ಬಗ್ಗಿದ.

"ತಿಮ್ಮಪ್ಪನಾಯಕರ ಹೆಸರು ಕೇಳಿರಬಹುದಲ್ಲ ಸರ್, ಅವರದೇ ಹಳೇ ಅರಮನೆ" ಕಾರು ಗೇಟಿನ ಬಳಿ ಬಂದಾಗ ಪ್ರಭಾಕರ ಡ್ರೈವರನ ಬೆನ್ನು

ತಟ್ಟಿ ಕಾರು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತಾನೇ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದು ಅವಸರದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದ. ವೀರಣ್ಣ ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲದೆ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ.

"ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಪಾಳೇಗಾರರು. ಸರ್, ರಾಮಪುರದ ನಾಯಕರು. ಈಗ ಎಲ್ಲಾ ಕಳಕೊಂಡು ಮೂಲಿಗೆ ಬಿದ್ದಾರ. ಅರಮನಿ ನೋಡ್ರಿ ಹೆಂಗ ಹಾಳು ಸುರೀತದ."

ದೊಡ್ಡ ಗೇಟಿನಿಂದ ಫರ್ಲಾಂಗು ದೂರವಿದ್ದ ಅರಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಹೂದೋಟದಲ್ಲಿ ಈಗ ಮೊಣಕಾಲೆತ್ತರ ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಅರಮನೆಯ ಸುತ್ತು ಇದ್ದ ಪ್ರಾಕಾರದ ಗೋಡೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುದರಿಂದ ಊರಿನ ಬಿಡಾಡಿ ದನಗಳು, ಕತ್ತೆಗಳು ಸಲೀಸಾಗಿ ಒಳಗೆ ಬಂದು ಆರಾಮ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಇವರನ್ನು ಕಂಡು ಕತ್ತೆಯೊಂದು ಅರಚುತ್ತ ಓಡಿಹೋಯಿತು. ಅಡ್ಡ ಬಂದ ನಾಯಿಗೆ ಪಿ. ಎ. ಕಲ್ಲು ಬೀಸಿದ. ಅರಮನೆಯ ಒಂದು ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು ಕಿತ್ತು ಬುಡಮೇಲಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಟ್ಟಡ ಈಗ ಶಿಥಿಲಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಕಲ್ಲು ಒಂದೊಂದೇ ಸಡಿಲಾಗಿ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣಿನ ರಾಶಿಯಿತ್ತು. ಸುಣ್ಣ ಬಣ್ಣವಿಲ್ಲದೆ ಹೊರ ಗೋಡೆ ಬಣ್ಣಗೆಟ್ಟು, ಮಳೆ ನೀರಿನಿಂದ ಪಾಚಿಗಟ್ಟಿ ಕರ್ರಗಾಗಿ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಜಾಲಂದರಗಳೆಲ್ಲ ಬಿರುಕು ಬಿಟ್ಟು ಅರ್ಧಮರ್ಧ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ಒಂದು ಕಿಟಕಿಗೂ ಬಾಗಿಲುಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭಾಕರ ವಿಚಾರ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಒಂದೊಂದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ಒಳಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದ. ವೀರಣ್ಣ ಪಿಸುದನಿಯಲ್ಲಿ, "ನಾಯಕರ ಆರು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು ಪಾಲು ಬೇಡಿ ಈ ಮನೀ ಹಂಚಿಕೊಂಡಾರ. ಒಳಗ ಅವರ ಅಂತಃಪುರ ಅವ. ಘೋಷಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಅದಾರ್ರಿ ಸರ್" ಎಂದ. ಸ್ಮಶಾನದಂತಿದ್ದು ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವಷ್ಟು ನಿಶ್ಶಬ್ದವಾಗಿದ್ದ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ ಪ್ರಭಾಕರನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ, "ಯಾರಿದ್ದಾರ ? ಇಂಥಾ ಮನೀಯೊಳಗ" ಎಂದ. ಕೂಡಲೇ ವೀರಣ್ಣ "ನಾಯಕರ ದೊಡ್ಡ ಮಕ್ಕಳು ಮೂರು ಮಂದಿ ತೀರಿಕೊಂಡಾರ, ಇಬ್ಬರು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗ್ಯಾರ. ಇಲ್ಲೇ ಇರುವವರು ಅಂದರ ನಾಯಕರ ಕಿರೀಮಗಾ ರಾಮನಾಯಕರ

ಸರ್". "ಹೌದೇ" ಎನ್ನುವಂತೆ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಹುಬ್ಬೇರಿಸಿದ ಪ್ರಭಾಕರ ನಿಗೆ ವೀರಣ್ಣ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸಿದ. "ಆದರ ರಾಮನಾಯಕರು ಅರ್ಧಾಂಗವಾಯು ಆಗಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡದು ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷ ಆದೂವರಿ. ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಬರೂದಿಲ್ಲ. ಅವರು, ಅವರ ರಾಣಿಸಾಹೇಬ, ಆವರ ಮಗಾ ಇಷ್ಟುಮಂದಿ ಇಲ್ಲೆ ಇರತಾರ್ರಿ". ಪ್ರಭಾಕರ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೊರಟು ಗೇಟಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ನಿಂತು ಮತ್ತೆ ಅರಮನೆಯುತ್ತ ನಿಟ್ಟಿಸಿದ. ಅವನ ಹೃದಯುದ ಕೋಲಾಹಲ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿತ್ತು. ಜಣ್...ಜಣ್... ಜಣ್ ಬೆಳ್ಳಿ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಮಧುರ ನಿನಾದ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿತು. ಮೂರಂತಸ್ತಿನ ಕೋಣೆಯ ಕಿಟಕಿಯಲ್ಲಿ ನೆರಳೊಂದು ಸರಿಯಿತು. ಪ್ರಭಾಕರ ಮಾತನಾಡದೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದು ಕಾರನ್ನೇರಿದ.

* * *

ಕಾಲೇಜಿನ ಕಟ್ಟಡದ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವವಾದ ಮೇಲೆ ವೇದಿಕೆಗೆ ಬಂದ ಮಂತ್ರಿ ಮಹಾಶಯರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಂದ ಸ್ವಾಗತ ಗೀತೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಮಾಲಾರ್ಪಣೆ, ಪ್ರಜಾ ಜನರಿಂದ ಮನವಿಗಳು, ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಸಲ್ಲಿಕೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಬಹುಮಾನಿತರಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಅಮೃತಹಸ್ತದಿಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿತರಣೆ ಎಂದರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾ ಹಕರು. ಪ್ರಭಾಕರ ತನ್ನ ಹಸ್ತಗಳತ್ತ ನೋಡಿ ನಕ್ಕು ಎದ್ದು ಬಹುಮಾನ ಕೊಡತೊಡಗಿದ. 'ಲಕ್ಷ್ಮಣ ನಾಯಕ' ಎಂದು ಕರೆದಾಗ ವೇದಿಕೆಯನ್ನೇರಿ ಬಂದ ಯುವಕನನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾಗಿ ಅವನನ್ನೇ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೇ ನೋಡಿದ ಪ್ರಭಾಕರ. ನಗುವ ಕಪ್ಪು ಕಣ್ಣುಗಳು ಅವನ ಹೃದಯುದ ಆಳವನ್ನೇ ಮೀಟಿದವು. ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು ವಿನೀತರಾಗಿ ಮೆಲುದನಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಪಾಳೆಗಾರ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ನಾಯಕರ ಮೊಮ್ಮಗ–ರಾಮನಾಯಕರ ಮಗ–ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ಕೊನೆಯ ವರ್ಷದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ". ಬಹುಮಾನ ಕೊಟ್ಟು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಅವನ ಬಲಗೈ ಹಿಡಿದು ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಅಲುಗಿಸಿದ ಪ್ರಭಾಕರ. ಆ ಮೃದು ಸ್ಪರ್ಶ ಅವನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹಿಂದೆ–ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದಕ್ಕೆ–ಎಳೆಯಿತು...

ಊರಿಗೆ ಹೊರಟ ಪ್ರಭಾಕರ ಅಂದು ಸುಮಿತ್ರೆಯ ಭೆಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವಳೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಅವನ ಕೈ ಹಿಡಿದಳು.

"ಪ್ರಭಾ, ನೀನು ಗಂಡು ಹುಡುಗ, ಕಾಲೇಜ ಕಲೀಲಿಕ್ಕೆ ಹೊಂಟಿ, ಕಲತು ಸಾಹೇಬ ಆಗೂವವಾ. ನಾನು–ಹೆಣ್ಣು...ಸಾಲೀ ಮುಗಿಸಿ ಮನೀ ಯೊಳಗೆ ಮೂಲಿ ಹಿಡದು ಕೂಡ್ರುತೇನಿ." ತುಂಬಾ ಬೇಸರದಲ್ಲಿದ್ದಳು ಸುಮಿತ್ರೆ.

"ನಿಮ್ಮಜ್ಜ ನಿನ್ನ ಮೂಲಿಯೊಳಗ ಕೂಡ್ರುಸೂದಿಲ್ಲಾ ಸುಮಿ. ರಾಮ ನಾಯಕಗ ಮದುವೀಮಾಡಿ ಸೊಸಿನ್ನ ಮಾಡಿಕೋತಾರಂತ ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಇನ್ನೇನು ಬಿಡು ನೀನು ಪಾಳೇಗಾರತಿ, ನಮ್ಮಂಥಾ ಬಡವರನ್ನ ಯಾಕ ನೆನಸತಿ ?"

ಸುಮಿತ್ರೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಚಿಮ್ಮಿದವು. "ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಹಂಗಸತೀಯಾ ಪ್ರಭಾ ? ಪಾಳೇಗಾರ ಅನ್ನೂ ಹೆಸರ ಬಿಟ್ಟರ ಈಗ ಅಜ್ಜಗ ಏನು ಉಳದದ ? ತುಂಬಿದ ಮನಿ, ಆಳು–ಕಾಳು ಎಲ್ಲಾ ಹೋಗಿ ಬರೇದ ಆಗೇದ. ಅಜ್ಜಿ ದಾಸಿಗೆ ಪಗಾರಾ ಕೊಡಲಿಲ್ಲಾ ಅಂತಾ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ್ಲು. ಅದಕ್ಕ ಈಗ ಅಜ್ಜಿ ತಾನ ಕಸಾ ಗುಡಿಸಿ, ಅಜ್ಜನ ಸೇವಾ ಮಾಡಿ, ಒಬ್ಬರಿಗೂ ತಿಳೀದಾಂಗ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಕೂಡ್ರುತಾಳ."

"ಹೌದು, ಒಂದ ದಿನಾ ನಿಮ್ಮಜ್ಜ ಅಪ್ಪನ ಮುಂದ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ಕೊಂಡರಂತ. ಸರಕಾರದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿಗಿ ಹಣಾ ಸಿಗೂ ಹಾಂಗ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರತಿದ್ದರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತಿದ್ರಂತ ದಿನ ದಿನಕ ನಿಮ್ಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕೆಡಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತೇದ ಅಂತಿದ್ರು ಅಪ್ಪ."

"ಇಂಥಾ ಮನೀಯೊಳಗ ವಿದ್ಯಾ, ಬುದ್ಧಿ, ಗುಣಾ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲದ ರಾಮನಾಯಕನ ಹೆಂಡತಿ ಆಗಿ ನಾನು ಎಷ್ಟು ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದೇನು? ಪ್ರಭಾ ನಾ ಈಗ ಏನು ಮಾಡಲಿ ?"

ಉತ್ತರಿಸಲು ಕಠಿಣವಾಗಿದ್ದ ಸುಮಿತ್ರೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಏನೂ ಮಾತ ನಾಡದೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅವಳ ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣೀರೊರೆಸಿದ್ದ ಪ್ರಭಾಕರ...

ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಯಾವಾಗಲೋ ವೇದಿಕೆ ಇಳಿದು ಹೋಗಿದ್ದ. ಮುಂದಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಬಂದು ನಿಂತಾಗ ಪ್ರಭಾಕರ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಕೈ ಚಾಚಿದ.

* * *

ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿ ಬಂಗ್ಲೆಗೆ ಬಂದು, ಬೇಡ ವಾಗಿದ್ದರೂ ಅತಿಥಿಗಳೊಡನೆ ಹರಟುತ್ತ, ಊಟ ಮಾಡಿ, ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆ ಯಲು ಎದ್ದ ಪ್ರಭಾಕರನಿಗೆ ಪಿ.ಎ. ನೆನಪಿಸಿದ. "ಸರ್, ಮೂರು ಗಂಟೇಕ ನಾವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಣಣಪುರಕ್ಕ ಹೊರಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲೆ ನಾಲ್ಕಕ್ಕ ತಾವೊಂದು ಮೀಟಿಂಗ ಕರೆದೀರಿ."

ಮತ್ತೆ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಳಾಡಿದ ಪ್ರಭಾಕರ ಎದ್ದು ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿ ನಿಂತು ದೂರದ ವರೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿದ. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸುಮಿ ತ್ರೆಯ ಅಜ್ಜನ ಹವಾಮಹಲ್ ಆಗಿತ್ತು ಈ ಬಂಗ್ಲೆ. ಸುಮಿತ್ರೆಗೆ ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತಿ ಬಂದು, ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತು ದೂರದ ವರೆಗೂ ಹಬ್ಬಿದ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನೂ, ಕೊಳ್ಳ ಗಳನ್ನೂ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಜ್ಜನ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಪೇರಲ, ಸೀತಾ ಪೇರಲದ ತೋಟಗಳನ್ನೂ ನೋಡುವದೆಂದರೆ ತುಂಬ ಖುಷಿ. ಅವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ತಾನೇ ಮಾಲಿಕಳೇನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ನೋಡುವಳು. ಅವಳು ಹಾಗೆ ಮೈ ಮರೆತು ನೋಡುವಾಗ ಪ್ರಭಾಕರ ಆಕಾಶ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವಿನಿಂದ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕಚಗುಳಿ ಇಟ್ಟು ಅವಳ ಧ್ಯಾನ ಭಂಗ ಮಾಡುವನು. ಅವಳ ನೀಳವಾದ ಜಡೆ ಹಿಡಿದೆಳೆಯುವನು. ಅವಳು ಹೊಡೆಯಲು, ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರೆ ಕೈಗೆ ಸಿಗದೆ ಓಡುವನು, ಅವರಿಬ್ಬರ ಕಿಲಕಿಲ ನಗುವಿನಿಂದ ಜೀವತಳೆದ ಬಂಡೆಗಳೂ ನಗುವವು...

ಹೊರಗೆ ರಂಗಪ್ಪ ಯಾರೊಡನೆಯೋ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಹೆಣ್ಣು ಧ್ವನಿ...? ಪ್ರಭಾಕರನ ಕಿವಿ ಚುರುಕಾದವು. "ರಂಗಪ್ಪಾ..." ಎಂದ. ರಂಗಪ್ಪ ಒಳಗೆ ಬಂದು ಹೇಳಿದ, "ಸಾಹೇಬರ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರೋ ಹೆಣ್ಮಕ್ಕಳು ಬಂದಾರ್ರಿ. ಮಲಗ್ಯಾರ ಅಂತ ಹೇಳಿದೆ. ನಾ ಆ ತನಕಾ ಇಲ್ಲೇ ಕೂತು ಕಾಯ್ತೀನಿ ಅಂದರ್ರಿ." ಪ್ರಭಾಕರನ ಎದೆ ಬಡಿತ ಹೆಚ್ಚಿತು.

ಕಿಟಕಿಯ ದಂಡೆಗೆ ಆತುಕೊಂಡೇ ಹೇಳಿದ, "ನಾ ಮಲಗೂದಿಲ್ಲಾ, ಒಳಗ ಕಳಿಸು ಅವರನ್ನ."

ಜರಿಯಂಚಿನ ಗುಲಾಬಿ ರೇಶಿಮೆಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟ, ಜರದ ಕಸೂತಿ ಮಾಡಿದ ಕೆಂಪು ಶಾಲನ್ನು ತಲೆ ತುಂಬ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡ ಮಧ್ಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಒಳಗೆ ಬಂದಳು. ಅವಳು ಎರಡೂ ಕೈ ಜೋಡಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಪ್ರಭಾಕರ ಹುಡುಗನಂತೆ ಅವಳ ಕೈ ಹಿಡಿದು ತಂದು ಕಿಟಕಿಯ ಹತ್ತಿರ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹೇಳಿದ, "ಸುಮಿ...ನಾ ಇಲ್ಲೆ ನಿಂತು ಏನು ನೋಡತಿದ್ದೆ ಗೊತ್ತದೇನು?" ಸುಮಿತ್ರೆ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಅಗಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅವನ ಮುಖವನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. "ಕೆಂಪು ಲಂಗ ಹಾಕಿ, ಹಳದಿ ದಾವಣಿ ಹೊತ್ತು, ಮದ ರಂಗಿ ಹಚ್ಚಿ ಕೆಂಪಾದ ಬಿಳಿ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪೈಜಣ ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡ್ತಾ ಓಡುವ ಹುಡುಗೀನ ನೋಡ್ತಿದ್ದೆ· ಆಕಿ ಹೋಗಿ ಆ ಪಾರಿಜಾತ ಗಿಡದ ಕೆಳಗ ನಿಂತ್ಲು. ನಾನು ಗಿಡಾ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದೆ, ಆಕಿ ಮೈತುಂಬ ತಲೀ ತುಂಬ ಬಿಳಿಕೆಂಪು ಪಾರಿಜಾತದ ಮಳೀ ಸುರೀತು."

ಮೈಮರೆತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಭಾಕರನ ಕೈ ಹಿಡಿದು. "ಪ್ರಭಾ ನೀ ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಮರತಿಲ್ಲಾ ?" ಎಂದಳು ಸುಮಿತ್ರೆ. ಪ್ರಭಾಕರ ಉತ್ತರ ಕೊಡದೆ ಅವಳ ಹೆಗಲ ಸುತ್ತ ಕೈ ಬಳಸಿ ಕಿಟಕಿಯತ್ತ ತಿರುಗಿಸಿದ. ಮೌನ ದೀರ್ಘವಾಯಿತು. ಮಾತು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಕಾಲ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ...! ಹಜಾರದ ಗೋಡೆ ಗಡಿಯಾರ ಮೂರು ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿತು. ಸುಮಿತ್ರೆ ಎಚ್ಚೆತ್ತು, "ಪ್ರಭಾ...ನಮ್ಮ ಮನೀ ಪರಿ..." ಅರ್ಧದಲ್ಲೇ ತಡೆದು ಪ್ರಭಾಕರ, "ನನಗ ಎಲಾ ಗೊತ್ತದ ಸುಮಿ...ನಾ ಮುಂಜಾನೆ ಅರಮನಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೆ." ಎಂದು ಉಸಿರು ಎಳೆದ.

"ನೀ ಬಂದದ್ದು ನಾನೂ ನೋಡಿದೆ. ವೀರಣ್ಣ ಹೇಳಿದಾ ನೀನೂ ಮೂರು ಗಂಟೇಕ ರಾಮಪುರ ಬಿಡತೀ ಅಂತ. ಅದಕ್ಕ—ಅವಸರ ಮಾಡಿ ನಾ ಬಂದೆ." ಪ್ರಭಾಕರನ ಮನದಲ್ಲಿ ಎದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತೆನ್ನುವಂತೆ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದಳು ಸುಮಿತ್ರೆ.

"ಪ್ರಭಾ, ನಿನಗ ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತದ ಅಂತ ತಿಳಿದಿದ್ದೀ. ಆದರ ವೀರಣ್ಣ ಹಣಾಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ದೇಹ, ರೂಪ ಕೊಂಡುಕೊಂಡಾನ ಅನ್ನೂದು ನಿನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ"

"ಸುಮಿ..." ಪ್ರಭಾಕರ ಆವೇಶದಿಂದ ಕೂಗಿದ.

"ಪ್ರಭಾ...ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದ ಆಸ್ತಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಳದು, ಬಂಗಾರ, ಬೆಳ್ಳಿ ಸೂಳೀ ಮನೀ ತುಂಬಿದ ಮ್ಯಾಲೆ ಗಂಡ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡವಾ ಗುಣಾ ಆಗ ದಂಥಾ ಜಡ್ಡಿನಿಂದ ಹಾಸಿಗಿ ಹಿಡದಾ. ಆವಾಗ ನಾ ಏನು ಮಾಡಬೇಕಾ ಗಿತ್ತು ? ಮನುಷ್ಯ ಹವಾತಿಂದು ಬದುಕಲಿಕ್ಕಂತೂ ಸಾಧ್ಯ ಇಲ್ಲಾ. ಅಜ್ಜ ಅಮ್ಮ ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಣ್ಣ ಕೂಸು. ನನಗ ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕು ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲಾ. ಮೂರು ಜೀವಾ ಉಳಸಲಿಕ್ಕೆ ವೀರಣ್ಣನ ಸೂಳಿ ಆದೆ. ಆದರ ಇನ್ನೂ ತನಕಾ ಅವನೂ ನಾಯಕರ ಮನೀ ಮರ್ಯಾದಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದಾನ." ಪ್ರಭಾಕರನ ಕೈ ತನ್ನ ಎರಡೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣಿಗೊತ್ತಿಕೊಂಡಳು. ಸುಮಿತ್ರೆ "ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆ ರಾಮನಾಯಕನ್ನ ಮದುವಿ ಆದಾಗನ ನಾನು ಸೂಳಿ ಆಗಿದ್ದೆ ಪ್ರಭಾ. ಹೃದಯ ನಿನಗ ಕೊಟ್ಟೆ, ಮೈ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟೆ. ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು ಅದೆಲ್ಲಾ ಯಾಕೀಗ. ನನ್ನ ಮಗಾ ಈ ವರ್ಷ ಬಿ. ಎ. ಆಗ್ತಾನ. ಅವನಿಗೊಂದು ನೌಕರಿ ಕೊಡ ಸ್ತೀಯಾ ? ಅದನ್ನ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೇ ಬಂದೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ."

ಸುಮಿತ್ರೆಯ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದ ಪೈಜಣವನ್ನು ತಾನು ಮತ್ತೆ ಹುಡುಕು ವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ಪ್ರಭಾಕರ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ○

ಇಕ್ಕಟ್ಟು

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸರಕಾರೀ ದವಾಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರರು ಆದಿತ್ಯ ವಾರವೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕು ಎಂದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಡಾ॥ ಶಿವಣ್ಣ ಅಂಥ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ನೋಡಲೇಬೇಕಾಗಿರುವ ಕೇಸುಗಳಿದ್ದರೆ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ತಾಸು ಇದ್ದು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಊಟಮಾಡಿ ಮಲಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಮಾಡಿದ್ದೇ ರಾಜ್ಯ. ಕೊನೆಯ ಪಕ್ಷ ಆದಿತ್ಯವಾರವಾದರೂ ರಾಜ ನಂತೆ ಆರಾಮವಾಗಿರೋಣ ಎಂದು ಬಯಸುವ ಶಿವಣ್ಣ ರೋಗಿಗಳಿಂದ ಕರೆ ಬಂದಾಗ ಅನುಮಾನಿಸದೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿ ಹೋಗಿಬಿಡು ತ್ತಿದ್ದ. ಸುಮಾರು ಐದಾರು ಸಾವಿರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಸರಕಾರಿ ದವಾಖಾನೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಯಾವನೋ ಪುಣ್ಯವಂತ ಎಂ.ಎಲ್.ಎ.ನ ದಯ ದಿಂದ. ಆದರ್ಶವಾದೀ ಯುವಕ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಡಾಕ್ಟರ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿ ಸಿದ್ದು ಆ ಹಳ್ಳಿಗರ ಪುಣ್ಯದಿಂದ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ೮–೧೦ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಜನಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದ. ರೋಗಿಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ದೇವರಾಗಿದ್ದ.

ಶಿವಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ ಶಾಲಿನಿ ಚೊಚ್ಚಲು ಹೆರಿಗೆಗೆ ತವರಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಿಂಗಳು ಕಳೆದಿತ್ತು. ಶಿವಣ್ಣನಿಗೆ ಈಗ ಬೇಸರ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮೊರೆಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಸಮೀಪದ ಇನ್ನೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರನಾಗಿದ್ದ ಗೆಳೆಯ ಆನಂದನಲ್ಲಿ ಆದಿತ್ಯವಾರ ಹೋಗಿಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರದ ಆಳು ಸಿದ್ಧಪ್ಪನ ಹೆಂಡತಿ ಮಲ್ಲವ್ವ ಬಿಸಿಬಿಸಿಯಾಗಿ ರುಚಿಯಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡು ತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಳ್ಳಿಯವಳಾದರೂ ಶಾಲಿನಿಯ ಟ್ರೇನಿಂಗಿನಿಂದ ಶುಚಿಯನ್ನೂ ಕಲಿತಿದ್ದಳು. ಶಿವಣ್ಣನಿಗೆ ಮನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಚಿಂತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ವೇಳೆ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಶಿವಣ್ಣ ಈ ಆದಿತ್ಯವಾರ ಆನಂದನಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿದ್ದ.

ಆನಂದ ಇವನಿಗಿಂತ ಎರಡು ವರ್ಷ ಮೊದಲು ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದ. ಹೆಚ್ಚು ಅನುಭವಿಯಾಗಿದ್ದ. ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಒಂದು ತಾಸಿನ ಬಸ್ ಪ್ರಯಾಣ, ಒಂದು ಮೈಲು ಕಾಲು ನಡಿಗೆ ಸಾಕು. ಆದರೆ ಇಂದು ಅವನು ದವಾಖಾನೆಗೆ ಹೋಗಲೇ ಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವಿತ್ತು. ಎರಡು ಕೋಣೆಯ ಆ ಕಟ್ಟಡದ ದುರಸ್ತಿ ಕೆಲಸ, ಸುಣ್ಣ ಹಚ್ಚುವದು ನಡೆದಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಶಿವಣ್ಣ ಜಿಲ್ಲಾ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದಿದ್ದ. ಸರಕಾರದ ಹಣ ವೆಂದರೆ ಜನತೆಯ ಹಣ. ಅದು ಪೋಲಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಇವತ್ತು ಆ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿಯೇ ಆನಂದನಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಶಿವಣ್ಣ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಹೊರಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಯಾರೋ 'ಡಾಕ್ತರ ಸಾಹೇಬರ' ಸಾಹೇಬರ' ಎಂದರು. ಮಲ್ಲವ್ವ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ಬಂದು ಹೇಳಿದಳು, "ರಂಗ ಬಂದಾನ್ರೀ ಅಪ್ಪಾರ. ಕರ್‍ಯಾಕ ಹತ್ಯಾನ."

"ಯಾವ ರಂಗಾ ? ಯಾಕ ಬಂದಾನ ?"

"ಕಲಾಯಿ ಮಾಡ್ತಾನಲ್ರೀ ಅವನರೀ ರಂಗ, ನಿಮ್ಮ ಹತ್ರ ಕೆಲಸ ಐತಿ ಅಂತಾನ್ರೀ."

ಟವೆಲ್ ಹೆಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡೇ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟ ಶಿವಣ್ಣನಿಗೆ ಮಲ್ಲವ್ವ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೇಳಿದಳು "ನ್ಯಾರಿ ಆಗೇದ್ರಿ. ಚಪಾತಿ ಆರ್‍ತಾವ. ಲಗೂ ಬರ್‍ರಿ." ತನ್ನ ತಾಯಿಯಂತೆಯೇ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕಾಳಜಿ ಮಾಡುವ ಮಲ್ಲವ್ವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಗುತ್ತ ಶಿವಣ್ಣ ಹೊರಗೆ ಹೋದ. ಹಿತ್ತಿಲ ಬಾಗಿಲ ಹೊರಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ನಿಂತ ರಂಗ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಬಗ್ಗಿ ಕೈ ಮುಗಿದ.

"ಯಾಕೋ ರಂಗಪ್ಪಾ. ಏನು ಕೆಲಸ ಅದ. ಅವ್ವಾರು ಊರಿಗೆ ಹೋಗ್ಯಾರ. ಭಾಂಡಿ ರಿಪೇರಿ, ಕಲಾಯಿ ಕೆಲಸ ಏನೂ ಇಲ್ಲಾ."

"ಯಪ್ಪಾ ನಂದಃ ಕೆಲಸ ಇತ್ರಿ" ಮುಖ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತ ನಿಂತ ರಂಗಪ್ಪನನ್ನು ಶಿವಣ್ಣ ಅವನಿಗೆ ಹಣ ಬೇಕಾಗಿದೆ, ಕೇಳಲು ಸಂಕೋಚ

ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಬಡವರು ಅವನಿಂದ ಐದು, ಹತ್ತು ರೂ. ಕೈಗಡ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ತಿರುಗಿ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಸುಲಗಾಯಿ, ಕುಂಬಳಕಾಯಿ, ಶೇಂಗಾ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಋಣ ತೀರಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದರು. ತಿರುಗಿ ಕೊಡದೆ ತಾವು ಡಾಕ್ಟರರಿಂದ ಕೈಗಡ ಪಡೆದದ್ದನ್ನೂ ಮರೆತು ಓಡಾಡುವ ಭಂಡರೂ ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಜನರ ಇಂಥ ವರ್ತನೆ ಯಿಂದಲೇ ಅವರವರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಶಿವಣ್ಣ. ಪಟ್ಟಣ ವೇನು, ಹಳ್ಳಿಯೇನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಂತರು, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರು, ದುಡಿಮೆಗಾರರ ಜೊತೆಗೇ ಸೋಮಾರಿಗಳು, ಸುಳ್ಳುಗಾರರು, ಭ್ರಷ್ಟರು ಕೂಡ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವದನ್ನು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು ತ್ತಿದ್ದ ಶಿವಣ್ಣ.

"ರೊಕ್ಕ ಬೇಕೇನೋ ರಂಗಪ್ಪಾ ? ಎಷ್ಟು ಬೇಕು ?"

"ಛೇ, ಛೇ, ರೊಕ್ಕ ಬ್ಯಾಡ್ರಿಯೆಪ್ಪಾ, ನಿಮ್ಮ ಕಡೆ ಬ್ಯಾರೆ ಕೆಲಸ ಇತ್ರಿ.." ತನ್ನ ಕೆಲಸವೇನು ಎನ್ನುವದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳದೆ ಕೈ ಹೊಸೆಯುತ್ತ ನಿಂತು ವೇಳೆ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ರಂಗಪ್ಪ ಶಿವಣ್ಣನ ಸಹನೆ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ.

"ಏನೋ ಕೆಲಸ ಐತೀ ಅಂತೀ, ಏನೂ ಹೇಳವೊಲ್ಲಿ ? ಹಿಂಗ್ಯಾಕ ? ಔಷಧಾ, ಬೇಕೇನು ? ಯಾರಿಗೆ ಜಡ್ಡಾಗೆದೇನು ?"

"ಹೌದ್ರಿ ಯಪ್ಪಾ ಔಷಧಿ ಬೇಕು. ನಿಮಗ ಪುಣ್ಯಾ ಬರ್ತದ, ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳ್ತೀನಿ."

"ಯಾರಿಗೆ ಜಡ್ಡಾಗೇದ? ದವಾಖಾನೆಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಬಾ. ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಬಿಟ್ಟು ಬರ್ತೀನಿ. ನೋಡಿ ಔಷಧಾ ಕೊಡ್ತೀನಿ". ಒಳಗೆ ಹೊರಡಲು ತಿರುಗಿದ ಶಿವಣ್ಣನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ರಂಗಪ್ಪ ಬಗ್ಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ.

"ಬಿಡೋ ರಂಗಪ್ಪ, ಕಾಲು ಯಾಕ ಹಿಡೀತಿ ? ಡಾಕ್ಟರ ಆಗೇನಿ. ಸರಕಾರದೋರು ಪಗಾರ ಕೊಡ್ತಾರ ಔಷಧಾ ಕೊಡ್ತೀನಿ. ಇದರಾಗೆಲ್ಲಾ ಪಾಪಾ ಪುಣ್ಯಾ ಏನ ಬಂತು ? ಕಾಲು ಬಿಡು. ದವಾಖಾನಿಗೆ ಬಾ".

ರಂಗಪ್ಪ ಶಿವಣ್ಣನ ಕಾಲು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ನಿಂತ. "ಆಕೀಗೆ ಮೂರ್ನಾಕು ತಿಂಗಳ ಆಗೇದ್ರಿ. ಬಿಳೂ ಹಾಂಗ ಏನರೆ ಔಷಧಾ ಕೊಡ್ರಿ" ಶಿವಣ್ಣ ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದ : "ಯಾಕೊ ಮಕ್ಕಳು ಬ್ಯಾಡೇನು ನಿನಗ ? ಈಗ ಎಷ್ಟು ಅದಾವು ? ಹೆರಿಗಿ ಆಗಲಿ ಬಿಡು.. ನಿನ್ನ ಹೇಣ್ತಿಗೆ ಆಪರೇಶನ್ ಮಾಡಿಸೋಣಂತ."

"ಯಪ್ಪಾ, ನನ್ನ ಹೆಣ್ತಿ ಅಲ್ರಿ. ನನ್ನ ತಂಗಿ ಬಸರ ಆದಾಳ್ರಿ. ಅದನ್ನ ತಗಸಬೇಕಾಗೇದ."

"ತಗಸೂದು ಛೆಲೋ ಅಲ್ಲೊ ರಂಗಪ್ಪಾ. ಹೆರಿಗಿ ಆಗಲಿ ಬಿಡು."

"ಯಪ್ಪಾ, ತಪ್ಪ ಹೊಟ್ಟ್ಯಾಗ ಹಾಕೊಳ್ರಿ. ದೊಡ್ಡ ಮನಸ ಮಾಡಿ ಔಷಧಾ ಕೊಡ್ರಿ. ತಂಗೀ ಗಂಡ ಸತ್ತು ಭಾಳ ದಿನಾ ಆತ್ರಿ."

ಶಿವಣ್ಣನ ಸಿಟ್ಟು ನೆತ್ತಿಗೇರಿತು. "ಏನೋ, ನನ್ನ ಅಂದರ ಏನಂತ ತಿಳಕೊಂಡೀ ಮಗನ ? ಹಾದರಾ ಮಾಡವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಸಹಾಯ ಮಾಡಾಕ ಸರಕಾರದವರು ಪಗಾರಾ ಕೊಟ್ಟು. ನನ್ನ ಇಟ್ಟಾರಂತ ತಿಳಕೊಂಡೀ ಏನು ? ಹೋಗಿನ್ನ. ಮನೀಗೂ ಬರಬ್ಯಾಡಾ, ದವಾಖಾನಿಗೂ ಬರಬ್ಯಾಡಾ, ನಡೀ."

"ಯಪಾ ಸಾವಕಾಸ್ರೀ ಯಪ್ಪಾ. ಸನ್ಮಂತ ತೊಗೊಳ್ರೀ. ಬಡವರಿಗೆ ನೀವ ದೇವರಾಗಿ ಬಂದೀರಿ. ಬಯ್ಯಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ಮನೀ ಮರ್‍ವಾದಿ ಹೊಕ್ಕೈತಿ ಅಂತ ಕೇಳಾಕ ಬಂದಿನ್ರೀ."

ರಂಗಪ್ಪ ಅಳುವುದೊಂದು ಬಾಕಿ ಇತ್ತು. ಅವನ ಮುಖ ನೋಡುವ ದನ್ನೂ ಸಹಿಸದೆ ಶಿವಣ್ಣ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಒಳಗೆ ಬಂದ. ನ್ಯಾರಿಗೆ ಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ರಂಗಪ್ಪ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು

ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತಿದ್ದ. ಕಾಲೆಳೆದು ಹಾಕುತ್ತ ಅವನು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಕೋಣೆಯಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಿವಣ್ಣ ಹೊರಗೆ ಬಂದ.

ಡಾಕ್ಟರ ಸಾಹೇಬರ ಮರ್ಜಿ ತಿಳಿದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ಸುಣ್ಣ ಹಚ್ಚುವವನಿಗೆ ತಾನೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಬೇಗ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿದ. ಅಡ್ಡಾಡಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಕೀಲಿ ಹಾಕುವಂತೆ ಸಿದ್ದಪ್ಪನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಶಿವಣ್ಣ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲಿನ ಕೋಟಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿದ.

"ಅಪ್ಪಾರ ಮುಂಜಾನಿ ರಂಗ ಮನೀ ಕಡೆ ಬಂದಿದ್ನಂತಲ್ರೀ." ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಾತಾಡಿದ ಸಿದ್ದಪ್ಪನ ಮುಖವನ್ನು ಸುಮ್ಮನೇ ನೋಡಿದ ಶಿವಣ್ಣ.

"ನೀವು ಬಯ್ದು ಕಳಿಸಿದಿರಂತ್ರೀ, ಭೋಲೊ ಮಾಡಿದ್ರಿ ಲುಚ್ಚಾ ಆದಾನ ಅಂವಾ. ತಂಗಿ ಬಸರ ಆದಾಳಂತ ಹೇಳಿ ನಿಮ್ಮ ಕಾಲು ಹಿಡಕೊಂಡನಂತ. ಆದೆಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳು. ರಂಗಗ ಅಕಿ ದೂರದ ಸಂಬಂಧ ಆಗಬೇಕ್ರಿ. ಸಣ್ಣಾಕಿರತ ಗಂಡ ಸತ್ತಾ. ರಂಗನ ಅವ್ವ ಮನ್ಯಾಗ ತಂದ ಇಟಕೊಂಡಿದ್ಲು. ಇಂವಾ ಅಕಿನ್ನ ಇಟಕೊಂಡಾನ್ರಿ ಈಗ ಬಸರ ಆಗಿದ್ದು ಇಂವಗ. ಮರ್ಯಾದಿ ಹೊಕ್ಕೈತಿ ಅಂತ ನಿಮ್ಮ ಕಾಲು ಹಿಡಕೊಂಡಾನ. ಸೂಳೀಮಗಾ ಹಿಂತಾ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡೂ ಮುಂದ ಮಾನಾ ಮರ್ವಾದಿ ಎಚ್ಚರ ಇರಾಂಗಿಲ್ಲ ಕಾಣತೈತಿ." ಮಾತು ಮುಗಿಸಿದ ಸಿದ್ದಪ್ಪ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಮುಗಿಯಿತೆನ್ನುವಂತೆ ಕೀಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಹೋದ.

ಚಹ ಕುಡಿಯುತ್ತ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಶಿವಣ್ಣ ಆನಂದನಿಗೆ ರಂಗಪ್ಪನ ಕಥೆ ಹೇಳಿದ. ತಾನು ಬಯ್ದು ಕಳಿಸಿದ್ದೂ ಹೇಳಿದ. ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಆನಂದ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಶಿವಣ್ಣನನ್ನು ಕೇಳಿದ. "ಶಿವಣ್ಣಾ ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಹಜ ಗುಣದೊಳಗ ಕಾಮ ಅನ್ನೂದು ಒಂದು. ಈ ಮಾತು ನೀ ನಂಬತೀಯೋ ಇಲ್ಲೋ? "

"ಹೌದು, ಅಲ್ಲ ಅಂತ ಯಾರ ಅಂತಾರ ? ಹಸಿವು, ನಿದ್ದಿ ಹಾಂಗ ಅದೂ ಸಹಜ ಕ್ರಿಯೆ. ಒಪ್ತೇನಿ. ಆದರ ಹಾಂಗ ಅಂತ ಹಾದರಕ್ಕ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಟ್ಟರ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಬುಡಮೇಲು ಆಗೂದಿಲ್ಲೇನು?"

"ಶಿವಣ್ಣಾ ನೀನು ಆದರ್ಶವಾದಿ ಇದ್ದೀ ಅನ್ನೂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತದ. ಹಾಂಗ ವಿಚಾರವಾದೀನೂ ಇದ್ದೀ ಅಂತ ತಿಳಿಕೊಂಡೀನಿ. ಹಾದರಕ್ಕ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡಬೇಕು ಅಂತಾ ನಾ ಹೇಳೂದಿಲ್ಲಾ. ಆದರ ಇಂಥಾ ವಿಷಯದೊಳಗ ಸಮಾಜದಾಗ ಶ್ರೀಮಂತರ ಸಮಸ್ಯಾ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಬಗೀ ಹರಿತಾವ, ಆಗ ಸಮಾಜ ಬುಡಮೇಲು ಆಗೂದು ದೂರ ಉಳೀತು, ಸುದ್ದಿ ಸುದ್ಧಾ ಹೊರಬೀಳೂ ಹಾಂಗಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದ್ರ ಅವರಿಗೆ ರೊಕ್ಕದ ಬಲಾ ಇರ್ತದ. ಆ ವಾಸಂತಿ ಕತೀ ಗೊತ್ತದ ಇಲ್ಲೋ ?"

"ಹಾಂ. ನಮಕಿಂತ ಎರಡ ವರ್ಷ ಸೀನಿಯರ ಇದ್ಲಲಾ ಅಕೀನ ಹೌದಲ್ಲೊ ? ಗೊತ್ತದ ಬಿಡು. ಕಲತು ಮುಗಿಯುತನಾ ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಗೆಳೆಯರು ಅಕೀಗೆ."

"ಡಿ ಆ್ಯಂಡ ಸಿ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಕಲಿಯೂ ಮುಂದ ಆಕೀನೂ ಹೊಟ್ಟಿ ಇಳಿಸಿಕೊಂಡಳು ಅಂತ ಮೇರಿ ಸಿಸ್ಟರ ನಮ್ಮ ಮುಂದ ಹೇಳತಿದ್ದಳು. ಈಗ ನೋಡಿದಿಲ್ಲೊ ಫಾರಿನ್ ರಿಟರ್ನ್ಡ್ ಡಾಕ್ಟರ ಗಂಡ ಸಿಕ್ಯಾನ. ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ನರ್ಸಿಂಗ ಹೋಂ ತಗದಾರ. ಬೊಗಸೀಲೆ ರೊಕ್ಕಾ ಬಳೀತಾರ."

"ಬೊಗಸೀಲೆ ಅಲ್ಲೋ, ಸಲಕೀಲೆ ಅನ್ನು, ಆಕೀ ಬಂಗ್ಲೆ ಏನು, ಕಾರು ಏನು, ಅಬ್ಬಬ್ಬಾ."

"ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ಅದೆಲ್ಲಾ ಹಾಳಾಗಲಿ, ನನಗ ಅನಸ್ತದ–ಗಂಡ ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದೂ ಹಾದರಾ ಮಾಡೂದು ತಪ್ಪು. ಈಗ ನೋಡು ರಂಗನ ಹುಡುಗಿ ಬಸರ ಆದರ ಮಂದಿ ಛೀ ಥೂ, ಅಂತಾರ. ಆಕಿ ವಿಧವಾ ಆದಾಗ ಯಾರರೆ ಆಕಿನ್ನ ಲಗ್ನ ಆದರೇನು ? ಅಕೀನೂ ಮನುಷ್ಯಾಳ ಅಲ್ಲೇನು ?

ಕಾಮಕ್ಕ ಅಕಿನೂ ಬಲಿ ಆಗಿರ್ಬೇಕು. ನೀ ಹಿಂಗ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಆಕೀಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿ ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು."

"ನೀ ಹೇಳೂದೆಲ್ಲಾ ಖರೇ ಅನಸ್ತದ ಆನಂದಾ. ನಾನು ಆಕೀಗೆ ಔಷಧಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೊಟ್ಟೀ ಇಳಿಸಿದೆ ಅನ್ನೂದು ಹಳ್ಳೀ ಮಂದಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದರ ನನ್ನ ಗೌರವ ಏನು ಉಳದೀತು ? ಸೂಲಗಿತ್ತಿಕಿಂತ ಕಡೀ ಆಗ್ತೀನಿ. ಇವತ್ತ ಇಕೀ, ನಾಳೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬಾಕಿ. ಇದs ಕೆಲಸಾ ಮಾಡಬೇಕಾಗತದ ನಾನು. ಅದಕ್ಕ ಮೊದಲ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಇರ್ಬೇಕು ಅಂತ ನನ್ನ ವಿಚಾರಾ."

"ನಾನೂ ಹಿಂಗ ವಿಚಾರ ಮಾಡತಿದ್ದೆ ಮೊದಲ. ಆದರ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಯಿತು."

"ಏನಾತು ? ನಿನ್ನ ಹತ್ತರ ಯಾರರೆ ಬಂದಿದ್ದರೇನು ?"

"ಹುಂ. ನಾನು ನೌಕರೀ ಹಿಡದು ಆರು ತಿಂಗಳಾಗಿತ್ತು. ಒಬ್ಬ ಮಾಸ್ತರಾ ಇಂಥಾದೇ ಕೇಸು ತಗೊಂಡು ನನ್ನ ಕಡೀಗೆ ಬಂದಾ. ಅಕೀ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಾಸ್ತರನ ಮಗಳು. ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗಿ. ಅಪ್ಪ ವರಾ ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಹಣ್ಣಾಗಿದ್ದ. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡೂದು ಕನಸಿನ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಮದಿವಿ ಮುಂದಕ ಹೋಗತಿತ್ತು. ಹುಡುಗಿ ಸಣ್ಣ ಮಾಸ್ತರನ ಗೆಳಿತನಾ ಮಾಡಿ ಬಸರಾದ್ಲು. ಗಾಬರಿ ಆಗಿ ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಬಂದು ಭಾಳ ಹೇಳಿಕೊಂಡಾ. ನಾನೂ ನಿನ್ನಾಂಗ ಆದರ್ಶ, ಮರ್ಯಾದಿ ಅಂತ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಅವನ್ನ ಬಯ್ದು ಕಳಿಸಿದೆ. ಮುಂದ ಹದಿನೈದು ದಿನದೊಳಗೆ ಹುಡುಗಿ ಬಾವಿ ಹಾರಿಕೊಂಡಳು. ಪೋಲೀಸರು ಪಂಚನಾಮೆ ಮಾಡಿ, ಪೋಸ್ಟ ಮಾರ್ಟಂಗೆ ಹೆಣಾ ನನ್ನ ಹತ್ತರ ತಂದರು. ಟೇಬಲ್ ಮ್ಯಾಲೆ ಮಲಗಿದಾಕಿನ್ನ ನೋಡಿ ನನಗ ಶಾಕ್ ಆಯ್ತು. ಹರೇದ ಹುಡುಗಿ ಕಣ್ಣು, ಮೂಗಿಲೆ ಚೆಲುವಿ. ಯಾರನ್ನೋ ಲಗ್ನ ಆಗಿ, ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಹಡದು, ಹೆಂಡತಿ–ತಾಯಿ ಆಗಬೇಕಾದಾಕಿ ಈಗ ಹೆಣಾ ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ಲು. ಜೀವನ ಮುಗಿದುಹೋಗಿತ್ತು. ವಾಸಂತಿ ನೆನಪಾತು. ಆಗ ನಂದು ತಪ್ಪಾತು ಅನ್ನಿಸ್ತು. ಔಷಧಿ ಕೊಟ್ಟು ಈ ಜೀವಾ ನಾನು ಬದಕಸೂದು ಸಾಧ್ಯ ಇತ್ತು ಅಂತ ಕೆಟ್ಟನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಆಕಿ

ಅಪ್ಪ ಸಾಲಾ ಸೋಲಾ ಮಾಡಿ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ನನಗ ಕೊಡಲಿಕ್ಕ ಬಂದರು. ಮಗಳು ಬಸರಿದ್ಲು ಅನ್ನೊ ಮಾತು ರಿಪೋರ್ಟಿನ್ಯಾಗ ಬರಬಾರದು ಅಂತ. ಆ ನೋಟು ಅವರ ಕೈಯಾಗಿಟ್ಟು, ಬೆನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ಸಮಾಧಾನಾ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಿದೆ. ಆಗಿನಿಂದ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಪೂರ್ವಕ ತಪ್ಪು ಮಾಡವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಾರದು, ಸಹಜವಾಗಿ ಇಂಥಾ ತಪ್ಪು ಆದರ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದೆ."

ಶಿವಣ್ಣನಿಗೆ ಆನಂದನ ಮಾತು ಹಿಡಿಸಿದವು. ಆದರ್ಶ ತತ್ತ್ವಗಳಿಗಿಂತ ಮಾನವೀಯತೆ ದೊಡ್ಡದು. ಸಾಧ್ಯವಾದರ ನಾಳೆ ರಂಗನನ್ನು ಕರೆಸಬೇಕು ಎಂದುಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ. ಮರುದಿನವೇ ಶಾಲಿನಿಗೆ ಹೆರಿಗೆಯಾಯಿತೆಂದು ತಾರು ಬಂದಿತು. ಹದಿನೈದು ದಿನ ರಜೆ ಹಾಕಿ ಶಿವಣ್ಣ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದ.

* * *

ಹೆಂಡತಿ ಮಗನೊಡನೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆದು ಡ್ಯೂಟಿಗೆ ಹಾಜರಾದ ಶಿವಣ್ಣ. ಹೊಸ ಹುರುಪಿನಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ. ಬೇಗ ಬೇಗ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ದವಾಖಾನೆಗೆ ಹೋಗಲು ತಯಾರಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ನ್ಯಾರಿ ತಂದಿಟ್ಟ ಮಲ್ಲವ್ವ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮಾತು ತೆಗೆದಳು. ಕಾಣೆ ನೋಡುತ್ತ ನಿಧಾನವಾಗಿ ತೂಕ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾತನಾಡುವ ಸ್ವಭಾವದವಳು ಅವಳು.

"ಈ ಕಲಿಯುಗದಾಗ ಎಂತೆಂತಾ ಇಚಿತ್ರ ನಡಿತೈತ್ರಿ ಅಪ್ಪಾರ, ನಂಬಾಕೂ ಆಗೂದಿಲ್ಲಾ ಬಿಡಾಕೂ ಆಗೂದಿಲ್ಲಾ."

ಶಿವಣ್ಣ ತುತ್ತು ಬಾಯಿಗಿಡುತ್ತ "ಯಾಕವ್ವ ? ಏನಾತು ?" ಎಂದ.

"ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಕಲಾಯಿ ರಂಗಪ್ಪನ ಆಡು ಮೂರುಮರಿ ಈದೈತ್ರಿ. ಎಡ್ಡು ಆಡಿನ ಮರಿ ಅದಾವ್ರಿ. ಇನ್ನೊಂದು ಕೂಸು ಇದ್ದಾಂಗ ಐತ್ರಿ. ಥೇಟ್ ಕೂಸು. ಇದೆಂಥಾ ಇಚಿತ್ರ, ಶಿವನ, ಇನ್ನೂ ಏನೇನು ಕಾಣಬೇಕೋ ಈ ಕಣ್ಣು ?"

"ರಂಗಪ್ಪನ ಆಡು ಕೂಸು ಈದದ ? " ಶಿವಣ್ಣನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಚಳುಕು ಹೊಡೆದಂತಾಯಿತು. ನೀರಿನ ತಂಬಿಗೆ ಎತ್ತಿ ಗಟಗಟ ಕುಡಿದ. "ಯಾವ ರಂಗಪ್ಪ? ಯಾವಾಗ ಈದದ ?" ಅನುಮಾನವಿದ್ದರೂ ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಕೇಳಿದ.

"ಕಲಾಯಿ ಮಾಡೂ ರಂಗಪ್ಪ ರೀ. ಆವತ್ತ ನಿಮ್ಮ ಕಡೆ ಕೆಲಸ ಐತಿ ಅಂತ ಬಂದಿದ್ದಲ್ರೀ. ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಆವನ ಆಡು ಈದೈತಿ. ಜನಾ ಜಾತ್ರಿ. ಮಂದಿ ಅದನ್ನ ನೋಡಾಕ ಹಂಗs ಬಂದ ಬರತಾರ. ಯಾರ ತೌಡು-ನುಚ್ಚು ಕೊಟ್ರು, ಯಾರ ಕಾಳ-ಕಡೀ ಕೊಟ್ರು, ಈ ಇಚಿತ್ರಾ ನೋಡಾಕ ಆಸ ಪಾಸ ಹಳ್ಳಿ ಮಂದೀನೂ ಬರಾಕ ಹತ್ಯಾರಂತ. ಒಂದ ತಗಡಿನ ಡಬ್ಬಿ ಇಟ್ಟಾರಂತ. ಆದರಾಗ ರೊಕ್ಕಾ ಹಾಕಿ ನೋಡತಾರಂತ, ನಮ್ಮಾ ಹಿರ್ಯಾ ಹೇಳತಿದ್ದಾ."

"ನೀ ನೋಡಿ ಬಂದೀ ಏನು ಮಲ್ಲವ್ವಾ." ?

"ಯಪ್ಪಾ ಊರ ಮಂದೀನ ಬಂದು ನೋಡೂ ಮುಂದ ನಾನು ಬಿಟ್ಟೇನ್ರಿ. ರಾತ್ರೀನ ನೋಡಿ ಬಂದೆ. ಥೇಟ ಮನಷ್ಯಾರ ಕೂಸು ಇದ್ದಾಂಗೈತಿ. ಇಟ ಒಂದ ಮಾವಿನಕಾಯಿಟು ತಲೀ ಅವ. ಕಣ್ಣು ಮೂಗು ಎಲ್ಲಾ ಮೂಡೇದ. ಟೊಂಕದ ತನಾ ಕಾಣತೈತ್ರಿ. ಕೆಳಗ ನೆಟ್ಟಗ ಕಾಣಂಗಿಲ್ಲಾ ಸೊಟ್ಟ ಸೊಟ್ಟ ಆಗೇದ. ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಜೀವಾನ ಇದ್ದಿಲ್ಲಂತ್ರೀ."

ಕೈ ತೊಳೆದು ಅರಿವೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಶಿವಣ್ಣ ರಂಗನ ಮನೆ ಎಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಮಲ್ಲವ್ವನನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನೆಟ್ಟಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೇ ನಡೆದ. ನಡೆದ ವಿಷಯವೇನೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತ ಹೊರಟ ಅವನಿಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಚಿತರೆಷ್ಟೋ ಜನ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರೂ ಲಕ್ಷ್ಯ ವಿರಲಿಲ್ಲ. ಡಾಕ್ಟರ ಸಾಹೇಬರು ಬಂದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ರಂಗ ತಾನೇ ಓಡೋಡಿ ಬಂದು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ.

"ಬರ್ರಿ, ಡಾಕ್ತರ ಸಾಹೇಬ್ರು ಬರ್ರಿ, ನನ್ನ ಹೆಣ್ತಿಗೆ ಜಡ್ಡು ಜೋರು ಆಗೇದ್ರಿ. ನೀವು ಊರಾಗ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ನನ ಜೀಂವಾನ ಹೋಗಿತ್ತು. ದೇವರು

ಬಂದಾಂಗ ಬಂದ್ರಿ" ಎಂದು ಕಾಲು ಬಿದ್ದು ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕರೆಯುತ್ತ ಅವ ರನ್ನು ಹಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಡದೆ ಮನೆಯ ಒಳಗೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ.

ಮಬ್ಬುಗತ್ತಲಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡಿದ ಶಿವಣ್ಣನಿಗೆ ಹೊರಸಿನ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ಮಲಗಿದ್ದುದು ಕಂಡಿತು. "ಇಕೀ ನಿನ್ನ ಹೇಣ್ತಿ ಏನು ?"

"ಹೌದ್ರಿ ಯಪ್ಪಾ, ಅರ್ಧಾಂಗ ಹೊಡದು ಎಡ್ಡವರ್ಸ ಆದೂವ್ರಿ. ಮೂರು ಮಕ್ಕಳು ಆಗೂ ತಂಕಾ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿ ಇದ್ದಳ್ರಿ. ಈಗ ನೋಡ್ರಿ ಕೊಡ್ಡ ಬಿದ್ದಾಂಗ ಬಿದ್ದಾಳ. ಮಾತೂ ಇಲ್ರಿ. ಇದು ಗುಣ ಆಗೂ ಜಡ್ಡ ಅಲ್ಲಾ ಅಂತ ಹೇಳ್ತಾರ್ರಿ. ನನಗಂತೂ ಜೀವಾನ ಬ್ಯಾಸರ ಆಗೇದ. ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳ್ನ ನೋಡಲ್ಯೋ, ಇಕೀ ಚಾಕರೀ ಮಾಡಲ್ಯೊ, ದುಡ್ಯಾಕ ಹೋಗಲ್ಯೋ ಏನ ಮಾಡಲಿ ಯಪ್ಪಾ ನೀವ ಹೇಳಿ" ರಂಗಪ್ಪ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟ. ರೋಗಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಶಿವಣ್ಣ "ನಾಳೆ ಯಾರನ್ನರೆ ಕಳಸು ಔಷಧ ಕೊಡ್ತೀನಿ. ಎಣ್ಣೆನೂ ಕೊಡ್ತೀನಿ, ಕೈ ಕಾಲಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ತಿಕ್ಕು. ಗುಣಾ ಆದರೂ ಆಗಬಹುದು"ಎನ್ನುತ್ತ ಎದ್ದ.

ಇನ್ನೊಂದು ಮೂಲೆಯುಲ್ಲಿ ಅರಿವೆಯ ಗಂಟು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ನರಳುವ ದನಿ ಹೊರಟಾಗ ಶಿವಣ್ಣ ಬೆಚ್ಚಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತ. ರಂಗಪ್ಪ ಮತ್ತೆ ಅವನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ.

"ಯಪ್ಪಾ ಆಕಿನ್ನ ಆಟ ನೋಡ್ರಿ. ಯಪ್ಪಾ, ದೇವರು ಬಂದಾಂಗ ಬಂದೀರಿ. ಶಗಣೀ ತಿನ್ನೂ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡೀನ್ರಿ. ನೀವು ಇಕೀಗೆ ಔಸದಿ ಕೊಡಲಿಲ್ರಿ. ಹಳ್ಳೀ ಸೂಲಗಿತ್ತೀನs ಏನೋ ಮದ್ದು ಕೊಟ್ಟಳ್ರಿ. ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಇಕೀ ಹಲಿವುಳಿದಳ್ರಿ. ಮೈಮ್ಯಾಲೆ ಭಾಳ ಹೋಗಾಕ ಹತ್ತೇತಿ. ಎಚ್ಚರಾನ ಇಲ್ಲಾ. ಹೀಂಗ ಆದರ ಸತ್ತ ಹೋಕ್ಕಾಳ. ಬಡವನ ಮ್ಯಾಲೆ ದಯಾಮಾಡಿ ಆಕೀನ್ನಟು ಉಳಸ್ರೀ. ಯಪ್ಪಾ ನಿಮ್ಮ ಕಾಲ ಬೀಳ್ತೀನಿ. ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರ ಹೇಳಿ ಬದಕ್ಕೊಂತೀನಿ" ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ರಂಗನನ್ನು ಸರಿಸಿ ಶಿವಣ್ಣ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ ಕೊಟ್ಟ. ಎರಡು ಗುಳಿಗೆ ನುಂಗಿ

ಸಿದ. ಮರುದಿನ ಮತ್ತೆ ಔಷಧಿ ಕಳಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಎದ್ದ. ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ರಂಗಪ್ಪನನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕೇಳಿದ.

"ಇಕೀ ಹಲಿವುಳಿದದ್ದು ಹಟ್ಟೀಯೊಳಗ ಅದ ಹೌದಲ್ಲೊ ?"

ರಂಗಪ್ಪ ಮೂಕಪಶುವಿನಂತೆ ಗೋಣು ಹಾಕಿದ. ಶಿವಣ್ಣ ದವಾಖಾನೆ ಯತ್ತ ಹೊರಟ. ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರಲು ರಂಗಪ್ಪ ಕೊಟ್ಟ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಡಾಕ್ಟರ ಬರುವ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ●

ಮಗು

ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿವರೂ ಜನ...ಜನ...ಜನ. ಗಂಡಸರು, ಹೆಂಗಸರು, ಮಕ್ಕಳು, ಮುಮಕರು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ರೈಲು ಹಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಓಡುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಇಳಿಯುವವರು ತಮ್ಮ ಸ್ಟೇಶನ್ ಬಂದೊಡನೆ ಗಂಟು–ಗದಡಿ ಸಮೇತ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದರ ಎರಡರಷ್ಟು ಜನ ಮತ್ತೆ ಡಬ್ಬಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಗದ್ದಲವೇ ತುಂಬಿತ್ತು. ಬಿಳಿ ಬಾಳುವ ಅರಿವೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ವಿದ್ಯಾವಂತರಂತೆ ಕಾಣುವ ಕೆಲವರು ಆ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿಯೂ ಜನರನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಸರಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ಥಳಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮೈಕೈಯಿಂದ ಪುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದು ಬಲಯುತರಾಗಿದ್ದವರು ಉಳಿದವರನ್ನು ಒತ್ತೊತ್ತಿ ಆರಾಮವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಕಾಲು ಚಾಚಿದ್ದರು. ಇನ್ನುಳಿದ ಬಾಯಿ ಸತ್ತವರು, ಬಲಹೀನರು, ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೋ, ನಿಂತುಕೊಂಡೋ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು, ಅವರ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ತುಳಿದು, ಕಂಡೂ ಕಾಣದಂತೆ ಜನ ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರಂತೂ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ನುಗ್ಗುನುಗ್ಗಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲೂ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದೆ ಪಾಯಖಾನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಆತುನಿಂತು ತಮ್ಮ ಸ್ಟೇಶನ್ ಯಾವಾಗ ಬರುವದೋ ಎಂದು ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಂಗಪ್ಪನ ಅದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಸೀಟಿನ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರಲು ಸ್ಥಳ ಸಿಕ್ಕರೂ ಬರಬರುತ್ತ ಸರಿಯುತ್ತ, ಖಾಲಿಯಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಈಗ ಆರಾಮವಾಗಿ ಕಿಡಿಕಿಯ ಹತ್ತಿರ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಮಾತನಾಡಲು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಮಟ್ಟದ ಜೊತೆಗಾರರು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೋಡಿದ ಮುಖಗಳನ್ನೇ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಬೇಸರ ಬಂದುದರಿಂದ ರಂಗಪ್ಪ ಕಿಡಿಕಿಗೆ ತಲೆ ಒರಗಿಸಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದ. ಗಾಡಿಯ ವೇಗ ಕುಲುಕಾಟ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜೋಗುಳ ಹಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ನಿದ್ದೆಯೂ ಹತ್ತಿತ್ತು. ಗಾಡಿ ಜೋರಾಗಿ ಸಿಳ್ಳು ಹಾಕಿದಾಗ ರಂಗಪ್ಪ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದ. ಸ್ಟೇಶನ್ ಬಂದಿತ್ತು.

"ತಡಿಯವ್ಮಾs, ನಾವು ಮೊದಲು ಇಳೀತೀವಿ. ಹತ್ತಾಕ ಯಾಕ ಅವಸರಾ ಮಾಡ್ತೀದಿ?" ರಂಗಪ್ಪ ಹೊರಳಿ ನೋಡಿದ. ಮಗುವನ್ನು ಬಗಲಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ವೈರ್‌ಬ್ಯಾಗ್ ಹಿಡಿದ ತರುಣಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ನಿಂತಳು. ಮುಖ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಕಿಡಿಕಿಯಿಂದ ಬಗ್ಗಿ ನೋಡಿದ. ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವಳೂ ಇತ್ತ ಹೊರಳಿಸಳು. ರಂಗಪ್ಪನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಂತಾಯಿತು. ಬಡಿತದ ವೇಗ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಸರಕ್ಕನೆ ಅವಳು ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಬೇರೆ ಡಬ್ಬಿಯತ್ತ ತಿರುಗಿಸಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗಾರ್ಡ ಸೀಟಿ ಊದಿ ಹಸಿರು ಬಾವುಟ ತೋರಿಸಿದ. ಇಂಜಿನ್ ಸಿಳ್ಳು ಹಾಕಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅವಳು ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಂಡು, ಅಸಹಾಯಕಳಾಗಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಡಬ್ಬಿ ಹತ್ತಿ ಒಳಬಂದಳು.

ತನ್ನ ಮಗಳು ಜಾನಕಿ !

ರಂಗಪ್ಪ ತನ್ನ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಿಸುಕಾಡಿದ. ಆದರೆ ಏಳಲಿಲ್ಲ. ಜಾನಕಿಯೇನು ಸಾಮಾನ್ಯಳಲ್ಲ. ರಂಗಪ್ಪನತ್ತ ತಿರುಗಿಯೂ ನೋಡದೆ ಬಿರ್ರನೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹೋದಳು. ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದರೂ ರಂಗಪ್ಪನಿಗೆ ಈ ಸಲ ನಿದ್ದೆ ಬರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

"ರೀs ಮಿಸ್ಟರ ಸ್ವಲ್ಪ ಸರಿದು ಕೂಡ್ರಿ. ಪಾಪ ಈ ಹೆಣ್ಮಗಳು ಕೂಸನ್ನ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ನಿಂತs ಬಿಟ್ಟಾಳ. ಹಾಂ, ಹಾಂಗs ಕೂಡ್ರವಾ ತಂಗಿ, ಇರಲಿ ಕೂಡ್ರು ಸಂಕೋಚ ಮಾಡಿಕೋಬ್ಯಾಡ. ಎಷ್ಟೊತ್ತು ನಿಂದರತಿ. ಕೂಡ್ರು, ನಾನೂ ನಿನ್ನ ತಂದಿಸಮಾನಾ ಅದೀನಿ."

ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಕಾಲು ಮುದುರಿಕೊಂಡು ಮೂಲೆಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಂಡ. ರಂಗಪ್ಪನ ಮಗಳು ಜಾನಕಿ—ಅಲ್ಲಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಅದೇ ಸೀಟಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಳು.

ಜಾನಕಿಯನ್ನು ತಾನು ನೋಡಿ ಐದಾರು ವರುಷ ಕಳೆದಿದ್ದವು. ತೆಳ್ಳಗೆ, ಬೆಳ್ಳಗೆ ಬಳುಕುವ ಬಾಲೆಯಾಗಿದ್ದವಳು ಮದುವೆಯಾಗಿ, ಮಗುವಿನ ತಾಯಿಯಾಗಿ ಮೈ, ಕೈ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ದುಂಡಗಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಬಣ್ಣ ಬಂದಿದೆ.

ಕಳೆಕಳೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಸುಖವಾಗಿಯೇ ಇರಬಹುದು. ಅತ್ತ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಕುಳಿತದ್ದರಿಂದ ಮುಖ ಕಾಣುವಂತಿಲ್ಲ. ಮಗುವೂ ದುಂಡುದುಂಡಗೆ ಕೆಂಪಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣೋ ಗಂಡೋ ತಿಳಿಯದು. ನೋಡಿದೊಡನೆಯೆ ಮುದ್ದಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕೈಗಳಿಂದ–ತಾಯಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡಿದ ಈ ಕೈಗಳಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತುವೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ ? ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತಿದ್ದಳೇ ? ಇದುವರೆಗೂ ಮಗಳ ನೆನಪನ್ನು ತೆಗೆಯದೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ಒಂದು ದಿನವನ್ನೂ ಕಳೆದಿಲ್ಲ. ಸಾವಿತ್ರಿಗಷ್ಟೇ ಯಾಕೆ ? ನನಗೆ ಆಸೆ ಇಲ್ಲವೇ? ಪ್ರೀತಿ ಇಲ್ಲವೇ ? ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಿನಿಂದ ಯಾವಾಗ ಮಾತನಾಡಿಸಿಯೇನೋ ಎಂದು ಜೀವ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದಕ್ಕೇನು 'ಬಾರವ್ವ ಜಾನೂ, ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರು. ತಾ ನಿನ್ನ ಮಗೂನ್ನ ನನ್ನ ತೊಡೆಮೇಲೆ ಕೂತಿರ್ಲಿ' ಅಂತ ಬೇಡಿದರೆ–? 'ಜಾನಕಿ ಬರೋದಿಲ್ಲವೇ ? ಮಾತಾಡೋದಿಲ್ಲವೇ ?' 'ಅಪ್ಪಾ ತಗೊಳ್ರಿ ಮಗೂನ. ನನ್ನ ಕೈ ಸೋತಿದೆ, ಎನ್ನೋದಿಲ್ಲವೇ ? ಉಫ್–ಎಲ್ಲ ಸರಿ. ಆದರೆ ಜಾನಕಿ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಸೋಲುವವಳಲ್ಲ. ನನ್ನ ಬೇಡಿಕೆ ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ ? ನೀನಾರೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದರೆ ? ಓಹ್ ! ಅವಮಾನ... ಜಾನಕಿಯಿಂದ ನನಗೆ ? ಸಹಿಸೋಕೆ ಆದೀತೇ ? ನೋಡು, ನಾನಿಷ್ಟು ವಿಲಿವಿಲಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಎಷ್ಟು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಾಗಿ, ಎತ್ತಲೋ ನೋಡುತ್ತ ಇಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನೂ ಕೊಡದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಾಗಿನಿಂದ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರುಷಗಳನ್ನು ಮರೆತೇಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೇನೋ.

ಜಾನಕಿ ಕಾಲೇಜು ಕಟ್ಟೆ ಹತ್ತಿದ ಮೇಲೆ ಪರಿಚಿತರಿಂದ, ಗೆಳೆಯರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ವರ ಇರುವಬಗ್ಗೆ ಸಲಹೆ, ಸೂಚನೆಗಳು ಬಂದವು. ಆದರೆ ಜಾನಕಿ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗಿ. ಆಟ ಆಡಿಕೊಂಡಿರೋ ವಯಸ್ಸು. ಇಷ್ಟ ಲಗೂ ಮದುವೀ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಬ್ಯಾಡಾ ಕಾಲೇಜು ಕಲೀಲಿ. ಡಿಗ್ರಿ ತೊಗೊಳ್ಳಿ. ಬೇಕಾದರ ಎಂ. ಏ. ಸೂ ಓದಲಿ. ಆಕೀಗೆ ಹಾಡಿನ ಮ್ಯಾಲೆ ಭಾಳ ಪ್ರೀತಿ ಅದ. ಸಂಗೀತ ಕಲೀಲಿ, ಅಂತ ಮದುವೀ ವಿಚಾರಾ

ಮುಂದಹಾಕಿದೆ. ಮನಿಯೊಳಗ ಸಂಗೀತ ಕಲಸಲಿಕ್ಕೆ ಸುರು ಮಾಡಿದೆ. ಸಾವಿತ್ರಿ ಮುಂದ ಹೇಳತಿದ್ದೆ ನನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಸರಸ್ವತಿ ಅಂತ ಹೆಸರ ಇಡ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾ ಮತ್ತ ಸಂಗೀತ ಎರಡರ ದೇವತೆ ಸರಸ್ವತಿ ಅಂತ. ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ನಕ್ಕರೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಭಾಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೇಳತಿದ್ಲು. 'ಜಾನಕೀಗೆ ಎಂಥಾ ಗಂಡ ಸಿಕ್ಕಾನೋ ಏನೋ. ಅದ ಚಿಂತಿ ಆಗೇದ ನನಗ. ಆಕೀ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ನೀವು ಹೂಂ ಹೂಂ ಅಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆಲಾ ಕೈಯಾಗ ಹಿಡದಿರ್ತೀರಿ. ಆದರ ಹಿಂಗ ಗಂಡನ ಮನೀಯೊಳಗ ಆಕೀ ಮಾತು ನಡೀಬೇಕಲ್ಲ' ಅಂತ. ನೋಡ್ತಿರು ಸಾವಿತ್ರೀ, ಆಕೀಗೆ ಎಂಥಾ ಗಂಡನ್ನ ಹುಡುಕ್ತೇನಿ ಅಂತ. ಕೂತರ, ನಿಂತರ ಆಕೀ ಮಾರೀ ನೋಡತಿರ ಬೇಕು. ಅಂಗೈಯಾಗಿನ ಅರಗಿಣಿ ಹಾಂಗ ಆಕೀನ್ನ ಸಾಕಬೇಕು. ಶ್ರೀಮಂತಿಕಿ, ವಿದ್ಯಾ, ರೂಪ ಎಲ್ಲಾದರೊಳಗ ಆಕೀಗೆ ಅನುರೂಪ ಆಗಿರ್ಬೇಕು, ಅಂಥಾ ಗಂಡನ್ನ ಹುಡುಕತೇನಿ ಜಾನಕೀಗೆ. ಇಂಥಾ ಅಪ್ಪ ಇರೂ ಮುಂದ ನೀ ಯಾಕ ಕಾಳಜೀ ಮಾಡತೀ ?" ತನ್ನ ಮಾತುಗಳೇ ತನಗೆ ಚಾಟಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದಂತಾಗಿ ರಂಗಪ್ಪ ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದ.

ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ರಂಗಪ್ಪನ ಗೊಡವೆಗೆ ಬಾರದೆ ಜನ ಹತ್ತಿದ್ದರು, ಇಳಿದಿದ್ದರು. ಜಾನಕಿಯ ಹತ್ತಿರ ಈಗ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕಿ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಜಾನಕಿ ಇನ್ನೂ ಸೀಟಿನ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಎಷ್ಟು ಸನಿಹ...ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ದೂರ. ತಾವಿಬ್ಬರೂ ತಂದೆ ಮಗಳೆಂದು ಬಹುಶಃ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬಳನ್ನೇ ಕಂಡು ಮುದುಕಿ ಮಾತು ತೆಗೆದಳು.

"ತಂಗೀ ಯಾವೂರಿಗೆ ?"

"ಇಲ್ಲೇ ದಾವಣಗೇರಿಗೆ" ಚುಟುಕು ಉತ್ತರದಿಂದ ಮುದುಕಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾದೀತು ? ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿದಳು.

"ಅಲ್ಲೆ ಯಾರ ಆದಾರು ? ಗಂಡನ್ಮನೀನೋ, ತವರ್ಮನೀನೋ ?" ಉತ್ತರ ಹೇಳಲು ಕಠಿಣವಾತೇನೋ ಜಾನಕಿಗೆ. "ಇಲ್ಲವ್ವಾ, ದವಾಖಾನಿಗೆ

ಹೋಗ್ತೈನಿ" ರಂಗಪ್ಪ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ಅವಳತ್ತ ನೋಡಿದ. 'ಜಾನೂಗ ಆರಾಮ ಇಲ್ಲೇನು ? ಏನು ಕೂಸಿಗೊ ?'

"ಆರಾಮ ಇಲ್ಲೇನು ಮೈಯ್ಯಾಗ ? ಮತ್ತ ಒಬ್ಬಾಕಿ ಹೊಂಟೀಯಲ್ಲ. "

"ನನಗ ಅಲ್ಲವ್ವಾ, ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರಿಗೆ."

"ಏನಾಗೇದ" ಮುದುಕರು ಮಾತು ಸುರು ಮಾಡಿದರೆ ತಳ ಮುಟ್ಟಿಯೇ ಬಿಡುವವರು. ರಂಗಪ್ಪ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮುದುಕಿಗೆ ವಂದಿಸಿದ.

"ಕಾಲೇಜದಾಗ ಕಲಸತಾರ ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನ್ರು. ಕೆಲಸ ಇತ್ತಂತ ದಾವಣಗೇರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ರು, ಅಲ್ಲೆ ಸ್ಕೂಟರ್ ಅಕ್ಸಿಡೆಂಟ್ ಆತಂತ. ತಾರು ಬಂತು. ನೋಡಾಕ ಹೊಂಟೇನಿ."

"ಚ್ಚು, ಚ್ಚು, ಭಾಳ ಪೆಟ್ಟಾಗಿರಬೇಕು." ಮುದುಕಿ ಮೃದುವಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು.

"ಕಾಲಿನ ಎಲುಬಿಗೆ ಪೆಟ್ಟಾಗೇದ, ಪ್ಲಾಸ್ಟರ ಹಾಕಿ ಕಟ್ಟ್ಯಾರ, ಗಾಬರಿ ಆಗ ಬ್ಯಾಡಾ. ಲಗೂನ ಊರಿಗೆ ಬರತೇನಿ ಅಂತ ಹೇಳಿಕಳಿಸ್ಯಾರ. ಆದರೂ ನನಗ ಜೀಂವಾ ತಡೀಲಿಲ್ಲ. ಹೊಂಟೇನಿ."

ಈ ಗಂಡು–ಹೆಣ್ಣಿನ ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮ ಎನ್ನುವದೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಮಾಯಾ ಜಾಲವಿರಬೇಕು. ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿದ ಅಪ್ಪ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತರೂ ಒಂದೂ ಮಾತು ಆಡದ ಮಗಳಿಗೆ ಕೇವಲ ಐದು ವರುಷ ಜೊತೆಗಿದ್ದು ಜೀವನ ನಡೆಸಿದ ಗಂಡನ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರೀತಿ, ಗಾಢ ಪ್ರೇಮ! ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಮಗುವಿನೊಡನೆ ಒಬ್ಬಳೇ ರೈಲು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಗಂಡನನ್ನು ನೋಡಲು ಅವಳ ಜೀವ ಹಂಬಲಿಸ್ತಾ ಇದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಲು ನೋವಿನಿಂದ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದು ನರಳುತ್ತ ಮಲಗಿದ ಗಂಡನ ಜೀವ ಜಾನಕಿಯನ್ನ, ಮಗುವನ್ನ ನೋಡಿ ಅರಳುತ್ತವಲ್ಲವೇ ? ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತವೆ. ಅವನ ನೋವು ಮರೆತು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಛೇ. ಇದು

ಮಾಯೆ ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ. ಇದು ಜೀವನ. ತಾನೂ ಸಾವಿತ್ರಿ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದೆವಲ್ಲ–ಜೋಡಿ ಹಕ್ಕಿಗಳಂತೆ.

"ಛೀ ನಮ್ಮಪ್ಪಾ. ಏನು ಕೂಟರೋ, ಏನ ಮೋಟಾರೋ ಧಾಡಿ ಬರಲಿ. ಮನಶ್ಯಾರ ಜೀವಾನ ತೊಗೋತಾವು. ನಿನ್ನ ನಸೀಬ ಭೋಲೋ ಐತಿ. ನಿನ್ನ ಗಂಡಗ ನೆಟ್ಟಗಾಗತತಿ ಏಳು. ಆದರ ಕೂಸಿನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಒಬ್ಬಾಕೀನ ಹೊಂಟೇದಿ. ತವರ್ಮನೀಗೆ ಸುದ್ದೀ ಕಳಿಸಬಾರದ ? ಅಪ್ಪ ಅವ್ವ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲೇನ ?"

ರಂಗಪ್ಪನ ಎದೆ ಬಡಿತ ನಿಂತೇಹೋದಂತಾಯಿತು. ಏನು ಹೇಳು ವಳೋ, ಮಗಳ ಬಾಯಿಂದ ಏನು ಉತ್ತರ ಬರುವದೋ ಎಂದು ಉಸಿರು ಬಿಡದೆ ಕಾದ. ಮಗಳ ಮುಖದತ್ತ ನೋಡದಿದ್ದರೂ ಕಿವಿ ತೆರೆದು ಇಟ್ಟಿದ್ದ. ಯುಗ ಕಳೆಯಿತು. ಊಹುಂ, ಉತ್ತರ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಬದಲು—

"ಯಮ್ಮಾ, ಕೂಸಿನ್ನ ಕರಕೋ. ನಾ ಸಂಡಾಸಿಗೆ ಹೋಗಿಬರ್ತೀನಿ." ಬಿರ್ರನೆ ಎದ್ದು ಹೋದಳು ಜಾನಕಿ. ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಮಿಂಚಿದವೇ ? ರಂಗಪ್ಪ ನಿಗೆ ಸಂದೇಹ. ಅವನ ದೃಷ್ಟಿ ಈಗ ಮುದುಕಿಯತ್ತ ತಿರುಗಿತು. ಮಗು ವನ್ನೆತ್ತಿ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು ಮುದುಕಿ. ಅಪರಿಚಿತ ಮುಖ ಕಂಡೊಡನೆ ಮಗು ಅಳಹತ್ತಿತು. ಮುದುಕಿ ಕಟ್ಟಾಡಿಸಿದಳು. ಲೊಳ ಲೊಳ ಅಂದಳು. ಸುಮ್ಮನಾಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಳು. ಮಗುವಿನ ದನಿ ಏರುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ರಂಗಪ್ಪನಿಗೆ ತಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೈ ಚಾಚಿದ.

"ಇಲ್ಲಿ ತಾರಬೇಯಮ್ಮ ಕೂಸಿನ್ನ."

"ತಗೋ ಯಪ್ಪಾ, ಈಗ ಬರ್ತಾಳ ಇದರ ಅವ್ವ."

ಕಿಡಿಕಿಯ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಆರಾಮವೆನಿಸಿತೇನೋ ಮಗುವಿನ ಅಳು ನಿಂತಿತು. ಗಂಡು ಮಗು, ಹುಬ್ಬು, ತುಟಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಾನಕಿಯಂತೆಯೇ. ಕಣ್ಣು, ಗುಂಗುರು ಕೂದಲು ಅಪ್ಪನಂತೆ, ಇದರ ಅಪ್ಪ...ತನ್ನ ಅಳಿಯ...

"ಅಪ್ಪಾs ಇವರ ಹೆಸರು ಉಮೇಶ ಅಂತ. ಎಂ.ಎ. ಎರಡನೇ ವರ್ಷ ಕಲೀತಾರ. ಹಾಡು ಭಾಳ ಛಂದ ಅಂತಾರ."

ಎತ್ತರದ ನಿಲುವಿನ, ಕಪ್ಪು ಕಣ್ಣು, ಗುಂಗುರುಕೂದಲಿನ ಯುವಕ ನಗುತ್ತ ತನಗೂ, ಸಾವಿತ್ರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ. "ಜಾನಕಿ ಭಾಳ ಛಂದ ಹಾಡ್ತಾರ. ದನಿ ಇಂಪಾಗೇದ. ನೀವು ಅವರಿಗೆ ಭಾಳ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡ್ತೀರಿ ಅಂತ ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಭಾಳ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಹೇಳತಿರತಾರ."

ಅಂದಿನ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಹಾಡಿದ ಭಾವ ಗೀತೆಗಳು, ಜಾನಪದ ಹಾಡುಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾದವು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಗಳಿಂದ ವಾಹ್‌ವಾ, ಶಾಭಾಶ್, ಒನ್ಸಮೋರಗಳೆಲ್ಲ ಬಂದವು. ಕೇಳಿದವರೆಲ್ಲ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕುಣಿದರು.

ಆದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಗೆಳೆತನ ಕೇವಲ ಹಾಡಿಗಷ್ಟೇ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲವೆನ್ನು ವುದು ತನಗೆ ಬಹಳ ತಡವಾಗಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಸಾವಿತ್ರಿ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡ್ತಾನೇ ಇದ್ಲು, ಲಗೂ ವರಾ ಹುಡುಕರಿ ಅಂತ. ತಾನೂ ಗೆಳೆಯರಿಗೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದ್ದ. ಈ ಸಲ ಪರೀಕ್ಷಾ ಮುಗದ ಮ್ಯಾಲೆ ಜಾನಕಿ ಮದುವೀ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಪರೀಕ್ಷಾ ಮುಗದ ಮರುದಿನಾನ ಜಾನಕಿ ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಏಕಾಏಕಿ ಧಡಂ ಅಂತ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಳು "ಅಪ್ಪಾs ನಾನು, ಉಮೇಶ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊತೀವಿ. ನಿಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗಿಬೇಕು". ತಾನು ಒಪ್ಪಿಯೇ ಒಪ್ಪುವೆನೆಂಬ ಭರವಸೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಷ್ಟು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದಳೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

"ಯಾವ ಉಮೇಶ. ?"

"ಅವರಾs ಆವತ್ತು ಗುರ್ತುಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ನೆಲ್ಲಾ. ಆಮೇಲೆ ನನ್ನ ಜೋಡಿ ಹಾಡು ಹೇಳಿದ್ರು, ಅವರ್ನ ಅಪ್ಪಾ. ಈ ವರ್ಷ ಎಂ.ಎ. ಮುಗೀತು. ರ್‍ಯಾಂಕ ಸಿಕ್ಕರೂ ಸಿಗಬಹುದು. ಕೆಲಸ ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ಯಾರ. ಅವ್ರ ಹೇಳಿದ್ಲು ನೀವು ನನ್ನ ಮದುವೀ ವಿಚಾರಾ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತೀರಿ ಅಂತ.

ಅದಕ್ಕ ನಾನು ಮೊದಲ ಹೇಳಿದೆ. ನೀವು ಹೊರಗ ಎಲ್ಲೂ ಹುಡುಕಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ನಾನು ಅವರ್ನs ಮಾಡಿಕೋತೀನಿ." ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ಆಟದ ಸಾಮಾನು ತನಗೆ ಬೇಕೇ ಬೇಕೆಂದು ಹಟ ಮಾಡುವ ಮಗುವಿನಂತಿತ್ತು ಅವಳ ಮಾತು. ಆ ಮಾತು ರುಚಿಸದೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಅವಳ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು. ಆದರೂ ಸಹನೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದೆ.

"ಅವನ ತಂದಿತಾಯೀ ಅದಾರೇನು ? ಮನಿತನಾ ಎಂಥಾದ್ದು ?"

"ತಾಯಿ ಇಲ್ಲ. ತಂದಿ ಅದಾರ. ಅಕ್ಕ ಅಣ್ಣ ಅದಾರ, ತಂದಿ ಮಂಜುನಾಥ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನೊಳಗ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾರ. ಅವರ ಮನೀಗೂ ಒಮ್ಮೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ರು, ಜನಾ ಭಾಳ ಒಳ್ಳೆಯವರು."

ಈಗ ತನ್ನ ಸಿಟ್ಟು ಸ್ಫೋಟಗೊಂಡಿತು. "ಜಾನಕೀ, ಕಾರಕೂನನ ಮಗ, ಎಂ.ಎ. ಆದಾಂವ, ನಿನಗ ಯೋಗ್ಯ ವರಾ ಹ್ಯಾಂಗ ಆಗ್ತಾನ ? ಮರತಬಿಡು ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ. ಡಾಕ್ಟರರು, ಇಂಜಿನೀಯರು, ಆಫೀಸರರು, ಶ್ರೀಮಂತ ಜಮೀನುದಾರರು ಎಂಥಾವರು ಬೇಕೋ ಅಂಥಾವರನ್ನ ತರ್ತೇನಿ. ನಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತಾಕ ತಕ್ಕಹಾಂಗ ಬೀಗತನಾ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಾಂದರ ಮಂದಿ ಏನಂದಾರು. ನನ್ನ ಗೆಳೆಯಾನ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನೊಳಗಿನ ಕಾರಕೂನನ ಮಗನ್ನ ಅಳಿಯನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲ್ಯಾ ? ಆ ಪ್ರೆಸ್ಸು ಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ತಾಕತ್ತು ಅದ ನನಗ, ಇಂಥಾ ಬೀಗತನಾ ನಾನು ಮಾಡೂದಿಲ್ಲ. ನೀ ಆ ವಿಚಾರ ತಗದ ಹಾಕು, ನಡೀ ಒಳಗ."

ಜಾನಕಿ ದೈನ್ಯದಿಂದ, ಸಹನೆಯಿಂದ ಬಹಳ ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು ತನ್ನನ್ನು. ತಾನು ಮದುವೆಯಾದರೆ ಅವನನ್ನೇ ಎನ್ನುವ ತನ್ನ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನೂ ಹೇಳಿದಳು. ಬುದ್ಧಿ ತಿಳಿಯದ ಹುಡುಗಿ ನಾಲ್ಕುದಿನ ಹಟ ಮಾಡಿ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಾಳೆ ಎಂದುಕೊಂಡು ತಾನು ಅವಳ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡದೆ ಬೇರೆ ವರನನ್ನೇ ನೋಡತೊಡಗಿದೆ. ಅಮೆರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಜಿನೀಯರ ವರನೊಬ್ಬ ಹಿಂದು ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದನಂತೆ. ನಾನೂ ಜಾನಕಿ

ಯನ್ನು ತೋರಿಸಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆ. ಅದೇ ದಿನ ಅವಳು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಳು. ಎರಡು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಉಮೇಶನೊಡನೆ ಅವಳ ಮದುವೆ ಯಾಯಿತು ಎನ್ನುವ ಸುದ್ದಿ ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆ ಇಳಿದುಹೋಗಿತ್ತು. ಆ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಮಗಳು ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಸತ್ತುಹೋದ ಳೆಂದುಕೊಂಡೆ. ಸಾವಿತ್ರಿ ಗೋಳಾಡಿದಳು. ಮಗಳು ಗಂಡನೊಡನೆ ಸುಖವಾಗಿ ಇರುವದೊಂದೇ ನಮಗೆ ಸಾಕು. ಅವರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆಯಿರಿ ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರು ಕಾಲುವೆ ಹರಿಸಿದಳು. ನಾನು ಕಿವುಡನಾಗಿದ್ದೆ. ಕರೆಯದೆ ಅವಳೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. "ಜಾನೂ ರೂಪದಾಗ ನನ್ನಾಂಗ ಇದ್ದರೂ ಹಟಮಾರಿತನ ಎಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮದ ನೋಡ್ರಿ"s ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಆಗಾಗ ಹಂಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಜಾನಕಿ ತನ್ನ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೂ ಏನು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಅವಳಿಗೆ ? ಪ್ರೀತಿ ಸುವ ಗಂಡ ಇದ್ದಾನೆ. ಮುದ್ದಾದ ಮಗು ಇದೆ. ಉಣ್ಣಲು–ಉಡಲೂ ತಾಪ ತ್ರಯವಿಲ್ಲ. ಅವಳೂ ಎಂದೂ ತನ್ನ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಇನ್ನು...

ಮಗು ಕೂದಲು ಹಿಡಿದು ಎಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಿವಿ ತಿರುಚುತ್ತಿದ್ದ. ಮಗು ವಿನ ತಲೆಗೆ ಎದೆಯಾನಿಸಿ ಅಲುಗಾಡಿಸಿದ ರಂಗಪ್ಪ. ಕಿಲಕಿಲ ನಕ್ಕಿತು ಮಗು. ಹೆಗಲಿಗೆ ತಲೆ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಚುಕ್ಕು ಬಡಿದ. ನೆತ್ತಿ ಮೂಸಿ ಪುಳಕಿತನಾದ. ಎಳೆದು ಎದೆಗಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಮಗು ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಕೈಗಳಿಂದ ಅವನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಬಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. "ಮಗನs ಹೊಡೀತಿಯಾ ನನ್ನ" ಎಂದು ಅಂಗೈ ಹಿಡಿದು ಮುತ್ತಿನ ಮಳೆಗರೆದ. ಜಾನಕಿ ಬಂದಳು. ರಂಗಪ್ಪನತ್ತ ಕೈ ಚಾಚಿ "ಅಪ್ಪಾs ಶಶೀನ್ನ ಕೊಡ್ರಿ" ಎಂದಳು.

"ಇರಲಿ ಬಿಡು ಜಾನೂ. ಇಂವಾ ನನ್ನ ತೊಡಿ ಮ್ಯಾಲೆ ಕೂತಿರ್ಲಿ" ಎಂದ ರಂಗಪ್ಪ.

೦

ಮುಖಾ ಮುಖಿ

ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಕಾಲೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದ ಸುನಂದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತಿ ಇಟ್ಟ ಗಾದಿಯನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದಲೇ ಒದ್ದು ಉರುಳಿಸಿ, ಮೇಲು ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಝಾಡಿಸದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದಳು. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಒದರಾಡಿ ಸುಸ್ತಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ, ತನಗಾಗಿ ಒಂದು ಗುಟುಕು ಬಿಸಿ ಚಹ ಕೂಡ ತಯಾರಿರ ಲಿಲ್ಲ. ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟಮಾಡಿದ್ದ ತಾಟು, ಬಟ್ಟಲು ಮುಸುರೆ ಪಾತ್ರೆಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ ಹರವಿದ್ದವು. ಒಳಗಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಪಾರ್ವತಿ ಮಗಳನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಕೆದರಿದ ತಲೆ, ಮೈಲಿಗೆ ಸೀರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅವಳ ಮುಖ ಒಣಗಿತ್ತು.

"ಯಾಕ ಅಕ್ಕಾ, ಮತ್ತ ಜ್ವರಾ ಬಂದಾವೇನು?"

"ಹೌದs ಸುನಂದಾ, ಮುಂಜಾನಿಂದ ಮೈ ಬೆಚ್ಚಗಿತ್ತು. ಈಗ ಕುದೀತದ."

"ಅವರಿನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲೇನು ? ಡಾಕ್ಟರ ಕಡೆ ಹೋಗಿ ಬರ್‍ತಿದ್ರು." ಇಲ್ಲ ವೆನ್ನುವಂತೆ ಗೋಣು ಹಾಕಿದಳು ಪಾರ್ವತಿ. ಗಂಡ ದಿನವೂ ಸಂಜೆ ಗೆಳೆಯ ರೊಡನೆ ಕ್ಲಬ್ಬಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲೆದಾಡಿ ತಡವಾಗಿ ಬರುವದು ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ತಾನು ಹೀಗೇಕೆ ಮಾತಾಡಿದೆ ಎಂದು ನಾಚಿಕೊಂಡೇ ಸುನಂದ ಸೆರಗು ಬಿಗಿದು ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಳು. ಮುಸುರೆ ತೊಳೆದು ಚಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಾರ್ವತಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು ತಾನೂ ಕುಡಿದಳು. ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ದೊಡ್ಡ ಮಕ್ಕ ಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ಊಟಕ್ಕೆ ನೀಡಿದಳು. ಪಾರ್ವತಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಿಂದ ಉಪವಾಸ ವಿದ್ದ ಕಾರಣ ಜುಲುಮೆಯಿಂದ ಅವಳನ್ನೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಎಬ್ಬಿಸಿದಳು. ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಮಗಳನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತಣ್ಣೀರು ಪಟ್ಟಿ ಇಟ್ಟಳು.

ಪಾರ್ವತಿ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಮಗುವನ್ನು ಅವಳ ಕೈಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದು ಮಲಗಿದಳು.

"ಸುನಂದಾ ನಿಂದೂ ಒಂದು ಹಟಾ- ವರದಕ್ಷಿಣಾ ಕೊಡಬ್ಯಾಡ್ರಿ ಅಂತ. ಆದರ ಈಗ ಯಾರು ಒಪ್ತಾರ ? ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ಒಂದಿಲ್ಲಾ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ವರದಕ್ಷಿಣಾ ಬೇಕs ಬೇಕು. ನೀ ಹಿಂಗ ಹಟಾ ಹಿಡದರ ನಿನ್ನ ಮದವೀನ ಆಗೂದಿಲ್ಲೋ ಏನೋ ಅಂತ ಗಾಬರಿ ಆಗ್ತದ ನನಗ." ತನ್ನನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ವರನನ್ನು ತಾನು ನಿರಾಕರಿಸಿದಾಗ ಅಪ್ಪ ತನ್ನ ಮನ ಒಲಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದರು.

"ಆಗದಿದ್ದರ ಇಲ್ಲಾ. ಹ್ಯಾಂಗೂ ಪದವೀ ಸಿಕ್ಕದ. ಎಲ್ಲ್ಯಾರ ನೌಕರಿ ಮಾಡತೇನಿ. ನಿಮಗೂ ಸಹಾಯ ಆಗ್ತದ."

"ನಿನ್ನ ಸಹಾಯ ತೊಗೊಂಡು ನಮಗೇನ ಮಾಡೂದದ ? ಲಗೂನ ಲಗ್ನಾ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಮನಿಗೆ ಹೊತ್ತುಹಾಕೂದs ಈಗ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸಾ. ಅಷ್ಟಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾರದಂಥಾ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯೊಳಗ ನಾವೇನು ಇಲ್ಲಾ". ಅಣ್ಣನಿಂದ ಬುದ್ಧಿವಾದ.

"ನಮ್ಮಪ್ಪ ಕೊಡೂ ಹಣಾ ನೋಡಿ ಮದುವಿ ಆಗುವರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗ ಪ್ರೀತಿ ಗೌರವ ಹುಟ್ಟೂದು ಸಾಧ್ಯ ಇಲ್ಲಾ. ಮಾತುಕತಿ ಆಡಿ ವ್ಯವಹಾರ ಮುಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಾ ಏನು ದನಾ ಅಲ್ಲ. ನನಗೂ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅದ. ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಚಾರ ಅವ. ಅದಕ್ಕ ನೀವಾದರೂ ಬೆಲೆ ಕೊಡ್ರಿ. ಸುಮ್ಮನ ನನಗ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ್ರಿ."

"ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಅಂಥಿಂಥಾ ಸುಡುಗಾಡು ಪುಸ್ತಕಾ ಓದಿ ಓದಿ, ಕಾಲೇಜು ಕಲತು ತಲೀಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಾಳ. ನಿನ್ನ ಮದುವಿ ಆಗದಿದ್ದರ ಇನ್ನೂ ಇಬ್ಬರು ತಂಗೆಂದಿರು ಇದ್ದಾರ, ಬೆಳೆದು ಕೂತವರು: ಅವರದು ಹ್ಯಾಂಗ ಆಗಬೇಕು ? ಅದನ್ನ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿಯೇನು ?" ಅಪ್ಪನ ಒಡಲ ಸಂಕಟದಿಂದ ಬಂದ ಮಾತುಗಳು.

ಇಂಥ ಯಾವ ಮಾತುಗಳೂ ತನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಆದರ್ಶದ ದಾರಿಯಿಂದ ದೂರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅಂದು ಹಟದಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದಳು; "ಇನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ತಂಗೆಂದಿರ ಲಗ್ನದ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡರಿ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕ ವರಾ ಸಿಕ್ಕಾಗ ನಾನೂ ಮಾಡಿಕೋತೀನಿ". ಅಪ್ಪ ಒದರಾಡಿದರು. ಅಣ್ಣ ಮಾತು ಬಿಟ್ಟ. ಅತ್ತಿಗೆ ಕೂತರೆ ನಿಂತರೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದರು. ತಾಯಿ ಹಣೆ ಚಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅತ್ತಳು. ಯಾವುವಕ್ಕೂ ಜಗ್ಗಲಿಲ್ಲ ತಾನು. ಅಷ್ಟು ಹಟ, ಛಲ, ತನಗೆ. ಈ ಅನಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ತಾನೊಬ್ಬಳಾದರೂ ಹೋರಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಛಲ, ತನ್ನ ಛಲ ಗೆದ್ದಿತು.

ತಂಗಿಯರಿಗೆ ಗಂಡು ಸಿಕ್ಕು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಯಾದರು. ಮದುವೆಯ ಹಂದರದಲ್ಲಿ ಅವಿವಾಹಿತ ಅಕ್ಕನಾಗಿ ಸುನಂದ ಎಲ್ಲರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದಳು. ತಾನು ಇವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯೆ ಎನ್ನುವದನ್ನು ತೋರಿಸುವಂತೆ ಮುಖ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ, ಹುರುಪಿನಿಂದ ಓಡಾಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅಚ್ಚರಿ ಯಿಂದ ನೋಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ತಂಗಿಯರು ತಾಯಿಯರಾದರು. ಅಣ್ಣನ ಮಕ್ಕಳು ದೊಡ್ಡವರಾದರು. ಮಾಡಲು ಬೇರೇನೂ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ತಾನೂ B.Ed. ಮುಗಿಸಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ಹಿಡಿದಳು. ತಾಯಿಯ ಗೊಣ ಗಾಟದಿಂದ ಅಪ್ಪನ ಸಿಟ್ಟಿನ ಮುಖದಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಕೆಲ ದಿನ ಹಾಯಾ ಗಿದ್ದಳು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ನೆರೆ–ಹೊರೆಯುವರಲ್ಲಿ, ಬಂಧು–ಬಳಗದವರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮದುವೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದು, ಮಾತಾಡಿ ಬೇಸತ್ತು ಸಾಕಾಗಿ ಸಾಕಾಗಿ ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸುಮ್ಮನಾದರು. ತನ್ನ ಮದುವೆಯ ವಿಷಯ ಸವ ಕಲು ನಾಣ್ಯವಾಯಿತು. ಬರಬರುತ್ತ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ವರ ಇದ್ದಾನೆನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ಅಪ್ಪ, ಅಣ್ಣ ಮಾತಾಡಿದ್ದನ್ನೇ ತಾನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವ್ವ, ತಂಗಿಯರ ಗಂಡಂದಿರ ಉಪಚಾರ, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಳು. ಮನೆಗೆ ಬರು ಹೋಗುವವರ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಗಳು ನಿಂತವು. ಮನೆಯ ಆಳಿಯಂದಿರ, ಅಣ್ಣನ ಗೆಳೆಯರ, ಪರೆಯದ ಗಂಡಸರ ಕುತೂಹಲ

ಕರ ನೋಟ ಈಗೀಗ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವದೂ ತನ್ನ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅಲಕ್ಷ್ಯಳಾದ ಮೇಲೆ ತನಗೇನಾಯಿತು? ಎಲ್ಲರೂ ತನ್ನಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲ, ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲ, ಕಾಳಜಿಯಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಾನೊಬ್ಬಳೇ ಒಬ್ಬಳು; ಉಳಿದವರೆಲ್ಲಾ ಒಂದು. ತಾನು ಏಕಾಕಿ. ತನಗಾರೂ ಇಲ್ಲ. ತಾನು ಇದೇ ರೀತಿ ಜೀವಮಾನವೆಲ್ಲಾ ಉಪೇಕ್ಷಿತಳಾಗಿಯೇ ಬದುಕಬೇಕೆ ? ಹೀಗೆಯೇ ದುಡಿದು ಸಂಬಳ ತಂದು ಮನೆಯವರ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಪೇಯಿಂಗ್ ಗೆಸ್ಟಿನಂತೆ ಇರಬೇಕೆ? ಮೊದಮೊದಲು ಬೇಡವೆಂದಿದ್ದರೂ ಈಗ ಸಂಬಳವನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮನೆ ತನ್ನದಲ್ಲವೇ ? ತಾನು ಇಲ್ಲಿ ಬರೀ ಗೆಸ್ಟ್ ಮಾತ್ರವೇ ? ಈ ಮನೆಯ ಅಧಿಕಾರವೆಲ್ಲ ಅಪ್ಪನ ತರುವಾಯ ಅಣ್ಣನಿಗೇ ಸೇರಿದ್ದು ಎನ್ನುವಂತೆ ಇವರೆಲ್ಲರ ವರ್ತನೆ ಇದೆ. ಅಣ್ಣ ದೊಡ್ಡವನು ನಿಜ. ಆದರೆ ಅಣ್ಣನಂತೆಯೇ ತಾನೂ ದುಡಿದು ತರುವವಳಲ್ಲವೇ ? ಅವನಿಗಿರುವ ಅಧಿಕಾರ, ಮರ್ಯಾದೆ ತನಗೇಕಿಲ್ಲ ? ಈ ಮನೆಯ ಹಿರಿ ಮಗಳು ತಾನು. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿ. ತನ್ನನ್ನು ಯಾವ ಮಾತಿಗೂ ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಸಲಹೆ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ತಾವು ತಾವೇ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹೋಗಲಿ, ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದರೆ ವಿವಾಹಿತ ತಂಗಿಯರಿಗಿದ್ದಷ್ಟು ಮರ್ಯಾದೆ, ಮಹತ್ವ ಕೂಡ ತನಗಿಲ್ಲ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವೇನು ? ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ತತ್ತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನೇ ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟ ತನಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅನಾದರವೇ ? ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಒಂದು ಮಾತೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾಂತ್ರಿಕ ಬದುಕು, ಛೀ, ಬರಿ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಬದುಕು. ತಾನೊಂದು ಉಣ್ಣುವ, ಉಡುವ, ದುಡಿಯುವ ಯಂತ್ರ. ಇವರ ಪಾಲಿಗೆ ಅವಿವಾಹಿತೆಯಾದರೂ ತನಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಭಾವನೆಗಳಿಲ್ಲವೇ ? ಉಚ್ಚ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲವೇ ? ಸುಶಿಕ್ಷಿತಳಲ್ಲವೇ ? ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲೂ ಜಾಣತನದಲ್ಲೂ ಅಣ್ಣನಿಗಿಂತ ತಾನೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಏನೂ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲವೆ ? ಇಂಥ ನೂರಾರು ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ತಲೆ ಧಿಮಿ ಧಿಮಿಗುಟ್ಟಿ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ನಿದ್ದೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ ತಾನು ?

"ಸುನಂದಾನ ತಲಿಯೊಳಗ ಬಿಳೀ ಕೂದಲ ಆಗ್ಯಾವ ಅತ್ತೆವ್ವ," ಅತ್ತಿಗೆ ಆತಂಕದಿಂದ ಅವ್ವನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು.

"ನಾಳಿನ ಶ್ರಾವಣಕ್ಕ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಮುಗೀತಾವಲ್ಲ. ಬೀಳೀಕೂದಲ ಆವರೂ ಆಗಿದ್ದಾವು." ಅವ್ವನ ದನಿಯಲ್ಲಿ, ನಿರಾಸಕ್ತಿಯಿತ್ತೋ ವೇದನೆ ಯಿತ್ತೋ ತನಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮರುದಿನ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬಂದು ತಲೆ ಬಾಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಕನ್ನಡಿ ಎದುರು ನಿಂತವಳು ಬೈತಲೆಯ ಹತ್ತಿರ ಬಿಳಿ ಕೂದಲು ಕಂಡು ಅವನ್ನು ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಹೇರ್ ಸ್ಟೈಲ್ ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದಳು. ಅಂದು ಬಸ್ಸಿನ ಕ್ಯೂನಲ್ಲಿ ನಿಂತಾಗ, ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿ ಪಾಟೀಲ ಎರಡು ಮೂರು ಸಲ ತನ್ನತ್ತ ತಿರುತಿರುಗಿ ನೋಡಿದ್ದ. ಯಾರೋ ಹೊಸಬರನ್ನು ನೋಡುವಂತೆ ಆರು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ವರ್ಗವಾಗಿ ಇವಳ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದ ಮನೋಹರ ಪಾಟೀಲನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಲಿಗೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆಗೀಗ ಮಾತನಾಡಿ ಪರಿಚಯ ವಿತ್ತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಚಹದ ಬಿಡುವಿನಲ್ಲಿ ಪಾಟೀಲ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿದ್ದ.

"ಮಿಸ್ ಸುನಂದಾ ಈ ಹೇರ್ ಸ್ಟೈಲ್ ನಿಮಗ ಭಾಳ ಒಪ್ಪದ ನೋಡ್ರಿ" ಎಷ್ಟೂ ಸಂಕೋಚ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೇ ಸರಳವಾಗಿ, ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಅವನು ತನ್ನೆದುರಿಗೇ ಆ ಮಾತು ಹೇಳಿದಾಗ ತನಗೆಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಗಿತ್ತು! ಒಮ್ಮೆಲೇ ಮುಖವೆಲ್ಲ ಕೆಂಪಾಗಿ ಹದಿಹರೆಯದ ಹುಡುಗಿಯಂತೆ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದ್ದಳು. ಅವಳ ನಾಚಿಗೆ ನೋಡಿ ಏನೆನಿಸಿತೋ ಪಾಟೀಲ ತುಂಬು ಮನಸಿನಿಂದ ಜೋರಾಗಿ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಆ ನಗೆ, ಆ ಮಾತುಗಳೇ ಅಲ್ಲವೆ ತನ್ನನ್ನು ರೋಮಾಂಚಿತಳನ್ನಾಗಿ ಪರವಶಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದು? ಅವನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ಹೊಸ ಆಕರ್ಷಣೆ ಹುಟ್ಟಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅವಕಾಶ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅವನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಳು. ಚಹಕ್ಕೆ ಸಿನಿಮಕ್ಕೆ, ಕರೆದಾಗ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಅವನ ಕಂಪನಿ ಸಿಗುತ್ತದೆಂದು ಅವನ ಕ್ಲಾಸಿನವರೊಡನೆ ಟ್ರಿಪ್ಪಿಗೂ ಹೋಗಿ ಬಂದವಳು. ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಒಂದೊಂದು ಹೊಸ ಸೆಳೆತ ಅವನಲ್ಲಿ. ಒಂದು

ಮುಗುಳ್ನಗೆ, ನಾಚಿಸುವ ಒಂದು ಆತ್ಮೀಯ ಹೊಗಳಿಕೆ, ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸು ವದು. ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ಯಾರೂ ಕಾಣವಂತೆ ತನ್ನ ಬೆರಳು ಮುಟ್ಟುವದು, ಟೇಬಲ್ ಕೆಳಗೆ ಪಾದವನ್ನೊತ್ತುವದು—ಒಂದೇ ಎರಡೇ ? ತಾನೂ ಒಂದೊಂದೇ ಒಂದೊಂದೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತ ಮೈಮರೆತು ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ಬಿಸಿ ಅಪ್ಪುಗೆಯಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ, ಆರಾಧಿಸುವ ಜೀವವೊಂದು ಇದೆ ಎಂದರೆ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಗೆಲ್ಲುವೆ ಎನ್ನುವ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ನರನಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಹರಿದಿತ್ತು. ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸಂಬಂಧ ಇಷ್ಟು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಾಗ ಇನ್ನು ತಡವೇಕೆ ? ಅವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವೆನೆಂದು ಘೋಷಿಸಿ, ತನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟು ಅಲಕ್ಷಿಸಿ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದವರ ಮೇಲೆ ಬಾಂಬು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡ ದಿನವೇ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಾಂಬು ಬಿದ್ದಿತ್ತು.

ದಿನದ ಅದೇ ಮೋಹಕ ಮುಗುಳ್ನಗೆ ಬೀರುತ್ತ ಪಾಟೀಲ ಹೇಳಿದ್ದ; “ಸಾರಿ ಸುನಂದಾ, ನನಗ ಮದುವಿ ಆಗಿ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರ. ನಿನಗ ಗೊತ್ತದ ಅಂತ ತಿಳಕೊಂಡಿದ್ದೆ.” ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಮುಂದೆ ಕತ್ತಲೆಯೇ ತುಂಬಿ ಏನೂ ಕಾಣಿಸದಾಗಿತ್ತು. ಬೆಳಕು ಕಂಡಾಗ, “ಸುನಂದಾ ಸುನೂ” ಅವನು ಒದ್ದೆ ಕರ್ಚೀಫಿನಿಂದ ತನ್ನ ಮುಖ ಒರೆಸುತ್ತ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮೃದುವಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನೇ ಕುಳಿತ ತನ್ನ ಮುಖ ಬಿಳಿಚಿಕೊಂಡಾಗ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಪದರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಚ್ಚಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಅವನೆಂದಿದ್ದ;

“ಗಾಬರಿ ಆಗಬ್ಯಾಡ ಸುನಂದಾ. ನಿನಗ ಏನೂ ತೊಂದರೆ ಆಗೂದಿಲ್ಲ. ನನಗ ಆಪರೇಶನ್ ಆಗೇದ.” ತಾನು ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತಾಗ ಅವನು ತೋಳು ಬಳಸಿ ಅವಳನ್ನು ಎದೆಗೆ ಒರಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆದರೂ ತಾನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲಿಲ್ಲ ಏಕೆ ? ತಾನೇಕೆ ಅವನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಹೊಡದು ಎದ್ದು ಬರಲಿಲ್ಲ ? ಅವನ ಆಲಿಂಗನದಲ್ಲೇ ಏಕೆ ಕರಗಿ ಹೋದೆ? ತನ್ನ ಏಕಾಕಿತನ ಮರೆಸಿದನೆಂದೇ ? ತನ್ನ ಯೌವನದ ದಾಹ ತಣಿಸಿದನೆಂದೇ ? ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ತನಗಾರೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಅಸ

ಹಾಯುಕತೆಯೇ ? ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಕಾಲು ಜಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬನ ಗೆಳೆತನವೇ ಸಾಕು ಎನ್ನುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ? ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ? ಅಥವಾ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ? ಅಂತೂ ಯಾತಕ್ಕಾಗಿ ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರ ಎರಡನೆಯ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಅವನ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆನೋ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋದೆ. ತಾನು ಆದರ್ಶದ ಮಾತು ಹೇಳಿ ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಉಳಿದಾಗ ಆಡಿಕೊಂಡಂತೆಯೆ ತಾನು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಕೈಗೂಸಾಗಿ ಅವನ ಮನೆ ಸೇರಿದಾಗಲೂ ಜನರ ನಾಲಿಗೆ ಸಾವಿರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯಿತು. ಆದರೆ ತನ್ನ ಮೈ–ಮನಸ್ಸು ಎರಡೂ ದಡ್ಡು ಬಿದ್ದಿದ್ದವು.

ತನ್ನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದ ದಿನವೇ ಮನೋಹರ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದ; "ಇಕೀನ್ನ ನಿನ್ನ ತಂಗಿ ಹಾಂಗ ನೋಡಿಕೋ." ಸುಮ್ಮನೆ ಗೋಣು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದ್ದಳು ಪಾರ್ವತಿ. ಅವಳೊಂದು ಮೂಕ ಕುರಿ. ಕುರಿ ಬ್ಯಾ ಅಂದರೂ ಅಂದೀತು, ಅವಳು ಏನೂ ಅನ್ನದೇ ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಹತ್ತು ವರುಷ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಅವಳ ತಂದೆ ಕೊಟ್ಟ ಒಡವೆಯೆಲ್ಲ ಗಂಡನ ಇಸ್ಪೀಟು, ಕುಡಿತಕ್ಕೆ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಯಿತೆಂದು ತನ್ನೆದುರು ಪಾರ್ವತಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಅತ್ತಾಗ ಗಂಡಸನ್ನು ಹದ್ದುಬಸ್ತಿನಲ್ಲಿಡಲಾಗದ ಹೇಡಿ ಎಂದು ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನು ನಕ್ಕಿದ್ದಳು. ಮೊದಲಿನ ತಿಂಗಳುಗಳು ತುಂಬ ಸಂತಸದಿಂದಲೇ ಕಳೆದಿದ್ದವು. ಶಾಲೆಯಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಬರುವದರೊಳಗೇ ಚಹ, ತಿಂಡಿ, ಸಿದ್ಧ. ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪಾರ್ವತಿಯ ಬಿಸಿ ಅಡಿಗೆ, ಎಣ್ಣೆ ನೀರಿನ ಉಪಚಾರ, ಗಂಡನ ಪ್ರೀತಿ, ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಆಟ, ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೇ ಮರೆಯಲಾರದ ಸುಖದ ಕ್ಷಣಗಳು.

ಬರುವ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರ ಆಗಾಗ ಕೈಚಾಚತೊಡಗಿದ. ಉದಾರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಇವಳೂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದೊಂದೇ ನೆವ ಹೇಳಿ ಹಣ ಕೇಳುವದಲ್ಲದೇ ಅವಳಿಗೆ ಅಪ್ಪುಗೆ ಚುಂಬನ ತುಂಟಾಟಗಳ ಲಂಚ ಬೇರೆ. ತಾನು ಅವನ ಕಿವಿ ಹಿಡಿಯುವ, ಮೂಗುದಾರ ಹಾಕುವ ನಟನೆಮಾಡುತ್ತಲೇ ಪರ್ಸ್ ಅವನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅದೇ ನಿತ್ಯದ ರೂಢಿಯಾಗಲು ತಡವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಂಬಳ ಬಂದ ಮರುದಿನವೇ ಕೈ ಚಾಚುತ್ತಿದ್ದವ ಈಗ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಪಡೆ

ಯತೊಡಗಿದ. ತನಗೆ ಸೀರೆ, ಅಲಂಕಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ, ಮನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಾಮಾನು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಟಿಕೆ ತರಲೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಣವಿಲ್ಲದಾಗ ತನಗೆ ಎಚ್ಚರ ಬಂದಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಹಣ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆಗ ಹಣ ಇಟ್ಟಲ್ಲಿಂದ ಕಳುವಾಗ ತೊಡಗಿತು. ಕೇಳಿದರೆ ಮನೋಹರ ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ವೆನ್ನುತಿದ್ದ. ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ತಾನು ಸ್ನೇಹಿತೆಯ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಸಂಬಳ ವನ್ನೆಲ್ಲ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟೇ ಮನೆಗೆ ತಂದಾಗ ಮನೋಹರ ಬಯ್ದಿದ್ದ, ಒದರಾಡಿದ್ದ, ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಿದ್ದ. ಅದಕ್ಕೂ ತಾನು ಬಗ್ಗ ದಾದಾಗ ತನಗೆ ಊಟ ಕೊಡಬೇಡವೆಂದು ತನ್ನೆದುರೇ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದ. ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡದೆ ಪಾರ್ವತಿ ತನಗೆ ನೀಡಿದಾಗ ಅವಳನ್ನು ಮೈತುಂಬ ಹೊಡೆದಿದ್ದ. ಅವಳ ಗೋಳು ನೋಡಲಾರದೆ ತಾನು ಸಂಕಟಪಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಇವಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಒಂದೇ; ಅದು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಇತ್ತು. ಹೌದು–ಹಣ ಕೊಡದೆ ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಲು ತನ ಗೇನು ಅಧಿಕಾರ ? ತಾನು ಯಾರು? ಅವನಿಗೆ ಏನಾಗಬೇಕು ? ತವರುಮನೆ ಯಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ತಾನು ಪೇಯಿಂಗ್ ಗೆಸ್ಟ್ ಮಾತ್ರ ಎನ್ನುವದು ಖಚಿತ ವಾಯಿತು. ಸಂಬಳ ಅವನ ಕೈಗೆ ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆಯೆ ಪಾರ್ವತಿಯ ಕೋಣೆ ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಬಳಿ ಮಲಗಲು ಬಂದಿದ್ದ. ಆಗಲೂ ತಾನು ಸುಮ್ಮನೇ ಅವನ ವಶವಾಗಿದ್ದೆ. ಯಾಕೆ ? ಯಾಕೆ ಎದ್ದು ಅವನನ್ನು ಒದ್ದು ನೂಕಲಿಲ್ಲ ?

ಕರೆಗಂಟೆ ಸದ್ದಾಯಿತು. ನಿದ್ದೆಯ ಆಳಕ್ಕೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಸುನಂದ ಎಚ್ಚತ್ತಳು. ಕೈ ಗಡಿಯಾರದತ್ತ ಅವಳ ಲಕ್ಷ್ಯ ಹೋಯಿತು. ಹನ್ನೆರಡುವರೆ. ಒಳಗೆ ಬಂದ ಮನೋಹರ ಬಾಗಿಲು ಆಧರಿಸಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಾ ಗಲೇ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು, ಕಂಠ ಪೂರ್ತಿ ಕುಡಿದಿದ್ದಾನೆಂದು. ಗದ್ದಲ ಮಾಡು ವದು, ಊಟ ಬೇಡವೆನ್ನುವದು, ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವದು ಈಗ ನಾಲ್ಕಾರು ತಿಂಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ತಾಟು ಇಟ್ಟು ನೀಡಿದ ಮೇಲೆ "ನಿನ್ನ ಊಟವಾಯಿತೆ ?" ಎಂದು ಒಂದು ಮಾತೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಗಪಗಪ ತಿಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡ. ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದ ಕೋಣೆಗೆ ಕಾಲಿಡಲಿಲ್ಲ. ಸೆರಗಿನಿಂದ ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ

ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣೀರು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಆ ಸರಿರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ತುತ್ತು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಇಳಿಸಿದ ಸುನಂದ ಅವನು ಮಲಗಿದ ಹಾಸಿಗೆಗೆ ಬರಲು ಹಿಂಜರಿದು ಬಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಮಖಾನೆ ಹಾಸಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ ಅವಳ ದಿನಚರಿ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಅವಳ ಕೈ ಹಿಡಿದೆಳೆದ. ಅವನ ಇಡೀ ದೇಹವೇ ಹೊಲಸು ನಾರುತ್ತಿತ್ತು. ಅರಿವೆ ಹಾಕಿದ್ದರೂ ಪೂರ್ತಿ ಬೆತ್ತಲಾದಂತೆ ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ. ತೀರಾ ಸನಿಹಕ್ಕೆ ಬಂದು ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟಾಗ ಕ್ರೂರ ರಾಕ್ಷಸವೊಂದು ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಿಚುಕುತ್ತಿರುವಂತೆ ಎನಿಸಿ ಚಿಟ್ಟನೇ ಚೀರಿ ಮೇಲೆದ್ದಳು ಸುನಂದಾ. ಮನೋಹರ ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆದ. ಮತ್ತೆ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕೆಡವಿ ಸೀರೆ ಎಳೆದ. ಕ್ರೂರ ಪಂಜುಗಳಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದ ಸಿಂಹವನ್ನು ಕಂಡ ಸುನಂದಾ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒದ್ದಾಡಿ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಬಲವನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಝಾಡಿಸಿ ಅವನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಒದ್ದಳು. ಹಲ್ಲು ಮುರಿಯಿತೇನೋ, ಬಳಬಳ ರಕ್ತ ಸುರಿಯಿತು. ಆದರೂ ಸೀರೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಅವನು. ವಿಕಾರವಾವ ಅವನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ನಡಗುತ್ತ ಜೋರಾಗಿ ಕಿರಿಚುತ್ತ ಸುನಂದಾ ಪಡಸಾಲೆಗೆ ಓಡಿ ಬಂದಾಗ ಪೂರ್ತಿ ಬೆತ್ತಲಾಗಿದ್ದಳು. ಪಾರ್ವತಿ ಓಡಿ ಬಂದಿದ್ದಳು. ವಿಷಯ ಗ್ರಹಿಸಿದ ಅವಳು ತಟ್ಟನೆ ಸುನಂದೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ನೂಕಿ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ ತಾನೇ ಮನೋಹರನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಅವನ ಮುಖ ಒರೆಸಿ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದಳು. ಮರುದಿನ ಮನೋಹರ ಏಳುವ ಮೊದಲೇ ಸುನಂದ ತನ್ನ ಸಾಮಾನುಗಳ ಸಮೇತ ವರ್ಕಿಂಗ್ ವುಮೆನ್ಸ್ ಹಾಸ್ಟೆಲ್ ಸೇರಿದ್ದಳು. ರಜೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಮನೋಹರ ಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ವರ್ಗ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದ.

*

ಪಿರಿಯಡ್ ಮುಗಿಸಿದ ಸುನಂದಾ ಸ್ಟಾಫ್ ರೂಮಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಕೋಣೆ ನಿರ್ಜನವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಯೆಂದು ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ತಂದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಟೇಬಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ರಭಸದಿಂದಲೇ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ದೊಪ್ಪನೆ ಕುಳಿತಳು. ಸಣ್ಣಾಗಿ ನೋಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಣೆಯನ್ನು ತುದಿ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಬಲವಾಗಿ ಹಿಚುಕಿ

ಕೊಂಡಳು. ತುಂಬಾ ಆಯಾಸವಾಗಿ ಕೈಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಕ್ತಿಯೇ ಸೋರಿ ಬಲಹೀನವಾಗಿದ್ದವು. ಟೇಬಲ್ ಮೇಲೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಒರಗಿದಳು. ಮುಂದಿನ ಪೀರಿಯಡ್ ಅವಳಿಗೆ ಆಫ್ ಇದ್ದುದು ನೆನಪಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಆರಾಮವೆನಿಸಿತು. ಇತ್ತೀಚೆಗಾಗಿ ತನ್ನಿಂದ ಪಾಠ ಹೇಳುವದು ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆನ್ನುವದು ತನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪಾಠದ ತಯಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದೂ ತನ್ನಿಂದ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ದಣಿವು, ಬೇಸರ. ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಅಕ್ಕನಂತಿರುವ ರೂಮ್‌ಮೇಟ್ ಶಕುಂತಲಾ ಜೊತೆಗೆ ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡಲು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಸಪ್ಪೆ ಮೋರೆ, ಆಯಾಸದಲ್ಲಿ ತೇಲುವ ಎಣ್ಣೆ ಮುಖ, ಸೋತ ನಡಿಗೆ ಬಲವಂತದ ನಗೆ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಅವಳೇ ಮೊನ್ನೆ ಜೋರು ಮಾಡಿ ಹೀಗೇ-ಕಾಗಿದ್ದೀ ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ನನಗೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದಾಗ ಡಾ. ಪ್ರಮೀಳಾನ ಹತ್ತಿರ ಚೆಕ್‌ಅಪ್‌ಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದಳು. ಅವರು ಹೇಳಿದುದು ತನಗೆ ಅರಿಯದ ವಿಷಯವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ನಾಲ್ವತ್ತರಿಂದ ಐವತ್ತರ ಒಳ ಹೊರಗೆ ಮುಟ್ಟು ನಿಲ್ಲುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಈ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆ ಇದ್ದದ್ದೇ. ಇದೇನೂ ರೋಗವಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಆಹಾರ, ಟಾನಿಕ್ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ರೆಸ್ಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಚಿಂತೆ ಮಾಡದೆ ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ಹೇಳಿ ಟಾನಿಕ್ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟರು. ಆಗಲೇ ತಿಂಗಳಾಯಿತು ಔಷಧಿ ಸುರುವಾಗಿ. "ನಿನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕ ಸುಖಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ಹಣಾ ಕೂಡಿಟ್ಟು ಏನು ಮಾಡತೀ?" ಎಂದು ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಬೋರ್ನ್‌ವಿಟಾ, ತತ್ತಿ, ಹಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡ ಹಚ್ಚಿದ್ದಾಳೆ ಶಕುಂತಲಾ. ಹೌದು, ಅವಳಿಗಾದರೆ ಪರವೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಗಂಡ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಣ ಕಳಿಸಲು ಕೈ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ತನಗೇನೂ ಅಂಥ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. "ಹಾಯಾಗಿ, ಆರಾಮ ರಾಣೀ ಹಾಂಗ ಇದ್ದೀ, ಕಾಡವರಿಲ್ಲ, ಬೇಡವರಿಲ್ಲ." ಗೆಳತಿ ಆಗಾಗ ಹಂಗಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತನಗಾರೂ ಇಲ್ಲವೇ?

"ಮೇ ಆಯ್ ಕಮಿನ್ ಮೇಡಂ ?"

"ಯಸ್." ಹುಡುಗಿ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ವಿನೀತಳಾಗಿ ನಿಂತಾಗ ಸುನಂದಾ ಅವಳನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸಿದಳು. ಆ ಕಪ್ಪು ಕುರುಳು, ನೀಳ ಮೂಗು, ಕೊಂಚ ದಪ್ಪ ತುಟಿ......ಎಲ್ಲಿಯೋ ನೋಡಿದ್ದೇನಲ್ಲ...... ಯಾರಿವಳು ?

"ಮೇಡಂ, ಭಾಷಣ ಸ್ಪರ್ಧಾಕ್ಕ ಹೆಸರು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೇನಿ."

"ಯಾವ ಕ್ಲಾಸು ? ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು ?"

"ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್. ಸಿ.ರೀ. ಸಂಗೀತಾ ಪಾಟೀಲ ನನ್ನ ಹೆಸರು. ಕನ್ನಡದೊಳಗ ಯಾವ ಯಾವ ವಿಷಯ ಅದಾವ ಸ್ವಲ್ಪ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳತೀರೇನ್ರಿ ?"

ಸುನಂದಾ ಮಾತನಾಡದೇ ವಿಷಯದ ಪಟ್ಟಿ ತೆಗೆದು ಆವಳ ಕೈಗಿತ್ತು ಆವಳ ಮುಖವನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೋಡಿದಳು. ಆ ಹೆಸರಿನವರು ಎಷ್ಟು ಜನವೊ ಎಂದಿತು ಅವಳ ಮನಸ್ಸು. ಅತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಪಟ್ಟಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗೀತಾಳ ಕಣ್ಣು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅರಳಿದವು.

"ಓ, ಗುಡ್ ! ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರ ಉದ್ಧಾರ ಸಾಧ್ಯವಾಗ ಬಲ್ಲದು. ಎಷ್ಟ ಛೊಲೋ ವಿಷಯ ಅದರೀ, ನನಗ ಭಾಳ ಸೇರ್ತದ. ನಾನು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡ್ತೀನಿ..."

"ಪರವಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ವಿರೋಧಿಸ್ತೀಯೋ ?" ಜೀವ ತಳೆದ ಸುನಂದಾ ಉತ್ಸುಕಳಾದಳು.

"ಛೇ ಛೇ ಮೇಡಂ, ಪರವಾಗೇ ಮಾತಾಡ್ತೀನಿ. ವರದಕ್ಷಿಣಾ ಪದ್ಧತಿ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಲಂಕ. ಎಷ್ಟು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಜೀವನ ಸತ್ಯಾನಾಶ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತೇದ. ಹೆಣ್ಣು ಹೆತ್ತವರ ಗೋಳು ನೋಡಲಾಸಲ್ಲ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾ ಹೇಳತೀನಿ, ಈ ಪದ್ಧತಿ ಹೋಗಬೇಕು..."

"ಸಂಗೀತಾ," ಆವೇಶ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕಡಿಯಿತು. ನಾಚಿದವಳಂತೆ ಮೇಡಂನ ಗಂಭೀರ ಮುಖ ನೋಡುತ್ತ, "ಸಾರಿ ಮೇಡಂ, ಇದು ವೇದಿಕೆ ಅಲ್ಲಾ ಅನ್ನೂದು ಮರತು ಭಾಷಣಾನ ಸುರುಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟೆ," ಎಂದು ತಿಳಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕಳು.

"ಕೂಡ್ರು ಸಂಗೀತಾ," ಮೇಡಂನ ತುಟಿಗಳ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕಿರುನಗೆ ಕಂಡ ಸಂಗೀತಾ ಎದುರಿನ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, "ಮೇಡಂ, ನನಗೂ ಓದೂ ಚಟಾ

ಭಾಳ ಅದ. ಅದರಿಂದ ವಿಚಾರಾನೂ ಮಾಡ್ತೇನಿ. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಲ್ಪ್ ಮಾಡತೀರಾ ನನಗ?"

"ಸಂಗೀತಾ, ಆ ವಿಷಯ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವದಾದರೂ ಆರಿಸಿಕೊಂಡರ ಒಳ್ಳೆಯದು ಅಂತ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ."

ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡ ಸಂಗೀತಾ, "ಮೇಡಂ ಉಳಿದ ಯಾವ ವಿಷಯಾನೂ ನನಗ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲಾ. ನಮ್ಮ ಸಮಕಾಲೀನ ಜೀವನದ ಪ್ರಬಲ ಸಮಸ್ಯೆ ಅದ ಈ ವರದಕ್ಷಿಣಾ ಪದ್ಧತಿ. ಇಂಥಾದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ವಿಚಾರ ಮಾಡ ಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಾಗಿ ನಾವು ಈ ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು. ಹೌದೋ, ಅಲ್ಲೋ ನೀವs ಹೇಳ್ರಿ. ನಾ ಅಂತೂ ಗಟ್ಟಿಮನಸ್ಸು ಮಾಡೇನಿ. ಮಾತಾಡಿದರ ಇದೇ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ, ಇಲ್ಲಾಂದರ ಇಲ್ಲಾ"

ಸುನಂದಾ ಕನಿಕರದಿಂದ, "ನೀನು ಬರೇ ಭಾಷಣಾ ಮಾಡ್ತೀಯೋ ಏನು ಜೀವನದೊಳಗ ಹೋರಾಟಾ ಮಾಡ್ತೀಯೋ" ಎಂದಳು.

"ಸಿಡಿದೆದ್ದ ಸಂಗೀತಾ, "ಬರೇ ಭಾಷಣಾ ಮಾಡಿದರ ಏನು ಉಪಯೋಗ ಆಗ್ತದರೀ. ನಾನು ನುಡಿದಂತೆ ನಡದ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧ ಅದೇನಿ. ವರದಕ್ಷಿಣಾ ಇಲ್ಲದ ನನ್ನ ಮದುವೀ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದರ ಆಗ್ತೀನಿ. ಇಲ್ಲಾಂದರ ಕುಮಾರಿ ಆಗಿ ಉಳಿತೇನಿ. ಶಿಕ್ಷಣಾ ಪಡೀತೇನಿ. ನೌಕರಿ ಮಾಡತೇನಿ. ನನ್ನ ಕಾಲ ಮ್ಯಾಲೆ ನಾನು ನಿಲ್ಲತೇನಿ. ಬೇಕಾದರ ಬೆಟ್ ಕಟ್ರಿ. ಅವತ್ತ ನಾನು ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಮಾಡತೇನಿ."

ಸುನಂದಾ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೈ ಎತ್ತಿ ಅವಳ ಮಾತಿಗೆ ಬ್ರೆಕ್ ಹಾಕಿದಳು.

"ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರ ಹೇಳು ಸಂಗೀತಾ. ಅಂದರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಾಗಿ".

"ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಮನೋಹರ ಪಾಟೀಲ. ಬೇರೆ ಊರೊಳಗ ನೌಕರಿ ಮಾಡ್ತಾರ. ನನಗ ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣಂದಿರು ಇದ್ದಾರ. ನನ್ನ ತಾಯಿ ಪಾರ್ವತಿ ತೀರಿಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಆದವು. ಇಲ್ಲೇ ಸೋದರಮಾವನ ಮನಿಯೊಳಗ ಇದ್ದೀನಿ. ನಾನು," ಸಂಗೀತಾಳ ಧ್ವನಿ ಕುಗ್ಗಿತ್ತು.

ಕೂಡಲೆ ಸುನಂದಾ ನಡುಗುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅವಳ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಅವಳನ್ನು ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸಿ, ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಛೇಡಿಸಿದಳು: "ನಿನ್ನ ಮಾವನ ಒಬ್ಬ ಮಗಾ ಇರಬೇಕಲ್ಲ. ಅವನ್ನs ಮದುವಿ ಆಗಿ ಬಿಡು. ನಿನ್ನ ಸಮಸ್ಯಾ ಬಗೀಹರೀತದ." ಮೇಡಂನ ಮಾತಿನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಲಜ್ಜಿತಳಾಗದೆ ಸಂಗೀತಾ, "ಹೂನ್ರಿ ಇದ್ದಾನ. ಆರುವರುಷದಂವಾ" ಎಂದು ನಕ್ಕು, "ಮೇಡಂ ಇದು ನನ್ನೊಬ್ಬಳ ಸಮಸ್ಯಾ ಅಂತ ನಾ ತಿಳಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಗಂಭೀರ ಸಮಸ್ಯಾ ಅಂತತಿಳಕೊಂಡು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ಎಂದೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿಲ್ಲೇನು ? ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ಎಚ್ಚರಾಗಬೇಕು, ವರದಕ್ಷಿಣಾದ ವಿರುದ್ಧ ಆಂದೋಲನ ಹೂಡಬೇಕು ಅಂತ ನಿಮಗ ಅನಿಸೇ ಇಲ್ಲೇನು ?" ಮಾತು ಜೋಡಿಸಿದಳು.

ಬೆಲ್ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿ ಸುನಂದಾ ಪುಸ್ತಕ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು, "ವಿಶ್‌ಯು ಬೆಸ್ಟ್ ಆಫ್ ಲಕ್, ಸಂಗೀತಾ, ಮತ್ತ ಭೆಟ್ಟಿ ಆಗೂಣ," ಎಂದು ಎದ್ದು ಹೊರನಡೆದಳು.

○

ಅರ್ಧಾಂಗಿ

ಬೇಗನೆ ಸ್ನಾನ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದ ಸುನೀತಾ ಕನ್ನಡಿ ಎದುರು ನಿಂತು ನರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೂದಲು ಕಾಣವಂತೆ ಬಾಚಿ, ಸರಳವಾಗಿ ತುರುಬುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸೆರಗು ಅಡ್ಡ ಕಟ್ಟಿ ಅಡಿಗೆಮನೆಗೆ ಬಂದಳು. ಇಂದು ಅವಳು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ರಜ ಹಾಕಿದ್ದಳು. ಇಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರುಷಗಳಾದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ದಿನದ ಅಡಿಗೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಸಿಹಿ, ಮಸಾಲೆ ಅನ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿದಳು. ಉಪಾಹಾರ ಮುಗಿಸಿ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟ ಗಿರೀಶನಿಗೆ ಮದುವೆಯ ದಿನವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿ, ಬೇಗ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕು, ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಊಟ ಮಾಡೋಣ ಎಂದು ತಾಕೀತು ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಿದ್ದಳು.

"ಅಚ್ಚಾ ಸುನೀs, ನಮ್ಮ ಮೀಟಿಂಗ ಮುಗದ ಕೂಡ್ಲೆ ಬರ್ತೀನಿ. ಮರಿಯೂದಿಲ್ಲ. ಆಯ್ತಿಲ್ಲೊ, ಬಾಯ್" ಎಂದು ಕಾರ್ ಸ್ಟಾರ್ಟ ಮಾಡಿದ ಗಂಡನಿಗೆ ಕೈ ಬೀಸಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಸುನೀತಾ ಒಗ್ಗರಣೆ ಚುಂಯ್ ಎನ್ನಿಸಿದಾಗ ಫೋನ್ ಟ್ರಿಣ್‌ಗುಟ್ಟಿತು. ಈ ಫೋನು ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಮೊದಲು ಮನೆ ಎಷ್ಟು ಶಾಂತವಾಗಿತ್ತು. ಗಿರೀಶನ ಕೆಲಸ ಹೆಚ್ಚಾದ ಮೇಲೆ ಮನೆಗೆ ಫೋನ್ ಬಂದಿತ್ತು. ಈಗ ಗಿರೀಶ, ಮಾಲಿನಿ, ಶಿರೀಷ ಒಬ್ಬರಿಲ್ಲ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಫೋನ್ ಕರೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಶಿರೀಷ ಫೋನ್ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು 'ಹಲೋ' ಎಂದ. ಓs ಅವನ ಗೆಳೆಯ ಸಾಗರನದು. ಆಯಿತಿನ್ನು ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷ ಫೋನಿಗೆ ಬಿಡುವಿಲ್ಲ.

"ಹಾಂ ಹಾಂ, ಹೌದು. ನಾನೂ ಕಾಮೆಂಟ್ರಿ ಕೇಳಿದೆ. ಬಾಥಮ್ 'ಮ್ಯಾನ್ ಆಫ್ ದಿ ಮ್ಯಾಚ್' ಆಗ್ಯಾನ. ಆಯ್ತು ಬಿಡು ಇನ್ನೇನು ಇಂಗ್ಲಂಡಿನವರು ಸೀರೀಜ ಗೆದ್ದ್ಹಾಂಗ ಆತು." ಶಿರೀಷ ತಾನೇ ಗೆದ್ದವನಂತೆ ತಾರಸ್ಥಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದ.

ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬಂದ ಮಗನ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಹುಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಆತಂಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಶಿರೀಷನಿಗೆ ಮೂರೂ ಹೊತ್ತು ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಟ, ಕಾಮೆಂಟ್ರಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಯಾವವರಲ್ಲೂ ಆಸಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಗಿರೀಶ ತನ್ನ ಪಕ್ಷದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಮನೆಯತ್ತ, ಮಕ್ಕಳತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡುವವನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ತಾನೇ ಮಾತಾಡಿ ಅವನ ಗಮನ ಸೆಳೆದರೂ 'ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು, ಯಾಕ ಚಿಂತೀ ಮಾಡತೀ. ಈ ವಯಸ್ಸs ಹಾಂಗ. ಎಲ್ಲಾ ಹುಡುಗರಿಗೂ ಸ್ಪೋರ್ಟ್ಸ್, ಸಿನಿಮಾ, ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಕಾಮೆಂಟ್ರಿಗಳ ಹುಚ್ಚು. ಮುಂದ ಎಲ್ಲಾ ಸರಿ ಹೋಗ್ತಾರ.' ಎನ್ನುವನು. ಅವನ ನಿಶ್ಚಿಂತೆ, ಆಶಾಭಾವನೆ ತನಗಿಲ್ಲ. ಬೆಳೆಯುವ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆದರ್ಶದ ಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿ ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗೋ ಹಾಗೆ ಬೆಳೆಸೋದು ಪಾಲಕರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಅವರು ಹೋದ ದಾರಿಗೆ ಬಿಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ—ತಳ ಹತ್ತದಂತೆ ಮಸಾಲೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಮೇಲೆ, ಕೆಳಗೆ ತಿರುವುತ್ತಿದ್ದ ಸುನೀತಾ ತನ್ನಲ್ಲೇ ನಕ್ಕಳು. ಅರೆ ಇದೇನು ಎಲ್ಲಿಯೋ, ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೋ, ಯಾರಿಂದಲೋ ಕೇಳಿದ ಭಾಷಣ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ. ಮೇಲಿನ ಎರಡೂ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲವೇ ಎಂದುಕೊಂಡಾಗ ಅವಳ ಸೌಟು ಹಿಡಿದ ಕೈ ಸೋತಿತು.

ಶೇವಿಗೆ ಕರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಸುನೀತಾಳ ಮನಸ್ಸು ಬೆಳೆದು ನಿಂತ ಮಾಲಿನಿಯ ಮದುವೆಯತ್ತ ಹೊರಳಿತು. ಡಿಗ್ರಿ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಲಿನಿಗೆ ತಕ್ಕ ವರ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇದ್ದರೂ ಅಂತರ್ ಜಾತೀಯ ವಿವಾಹದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವರೇ ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಹ. ಜಾತಿಯನ್ನು ನೋಡದೆ ಮದುವೆಯಾಗುವ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನೇನೂ ಸಾಧಿಸಿಲ್ಲ. ಪಿ. ಯು. ಸಿ. ಕಲಿಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಅಥವಾ ಟೀನಏಜರ್ಸ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಿರೋದನ್ನ ಈಗೀಗ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ತಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ಸುಷ್ಮಾ, ಸಂಧ್ಯಾ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದರಲ್ಲ! ತನ್ನ ಮಾಲಿನಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದರೆ—ಛೇ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಯಾಕೆ ಓಡಿ ಹೋಗಬೇಕು

ಹುಡುಗಿ ಒಪ್ಪಿದ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರಾಯಿತು, ಅವಳಿಗೆ ಅವನು ತಕ್ಕ ವರನಿದ್ದರೆ. ಹಾಂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಎಡವಟ್ಟಾಗುವುದು. ಹುಡುಗ ತಕ್ಕವನು ಹೌದೊ ಅಲ್ಲವೋ ಎನ್ನೋದನ್ನ ನಿರ್ಣಯಿಸುವವರು ಯಾರು? ಹುಡುಗಿಯೋ ಅವಳ ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳೋ? ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮತಕ್ಕೆ ಬಾರದೆ ಹುಡುಗಿಯರು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋಗ್ತಾರೆ ಅಲ್ಲವೇ ? ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗ್ತದೆಯೆ ? ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ ಪಂಕಜಾ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಹುಡುಗ ನನ್ನ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಪಮೇಲಾ ಆಗಿ ಮತ್ತೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರಿಸಿದಳಲ್ಲ ! ಅಷ್ಟಾಗಿ ತಕ್ಕ ವರ ಎಂದರೆ ಎಂಥವರು? ಗುಣ ಸ್ವಭಾವ ಒಂದೂಗೊತ್ತಿರದ ಹುಡುಗನ ಮನೆತನ, ಡಿಗ್ರಿ, ಸಂಬಳ ನೋಡಿ ಕೈ ತುಂಬ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾರಲ್ಲ. ಅವಳು ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತಾಳೆಯೆ ? ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರ್ತದೆ ಯಾರ ಜೀವನ ಹೇಗೆ ನಡೆದಿರ್ತದೆ ಎನ್ನೋದು. ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಭಾವವೇ ವಿಚಿತ್ರ; ಮೇಲೆ ಕಾಣು ವಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿ ಒಳಗೆ ಇರುತ್ತಾರೆಯೆ ? ವಯಸ್ಸು ಕಳೆದಂತೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಭಾ ವವೂ ಬದಲಾಗುತ್ತ ಹೋಗುವದನ್ನು ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ಗಿರೀಶನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿರು ವೆನಲ್ಲ. ತಾನು ಮೊದಲು ನೋಡಿ ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಗಿರೀಶ ಇವನೇ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಬದಲಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೂ ಅವನನ್ನು ತಾನು—

ಟ್ರಿಣ್, ಟ್ರಿಣ್. ಓಹ್ ರೇಣುವಿನ ಫೋನ್ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಮಾಲಿನಿ, ಅವಳು ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ತಾಸುಗಟ್ಟಲೆ ಜಯಾ ಬಾಧುರಿ ಅಮಿತಾಬರ ಜಗಳ, ಸಂಜೀವ ಕುಮಾರನ ಮದುವೆ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಹರಟೆ ಹೊಡೀತಾರೆ. ಪಾಪ ! ಅವರಾದರೂ ಏನು ಮಾಡಿಯಾರು. ಅವರಿಗೆ ಆದರ್ಶ ನಾಯಕರೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ! ಅವಳ ಅಪ್ಪ ಕಳ್ಳಸಾಗಾಣಿಕೆದಾರ, ಇವಳ ಅಪ್ಪ ರಾಜಕೀಯ ಪುಢಾರಿ.

"ಮಮ್ಮೀ, ಪಪ್ಪಾ ನಿನ್ನ ಕರೀತಾರ" ಎಸರಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಸುರುವಿ ಸವಿತಾ ಟವೆಲ್ಲಿನಿಂದ ಕೈ ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಗೊಣಗಿದಳು. ಈ ಮಮ್ಮೀ ಪಪ್ಪಾ ಎಲ್ಲಾ ಕಾನ್ವೆಂಟ ಪ್ರತಾಪ. ಗಿರೀಶಗ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಹೇಳಿದೆ, ಕನ್ನಡ ಸಾಲಿಗೆ

ಕಳಿಸೂಣ ಅಂತ. 'ಬೇಡ ಸುನೀ ಕಾನ್ವೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಲಿತರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಭಾಷೆ, ಶಿಸ್ತು, ಓರಣ ಎಲ್ಲಾ ಬರ್‍ತದೆ' ಎಂದು ಬಿಟ್ಟ.

"ಹಲೋ ಗಿರೀ, ಯಾಕ, ಮತ್ತೇನು ?"

"ಸುನೀ, ಇವತ್ತಿನ ಮೀಟಿಂಗ ಲಗೂ ಮುಗಿಯು ಹಾಂಗ ಕಾಣೂದಿಲ್ಲ. ನೀವೆಲ್ಲ ನನ್ನ ದಾರೀ ನೋಡ ಬ್ಯಾಡ್ರಿ, ಅದನ್ನs ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಕರದೆ."

"ಈಗಿನ್ನೂ ಹನ್ನೆರಡ ಆಗೇದ ಗಿರೀ, ತಡಾ ಆದರೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲಾ, ನೀ ಊಟಕ್ಕ ಮನೀಗೆ ಬರಬೇಕು, ನಾವೆಲ್ಲಾ ಕಾಯ್ತೀವಿ. ಇವತ್ತು ವಿಶೇಷ ದಿನಾ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಮರತೇನು !"

"ಇಲ್ಲಾ ಸುನೀ ಮರತಿಲ್ಲಾ. ನನಗ ಇಲ್ಲೆ ಭಾಳ ಕೆಲಸ ಅದ. ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರೊಳಗ ಚುನಾವಣಾ ಟಿಕೆಟ್ ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಅನ್ನೂದ ರೊಳಗ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಹುಟ್ಟೇದ. ಈ ಗದ್ದಲದೊಳಗ ನನ್ನ ತಲೀಕೆಟ್ಟು ಹೋಗೇದ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ನೋಡ್ತೇವಿ. ಆಗದಿದ್ದರ ನಾನು ಈಗಿಂದೀಗ ರಾಜಧಾನೀಗೆ ಹೊರಡಬೇಕಾಗ್ತದ, ನಮ್ಮ ನಾಯಕರನ್ನ ಭೆಟ್ಟಿ ಆಗಬೇಕು. ಇದು ನನ್ನ ಜೀವನದೊಳಗ ಬಹಾಳ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯ ಅದ ಸುನೀs. ಪ್ಲೀಜ ನೀನು ಸಿಟ್ಟಾಗಬ್ಯಾಡಾ. ನನ್ನ ದಾರೀ ಕಾಯ ಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ಪ್ಲೀಜ ಸುನೀ, ಬಾಯ್"

ಸುನೀತಾ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಫೋನ್ ಕೆಳಗಿಟ್ಟಳು. ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ ಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೂ ಸುನೀ ಎನ್ನುವ ಕರೆ ಅವಳನ್ನು ರೋಮಾಂಚನಗೊಳಿ ಸುತ್ತಿತ್ತು. ಗಿರೀಶನ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಯಾವದೋ ಮೋಡಿಗೆ ಒಳಗಾದವ ಳಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ರೀತಿಯೇ ತನ್ನನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಚಕಿತಗೊಳಿಸು ತ್ತಿತ್ತು.

ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಸಲ ತಂದೆಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಯುಟ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತಾಗ ಗಿರೀಶ ಬಾರದೆ ಅವನ ಫೋನ್ ಬಂದಿತ್ತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಎಕ್ಸಿಡೆಂಟ್ ಸಂಭ

ವಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ ತಾನು ಹಾಸ್ಪಿಟಲ್‌ನಲ್ಲಿರುವೆನೆಂದೂ ಮನೆಗೆ ಬರಲು ತಡವಾಗುವುದೆಂದೂ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಾ ಕಳವಳಕ್ಕೀಡಾಗಿತ್ತು. ಎಕ್ಸಿಡೆಂಟ್ ಹೇಗಾಯಿತೋ ಎಷ್ಟು, ಪೆಟ್ಟಾಗಿದೆಯೋ, ಯಾವ ಹಾಸ್ಪಿಟಲ್ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಚಡಪಡಿಸಿದ್ದಳು. ಸ್ವತಃ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅಂಥ ಸೀರಿಯಸ್ ಏನೂ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಇನ್ನೊಂದು ತಾಸಿಗೆ ಬಂದಾನು ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ತನ್ನಿಂವ ವಿಷಯ ತಿಳಿದ ತಂದೆ ಗಿರೀಶ ಬಂದ ಮೇಲೆ ತಮಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಲು ಹೇಳಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಹೋಗಿ ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗಿರೀಶ ಬಂದಿದ್ದ. "ಎಕ್ಸ್‌ಕ್ಯೂಜ್ ಮಿ ಸುನೀತಾ ತಡ ಆಯ್ತು" ನಗು ನಗುತ್ತ ಯಾವೊಂದು ಅಪಾಯವಿಲ್ಲದೇ ಗಿರೀಶ ತನ್ನೆದುರು ನಿಂತಾಗ ತನಗೆ ಖುಷಿಯಿಂದ ಕುಣಿಯುವಂತಾಗಿತ್ತು. ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಫೋನ್‌ಮಾಡಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗಿರೀಶ ಹೂದಾನಿಯಲ್ಲಿಯ ಬಿಳಿ ಗುಲಾಬಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದ. ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಜಡಗೆ ಹೂ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ ನಿಂತ ತನ್ನ ಕೆಂಪುಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ಮೃದುವಾಗಿ ನೇವರಿಸಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವ್ವ ಹೊರಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು—

"ಮಮ್ಮೀ ನನಗ ಹಸಿವಿ ಆತು. ಊಟಕ್ಕ ಕೊಡೂಣಲ್ಲಾ. ನಾನು ಮ್ಯಾಚ್ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗೇದ." ಶಿರೀಷ ಕರೆದಾಗಲೇ ಸುನೀತಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರ. ಮೌನವಾಗಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ತಾಯಿಯ ಇಳಿದ ಮುಖ ನೋಡಿ ಶಿರೀಷ ಲೊಚಗುಟ್ಟಿದ. "ಪಾಪ, ಮಮ್ಮೀಗೆ ಭಾಳಾ ನಿರಾಶ ಆಗೇದ. ಎನಿವರ್ಸರಿಡೇ ದಿನಾನೂ ಪಪ್ಪಾ ಮನೀಗೆ ಊಟಕ್ಕ ಬರಲಿಲ್ಲಾ ಅಂತ."

ಮಾಲಿನಿ ದನಿಗೂಡಿಸಿದಳು, "ಇರಲಿ ಬಿಡು ಮಮ್ಮೀ. ಪಪ್ಪಾ ಎಲ್ಲಾರ ಹಾಂಗ ಸಾಮಾನ್ಯರು ಅಲ್ಲಾ. ಭಾಳ ದೊಡ್ಡ ಮನುಶ್ಯಾರು ಆಗ್ಯಾರ. ನನ್ನ ಫ್ರೆಂಡ್ಸು ಅಂತಿರತಾರ 'ನಿನ್ನ ಪಪ್ಪಾ ಭಾಷಣ ಎಷ್ಟು ಛಂದ ಮಾಡ್ತಾರ. ಸಭೆ, ಸಮಾರಂಭ ಅಂತ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಡ್ಡಾಡತಾರ.

ಭಾಳ ಜನಪ್ರಿಯ ಆದಾರ. ಪೇಪರಿನೊಳಗ ಅವರದು ಹೆಸರು ಓದ್ತೀವಿ,' ಅಂತ. ಪಕ್ಷ, ಸಮಾಜ ಅಂತ ಜನಸೇವಾ, ದೇಶಸೇವಾ ಮಾಡೂವವರಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಜೀವನಕ್ಕ ಮಹತ್ವ, ಟೈಮು ಎರಡೂ ಇರೂದಿಲ್ಲ ಮಮ್ಮಿ. ನೀ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಬಾರದು. ನಾವು ಇದ್ದೀವಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಜೊತೀಗೆ. ಹುಂ, ಸರಿಯಾಗಿ ಊಟಾ ಮಾಡು. ಇನ್ನಷ್ಟು ಪಾಯಸ ನೀಡತೇನಿ. ಏ ಶಿರೀಷ ಚಪಾತಿ ಸಾಕು ಬಿಡು ಇನ್ನ. ಮಸಾಲಿ ಅನ್ನ ಎಷ್ಟು ರುಚೀ ಆಗೇದ ನೋಡು."

ಮಗಳ ಮಾತು ಕೇಳಿ ತೀರಿಹೋದ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ನೆನಪಾಗಿ ಕಂಠ ತುಂಬಿಬಂದರೂ ಬೆಳೆದ ಮಕ್ಕಳ ಎದುರು ತನ್ನ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಊಟ ಮುಗಿಸಿದಳು ಸುನೀತಾ. ಮಗ ಮ್ಯಾಚಿಗೆ, ತಾಯಿ ಬರಲೊಪ್ಪದಾಗ ಮಗಳು ಗೆಳತಿಯೊಡನೆ ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ನೆಪಕ್ಕೆ ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ಪುಸ್ತಕ ಹಿಡಿದು ಅಡ್ಡಾದಳು. ಮನಸ್ಸು ಉಯ್ಯಾಲೆ ಆಡುತ್ತ ಹಿಂದೆ ಹೋಯಿತು—

"ರೀ ಮಿಸ್ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಲ್ರೀ" ಗಂಭೀರವಾದ ಆ ದನಿ ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಮೂವರೂ ಹೊರಳಿ ನೋಡಿದರು. ಸಾಧಾರಣ ಎತ್ತರದ, ಗುಂಗುರು ಕೂದಲಿನ, ಮಿಂಚು ಕಣ್ಣಿನ ಯುವಕ ಮೊದಲು ಮುಗುಳು ನಕ್ಕ.

"ನಾನು ನಿಮಗ ಅಪರಿಚಿತ..."

"ಇಲ್ರೀ ನನಗ ಗೊತ್ತದ ನೀವು ಗಿರೀಶ ಸರ್ಜಾಪೂರ. ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸಾಯನ್ಸ ಬಿ. ಎ. ಕಡೀ ವರ್ಷ ಕಲೀತೀರಿ ಹೌದಲ್ಲೊ" ಮಾಯಾ ತಟ್ಟನೆ ಕೇಳಿದಳು.

"ನೀವು ಭಾಷಣಾ ಭಾಳ ಛಂದ ಮಾಡ್ತೀರಿ. ಅಂತರ ಕಾಲೇಜ ಡಿಬೇಟಿನೊಳಗ ನಿಮಗ ಬಹುಮಾನ ಸಿಕ್ಕದ. ಈಗ ಜನರಲ್ ಸೆಕ್ರೆಟರಿ ಇಲೆಕ್ಶನ್ಕ ನಿಂತೀರಿ" ರೇಣು ತಾನೇನು ಕಮ್ಮಿ ಎನ್ನುವಂತೆ ಹೇಳಿದಳು.

ಇನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತವಳು ತಾನೊಬ್ಬಳೇ. ಒಂದು ದಿನ ಕ್ಲಾಸಿನಿಂದ ತಾನೊಬ್ಬಳೇ ಹೊರಬಂದಾಗ ಕಾರಿಡಾರಿನ ತುಂಬಾ ಹುಡುಗರೇ ತುಂಬಿದ್ದರು.

ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರಿದವರೂ, ಹಳಬರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ನಿಂತು ಹರಟುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ತನಗೆ ಹೋಗಲು ದಾರಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ತಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವದಂತೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಾಗ ಈ ಯುವಕ ಮುಂದೆ ಬಂದು ದಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ನಿಂತ ಇಬ್ಬರು ತರುಣರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈಹಾಕಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಅವರನ್ನು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿ ತನ್ನತ್ತ ನೋಡಿದ್ದ. ಆ ಸುಳಿವು ತಿಳಿದು ತಾನು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಸರಸರನೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದಳು. ಇದೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ನಡೆದದ್ದು. ಆಮೇಲೆ ಎದುರಿಗೆ ಕಂಡಾಗ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಳು. ಅವನ ಪರಿಚಯ ಇಂದೇ ಆದದ್ದು. ಅವನು ನಗುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದ "ಆಯ್ತು, ನನ್ನ ಅರ್ಧಾ ಕೆಲಸ ಆಯ್ತು. ನಾನು ಇಲೆಕ್ಷನ್‌ಕ ನಿಂತೇನಿ. ನಿಮ್ಮ ಓಟು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡೆ. ತೊಂದರಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕ ಕ್ಷಮಿಸ್ರಿ."

" ಛೇ ತೊಂದರಿ ಏನಿಲ್ಲಾ ಮಿ॥ ಗಿರೀಶ, ನೀವು ಕಾಳಜಿ ಬಿಡ್ರಿ. ಅಷ್ಟs ಯಾಕ ಎಲ್ಲಾ ಲೇಡಿ ಸ್ಟೂಡಂಟ್ಸ ವ್ಹೋಟ ನಿಮಗ ಸಿಗತಾವ ಅಂತ ತಿಳಕೋಳ್ರಿ" ಮಾಯಾ ಮಾತು ಮುಗಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ "ಭಪ್ಪರೇ ಮಗನs ಹೀರೋ ಆದ್ಯೋ ಗಿರೀಶಾs" ಎಂದು ಕೂಗಿದ. ಎಲ್ಲರೂ ಗೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕರು. "ನೀವು ಆರಿಸಿ ಬಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ನಮಗ ಪಾರ್ಟಿ ಕೊಡಬೇಕ ನೋಡ್ರಿ" ರೇಣು ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡಿದಳು.

ಗಿರೀಶ ಆರಿಸಿ ಬಂದು ಜನರಲ್ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯಾದ. ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಪಾರ್ಟಿನೂ ಕೊಟ್ಟ. ಅವನೊಡನೆ ಪರಿಚಯ ಬೆಳೆದಂತೆಲ್ಲಾ ಮನಸ್ಸು ಅವನತ್ತ ಎಳೆಯುತ್ತಿರುವದರ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ತನಗೆ. ಅವನೂ ಅಷ್ಟೆ. ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ನಗುತ್ತ ಸಲಿಗೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದೊಡನೆ ಅವನ ಚಹರೆಯೇ ಬದಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಣ್ಣಿನ ಮಿಂಚು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ದವತೆ ಮೂಡುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾವ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹುಡುಕಾಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ತಾವಿಬ್ಬರೇ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತು ಪಿಸುದನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ

ಸಿಕ್ಕಾಗ ಎಂದೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿಗಿಂತಲೂ ತಂದೆಯ ಹತ್ತಿರ ಹೆಚ್ಚು ಸಲುಗೆಯಿಂದಿದ್ದ ತಾನು ಗಿರೀಶನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆಯಲು ಅವರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದಿದ್ದಳು. ನಾಲ್ಕಾರು ಸಲ ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತನಾಡಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಚಯವಾದ ಮೇಲೆ ತಂದೆ ಸೀರಿಯಸ್ಸಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದರು.

"ಗಿರೀಶ ಮೊದಲನೇ ಸಲಾ ಮನೀಗೆ ಬಂದಾಗ ತಡಾ ಆಗಿದ್ದಕ್ಕ ಕಾರಣಾ ಏನ ಹೇಳಿದ್ದಾ ನೆನಪದ ಏನು ಸುನೀತಾ.?"

ಹೌದು ತನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಪಿತ್ತು. ಅವನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ರಿಕ್ಷಾ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಿಗೆ ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆದಿತ್ತು. ಅವಳು ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಳು. ಗಿರೀಶ ತಕ್ಷಣ ಅವಳನ್ನು ಅದೇ ರಿಕ್ಷಾದವನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಒಯ್ದು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕೊಡಿಸಿದ್ದ. ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ವಿಳಾಸ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವಳ ಮಗನನ್ನು ಕರೆಸಿ ರಿಕ್ಷಾದವನೊಡನೆ ರಾಜೀ ಮಾಡಿಸಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ತೊಂದರೆ ಆಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಎರಡು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ತನ್ನನ್ನೂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನ ಭೆಟ್ಟಿ ಮಾಡಿಸಿದಾಗ, ತಾಯಿ ಮಗ ಇಬ್ಬರೂ ಗಿರೀಶ ಅವರ ಭಾಗದ ದೇವರೆಂದು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿದ್ದರು. ತಾನು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಉಬ್ಬಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ತಂದೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ 'ಹುಂ' ಎಂದು ಗೋಣು ಹಾಕಿದಳು.

"ಈಗಿನ ಬಹಳಷ್ಟು ಯುವಕರ ನಡತಿ ನನಗ ಸರಿ ಬರೂದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಅಜ್ಞಾನ, ಆಡಂಬರ, ಅಹಂಕಾರ ಎಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ಸಿಟ್ಟು ಬರತದ. ಆದರ ಗಿರೀಶ ಮಾತ್ರ ಅಂಥಾವ ಅಲ್ಲಾ. ನಾನೂ ಎಷ್ಟೋ ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದೆ, ಆದರ್ಶವಾದಿ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ಹುಡುಗ ಇದ್ದಾನ."

ಮಾತುಗಳು ತನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಇಂಪಾಗಿ ಮನಕ್ಕೆ ತಂಪಾಗಿದ್ದವು. ತಮ್ಮ ಮದುವೆಗೆ ಏನನ್ನುವರೋ ಎನ್ನುವ ಅಧೈರ್ಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

"ನಾನು ಇಂಥಾ ಹುಡುಗನ್ನ ಭಾಳ ಲೈಕ ಮಾಡ್ತೀನಿ ಸೀತಾ. ನನಗ ಒಂದು ಸಂಶಯ ಬಂದಿತ್ತು. ಅದೂ ಇಂದ ಪರಿಹಾರ ಆಯ್ತು. ಗಿರೀಶ ವಕೀಲ ಆಗಬೇಕು, ನ್ಯಾಯಕ್ಕ ಹೋರಾಡಬೇಕು, ಸಮಾಜಸೇವಾ ಮಾಡಬೇಕು, ನೌಕರಿ ಸೇರಿ ಗುಲಾಮ ಆಗಬಾರದು ಅಂತಾನ. ನಗರದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಕೀಲ ನಾರಾಯಣರಾಯರ ಮಗಳು ಅಂತ ನಿನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಲೀ ಬೀಸಿದ್ನೇನೋ ಅನಿಸಿತ್ತು. ಆದರ ಅದು ತಪ್ಪು. ನಾನು ಮದುವೀ ಮಾತು ತೆಗದಾಗ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮ್ಯಾಲೆ ಹೇಳಿದಾ: ಮದುವಿ ಆದ ಮ್ಯಾಲೆ ಸುನೀತಾನ ಕೂಡ ಬ್ಯಾರೆ ಮನೀಮಾಡ್ತೀನಿ. ಪ್ರ್ಯಾಕ್ಟೀಸ್ ಬೆಳಿಯುತನಕಾ ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದ ನಾಲ್ಕೆಕರೆ ಹೊಲಾ ಮಾರಿ, ಒಂದೆರಡು ಟ್ಯೂಶನ್ ಹೇಳಿ, ಮನೀ ನಡಸತೇನಿ ಅಂತ. ನಾನು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಮಾವನ ಮನಿಯೊಳಗ ಇರಲಿಕ್ಕಿ ತಯಾರಿಲ್ಲ. ಈ ಹುಡುಗಾ ಭಾಳ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ಅದಾನ. ಗಂಭೀರ ಅದಾನ. ಭಲೇ ಭಲೇ." ತಂದೆ ಯೋಚಿಸುವಂತೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಸುಮ್ಮನಾದರು.

ಸಂತೋಷದಿಂದ ಎದೆ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಡುಗುವ ಕೈಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತಾನೇ ಕೇಳಿದಳು "ಅಪ್ಪಾ; ಆದರ ಅವರ ಜಾತಿ—"

ತಲೆದೂಗುತ್ತ ತಂದೆ ಅಂದಿದ್ದರು. "ಹುಂ. ಹೌದು ಗಿರೀಶನ ಮನಿತನಾ, ಬಂದು–ಬಳಗ, ಜಾತಿ–ಕುಲ ತಿಳಕೊಂಡೇನಿ. ಹಣದಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ವಿದ್ಯಾ, ಬುದ್ಧಿ, ಗುಣ, ಸ್ವಭಾವ ಎಲ್ಲಾರಿಂದನೂ ಶ್ರೀಮಂತ ಇದ್ದಾನ. ಇಂಥಾ ಅಳಿಯ ಯಾವ ಜಾತಿಯವ ಆದರೂ ಅಷ್ಟ;. ಮನೀ ಮಾಡಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಸಮಾಜದೊಳಗ ಗೌರವಸ್ಥ ಆಗಿರೂ ಅಳಿಯಾ ನನಗ ಸಿಕ್ಕರ ಸಾಕು. ಪ್ರೀತಿನೂ ಕೂಡೇದ, ಇನ್ನೇನುಬೇಕು.?"

ತಂದೆ–ತಾಯಿಯರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಂದಲೆ ಪ್ರೇಮವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅದೃಷ್ಟವಂತೆ ತಾನು. ಗಿರೀಶ ಹೊಸ ಮನೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರ್ಯಾಕ್ಟೀಸು ಸುರು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಮಾಲಿನಿ ಹುಟ್ಟುವವರೆಗೆ ಎಂ. ಎ. ಓದಿದಳು. ಗಿರೀಶನ

ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದು ಮನೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನದೂ ಪಾಲಿರಲೆಂದು ಕಾಲೇಜು ಲೆಕ್ಚರರ ಆದಳು. ಸೂರೆ ಹೋಗುವಂತಹ ಸಂಪತ್ತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಜೀವನದಲಿ ಸುಖವಿತ್ತು. ನೆಮ್ಮದಿಯಿತ್ತು.

ಒಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಫೋನು ಮಾಡಿದ, "ಸುನೀ, ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ ವಿಶ್ವನಾಥ ಅಂತ ಇದ್ದಾ ನನ್ನ ಗಳಸ್ಯ ಕಂಠಸ್ಯ, ನೆನಪದ ಏನು?" ಸದಾ ಬಾಲಂಗೋಸಿಯಂತೆ ಗಿರೀಶನ ಹಿಂದೆಯೇ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ತಾನು ಹೇಗೆ ಮರೆತಾಳು. "ಅಂವಾ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎ. ಎಸ್.ಪಿ. ಅಂತವರ್ಗ ಆಗಿ ಬಂದಾನ. ಗಂಡಾ–ಹೇಣ್ತಿ ಇಬ್ಬರ್ನೂ ಊಟಕ್ಕ ಕರದೇನಿ. ಕಾಲೇಜ ದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಲಗೂನ ಮನೀಗೆ ಹೋಗ್ತಿಯಲ್ಲಾ.''

ವಿಶ್ವನಾಥ ಯಾವ ಕೆಟ್ಟ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟನೋ ಗಿರೀಶ ಮನೆಗೆ ಬರುವದನ್ನೇ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದ. ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತು ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಮಾಲಿನಿಯೊಡನೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಆಡತಿದ್ವಿ, ಅದೂ ತಪಿ ಹೋಯ್ತು. ಆದರೆ ಗಿರೀಶನ ಪ್ರ್ಯಾಕ್ಟೀಸ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೀತಾಬಂತು. ಆದಾಯ ಏರ್ತಾಹೋಯ್ತು. ದೊಡ್ಡ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆವು. ಮನೆಗೆ ಫೋನ್ ಬಂದಿತು. ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆ ಸೀರೆ, ಬಟ್ಟೆ ಬಂದವು. ತೋಟದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮಾಲಿ ಬಂದ. ಶಿರೀಷ ಹುಟ್ಟಿದ. ಮಗನ ನಾಮಕರಣ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಗಿರೀಶ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸಿದ. ನಗರದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರೆಲ್ಲ ಬಂದಿದ್ದರು. ಯಾರ್‍ಯಾರೋ ಓಡಾಡಿದರು. ಉಂಡು, ತಿಂದು, ಕೈತೊಳೆದು ರಾಶಿ ಉಡು ಗೊರೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋದರು, ತನ್ನ ಗಿರೀಶನಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಜನರ ಗುರು ತಿದೆ. ಅವನ ಹೆಸರು ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳವರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವದು ಅಂದೇ ತನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಮನಸ್ಸಿಗೇನೋ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಒಳ ಗಿನ ಸಣ್ಣದನಿಯೊಂದು ಕೂಗುತ್ತಿತ್ತು ಗಿರೀಶ ತನ್ನಿಂದ ದೂರವಾಗುತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು.

ಒಂದು ಸಂಜೆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಗಿರೀಶ ಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಸಂಭ್ರಮ ದಿಂದ ಬೇಗ ಚಹಾ–ತಿಂಡಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತಾನು ಎದ್ದಳು. ಆದರೆ ಗಿರೀಶ

ತನ್ನ ಸುತ್ತ ತೋಳು ಬಳಸಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬೆಡ್‌ರೂಮಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಕಿಸೆಯುಲ್ಲಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ನೆಕ್ಲೇಸ್ ತನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ತೊಡಿಸಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮುತ್ತಿಟ್ಟ. ಇಂಥ ಕ್ಷಣಗಳೇ ಅಪರೂಪ ವಾಗಿದ್ದಾಗ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತನ್ನ ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿ ಬಂದಿದ್ದವು. "ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ದುಡಿದು ಬಂಗಾರದ ಸರ ತಂದು ಕೊಡೋ ಬದಲು ನಿಮ್ಮ ತೋಳಿನ ಹಾರವೇ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು ನನಗೆ." ಎಂದಿದ್ದಳು ತಾನು. 'ಹುಚ್ಚಿ' 'ಹುಚ್ಚಿ' ಎನ್ನುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅಪ್ಪಿ ಮುತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ.

ತರುವಾಯ ವಿಶ್ವನಾಥನ ಹೆಂಡತಿ ಅಲಕಾಳಿಂದ ತನಗೆ ಆ ನಂಬ ಲಾರದ ವಿಚಿತ್ರ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಗಿರೀಶ ದಿನವೂ ಸಂಜೆ ವಿಶ್ವನಾಥ, ಗಂಗಾಧರಗೌಡ, ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯವರ ಜೊತೆಗೆ ಕ್ಲಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಇಸ್ಪೀಟು ಆಡುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಅವನೇ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಗೆದ್ದಿದ್ದ. ಆದರಿಂದ ನೆಕ್ಲೇಸ ಕೊಂಡನೆಂದು ವಿಶ್ವನಾಥನ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಿ ದನಂತೆ. ತನಗೆ ಮೈ ತುಂಬ ಸೂಜಿ ಚುಚ್ಚಿದ ಅನುಭವ. ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಅಂದು ರಾತ್ರಿಯೇ ಗಿರೀಶನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ "ಇಂಥ ಹಣದ ನೆಕ್ಲೇಸ್ ನನಗೆ ಬೇಡ" ಎಂದು, ಅವನ ಮುಂದೆಯೇ ಬೀರುವಿನಿಂದ ತೆಗೆದು ಡ್ರೆಸ್ಸಿಂಗ ಟೇಬಲ್ ಮೇಲಿಟ್ಟೆ. ಮರುದಿನ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಅದು ಮಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಅಂತೂ ತಾನೂ ಗೆದ್ದೆನೆಂದು ಹಾಯಾಗಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಹದಿನೈದಿಪ್ಪತ್ತು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಲಲಿತಾ ಅದೇ ನೆಕ್ಲೇಸ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತು, ಗಿರೀಶ ಸರವನ್ನು ಪಣಕ್ಕೊಡ್ಡಿ ಇಸ್ಪೀಟಾಟದಲ್ಲಿ ಸೋತಿದ್ದಾ ನೆಂದು. ಅವನನ್ನು ತಿದ್ದಿ ದಾರಿಗೆ ತರಲು ಯುತ್ನಿಸಿ ತಾನೂ ಸೋತಿದ್ದಳು.

ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಫೋನ್ ಬಂದಿತು ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿಯಿಂದ; ಅರ್ಜೆಂಟ ಬರಬೇಕೆಂದು ಕಾರನ್ನೂ ಕಳಿಸಿದ್ದರು. ಗಿರೀಶ ಹೋಗಿ ಬೆಳಗು ಮುಂಜಾನೆ ಬಂದ. ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಮದ್ಯದ ವಾಸನೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ತನಗೆ ಎರಡನೆಯ ಶಾಕ್. ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ಜಗಳವಾಡಬಾರದೆಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ಎದ್ದು ತನ್ನ ತನ್ನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿ ತಡವಾಗಿ ಎದ್ದ ಗಂಡನನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸದೆ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಸಂಜೆ ಬಂದಾಗ ಗಿರೀಶ

ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದ. ತನ್ನನ್ನು ಎಳೆದು ತಂದು ಕೂಡ್ರಿಸಿ, ರಾತ್ರಿ ನಡೆದದ್ದೆಲ್ಲ ವಿವರಿಸಿದ್ದ. "ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ಗೋವೆಯ ಫೆನ್ನಿಯ ಕಳ್ಳಸಾಗಾಣಿಕೆದಾರ. ಹೇಗೋ ಅವನ ಕಾರು ಪೋಲಿಸರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಗಿರೀಶ ಹೋಗಿ ಬೇರೊಂದು ಊರಿನ ದಫೇದಾರನಿಗೆ ಕೈ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಮಾಡಿ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ತನ್ನ ಕಾರು ಕಳುವಾಗಿತ್ತೆನ್ನುವ ದೂರನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಯಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ ಬಂದ. ಇನ್ನೇನು ಕೇಸು ಗೆದ್ದ ಹಾಗೆಯೆ. ಆ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿ ಫೆನ್ನಿಯ ರುಚಿ ತೋರಿಸಿದ್ದ. "ಕ್ಷಮಿಸು ಸುನೀ, ನಾನು ಕುಡುಕ ಅಲ್ಲಾ" ಎಂದು ಗಿರೀಶ ಅಂಗಲಾಚಿದಾಗ ತಾನು ಕರಗಿ ಅವನ ತಲೆ ಎಳೆದು ಎದೆಗೊತ್ತಿಕೊಂಡು ಮಗುವಿನಂತೆ ರಮಿಸಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಅವನ ಮಾತು ಸುಳ್ಳೆನ್ನುವದು ಆಮೇಲೆ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು.

ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಾಗ ತನಗೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಕಾದಿತ್ತು. ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಗಿರೀಶ ತನಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ: "ಸ್ವಾಮಿಯ ಕೇಸು ಗೆದ್ದಿತು ಸುನೀ. ಅವನು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಪಾರಾದ. ಅದಕ್ಕ ಈ ಕಾರು ನನಗ ಪ್ರಜೆಂಟ ಮಾಡ್ಯಾನ. ನಾಳಿಂದ ನಾನs ಡ್ರೈವಿಂಗ ಕಲೀತೀನಿ. ಹಾಂ. ಸುನೀs ಕಾರಿಗೆ ಹೆಸರ ಏನು ಇಡೂಣ ಹೇಳು, ನಿನ್ನದs ಚೊಯ್ಸ" ಅವನು ಗಲ್ಲ ಹಿಂಡಿ ಕೇಳಿದಾಗ "ಫೆನ್ನಿ ಅಂತ ಇಡು ಗಿರೀ" ಎಂದು ಬಿರುಸಿನಿಂದ ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಹೋಗಿದ್ದಳು ತಾನು. ಮೊದಲು ಫೋನು, ಕಾರು, ಆಮೇಲೆ ಇಂಥ ದೊಡ್ಡ ಮನೆ,ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಆಡಂಬರದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಒಂದೊಂದೇ ಮೆಟ್ಟಲು ಹತ್ತಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಗಿರೀಶ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವನ ಅಂತಸ್ತು ಏರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ? ಆದರ್ಶವಾದಿ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ಗಿರೀಶ ಎಲ್ಲಿ ? ಲಂಚಕೋರರ, ಕಪ್ಪು ಹಣದವರ ಬಡವರ ಬಾಯಿಬಡಕರ ಈ ಗಿರೀಶ ಎಲ್ಲಿ ? ಅಜಗಜಾಂತರ.

ಗಿರೀಶನ ಆಪ್ತಸ್ನೇಹಿತ ಡಾ। ಶಿವಮೂರ್ತಿಯ ಕರೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಅಂದು ತಾನು ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಸೀದಾ ಅವರ ಶಾಂತಿ ನರ್ಸಿಂಗ ಹೋಂಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಗಿರೀಶನ ಬ್ಲಡ್‌ಪ್ರೆಶರ್ ಏರುತ್ತಿದೆಯೆಂದೂ,

ಪಥ್ಯ ಔಷಧಿ, ರೆಸ್ಟ ಎಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಅವಶ್ಯವೆಂದೂ ಹೇಳಲು ಕರೆದಿದ್ದರು ಮೂರ್ತಿ.

"ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯ ಇದ್ದಷ್ಟು ಅವರ ಪಥ್ಯ ಔಷಧಿ ಎಲ್ಲಾ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೀನಿ ಶಿವಣ್ಣಾs. ಇನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ಪಕ್ಷದ ಮೀಟಿಂಗು, ಚರ್ಚಾ ಎಲ್ಲಾ ಮನೀಯೊಳಗs ಕರೀಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳತೀನಿ. ಅಂದರ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ರೆಸ್ಟ ಸಿಕ್ಕೀತು."

ಚ್ಚು ಚ್ಚು ಲೊಚಗುಟ್ಟುತ್ತ ಶಿವಮೂರ್ತಿ 'ದೇವಕೀ' ಎಂದು ಕರೆದರು. 'ಏನ್ಸಾರ್' ಎನ್ನುತ್ತ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದ ಹರೆಯದ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳು ಬಂದು ನಿಂತಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಏನೋ ಕೆಲಸ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ ಮೇಲೆ ತನ್ನತ್ತ ತಿರುಗಿ ಕೇಳಿದರು: "ಈ ಹುಡುಗೀ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗ ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ನೀತಕ್ಕಾ" ಎಂದ ಅವರ ಗಂಭೀರವಾದ ಮುಖ ನೋಡುತ್ತ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಗೋಣು ಹಾಕಿದ್ದಳು ತಾನು. ಇಕೀ ಅಕ್ರಮಗರ್ಭ ತಗಸಲಿಕ್ಕೆ ಈಗ ಆರು ತಿಂಗಳಹಿಂದ ಗಿರೀಶ ಇಕಿನ್ನ ಇಲ್ಲೆ ಅಡ್ಮಿಟ್ ಮಾಡಿಸಿದ. ಆಮ್ಯಾಲೆ ಇಲ್ಲೇ ಆಯಾ ಅಂತ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟಕೋ ಶಿವೂ, ಭಾಳ ಚುರುಕು ಹುಡುಗಿ, ತಪ್ಪಿ ಕಾಲು ಜಾರ್‍ಯಾಳ ಅಂತ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ. ನಾನು ನೋಡ್ತಿದ್ದಂಗ ಹುಡುಗಿ ಸ್ವಭಾವ ಭಲೋ ಅದ. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಮತ್ತ ಚುರುಕು ಇದ್ದಾಳ".

"ಪಾಪ! ಮತ್ತ ಯಾಕ ಅಂಥಾ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡಿದಳೋ" ಎಂದು ತಾನು ಅನುಕಂಪ ತೋರಿಸಿದಾಗ ಬಂದ ಶಿವಮೂರ್ತಿಯವರ ಉತ್ತರ ತನ್ನನ್ನು ದಂಗು ಬಡಿಸಿತ್ತು.

"ನೀತಕ್ಕಾ ಹೊರಗಿನ ಜಗತ್ತು ಹ್ಯಾಂಗ ಅದ ಅನ್ನೂದು ನಿಮಗಿನ್ನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ. ಮನೀ, ಮಕ್ಕಳು, ಕಾಲೇಜು ಇದs ವರ್ತುಲದೊಳಗ ನೀವು ಜೀವಿಸ್ತೀರಿ. ಈ ಹುಡುಗಿ ಶೀಲಾ ಕೆಡಿಸಿದವರು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಜನಾ. ಯಾರು ಅನ್ನೂದು ಆಕೀಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ರು ಬಾಯಿ ಬಿಡೂದಿಲ್ಲಾ; ಮತ್ತ ಕೇಳಿದ ಜನಾ ತನ್ನ ಮಾತು ನಂಬೂದಿಲ್ಲಾ ಅಂತಾಳ. ಅವಳ ಮಾತು ಖರೇ ಅನಸ್ತದ ನನಗ."

ಎದೆ ಡವಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರೂ ತಾನು "ಇದಕ್ಕ ಕಾರಣ ಯಾರು ಅಂತ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲೇನು ಆಕಿ" ಎಂದಿದ್ದಳು. "ಆಕಿ ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ನನಗ ಗೊತ್ತಾಗೇದ. ಗಿರೀಶನ ಪಕ್ಷದ ಪೋಲಿ ಪಟಾಲಂದವರು ಈ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡಿದ್ದು. ಹೇಳ್ರಿ ನೀತಕ್ಕ ಇಂಥಾ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೀವು ಮನಿಯೊಳಗ ಸೇರಸ್ತೀರಾ ? ಈ ಬದ್ಮಾಷರನ್ನ ಮಾನ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳ ಹಾಂಗ ಕಾಣ್ತೀರಾ?" ತನ್ನ ನಿರುತ್ತರವೇ ಶಿವಮೂರ್ತಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿತ್ತು.

ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಗಂಡನೊಡನೆ ಆದ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಮಾತುಕತೆಯು ಕೊನೆಗೆ ಅವನೇ ಅಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ: "ಅವರೇನೇ ಈ ಮಾತು ಮನಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿಲ್ಲಾ, ನೀ ಯಾಕ ತಲೀ ಕೆಡಿಸಿಕೋತಿ ಬಿಡು. ಸಮಾಜದಾಗ ಹದಿನೆಂಟು ತರದ ಜನಾ ಇರ್ತಾರ ಅಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ನಡೀಯೂವು" ಅಂತ. ಆ ಹದಿನೆಂಟರಲ್ಲಿ ಇವನೂ ಒಬ್ಬ ಎನ್ನುವದು ತನಗೆ ತಿಳಿದರೂ ತಾನೇನು ಮಾಡುವಂತಿದ್ದೆ—

ಮಕ್ಕಳು ದೊಡ್ಡವರಾದ ಮೇಲೆ ಗಿರೀಶ ತನಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಹೇಳಿದ್ದ—ನೌಕರಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು ಎಂದು. ಅದೇಕೋ ತನಗೆ ಅವನ ಮಾತು ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮನೆ ತನ್ನದು, ಗಿರೀಶ ತನ್ನವನು ಎನ್ನುವ ಮೋಹವೋ ಆಕರ್ಷಣೆಯೋ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ, ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಹೋಗುವಷ್ಟು ತಾನು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಳಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳದೆ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ವಲಯವನ್ನು ದಾಟಿ ಬಹುದೂರ ಹೋಗಿ ಗಿರೀಶ ಜನ ನಾಯಕನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನೇನು ಟಿಕೆಟ್ ಸಿಕ್ಕರೆ ಈ ವರ್ಷ ಆರಿಸಿ ಬಂದು, ಮುಂದೆ ಮಂತ್ರಿಯೂ ಆಗುವ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೂ ತನಗೂ ಅಂತರ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೂ ಒಂದೇ ಮನೆಯ ಛಾವಣಿಯ ಕೆಳಗೆ ಗಂಡ–ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ತನ್ನ ದುಃಖ, ಒಳನೋವು, ಎದೆಗುದಿ ಏನು ಎನ್ನುವದನ್ನು ಅಪ್ಪ ಜೀವಿಸಿದ್ದರೆ ಅವರೊಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು. ತನ್ನ ಅಳಲನ್ನು ಅವರೊಡನೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು. ಉಹುಂ, ಅಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗಳು ದುಃಖಿತಳಾಗಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದರೆ ಆದರ್ಶವಾದಿ ಅಳಿ

ಯನ ಅಧಃಪತನವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರೆ ಅವರ ಎದೆ ಒಡೆದುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತೇನೋ. ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಅವರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದಾಯ್ತು. ಉಳಿದವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಪರಮಸುಖಿ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಇದೆ. ಪ್ರೀತಿಸುವ ಗಂಡ, ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲಾ ಇದ್ದಾರೆ, ಇವಳಿಗೇನು ಕಡಿಮೆ ಎನ್ನುವವರೇ ಎಲ್ಲರೂ. ಗಿರೀಶ ತನಗೆ ತಕ್ಕ ವರ ಎಂದೇ ಪ್ರೇಮಿಸಿ, ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ವಿವಾಹವಾದೆ. ಈಗಿನ ಗಿರೀಶ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಂಗಾತಿಯೇ—ತನ್ನ ಜೀವನವೇ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಇನ್ನು ಮಾಲಿನಿಯದು—

ಫೋನ್ ಕರೆ ಕೇಳಿತು, "ಯಾರು? ಸುನೀತಾಬಾಯಿಯವರೇನು. ನೀವು ಅರ್ಜೆಂಟ ಶಾಂತಿ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂಗೆ ಬರ್ರಿ. ಗಿರೀಶಗ ತ್ರಾಸ ಆಗೇದ. ಇಲ್ಲೇ ಅಡ್ಮಿಟ್ ಮಾಡೇವಿ. ರೂ ನಂ. ೬, ಸ್ಪೇಶಲ್ ವಾರ್ಡ. ಲಗೂನ ಬರ್ರಿ. ಗಾಬರಿ ಆಗಬ್ಯಾಡ್ರಿ" ಗೌಡರ ದನಿ ಕೇಳಿ ಎದೆ ಡವಡವ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡಿತು.

ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಅವಳನ್ನು ಡಾ॥ ಶಿವಮೂರ್ತಿಯವರೇ ಕರೆದೊಯ್ದರು. "ನೀತಕ್ಕಾ ಗಿರೀಶನ ಬ್ಲಡ್‌ಪ್ರೆಶರ್ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ರೆಸ್ಟ್ ತೊಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲಾ. ಇವತ್ತಿನ ಮೀಟಿಂಗಿನೊಳಗ ಗಲಾಟೆ ಆಯ್ತೋ ಏನೋ. ಪ್ಯಾರಾಲಿಟಿಕ್ ಅಟ್ಯಾಕ್ ಬಂದದ, ಬಲಭಾಗಕ್ಕ. ಜೀವ ಭಯ ಇಲ್ಲಾ. ಆದರೂ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಟೈಮು ಬೇಕಾಗ್ತದ. ಗಾಬರಿ ಆಗಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯ ಇದ್ದಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡ್ತೇನಿ. ಗಿರೀಶ ಆರಾಮ ಆಗ್ತಾನ. ಬರ್ರಿ, ಕೂಡ್ರಿ ಇಲ್ಲೆ."

ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತ ಸುನೀತಾ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದ ಗಿರೀಶನ ಎಡಗೈ ಎತ್ತಿ ತನ್ನ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೃದುವಾಗಿ ಸವರಿದಳು. ಗಿರೀಶ ಇನ್ನು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ತನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ಇರುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯ ಅವಳಿಗೆ ಸಂತೋಷ ಕೊಟ್ಟಿತೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಣ್ಣು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಕ್ಕಳು. ●

ಆಘಾತ

ಆಕೆ ತುಂಬಾ ದಣಿದಿದ್ದಳು. ನಡೆದು ನಡೆದು ಆಯಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಏದು ಸಿರು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಮೈ ಭಾರವಾಗಿ ಸೋತು ಕಾಲೆಳೆದು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಗನೊಡನೆ ಅವಳು ಆ ಊರನ್ನು ಮುಟ್ಟಲೇಬೇಕಿತ್ತು. ಆಕೆ ಏಕಾಂಗಿ ಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅದರಿಂದ ಜೀವ ಬೆದರಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದರೂ ಗುರಿ ಮುಟ್ಟಲು ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮಗ ಹಸಿವು, ನಿದ್ದೆ, ನೀರಡಿಕೆ ಎಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಹೇಗೋ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯ ಮರದ ಹಣ್ಣು ಗಳಿಂದ, ಕೆರೆಯ ನೀರಿನಿಂದ ಹಸಿವು ನೀರಡಿಕೆ ಹಿಂಗಿಸಿದ್ದಳು. ಮೊದ ಮೊದಲು ಅವನನ್ನು ಬಗಲಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೇ ದಾರಿ ನಡೆದಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಬರ ಬರುತ್ತ ತನ್ನ ಮೈಯ ಶಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಅವನು ಭಾರವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಕೈ ಹಿಡಿದು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಹಳ ದೂರ ನಡೆದದ್ದರಿಂದ ತಾವು ಹೋಗಬೇಕಾದ ಊರು ಸಮೀಪ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಅದೋ, ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣ್ತದಲ್ಲ ಅದೇ ಊರು. ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಇನ್ನೇನು ದೂರವಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿ ಆರಾಮವಾಗಿ ಕಾಲು ಚಾಚಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತಕ್ಕೊ ಳ್ಳೋಣ ಎಂದು ತನಗೂ ಮಗನಿಗೂ ಕೂಡಿಯೇ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿ ದ್ದಳು. ಹುರುಪಿನಿಂದ ದೂರದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಊರಿನ ಗುಡಿಯ ಕಳಸ ನೋಡುತ್ತ ತಾಯಿ, ಮಗ ಬೇಗ ಬೇಗ ಕಾಲು ಹಾಕಿದ್ದರು. ದಾರಿ ಸವೆಯು ತ್ತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟು ಜೋರಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವರು ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟರು. ಅರೇ, ಇದೇನು ದಾರಿ ಮುಗಿದೇ ಹೋಯಿತು. ಗುಡಿ ಇನ್ನೂ ದೂರವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋ ದಾರಿ ಕಾಣುವದೇ ಇಲ್ಲ. ನಾವು ಊರು ಮುಟ್ಟುವು ದಾದರೂ ಹ್ಯಾಗೆ? ಯಾರನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು ? ತಾನು ಹೊರಟಿದ್ದೇ ಒಂಟಿ ಯಾಗಿ. ಮಗನಿಗೆ ದಣಿವಾಗಿ ಕಾಲು ಸೋತು ತಲೆ ತಿರುಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೂತೇ ಬಿಟ್ಟ. ಅವ್ವ ನೀರು... ನೀರು ಬೇಕು ಎಂದು ಬಾಯಿ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟ. ಅವಳು ಆಸೆಯಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿದಳು. ಹತ್ತಿರ ಎಲ್ಲೂ ನೀರಿಲ್ಲ. 'ತಮ್ಮಾ, ಈ ಗಿಡದ ನೆಳ್ಳಿಗೆ ಕೂತಿರು. ನಾ ಅಡ್ಡ ದಾರಿ ಹಿಡಿದು ಹೋಗಿ ನೋಡ್ತೇನಿ.

ಹೊಲದಾಗ ಬಾವಿ ಇದ್ದೀತು' ಎಂದು ಮಗನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಳು. ಹೌದು, ಆವಳ ಎಣಿಕೆಯಂತೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಒಂದು ಬಾವಿ ಇತ್ತು. ಹೊಕ್ಕು ತುಂಬುವ ಬಾವಿ. ಸಡಿಲಾಗಿ ಸೊಟ್ಟ ಸೊಟ್ಟಾಗಿದ್ದ ಪಾವಟಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಕಾಲಿಡುತ್ತ ಇಳಿದು ನೀರಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಳು. ನೀರಿಗೆ ಬೊಗಸೆಯೊಡ್ಡಬೇಕೆಂದು ಬಗ್ಗಿದಳು. ಬೆನ್ನಮೇಲೇನೋ ಭಾರ ಬಿದ್ದಂತಾಗಿ ಮೈ ಕೊಡವಿದಳು. ಭಾರ ಸರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಬದಲು ಅವಳ ಕುತ್ತಿಗೆ ಬಿಗಿಯಹತ್ತಿತ್ತು. ಪಿಶಾಚಿಯೊಂದು ತನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೇರಿ ಕುಳಿತು ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಿಚುಕುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಚಳ್ಳನೆ ಬೆವತಳು. ಸೀರೆ ಒದ್ದೆಯಾಯಿತು. ಆ ಬಿಗಿ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಲಿ ವಿಲಿ ಒದ್ದಾಡಿದಳು. ಒಂದೇ ಸವನೆ ಚೀರಲು ಶುರುಮಾಡಿದಳು... 'ಅವ್ವಾ, ಅವ್ವಾ ಯಾಕವ್ವ? ಎಚ್ಚರಾಗು ಅವ್ವಾ' ಮಗ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತು ಅವಳನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸುತ್ತ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಪಟಕ್ಕನೆ ಎದ್ದು ಕೂತಳು ಸಾವಿತ್ರಿ.

'ಎಂಥಾ ಕೆಟ್ಟ ಕನಸು ಬಿದ್ದಿತ್ತಪ್ಪಾ ಮನು. ನಾನು ಚೀರಿದ್ನೇನು?'

'ಸ್ಪಷ್ಟಾಗಿ ಅಲ್ಲಾ. ಏನೋ ಒಂದು ತರಾ ದನಿಮಾಡಿ ಒದರುತ್ತಿದ್ದಿ.'

ಸಾವಿತ್ರಿ ತನ್ನ ಕನಸನ್ನು ಮಗನಿಗೆ ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಿ ನಡುಗಿದಳು.

'ಬಿಡವ್ವಾ, ಅಷ್ಟ್ಯಾಕೆ ಹೆದರತಿದಿ. ನಿನಗೂ ವಯಸ್ಸಾತು. ಏನೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿ. ಪಿ. ಅದ. ಡಾಕ್ಟರು ಔಷಧ ಕೊಡತಾರ. ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೊಗೋ. ಕಾಳಜಿ ಮಾಡಬ್ಯಾಡಾ. ಎಲ್ಲಾ ಆರಾಮ ಆಗ್ತದ. ನಾ ಅದೀನಿ. ನಿನ್ನ ಹೂವಿನಾಂಗ ನೋಡಿಕೊಳ್ತೀನಿ ಆತಿಲ್ಲೋ', ಅವ್ವನ ಕೈ ಸವರುತ್ತಿದ್ದ ಮನು.

'ಮನು, ನಾಳೆ ಮಾನಿಂಗಜ್ಜನ ಕೂಡ ಕನ್ಯಾ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಲ್ಲವ?'

'ಈಗಿನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ಹೊಡದದ. ನಮ್ಮ ಬಸ್ಸು ಒಂಭತ್ತಕ್ಕ ಅದ ಅವ್ವ. ಒಂದೆರಡ ತಾಸು ಆರಾಮವಾಗಿ ಮಲಕೋ. ಆ ಕನಸು ಗಿನಸು ಎಲ್ಲಾ ಮರತಬಿಡು.'

'ಹೋಗಪ್ಪ ಮನು, ನೀ ಮಲಕ್ಕೋ ಹೋಗು. ನನಗ ನಿದ್ದೆ ಬರ್ತದೋ ಇಲ್ಲೋ ನೋಡ್ತೀನಿ.' ಸಾವಿತ್ರಿ ಮತ್ತೆ ಉರುಳಿಕೊಂಡು ರಗ್ಗು ಕುತ್ತಿಗೆಯ ವರೆಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡಳು.

ಮಗ ಎದ್ದು ಹೋದರೂ ಅವನಾಡಿದ ಸಾಂತ್ವನದ ಮಾತು, ಅವನ ಮೆತ್ತಗಿನ ಹಿಡಿತ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಗಾಬರಿ, ಕಳವಳದಿಂದ ಡಬ ಡಬ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಎದೆ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದಳು. ರೆಪ್ಪೆ ಕೂಡಿದರೂ ನಿದ್ದೆಯೊಂದು ಇಳಿಯಬೇಕಲ್ಲ? ಮನಸ್ಸು ಕಕ್ಕಾ ಬಿಕ್ಕಿಯಾಗಿತ್ತು. ಕನಸು ಕಂಡ ಗಾಬರಿಗಿಂತ ಈಗ ಮರುದಿನ ಕನ್ಯಾ ನೋಡಲು ಹೋಗುವ ಸಂಗತಿ ಅವಳ ಒಳ ಹೊಕ್ಕು ಕೈ, ಕಾಲು, ಬಾಯಿ ಗಳಿಂದ ಜೀವ ಪಡೆಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೊರಳಾಡಿ ರಗ್ಗು ಎಳೆದೆಳೆದು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಳು. ಮೃದುವಾದ ತುಪ್ಪಳವಿದ್ದ ಹೊದಿಕೆಯದು. ಹೊತ್ತರೂ ಮೈ ಮೇಲೆ ಭಾರವಿಲ್ಲ. ಬೆಚ್ಚಗೆ ಹಿತವಾಗಿತ್ತು. ಮನು ಇಂಜನಿಯರಿಂಗ್ ಕೊನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದಿಲ್ಲಿ ಯಿಂದ ಅವ್ವನಿಗೆಂದೇ ರಗ್ಗು ತಂದಿದ್ದ. ಅದನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಹೊದಿಸಿ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟಿದ್ದ. ಪುಟ್ಟ ಮನುವನ್ನು ತನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಒತ್ತಿಕೊಂಡು ಸೆರಗು ಹೊಚ್ಚು ತ್ತಿದ್ದುದು ಅವಳಿಗೆ ನೆನಪಾಗಿತ್ತು. ಮಗನ ಪ್ರೀತಿ ಮನಸ್ಸಿನ ತುಂಬಾ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡಿದಾಗ ಅದರ ಭಂಡಾರವನ್ನಿಷ್ಟು ಯಾರ ಮುಂದಾದರೂ ಒಡೆಯ ಬೇಕೆಂದು ಅಕ್ಕನೆದುರು ಹೇಳಿದ್ದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ. ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು, ಆಗಲೇ ತಲೆ ನೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅಕ್ಕ ತನ್ನ ಅನುಭವನ್ನು ತಂಗಿಯೊಡನೆ ಹಂಚಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

'ಸಾವೂ, ನಿನಗ ಒಬ್ಬನ ಮಗಾ. ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿ ಎಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೇ ಕೊಟ್ಟೀದಿ. ಅವನೂ ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡ್ತಾನ. ಆದರೆ ಅವನ ಪ್ರೀತಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಬಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ಅವನೂ ಬದಲಿ ಆಗ್ತಾನ. ನೀನು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಈಗಿನಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಂತ ಈ ಮಾತು ಹೇಳಿದೆ. ನಿನ್ನ ನೋಯಿಸಬೇಕು ಅಂತ ಅಲ್ಲಾ.'

ರಗ್ಗಿನೊಳಗೆ ಮಿಸುಕಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ. ಹುಡುಗಿ ನೋಡಲು ಹೋಗಬೇಕೆಂದರೆ ತನಗೆ ಏಕಿಷ್ಟು ಕಸಿವಿಸಿ? ಸೊಸೆ ಬರುತ್ತಾಳೆಂದು ಸಂಭ್ರಮ ಪಡಬೇಕು. ತಾನಂತೂ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳೇ ಕಳೆದವು. ಮಗನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಪ್ಪುವ ರೂಪ, ವಿದ್ಯೆ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿ ಅನುರೂಪಳಾದ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಈಗ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳೇ ಕಳೆದವು. ಒಂದಿದ್ದರೆ ಒಂದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕುರೂಪಿ, ಒಂದು ಕುಳ್ಳಿ. ಇನ್ನೊಂದು ಗಂಡುಬೀರಿ. ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ಲ, ಮನೆತನ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಕೈ ಬಿಟ್ಟದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಹುಡುಗಿ ನೋಡಲು ಹೊರಟಾಗೊಮ್ಮೆ ತನಗೆ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ದುಗುದುಗಿ, ಮೈಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆ, ಮಗನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದೊಡನೆ ಭಾರ ಇಳಿದಂತಾಗಿ ಮನ ಮುದಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ತನಗೆ ಹೀಗೇಕಾಗುತ್ತದೆ? ಎಲ್ಲ ತಾಯಂದಿರೂ ಹೀಗೇ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ? ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇರುವದು ಮನು ಒಬ್ಬನೇ. ಅವನು ಸುಖವಾಗಿರುವದು ತನಗೆ ಬೇಡವೇ? ಹುಚ್ಚು! ತನಗೆಲ್ಲೋ ಹುಚ್ಚು. ಮನು ದೊಡ್ಡವನಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಾಗಲೆಂದೇ ತಾನು ಈ ವರ್ಷಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬದುಕಿದ್ದು. ಅವನ ಸುಖ ದುಃಖಗಳೆಲ್ಲ ತನ್ನವು ಎಂದು ತಿಳಿದದ್ದು.

ನೌಕರಿ ಮಾಡಿ ಬಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಮಗನನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಇಬ್ಬರ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಶರೀರ ದಣಿದಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ವಯಸ್ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬಿ. ಪಿ. ಇದೆ. ಅದರಿಂದ ಈ ರೀತಿ ಕಳಕಳಿ ಚಿಂತೆ ಇದೆಯೇ ಹೊರತು, ಮಗ ಮದುವೆಯಾದರೆ ಅವನ ಪ್ರೀತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಅನ್ನೋ ಭಯ ಏನಿಲ್ಲ ತನಗೆ. ಮಗನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ತಾಯಿ-ಹೆಂಡತಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅವನಿಗೆ ಬೀಳ್ತದೆ. ತಾಯಿ-ಹೆಂಡತಿ ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರೀತಿ, ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಬೆರೆತುಕೊಂಡರೆ ಮಗನ ಶ್ರಮ ಕಡಿಮೆಯಾಗ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಚಿಕ್ಕವರಲ್ಲಿ ಆ ತಾಳ್ಮೆ, ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಹಿರಿಯಳಾದ ತಾನೂ ಆ ಕೊರತೆ ತುಂಬಿಸಬೇಕು. ಛೇ, ಮನುನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತಾನು ಸಣ್ಣ ಮನಸ್ಸು ತೋರುವದು, ಅವನ ಅಂತಃಕರಣಕ್ಕೆ ಶಂಕೆ ಪಡುವದು

ತಪ್ಪು, ಶುದ್ಧ ತಪ್ಪು ಇಂಥ ಯೋಚನೆ. ಅವನಿಗಾಗಿ ತಾನು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಏನೇನೆಲ್ಲ ಸಹಿಸಿದವಳು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಎಂದೋ ತಾನು ಸತ್ತು ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ತಾನು ಸಾಯಬೇಕಿತ್ತು.

ತಪ್ಪು ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು ಆಗ ತಾನೇ ನಡೆಯಲು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮನುವಿನೊಡನೆ ಪ್ರಕಾಶನ,ತನ್ನ ಸಂಸಾರ ತುಂಬ ಮಧುರವಾಗಿತ್ತು. ಸರಸಿ, ವಿದ್ಯಾವಂತ ಪತಿ,ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಬಳದ ನೌಕರಿ,ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ಮನೆ,ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಕಳಸವಿಟ್ಟಂತೆ ಮುದ್ದಾದ ಗಂಡು ಮಗ. ಸರ್ವಜ್ಞನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕಿಚ್ಚು ಹಚ್ಚುವ ಸಂಸಾರ. ಆದರೆ ಆ ದಿನ ತನ್ನ ಬಾಳಿಗೇ ಕಿಚ್ಚು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಸ್ಕೂಟರಿಗೆ ಲಾರಿ ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆದು ಪ್ರಕಾಶ ತಕ್ಷಣ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದ್ದ. ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ದಿನದಂತೆ ತನ್ನ ಜಡೆಎಳೆದು ಗಲ್ಲ ಹಿಂಡಿ, ಮನೂನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಮುತ್ತು ಕೊಟ್ಟು, ಬರ‍್ತೀನಿ ಶಮ್ಮೀ ಎಂದು ಕೈ ಬೀಸಿ ಹೋದವನು ತಿರುಗಿ ಬಾರದ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದ. ಅವನ ದೇಹ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದರೂ ನಂಬದಂತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ತಾನು ಚೀರಿ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ತಿರುಗಿ ತನಗೆ ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ಬಳಗದವರೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅತ್ತಾಗಲೇ ತಾನು ಈ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದಿದ್ದು. 'ಹೋಪ್ ದೇ ಬ್ರಾಟ್ ಹರ್ ವಾರಿಯರ್ ಡೆಡ್'. ಪ್ರಕಾಶ ಅರ್ಧ ಯುದ್ಧದಲ್ಲೇ ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದ. ಆದರೆ ಮನುವಿಗಾಗಿ ತಾನು ಬದುಕಬೇಕಿತ್ತು. ಹೋರಾಡ ಬೇಕಿತ್ತು. ಸೋಲೋ, ಗೆಲುವೋ ಯಾವದು ಕಾದಿದೆಯೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೋರಾಟ ಮಾತ್ರ ನಿಜ. ಮನುವನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಎಳೆದು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ತಾನು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತಾಗ ಬಳಗವೆಲ್ಲ ಸಮಾಧಾನದ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭಾರ. ಗಂಡನ ಅಣ್ಣ-ಅತ್ತಿಗೆಯರು, ನಾದಿನಿಯರು ದಿನ ಕರ್ಮಗಳಾದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವು ಹೊರಟು ಹೋದರು. ತವರುಮನೆಯವರದು ಕರುಳು,'ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದುಬಿಡು. ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಅಳುತ್ತ ಕೂಡ್ರುತ್ತೀ' ಎಂದು ಅಣ್ಣ,ಅಪ್ಪ ಕರೆದರು. ಜನ ನಿಮಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅತ್ತಿಗೆಯೂ ದನಿಗೂಡಿಸಿದಳು. ತಾಯಿ ಇಲ್ಲದ ಮನೆ ಪರರ ಮನೆ ಎನಿಸಿತು. ಮಗಳ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು ಕೊರಳು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು, ಸೆರಗು

ಹೊಚ್ಚಿ ಆಸರೆ ಕೊಡುವ ತಾಯಿಯೇ ಇಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಮನೆಯಾದ ರೇನು. 'ಈಗ ಬೇಡ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಾನವಿದೆ. ಮುಂದೆ ನೋಡೋಣ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದೆ. ಅಪ್ಪ ಒಬ್ಬರು ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿದರು. ನನ್ನದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಕೆಲಸ, ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಎಲ್ಲ ನನ್ನದೇ. ಪ್ರಕಾಶನ ನೆನಪು ತಿವಿದು ತಿವಿದು ಗಾಸಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂಅಳುತ್ತ ಕೂಡ್ರಲು ಬಿಡುವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಕೆಲಸವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಪ್ಪ ವಯಸ್ಸಾದವರು. ಈ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಇನ್ನೂ ಮೆತ್ತಗಾಗಿದ್ದರು. ಮನು ತಂಬಾ ಚಿಕ್ಕವನು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ನಾನು ಬೇಕು. ಆಫೀಸಿನ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳು, ಜೀವ–ವಿಮೆ, ಫಂಡಿನ ಹಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲಸವನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮನೆ ಮಾಲಿಕರು ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯವರು. ನೆರೆಯವರೂ ಅಷ್ಟೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದಿಲ್ಲ ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯಿತು. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಒಂದುಥರ ಕಲ್ಲಿನಂತಾಗಿತ್ತು. ಕಣ್ಣೀರು ಬತ್ತಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾದ ಸಮಯ ಬಂದಿತ್ತು. ಅಪ್ಪ ತನ್ನೊಡನೆ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತಾರು? ಅವರ ಜೀವ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೇ ಎಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಬರುವಂತೆ ಬಲವಂತ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾನು ಚಿಕ್ಕವಳಾದರೂ ಈ ದುರಂತ ತನಗೆ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಮೀರಿದ ಅನುಭವ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು.

'ಅಪ್ಪ.ನಾನು ಪದವೀಧರೆ. ಇವರ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲೆ ಒಂದು ನೌಕರಿ ಸಿಗ್ತದೆ. ನನ್ನ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ನಾನು ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಮಗನನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಭಾರವಾಗಬಾರದು. ನಾನು ಇಲ್ಲೆ ಇರ್ತೀನಿ.' ಇದು ನನ್ನ ವಾದ. 'ನೀನು ನೌಕರಿ ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಹೇಗಿರ್ತಿ' ಎಂದು ಅವರ ಮನ ಒಲಿಕೆಯ ಮಾತು. ತನಗೋ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಬಾಳಬೇಕಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕುದಿತ. ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸುನೋಯಿಸದೆ ಹಾಗೇ ದಿನ ಮುಂದೂಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

'ಮಗಳನ್ನು ನೋಡೋದಕ್ಕೆ ಬರ್ತಾರೆ. ನೀವು ಬರಲೇಬೇಕು' ಎಂದು ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಅಣ್ಣನಿಂದ ಕರೆ ಬಂದಿತು. ಅಪ್ಪ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು

ಮನೆಯ ಮಾಲಿಕರಿಗೆ 'ಸಾವಿತ್ರಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಇರ್ತಾಳೆ. ಜೋಪಾನ' ಎಂದು ಎರಡೆರಡು ಸಲ ಹೇಳಿ ಹೋದರು. ನನಗೆ ಒಂಥರಾ ಮುಜುಗರ. 'ಅಪ್ಪಾ ಯಾಕಿಷ್ಟು ಚಿಂತೀ ಮಾಡ್ತೀರಿ. ನಾನು ಏನು ಸಣ್ಣಾಕಿ ಅಲ್ಲ. ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಇರ್ತೀನಿ. ಮಾಲಕರ ಮನಿಯೊಳಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಂದಿ ಇದ್ದಾರ. ಅವರ ಮಗನ ಗೆಳೆಯಾ ಊರಿಗೆ ಬಂದಾರ, ರಾತ್ರಿ ಭಾಳ ಹೊತ್ತು ಇಸ್ಪೇಟ್ ಆಡತಾರ. ಹರಟೀ ಹೊಡೀತಾರ. ಉಲುವು ಇರ್ತದ. ನೀವೇನು ಕಾಳಜೀ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ಹೋಗಿ ಬರ್ರಿ' ಎಂದು ಕೆಟ್ಟ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಿದೆ.

ನನ್ನ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಕಂಡದ್ದು ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ ಗಂಡಸರನ್ನು ಮಾತ್ರ. ಅಪ್ಪ, ಅಣ್ಣ, ಪ್ರಕಾಶ, ಅವನ ಜೀವದ ಗೆಳೆಯರು, ನನ್ನ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಹೀಗೇ ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಿ. ಎಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆಯ ವರೇ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಗು ನಗುತ್ತ ನಾಲ್ಕು ಮಾತಾಡಿ ನನ್ನ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು, ಮನೆಯ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನವನ್ನುಹೊಗಳಿದರೆ ಆಯಿತು,ತನಗೆಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆಯವರೇ. ಆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತರಂಗ ಹೇಗಿದೆ, ಅವನ ಭಾವನೆಗಳು, ಯೋಚನೆಗಳು ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಓಡ್ತವೆ ಇವೆಲ್ಲ ತನಗೆ ನಿಲುಕಲಾರದವು. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಆ ವಯಸ್ಸಿಗೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾನು ಮಹಾ ಬುದ್ಧಿವಂತಳು. ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲದ ತಿಳುವಳಿಕೆ, ವ್ಯವಹಾರ ಜ್ಞಾನ ತನಗಿದೆ ಎಂದುಕೊಂಡು ಹಿರಿಯರ ಹಾಗೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವವಳು ನಾನು. ನನ್ನ ವೈಧವ್ಯಕ್ಕೆ ಗಾಂಭೀರ್ಯದ ಜೊತೆ ಬೇಕೇಬೇಕಿತ್ತು. ಉಳಿದ ನನ್ನ ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗಿಯರಂತೆ ಎಲ್ಲ ಸಣ್ಣ ಮಾತಿಗೂ ಹಲ್ಲು ಕಿಸಿದು ನಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ನನ್ನ ನಡವಳಿಕೆ ನನಗೆ ಅಕ್ಕನ ಪಟ್ಟವನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿದವು. ಮನೆಗೆ ಬರುವ ತರುಣರೆಲ್ಲ ತನ್ನನ್ನು ಅಕ್ಕ ಎಂದೇ ಕರೀತಿದ್ದರು. ಅಪ್ಪ ಊರಿಗೆ ಹೋದ ಮರುದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಮನು ನೆರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಟ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ. ನಾನು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದೆ.

'ಶಮ್ಮೋ ಅಕ್ಕ ಏನ್ಮಾಡ್ತಿರಿ ?' ಪ್ರಕಾಶ ತನ್ನನ್ನು ಶಮ್ಮೋ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ.

'ಬರ್ರಿ ಸುರೇಶ ಕೂಡ್ರಿ. ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದೆ', ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದೆ. ಸುರೇಶ ಮಾಲಕರ ಮಗ, ಶರದನ ಗೆಳೆಯ. ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ. ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ. ನಾಲ್ಕಾರು ಸಲ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೂ ಮನುವಿನೊಡನೆ ಆಡಲು, ಮ್ಯಾಗಝಿನ್ ಕೇಳಲು. ಕ್ಯಾಸೆಟ್ ಕೇಳಲು ಬಂದಿದ್ದ. ಸುಮಾರು ನನ್ನ ವಯಸ್ಸಿನವನೇ.

'ನಿಮ್ಮನ್ಯಾಗ ಪಂಕಜ್‌ಮಲಿಕ್‌ನ ರಿಕಾರ್ಡ್ ಅದಅಂತ ಕರೆದು ಕೇಳಿದೆ. ನನಗ ಅವನ ಹಾಡು ಭಾಳ ಪ್ರೀತಿ. ಒಂದು ರೀತಿ ಹುಚ್ಚು ಅನ್ರಿ. ಕೇಳಲಿಕ್ಕಂತ ಬಂದೆ. ಸಾರಿ, ನಿಮಗೆ ತ್ರಾಸ ಕೊಟ್ಹಾಂಗ ಆಯ್ತು. ನಾ ಆ ಮ್ಯಾಲೆ ಬರ್ತೀನಿ' ಆಗಲೇ ಬ್ಲೌಜು ಕಳೆದಿದ್ದ ನಾನು ಮೈ ತುಂಬ ಸೆರಗು ಹೊದ್ದು, ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಹೇಳಿದೆ. 'ಇರಲಿ ಕೂಡ್ರಿ ಸುರೇಶ. ಅಲ್ಲೆ ಶೆಲ್ಫಿನ ಮೇಲೆ ರೆಕಾರ್ಡ್ ಅದ. ತಗದ ಹಾಕ್ರಿ. ನಾ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ತಿನಿ'.

ಬೇಗ ಬೇಗ ನೀರು ಸುರಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ತನಗೆ ಬಚ್ಚಲಿನಲ್ಲೂ ಪಂಕಜನ ಗಂಭೀರ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ 'ದೋ ನೈನಾ ಮತವಾಲೆ' ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಕಾಶನ ಪ್ರೀತಿಯ ಹಾಡು ಅದು. ಅದನ್ನು ಹಾಕಿದಾಗೆಲ್ಲ ಪ್ರಕಾಶ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಬಿಸಿ ಅಪ್ಪುಗೆ, ಮತ್ತೇರಿಸುವ ದನಿ,ಆ ವಾತಾವರಣ ಇಬ್ಬರೂ ಮೈ ಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಪ್ರಕಾಶನ ನೆನಪು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡೇ ನಾನು ಬಚ್ಚಲಿನಿಂದ ಬೆಡ್ ರೂಮ್‌ಗೆ ಹೋದೆ. ಸ್ನಾನದಿಂದ ಮೈ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಹಗುರಾಗಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸು ಆಹ್ಲಾದಗೊಂಡಿತ್ತು. ಗರಿಗೆದರಿ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದ ಹಕ್ಕಿ ಬಾಣ ತಗುಲಿ ತಟ್ಟನೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತು. ಪ್ರಕಾಶನ ಬಾಹುಗಳ ನೆನಪು ತೀವ್ರಗೊಂಡು ನಾನೇ ಕರಗಿ ಕಣ್ಣೀರಾಗಿ ಹರಿಯತೊಡಗಿದೆ. ತಟ್ಟನೆ ಎಚ್ಚರಾದೆ. ಎರಡು ಕೈಗಳು ಆಗಲೇ ನನ್ನನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಬಿಸಿ ಉಸಿರು, ಬಿಸಿ ತುಟಿಗಳಿಂದ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿದ್ದವು. ಎಷ್ಟು ಒದ್ದಾಡಿದರೂ ಆ ಬಿಗಿ ಹಿಡಿತದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಜಾರುತ್ತ ಜಾರುತ್ತ ಅವರೊಡನೆ ಒಂದಾಗಿ ಹೋದೆ. ಭಯದಿಂದ ನಿಶ್ಶಬ್ದಳಾಗಿದ್ದೆ.

ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಸೀರೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡೆ. ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಚಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆ ಬಾಟಲಿ ಎತ್ತಿ ಮೈ ಮೇಲೆ

ಸುರಿದುಕೊಂಡೆ, ಕಡ್ಡೀ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮುಂಬಾಗಿಲು ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡಿ ಮನು ಓಡಿ ಬಂದು ನನ್ನ ಕಾಲು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡ. 'ಅವ್ವಾ ಹಸಿವೆ ಆಗೇದ.' ಅವನನ್ನು ಎಳೆದು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅಳಹತ್ತಿದೆ. ಎಳೆ ಕಂದಮ್ಮ ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಒರಸುತ್ತ 'ಯಾಕವ್ವ ಅಳ್ತೀ. ಯಾರ ಹತ್ಯಾ ಮಾಡಿದ್ರು. ನಾ ಹೊಡೀತಿ' ಎಂದು ಕೈ ಎತ್ತಿದ. ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡೆ. 'ಮನೂ, ನಿನ್ನ ಹ್ಯಾಂಗ ಬಿಟ್ಟ ಹೋಗ್ಲಿ' ಅವನು ಎಲ್ಲ ತಿಳಿದವನಂತೆ 'ಅವ್ವ ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಜೊತೆ ಬರ್ತೀನಿ' ಎಂದು ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಅಟ್ಟೀ ಮಿಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದ. ಇಬ್ಬರೂ ಸಾಯುವ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಬೆಚ್ಚಿ ಬಿದ್ದೆ. ಅರಳುವ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ಬೆಂಕಿಗೆ ಹಾಕುವದೇ ? 'ಈ ಮುದ್ದು ಮರಿಯನ್ನು ಯಾರ ಹತ್ತಿರ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿ?' ಹುಲಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಗೋವಿನಂತಾಗಿತ್ತು ನನ್ನ ಕಥೆ. ಹುಲಿ ಪುಣ್ಯಕೋಟಿಯನ್ನು ತಿನ್ನದೆ ಬಿಟ್ಟಾಗ ಕರುವಿಗೆ ಮತ್ತೆ ತಾಯಿ ಯಾಗಿತ್ತು. ಬೆಂಕಿ, ರೈಲು, ವಿಷ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸಾಕು ಮನು ತಬ್ಬಲಿ ಯಾಗಲು. ಛೀ ಮನು ಕಂಡವರೆದುರು ಕೈ ಚಾಚಿ ದೈನಾಸಬಡುವ ವಿಚಾರ ನನ್ನಿಂದ ಸಹಿಸೋದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಕಾಶನಿಗೆ ಮಗನೆಂದರೆ ಪ್ರಾಣ. ಅವನೂ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲಾರ. ನಾನು ಬದುಕಲೇಬೇಕು, ಮನುವಿಗಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕು.

ಅಪ್ಪನ ಜೊತೆಗೆ ಅಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆ. ಊರು ಬಿಡುವ ಮೊದಲು ಮಾಲಕರ ಮನೆಗೆ ಹೇಳಿ ಬರಲು ಹೋದಾಗ ಸುರೇಶ ಆ ಘಟನೆ ಯಾದ ದಿನವೇ ಊರು ಬಿಟ್ಟ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು. ವಿಷಯ ಸುರೇಶ ಮತ್ತು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದದ್ದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ತಂದಿತ್ತು. ನೌಕರಿ ಮಾಡಿ ದರೂ ಅಣ್ಣನ ಆಶ್ರಯ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣನ ಉದಾಸೀನ, ಅತ್ತಿ ಗೆಯ ತಿರಸ್ಕಾರ, ಅಣ್ಣನ ಮಕ್ಕಳ ದುರಾಶೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನುಂಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಮನುವಿಗಾಗಿ. ಮನು ಕಲಿತು ನೌಕರಿ ಹಿಡಿದು ಮನೆ ಮಾಡಿ ನನಗೂ ನೌಕರಿಯಿಂದ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಕೊಡಿಸಿದ. ನಾನು ಬದುಕಿದ್ದೇ ಮನುವಿಗಾಗಿ– ಅವನ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ, ಏಳ್ಗೆಗಾಗಿ. ಮನು...ನನ್ನವ...

'ಅವ್ವ, ಏಳು ಹೊಡೀತು. ನೀರು ಕಾದಾವ ಸ್ನಾನಾ ಮಾಡು. ಸ್ವಲ್ಪ ಆರಾಮು ಅನಿಸ್ತದ.' ಮಂಪರು, ಎಚ್ಚರಗಳ ತೂಗುಯ್ಯಾಲೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಾವಿತ್ರಿ ದಿಗ್ಗನೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಳು.

oo oo oo

ಸಾವಿತ್ರಿ, ಮನೋಹರ, ಅಜ್ಜ, ಕನ್ಯೆ ತೋರಿಸಲು ಜೊತೆಗೆ ಬಂದ ದಂಪತಿಗಳು ಎಲ್ಲರ ಲಕ್ಷ್ಯವೂ ಆ ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲಿನತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಉಪಚಾರದ ಮಾತು–ಕತೆ, ತಿಂಡಿ–ತೀರ್ಥ ಎಲ್ಲ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಈಗ ಹುಡುಗಿಯ ಅಣ್ಣ ಅವರು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಹಾಲಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಇದ್ದ, ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲಿನ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕದ ದೂಡಿ ಒಳಗೆ ಇಣುಕಿ ಕರೆದ 'ಶಕೂ, ಬಾ ಇಲ್ಲೆ'. ಅತ್ತಿತ್ತ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದೃಷ್ಟಿಗಳೆಲ್ಲ ಸರಕ್ಕನೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿದವು.

ಬೆಳ್ಳಗೆ, ತೆಳ್ಳಗೆ, ಬಳುಕುವ ನಡಿಗೆಯ, ಉದ್ದ ಜಡೆಯ ಹುಡುಗಿ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೊರ ಬಂದಳು. ಅವಳು ಮುಡಿದಿದ್ದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಪರಿಮಳ ತುಂಬಿ, ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ವಾತಾವರಣ ಸಡಿಲಾಗಿ ಘಮ್ಮೆಂದಿತು.

'ಬಾ, ತಂಗಿ ಕೂಡ್ರು ಇಲ್ಲೆ' ಶಕುಂತಲೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಕೂಡ್ರಿಸಿಕೊಂಡ ಸಾವಿತ್ರಿ ಮನುವಿನತ್ತ ಹೊರಳಿದಳು. ಅವನ ದೃಷ್ಟಿ ಹುಡುಗಿಯ ಮುಖದಲ್ಲೆ ನೆಟ್ಟಿತ್ತು. ತುಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನತೆ ಇತ್ತು. ತಾಯಿ ತನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಪರಿವೆಯೂ ಅವನಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಮನುವಿಗೆ ಒಪ್ಪುವಂಥ ಹುಡುಗಿ ಕೊನೆಗೂ ಸಿಕ್ಕಿದಳು. ಮಾತು-ಕತೆ ಮುಗಿದು ಮದುವೆಯ ದಿನವೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಸಾವಿತ್ರಿ ಈಗ ತನ್ನ ಬಿ. ಪಿ. ಯನ್ನು ಮರೆತು ಮದುವೆಯ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಳು. 'ನಾಳೆ ಶಕುಂತಲಾ ಮನೀಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ಆಕೀಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ನಾ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೊಗೋತೀನಿ ಮನು. ಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ನನಗ.' ಖುಷಿಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಕಿವಿ ಕೊರೆಯುವ ಮೈಕಿನ ಹಾಡನ್ನೂ ಮೆಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡುವ ಜನ, ಆ ಗದ್ದಲಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಜಗಳಾಟ, ಕಿರಿಚಾಟದಿಂದ ವಿಶೇಷ ಕಳೆ ನೀಡುವ ಮಕ್ಕಳು. ಮದುವೆಗೆ ಬಂದ ಪುರುಷರೆಲ್ಲರ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದು ತಾವೇ ಎಂದುಕೊಂಡು ಸಂಭ್ರಮಿಸುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಈ ಎಲ್ಲರ ನಡುವೆ ಮನೆಯ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಮಾಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದೂರದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ. ವರ ಬಂದು ಹಸೆ ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ. 'ಸೋದರ ಮಾವನ್ನ ಕನ್ಯಾನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಬರ್ಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳ್ರಿ.' ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಸನಾದಿಯ ವರನ್ನೂ ಮೆಟ್ಟಿ ಕೂಗಿದರು. ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ 'ಲಗೂ ಬರ್ರಿ' 'ಲಗೂ ಬರ್ರಿ' ಎಂದು ಅತ್ತಿತ್ತ ಒಡಾಡಿದರು. ಸಾಲಂಕೃತ ಶಕುಂತಲೆಯನ್ನು ಅವಳ ಸೋದರ ಮಾವ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಮನುವಿನ ಮಗ್ಗಲು ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿ ಮುಖ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿದ.

ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಮುಖ ಬತ್ತಿ ರಕ್ತಹೀನವಾಯಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳು ದೊಡ್ಡದಾಗುತ್ತ ಹೋಗಿ ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿ ಕಾಲು ನಡುಗಿ ಕುಸಿದು ಕೆಳಗೆ ಉರುಳಿದಳು. ತುಟಿಗಳು 'ಸುರೇಶ' ಎಂದು ಪಿಸುನುಡಿದದ್ದು ಮಾತ್ರ ಯಾರ ಕಿವಿಗೂ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕ ಓಡಿ ಬಂದು 'ಸಾವೂ ಸಾವಿತ್ರೀ' ಎನ್ನುತ್ತ ಅವಳ ಮಗ್ಗಲು ಧೊಪ್ಪನೆ ಕುಳಿತಳು. ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ 'ಏನಾಯ್ತು' ಎನ್ನುವಾಗಲೇ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ಸಿಲಿಸಿಲಿ ಎಂದು ವಧೂ–ವರರ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಕಿ ಕಾಳು ಬಿದ್ದವು.

oo oo oo

ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ನಿಶ್ಶಬ್ದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಹಣ್ಣಿನ ಚೀಲ ಹಿಡಿದು ನಿಂತ ಸುರೇಶನನ್ನು ನೋಡಿದ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ದೇಹ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನಡುಗಿತು. ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳು ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡವು. ಆದರೆ ಅವಳು ಅಲುಗಾಡುವದೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊರಡಾಗಿದ್ದ ಅರ್ಧ ದೇಹ, ಮೂಗಿನ ನಳಿಗೆ, ಗ್ಲೂಕೋಜ ಡ್ರಿಪ್ ಎಲ್ಲ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದ್ದವು. ಎಂಟು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿದಾಗಲೇ ಮಾತು ನಿಂತು ಹೋಗಿತ್ತು.

ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿದ ಸುರೇಶ ಪಟಕ್ಕನೆ ಅವಳ ಮಂಚದ ಅಂಚಿಗೆ ಕೂತು ಅವಳ ಚೈತನ್ಯವಿದ್ದ ಕೈ ತನ್ನ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಒಳಗುದಿ ಅವಳೆದುರು ತೋಡಿಕೊಂಡ. "ಶಮ್ಮೀ ನನ್ನ ನೀವು ಕ್ಷಮಾ ಮಾಡಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ಮನ್ಯಾಗ ಆವತ್ತು ನಿಮಗ ದೊಡ್ಡ ಶಾಕ್ ಕೊಟ್ಟೆ. ಆದರ ನಿಮ್ಮ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು ಅನ್ನೊ ಯೋಚನಾನ ಆವತ್ತ ನನಗ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲಾ. ನಿಮ್ಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಇತ್ತು. ನಿಮ್ಮ ರೂಪ, ಏಕಾಂಗಿತನ, ಆ ಹಾಡು, ಸ್ನಾನ ನಿಮ್ಮ ದುಃಖ ಎಲ್ಲಾ ಕೂಡಿ ಯಾವುದೋ ಉದ್ರೇಕಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದೆ. ನಿಮಗ ಮಾಡಿದ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕ ಮುಖಾ ತೋರಿಸೋ ಧೈರ್ಯ ಇಲ್ಲದೆ ಆವತ್ತೇ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ನನ್ನ ಹುರದು ಮುಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ನಿಮ್ಮನ್ನ ನಾನು ಮದುವಿ ಯಾಕ ಆಗಬಾರದು ಅನ್ನೊ ವಿಚಾರನೂ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರ ಸಮಾಜ ಎದುರಿಸಿ ನಿಲ್ಲೋ ಧೈರ್ಯ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲಾ. ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ನಿಮಗ ಪ್ರೀತಿ ಬದಲು ದ್ವೇಷ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರ ಏನು ಗತಿ ಅಂತ ಅನುಮಾನಿಸಿದೆ. ಶರದನ ಪತ್ರದಿಂದ ನೀವು ಆ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಿರಿ ಅನ್ನೋದು ಗೊತ್ತಾತು. ನಾನು ಮದುವಿ–ಮಕ್ಕಳು ಅಂತ ಸಂಸಾರದೊಳಗ ಮುಳುಗಿದೆ. ಶಕೂನ ಮದುವಿಯೊಳಗ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಭೆಟ್ಟಿ ಆಗ್ತದ ಅಂತ ನನಗ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲಾ. ನನ್ನ ನೋಡಿ ನಿಮಗ ಷಾಕ್ ಆತು ಅನ್ನೋದು ನನಗೊಬ್ಬನಿಗೇ ಗೊತ್ತಾತು. ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನ ಕ್ಷಮಾ ಮಾಡ್ರಿ. ಅದೊಂದು ಕೆಟ್ಟ ಕನಸು ಅಂತ ಮರತ ಬಿಡ್ರಿ. ಡಾಕ್ಟರು, ನಾವು ಕೈಲಾದ ಪ್ರಯತ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡ್ತೇವಿ. ನೀವು ಆರಾಮ ಆಗ್ತೀರಿ. ಚಿಂತೀ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸಂಬಂಧ–ಆ ರಹಸ್ಯ ನಾ ಯಾರ ಮುಂದೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಇಕಾ ವಚನಾ ಕೊಡ್ತೇನಿ, ಯಾರ ಮುಂದೂ ಹೇಳೂದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ರಹಸ್ಯ ನಮ್ಮ ಜೋಡಿ ಸಾಯ್ತದ. ಮರೆತುಬಿಡ್ರಿ ಅದನ್ನ".

ಒಂದೇ ಸವನೆ ಬಡಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸುರೇಶ, ಶಮ್ಮಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಹಿಂದೆ ಹೊರಳಿ ನೋಡಿ ಚಕಿತನಾದ. ಯಾವಾಗಲೋ ಮನು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದ. ಸುರೇಶ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಸರಸರ ಹೊರಟೇ ಬಿಟ್ಟ. ಸಾವಿತ್ರಿ

ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಮಗನನ್ನ ಎದುರಿಸಿದಳು. ಮನು ಅವನನ್ನೇ ದುರಗುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದ. ಪ್ರೀತಿ, ಅಂತಃಕರಣದ ಕಣವೂ ಇಲ್ಲದ ಆ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೀ ತಿರಸ್ಕಾರವಿತ್ತು. ಆ ನೋಟ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಹೃದಯವನ್ನು ಚುಚ್ಚಿತು. ಅವ್ವ ಕಳಂಕಿನಿ, ನಡತೆಗೆಟ್ಟವಳು ಎಂದು ತಿಳಿದ ಮನುವಿಗೆ ಮಾತು ಬಾರದ ಸಾವಿತ್ರಿ ಏನೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿಯಾಳು ? ಏನು ಮಾಡಬೇಕು, ಹೇಗೆ ಹೇಳಬೇಕು, ಏನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು–ತಿಳಿಯದೆ ವಿಲಿವಿಲಿ ಒದ್ದಾಡಿದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ.

'ನೀನೆಂಥ ಅವ್ವ, ನಡತೆಗೆಟ್ಟವಳು. ಅಪ್ಪ ಹೋದ ಮೇಲೂ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ಬದುಕಿದ್ದೀ. ನಿನಗೆ ಸಾವಾದರೂ ಬರಬಾರದೇ' ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು ಮನುವಿನ ದೃಷ್ಟಿ. ದಾರಿ ನಡೆದು, ದಣಿದು ಬಾಯಾರಿದ ದೇಹಕ್ಕೆ ತಂಪನ್ನೆರೆಯಲು ಬಾವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಗ್ಗಿದ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿದ ಪಿಶಾಚಿ ಈಗ ಕತ್ತು ಹಿಚುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಹಿಡಿತ ಬಿಗಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಳುಗುತ್ತಿದ್ದವಳು ಆಸರೆಗೆಂದು ಅವನತ್ತ ಕೈ ಚಾಚಿದಳು. ನೋಡಿಯೂ ನೋಡದಂತೆ ಮನು ಬೆನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದ. ಸಾವಿತ್ರಿ ಹತಾಶಳಾದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ನೀರಿನ ಬದಲು ರಕ್ತ ತುಂಬಿ ಕೆಂಪಾದವು. ದೃಷ್ಟಿ ಮಬ್ಬಾಗಿ, ಭಾರವಾಗಿ, ನಿಧಾನವಾಗಿ ರೆಪ್ಪೆಗಳು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡವು. ಉಳಿದ ಅರ್ಧ ಭಾಗವೂ ಕೊರಡಾಯಿತು. ●

ಮಗುವಿಗಾಗಿ

ಫೋನ್ ಟ್ರಿನ್‌ಗುಟ್ಟಿತು. ಸಿಸ್ಟರ್ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಎತ್ತಿದಳು.
"ಸರ್, ಮಹೇಶ ಕುಮಾರ ಅಂತ. ನಿಮ್ಮನ್ನ ಕರೀತಾರ."
"ಹಲೋ."

"ಹಲೋ ಡಾ॥ ಪಾಟೀಲ. ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಮಹೇಶ ಕುಮಾರ. ಮಳಲಾಪೂರ ಆ್ಯಂಡ ಕಂಪನೀಲಿ ಮುಖ್ಯ ಇಂಜಿನಿಯ ರಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೀನಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನ ಕಾಣಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಿಮ್ಮ ಮನೇಲಿ ಎಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಿಗ್ತೀರಾ ? ಪ್ಲೀಸ್ ತಪ್ಪು ತಿಳುಕೋಬೇಡಿ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಿಂತ ಮನೆ ವಾಸಿ ಅನ್ನಸ್ತೆ."

"ಆಗಲಿ ಬರ್ರಿ. ಮನೀಗೆ ಬರ್ರಿ. ಇಲ್ಲೆ ಗದ್ದಲ ಜಾಸ್ತಿ ಇರ್ತದ. ಮನೀ ಯೊಳಗ ಆರಾಮಾಗಿ ಕೂತು ಮಾತಾಡೋಣ. ಸಂಜೀ ಐದೂವರಿಗೆ ಬರ್ರಿ."

"ಥ್ಯಾಂಕ್ ಯು ಡಾಕ್ಟರ. ಸಂಜೆಗೆ ಬರ್ತೀವಿ, ಅಂದರೆ–ನಾನು ನಮ್ಮ ಮಿಸ್ಸೆಸ್ಸು ಇಬ್ರೂ."

ಫೋನ್ ಕೆಳಗಿಟ್ಟ ಡಾಕ್ಟರರು ಅಪಾಯಿಂಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಗುರುತು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ರೋಗಿಯತ್ತ ತಿರುಗಿದರು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ರೋಗಿಗಳ ಕ್ಯೂ ಕರಗುತ್ತಾ ಬಂದಾಗ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಎರಡು ಗಂಟೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಕಾಂಚನ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮದುವೆಯಾದ ಹೊಸತರಲ್ಲಿ ಅವಳು ಊಟಕ್ಕೆ, ನಿದ್ದೆಗೆ, ಸ್ನೇಹಿತರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು, ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಲು ಗಂಡನಿಗಾಗಿ ಕಾದು ಕಾದು ಬೇಸತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಾರದ ಗಂಡನ ಮೇಲೆ ರೇಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ದಿನ ಕಳೆದಂತೆ ತನ್ನ ಗಂಡ ಡಾಕ್ಟರ, ಅದರಲ್ಲೂ ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರ ಓದಿದವನು, ತನ್ನ ಪ್ರ್ಯಾಕ್ಟೀಸ್ ಕುದು ರಿಸಲು ಕಷ್ಟಪಡಲೇಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೂಂಡು ತಣ್ಣಗಾ ಗಿದ್ದಳು. ಅವನ ದಿನಚರಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ದವಾಖಾನೆ ಸುರು

ಮಾಡಿದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರನ್ನೂ, ಕೈತುಂಬಾ ಹಣವನ್ನೂ ಉಮೇಶ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದ.

ಸರಿಯಾಗಿ ಐದೂವರೆಗೆ 'ನಮಸ್ಕಾರ' ಎಂದು ಕೈ ಮುಗಿಯುತ್ತ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಒಳಗೆ ಬಂದರು. ಅವರ ವೇಷ ಭೂಷಣ, ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ, ಸಮಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಉಮೇಶನಿಗೆ ಸಂತೋಷ ಕೊಟ್ಟವು.

"ನಾನು ಮಹೇಶ ಕುಮಾರ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಕುಸುಮ."

ಗಂಡನ ಕೈ ಕುಲುಕುತ್ತ "ಬರ್ರಿ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂದ್ರಿ. ಸಂತೋಷ, ಕೂಡ್ರಿ" ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಹೊರಗಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡ್ರಿಸಿದ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರೋಗಿಗಳಾಗಿ ಬಂದವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿ, ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಡಾಕ್ಟರರ ಕರ್ತವ್ಯ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆಯೇ ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಕಾಂಚನಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ ಸ್ನೇಹಿತರಂತೆ ಆದರೋಪಚಾರ ಮಾಡುವದು ಉಮೇಶನ ಪದ್ಧತಿ.

ಈಗ ಇನ್ನೂ ಮಾತು ಪ್ರಾರಂಭಿಸದೆ ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿದ. ಒಳ್ಳೆಯ ಜೋಡಿ. ತುಂಬ ಆರೋಗ್ಯವಂತರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಪಾಪ! ಬಹುಶಃ ಮಕ್ಕಳಾಗಿಲ್ಲವೇನೋ. ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ರೋಗಿಯೋ. ಹೆಂಡತಿ ನೋಡಲು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ರೂಪವತಿ ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲವಾದರೂ ಒಂದು ಚೆಲುವು ಅವಳನ್ನು ಆವರಿಸಿದೆ. ಎಲ್ಲಿಯೋ ನೋಡಿದ ಹಾಗಿದೆಯಲ್ಲ ಇವಳನ್ನ. ಎಲ್ಲಿ ? ಯಾವಾಗ ? ತಟ್ಟನೆ ಉಮೇಶನ ದೃಷ್ಟಿ ಅವಳ ಹಿಂದೆ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರಿನತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಹುಲಿಯ ಭಯದಿಂದ ಓಡುವ ಜಿಂಕೆಯ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅವನ ಗಮನ ಸೆಳೆದವು. ಅವಳ ಮುಖವನ್ನೊಮ್ಮೆ, ಜಿಂಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿದ. ಎಲ್ಲ ತದ್ರೂಪು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಯ, ಕಾತರ, ದೈನ್ಯ, ದುಃಖ ಎಲ್ಲ ತುಂಬಿದೆ. ಅದು ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಟ್ಟಿತು. ಯಾಕೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಾರಲ್ಲ. ಏನೂ ಮಾತನಾಡಲೊಲ್ಲರು. ಏನು ಸಂಕೋಚವೊ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಿಗೆ. ಉಮೇಶನ ದೃಷ್ಟಿ ಗಂಡನತ್ತ ತಿರುಗಿತು.

"ಕುಸುಂ, ಯಾಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತ್ಬಿಟ್ಟೆ ? ಡಾಕ್ಟರ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳು ನಿನಗೆ ಏನಾಗುತ್ತೆ ಅಂತ". ದನಿ ಬಿರುಸಾಗಿದ್ದರೂ ಕೃತ್ರಿಮವಾಗಿ ತುಟಿಗಳು ನಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತೂ ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಮೌನವಾಗಿದ್ದಳು. ಟೇಬಲ್ ಕೆಳಗೆ ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಕಾಲುಗಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಉಮೇಶ ಅವಳ ಹೊಯ್ದಾಟವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಹೊರಗೆ ಕಾಣುವಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿಲ್ಲ ಇವರಿಬ್ಬರೂ. ಇನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇವರ ಒಳಗನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಎಂದುಕೊಂಡು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಗಂಡನ ಹುಬ್ಬು ಬಿಗಿದು ಕೊಂಡವು.

"ಮತ್ತೆ ಸುರುವಾಯ್ತೇ ನಿನ್ನ ಆಟ. ಡಾಕ್ಟರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗೋಣ ಅನ್ನೋದು, ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರೆ ಕಲ್ಲುಗುಂಡಿನ ಹಾಗಿದ್ದುಬಿಡೋದು. ನಿನ್ನಂಥ ಗುಂಡುಕಲ್ಲಿನ ಜೊತೆ ನಾನಾದರೂ ಹೇಗೆ ಬಾಳು ಸಾಗಿಸ್ಬೇಕು, ನನ್ನ ಕರ್ಮ" ಎಂದು ಸಿಡಿಗುಟ್ಟಿದ.

"ಇರಲಿ ಬಿಡ್ರಿ ಮಹೇಶ ಕುಮಾರ್. ಯಾಕೋ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ–ವರು ಸಂಕೋಚ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ತಾರೆ. ವಿಷಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಇರಬಹುದು. ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಗದಿದ್ರೆ ನೀವು ಹೇಳ್ರಿ. ನೀವೇನೂ ಸಂಕೋಚ ಪಟ್ಕೋಬೇಡ್ರಿ. ರೋಗಿಗಳ ಗುಟ್ಟು ಕಾಪಾಡೋದು ಡಾಕ್ಟರರ ಕರ್ತವ್ಯ. ನನ್ನಿಂದ ಯಾವ ವಿಷಯಾನೂ ಹೊರ ಬೀಳೋದಿಲ್ಲ. ನೀವು ಹೇಳಿ ಏನು ತೊಂದರೆ ಅಂತ. ಆಮೇಲೆ ಅವರನ್ನ ಪರೀಕ್ಷಿಸ್ತೀನಿ. ದೈಹಿಕವಿರಲಿ, ಮಾನಸಿಕವಿರಲಿ, ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡೋಣಂತೆ. ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡ್ತೀನಿ ಅನ್ನೋ ಭರವಸೆ ನಿಮಗೆ ಕೊಡ್ತೀನಿ, ಹೇಳ್ರಿ."

ಮಹೇಶ ಮೂಕಿಯಂತೆ ಕುಳಿತ ಹೆಂಡತಿಯತ್ತ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ನೋಡಿದ. ಒಂದಿಷ್ಟೂ ಚಲಿಸದೆ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಯಂತೆ ಕುಳಿತ ಕುಸುಮಳನ್ನು ನೋಡಿ ಉಮೇಶನಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ಗಂಡ ಹೇಳುವದನ್ನು ಕೇಳಲು ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಿವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದಳಾಕೆ. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹೇಶನ ಮುಖ ಬಣ್ಣಗೆಟ್ಟಿತು, ಏನೋ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದವನಂತೆ ತಟಕ್ಕನೆ ಮೇಲೆದ್ದು "ಡಾಕರ ಪ್ಲೀಸ್, ಒಂದು ನಿಮಿಷ ವರಾಂಡಕ್ಕೆ

ಬನ್ನಿ" ಎಂದು ಸರ ಸರ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟ. ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ಉಮೇಶ ಕಣ್ಣಂಚಿನಿಂದ ಕುಸುಮಳತ್ತ ನೋಡಿದ. ಬಂಡೆಯಂತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕುಸುಮ ನೀಳವಾಗಿ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಚಲಿಸಿದಳು.

ಮಾತು ಮುಗಿಸಿ ಉಮೇಶ ಒಳಗೆ ಬಂದಾಗ ಕುಸುಮ ಮೈಮರೆತು ಎದುರಿಗಿದ್ದ ಮಗುವಿನ ಚಿತ್ರವನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇವನು ಬಂದರೂ ಹೊರಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಕುಸುಮಳ ಜಿಂಕೆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮಿಂಚುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದ. ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಹಾಗೆ ಮಿಂಚಲಾರವು. ಪಾಪ! ಏನು ತೊಂದ–ರೆಯೋ, ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಆಸೆಯೇನೋ ಮುಗಿಲುದ್ದ ಇದ್ದಹಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಗಂಡನನ್ನೇ ಹತ್ತಿರ ಸೇರಿಸಲಾರಳಲ್ಲ! ಎಂಥ ವಿಚಿತ್ರ ರೀತಿ ಇದು.

"ಬರ್ರಿ ಕುಸುಮಾದೇವಿ, ನಿಮ್ಮನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕು" ಪರದೆಯ ಹಿಂದೆ ಹೊರಟ ಉಮೇಶ. ಎದ್ದು ಬಾರದ ಕುಸುಮಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮೃದು–ವಾಗಿ ಹೇಳಿದ. "ಬರ್ರಿ ಒಳಗ. ನಿಮಗ ಏನು ತ್ರಾಸಾಗ್ತದ ನನ್ನ ಮುಂದ ಹೇಳ್ರಿ. ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಬರ್ರಿ" ಆವನ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿಯ ಆತ್ಮೀಯತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕುಸುಮ ಎದ್ದು ಒಳಗೆ ಹೋದಳು. ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿ ಅವಳಿಂದ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಪಡೆದ. ದೈಹಿಕ ವಾಗಿ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಟೇಬಲ್ ಮೇಲಿಂದ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕುಸುಮ 'ಡಾಕ್ಟರ' ಎಂದಳು ಪಿಸುದನಿಯಲ್ಲಿ. "ನೀವು ಹೀಗೆ ನೋಡಿದ್ರೆ ನನ್ನ ರೋಗ ಏನು ಅನ್ನೋದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗೋದಿಲ್ಲ" ಎಂದಳಾಕೆ. ಅವಳ ಹೊಳೆಯುವ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಉಮೇಶ ಅಚ್ಚರಿ ಪಟ್ಟ. ಅವು ಈಗ ಕಿಡಿ ಕಾರುತ್ತಿದ್ದವು.

"ನಿಮಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದನ್ನ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೇಳ್ರಿ. ನಾನು ಡಾಕ್ಟರು. ನಿಮಗ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ ಅನ್ನೋ ಭರವಸೆ ಕೊಡ್ತೀನಿ."

"ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಭರವಸೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೇ ನಾನು ಮಾತಾಡ್ತಿದ್ದೀನಿ. ಆದರೆ ನಾನು ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬರೆದು ತರ್ತೀನಿ. ಇನ್ನೂ ಎರಡು ದಿನಾ ಟೈಮು ಬೇಕು."

ಉಮೇಶ "ಬರ್ರಿ ಮಿಸೆಸ್ ಮಹೇಶ ಕುಮಾರ, ಏನೂ ಕಾಳಜಿ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ನಿಮ್ಮ ತೊಂದರೆ ನನಗ ಗೊತ್ತಾತು" ಎಂದು ಗಟ್ಟಿ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತ ಹೊರಗೆ ಬಂದ. ಸಿಗರೇಟು ಹಚ್ಚಿದ ಮಹೇಶ ವರಾಂಡ-ದಲ್ಲಿದ್ದ.

"ಮಿ. ಮಹೇಶ, ಡೋಂಟ್ ವರಿ. ಇನ್ನ ಮೂರು ದಿನಾ ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಗುರುತಿನ ಲೇಡಿ ಡಾಕ್ಟರರು ಕುಸುಮಾದೇವಿ ತಪಾಸ ಮಾಡಲಿ. ಅವರ ರಿಪೋರ್ಟ ಬಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ಟ್ರೀಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಸುರು ಮಾಡ್ತೇನಿ. ನಿಮ್ಮ ಫೋನ್ ನಂಬರು, ವಿಳಾಸ ಕೊಡ್ರಿ. ನಾನು ಬಂದು ಶ್ರೀಮತಿಯವರನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತೇನಿ. ಆಯ್ತಲ್ಲ, ಕಾಳಜಿ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ಬರ್ರಿ, ಒಳಗ ಬರ್ರಿ" ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ಕಾಂಚನಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ. ಚಹಾ ಪಾನವಾಯಿತು. ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಸಾಗರ ಬಂದಾಗ ಅವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಎತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡಿದ ಕುಸುಮಳ ಮಾತೃಹೃದಯ ಪಾಟೀಲ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು.

*

ಲೇಡಿ ಡಾಕ್ಟರರ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಕುಸುಮ ಪತ್ರವನ್ನು ಉಮೇಶನ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟಳು. ಅವಳ ಕೈ ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿದ್ದವು. ಉಮೇಶ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಅವಳ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿದ. ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಉಮೇಶ ತನ್ನ ಸ್ಟಡಿ ರೂಮಿನ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ಕುಸುಮಳ ಕಾಗದ ಬಿಚ್ಚಿದ.

"ಪ್ರೀತಿಯ ಡಾಕ್ಟರ,

ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ನಾನು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವದು ನೀವು ಡಾಕ್ಟರ ಅಲ್ಲದೆ, ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿದವರು ಮತ್ತು ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೀವೊಬ್ಬ ಮಾನವೀಯ ಗುಣವುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯರು ಎನ್ನುವ ಭರವಸೆ ನನಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ-ರಿಂದ. ನನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತೆಲ್ಲ ಒಳ್ಳೇ ಸೂಟು ಬೂಟಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಮನುಷ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಮೃಗಗಳನ್ನೇ ನಾನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಂಥವರಲ್ಲಿ

ನನ್ನ ಗಂಡನೂ ಒಬ್ಬ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮತಿಗಳಾದ ನಿಮಗೀಗಾಗಲೇ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು.

ನನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಸಂಪತ್ತಿದೆ, ಸುರೂಪವಿದೆ, ವಿದ್ಯೆ ಇದೆ; ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಬಲದಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಪ್ರೀತಿ, ಮಮತೆ, ಕರುಣೆಗಳಿಗೆ ಆ ಆರಡಿ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ. ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಲೇಡಿ ಡಾಕ್ಟರ ಬಳಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದದ್ದು ಕೇವಲ ನನ್ನ ಗಂಡನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಣ್ಣೆರಚಲು ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ಧೇನೆ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ನನಗ ಬಹಳ ಆಶೆ, ಪ್ರೀತಿ. ಅವುಗಳನ್ನು ಪುಟ್ಟವಿದ್ದಾಗಿನಿಂದ ಎತ್ತಿ ಆಡಿಸಿ, ಹಾಲೂಡಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಮುದ್ದು ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತ ಆಟವಾಡುವದೆಂದರೆ ನನಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಆನಂದ. ಸ್ವರ್ಗವೇ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಷ್ಟು ಸಂತೋಷ. ಸ್ವರ್ಗ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಈ ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

('ಛೇ ತುಂಬಾ ಬುದ್ಧಿವಂತೆ' ತಲೆ ಆಡಿಸಿ ನಕ್ಕ ಉಮೇಶ.)

ಗಂಡನೊಡನೆ ಒಂದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವನನ್ನು ಸೇರಲಾರದೆ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಆಸೆ ಮಾಡುವವಳು ಇವಳೆಂಥ ಹುಚ್ಚಿ, ಎಂದು ನಗುವಿರಾ ? ಉಹುಂ, ನನ್ನ ಕತೆ, ನನ್ನ ಜೀವನದ ದುರಂತ ಕತೆ ಕೇಳಿದರೆ ನೀವು ನಗುವದಿಲ್ಲ, ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದಾಗಿ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ, ಡಾಕ್ಟರ ನೆನಪಿದೆಯೆ? ನನ್ನ ಕತೆ ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನೀವು ಯೋಚಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನೀವು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡುವವಳಲ್ಲ. ಸಾಗರದ ಅಲೆಗಳಮಧ್ಯೆ ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿ ಮುಳುಗಿ, ಸಾಯುತ್ತಿರುವ ನನಗೆ ನೀವೊಂದು ಲೈಫ್ ಬೋಟ್ ಆಗಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವಿರಿ ಎನಿಸುತ್ತದೆ ನನಗೆ. ಸಾಗರ ಎಂದೊಡನೆ ನಿಮ್ಮ ಮಗನ ನೆನಪಾಯಿತು. ಓಹ್! ಎಂಥ ಸುಂದರವಾದ ಮಗು. ಗುಂಗುರು ಕೂದಲು, ಮೊಂಡು ಮೂಗು, ಕವಳಿಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಕಪ್ಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು,

ಇನ್ನೂ–ಇನ್ನೂ ಮುದ್ದಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಮನಸ್ಸಿನ ತುಂಬ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ನಾನು ಸಾಗರನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ನೋಡಿದ್ದು. ನಿಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ಮಗ ಗಗನನನ್ನು ನಾನಿನ್ನೂ ನೋಡಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಲು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ನಾನು ಹಾರಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಡಾಕ್ಟರ, ಅದಕ್ಕಾಗಿಯಾದರೂ, ನಿಮ್ಮ ರೋಗಿಯಾಗಿರಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಛೇ, ಏನೇನೋ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋಚಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬರೀತಾ ಇದ್ದೀನಿ. ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಅಳಲು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾರೂ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಇನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಕತೆ ಸುರು ಮಾಡ್ತೀನಿ. ಡಾಕ್ಟರ, ನಾನು ಆಗಲೇ ಒಂದು ಮಗುವಿನ ತಾಯಿ. ನನ್ನ ಗಂಡ ಇದನ್ನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿರಲಾರರು. ನನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ನಿಮಗೂ, ಲೇಡಿ ಡಾಕ್ಟರರಿಗೂ ಈಗಾಗಲೇ ನಾನು ತಾಯಿ ಎನ್ನುವದು ಗೊತ್ತಾಗಿರಬಹುದು. ಹೌದು. ಒಂದು ಶ್ರೀಮಂತ, ಸಂಪನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಮಗಳಾದ ನಾನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿನ ತಾಯಿಯಾದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ದುರಾದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅದು ಅಬ್‌ನಾರ್ಮಲ್ ಮಗುವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ತಾಯಿಯಾದ ನಾನೇನೋ ಅದನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹೆತ್ತಿದ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಜೋಪಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಗಂಡ ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂದಲೂ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ತುಂಬ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಕಂಡರು. ಅದು ನನ್ನ ಪಾಪದ ಪಿಂಡವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೋ ಏನೋ, ನನ್ನನ್ನು ಶತ್ರುವಿನಂತೆಯೇ ಕಂಡರು. ತವರು ಮನೆಯಿಂದ ಬರುವಾಗ ಆ ಮಗುವನ್ನು ತರಬೇಡವೆಂದು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದರು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಆಘಾತವಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ–ತಂದೆಗಳೇ ತಾತ್ಸಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಉಳಿದವರು ಹೇಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿಯಾರು ? ನನಗೆ ಮಮತೆ ತೋರಿಸುವ ತಾಯಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತಿಗೆಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರಲು ಮನಸ್ಸಾಗದೆ ನಾನು ಹಟ ತೊಟ್ಟೆ. ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಮಗುವಿನ ಜೊತೆಗೇ ಬರುವೆ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬರುವದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ. ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ದಿನ ತವರಿನಲ್ಲಿ

ಬಿಟ್ಟಾರು, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಉಳಿಯಬೇಕಲ್ಲ ! ಆದ್ದರಿಂದ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ ತಾಯಿ ಮಗು ಕೂಡಿಯೇ ಬಂದೆವು. ಮಗುವಿಗೆ ನಾಮಕರಣವಿಲ್ಲ, ಮುತ್ತೈದೆಯರ ಹರಕೆಯಿಲ್ಲ, ಸಂತೋಷ ಕೂಟವಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಅಂಥ ಮಗುವನ್ನು ಜನಕ್ಕೆ ತೋರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಮಗು ಮನೆಯ ಮೂಲೆಯ ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಸಾಗಿ ಬೆಳೆಯ ಹತ್ತಿತು. ಅವರು ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಷ್ಟೂ ನನಗೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿತು. ಇಬ್ಬರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಸರಿಸದೆ ಜೋಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ದಣಿವಾದರೂ ಹಗಲಿರುಳೆನ್ನದೆ ಎತ್ತಿ ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅವರ ವಿರೋಧವಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ನಾನೂ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಹೈ ಸೊಸೈಟಿಯ ಮಹೇಶಕುಮಾರ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಪಾರ್ಟಿ, ಸಂಗೀತ ಸಭೆ, ಸ್ನೇಹಿತರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆವಾಗೆಲ್ಲ ಹಟ ತೊಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೃಂಗರಿಸಿ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಮತ್ತು ಮಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಹೊಣೆ ಎಲ್ಲ ಅವರೇ ಹೊತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಇಂಥ ಆಸೆಗಳಿಗೆ ನಾನು ಮಣಿಯಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ದಾದಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ನಾನು ಅವರೊಡನೆ ಅಡ್ಡಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಇಚ್ಛೆ. ಆದರೆ ದಾದಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನು ಕೊಡಲು ನನಗಿಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದಾಗಲೆಲ್ಲ ಮಗುವನ್ನು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬೀಗ ಹಾಕಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲ ಮನೆಯತ್ತ ಇರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಪಾರ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಲೀಸಾಗಿ ಜನರೊಡನೆ ಕೂಡುವದು, ಮಾತನಾಡುವದು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ನಗುತ್ತ, ಕೆಲೆಯುತ್ತ ಇರುವವನ್ನು ನೋಡುವ ಇವರಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಸಿಟ್ಟು. ಒಂದು ಸಲ ಪಾರ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಬಾಸ್‌ನನ್ನು ನಾನು ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಿದೆನೆಂದು ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಡೆದರು.

(ಆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದ ಭಯ, ದುಃಖ ಎಲ್ಲ ಉಮೇಶನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾದವು. ಆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಸಕ್ಕಾಗ ಹೇಗೆ

ಕಾಣಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉಮೇಶ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದ.)

ಡಾಕ್ಟರ, ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದರೂ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾನು ನಿಮಗಿನ್ನೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ನಾನು ಇವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಏಳೆಂಟು ತಿಂಗಳಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಇವರು ಒಂದು ದಿನವೂ ನನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲೇನೋ ನಾನು ಮಗುವಿನಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾಗಿದ್ದೆ. ಬರುಬರುತ್ತ ಇವರು ನನ್ನಿಂದ ಬೇಕೆಂತಲೇ ದೂರವಾಗುತ್ತಿರುವರು ಎನ್ನಿಸಿ ಭಯವಾಯಿತು. ಮಗುವನ್ನು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ನಾನೇ ಇವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋದೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ಏನೇನೋ ನೆವ ಹೇಳಿ ನನ್ನನ್ನು ದೂರವಿಡುತ್ತಾ ಬಂದರು. ನಾನು ತುಂಬ ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಕೇಳಿದಾಗ 'ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ನನಗೆ ಹೆದರಿಕೆ. ಎಲ್ಲಿ ಇಂಥದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಮಗುವಾಗುತ್ತದೋ ಎಂದು' ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನಿಂದಾಗಿ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅವರಿಗೆ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಇತ್ತು. ಆಕಾಶವೇ ಕಳಚಿ ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು. ಮಗು, ಗಂಡ ಇಬ್ಬರಿಂದಲೂ ದೂರವಾಗುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಬೇಕು. ಅತ್ತೆ, ಕರೆದೆ, ಗೋಳಾಡಿದೆ. ನನ್ನ ಕಷ್ಟ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಂಥ ಆತ್ಮೀಯರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಕೊರಗಿದೆ. 'ನೀವು ಓದಿದವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿರಿ. ಯಾವಾಗಲೋ ಒಂದು ಸಲ ಇಂಥ ಮಗುವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ಮಗು ನನಗೆ ಬೇಕು ' ಎಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಂಡೆ. ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ಇವರು ತಮ್ಮ ಹಟ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಕುಡಿತಕ್ಕೆ ಜೊತೆಕೊಡಲು ಇವರಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿತರು ಇರುವಂತೆ ಹೊರಗಿನ ಸುಖಕ್ಕೆ ಸ್ನೇಹಿತೆಯರೂ ಇರುವದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಅವರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಾ ರೋಸಿಹೋಯಿತು. ಈ ಬಂಡೆಗಲ್ಲನ್ನು ಕರಗಿಸುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೊಂಡೆ.

ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಪದವೀಧರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಕೆಲಸ ಕೊಡುವವರು ಯಾರು ? ಅವರಲ್ಲೂ ಇಂಥ

ಮಗುವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಾನು ಹೇಗೆ ಬೇರೆ ಮನೆ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ನಾನೇ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲೆ? ನನ್ನ ಮಗುವಿನ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಮಲಗುತ್ತ ದಿನ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಅದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಜ್ವರವಿದ್ದವು. ಎರಡು ಮೂರು ದಿನ ಕಳೆದರೂ ಜ್ವರ ಇಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇವರು ಮಗುವಿರುವ ಕೋಣೆ ಯತ್ತ ತಲೆ ಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆದು ತೋರಿಸಿ ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡೆ. ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಮಗು ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ನಾನೇ ಮಗುವನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಡಾಕ್ಟರರಲ್ಲಿ ಹೋದೆ. ಅವರು ಸಂಜೆಯ ವರೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಿರುಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ತಲೆ ಅಲ್ಲಾ ಡಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಮೂರು ದಿನಗಳಿಂದ ನಿದ್ದೆಗೆಟ್ಟು ಆ ಇಡೀ ದಿನ ಉಪವಾಸ ವಿದ್ದ ನನಗೆ ದುಃಖದಿಂದ ತಲೆ ತಿರುಗಿ ಅಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟೆ.

ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಇವರು ಬಂದು ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆಯ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದರು. ಅತ್ತೆಮಾವ ಮೊದಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ದೂರದ ತವರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಕಳಿಸುವಷ್ಟು ವ್ಯವಧಾನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವಿಬ್ಬರೇ. ಇವರಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟೂ ದುಃಖವಾದ ಹಾಗೆ ನನಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ನಿರ್ದಯಿ, ಕಟುಕ ಗಂಡನನ್ನು ಪಡೆದದ್ದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ನೋವಾಗಿ ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲಾ ಅಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇವರು ಏನೂ ನಡೆಯದ ಹಾಗೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಊಟ ಮಾಡಿ ಬಂದು ಆರಾಮವಾಗಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡರು. ಇವರ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗಂಡನ ಬಗೆಗಿದ್ದ ಮೃದು ಭಾವನೆಗಳೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಹೋದವು. ಮನಸ್ಸು ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಆಯಿತು. ನನ್ನ ಕಷ್ಟ ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಮುಗಿ ಯಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಇವರು ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಮಲಗಲು ಕರೆದರು. ನಾನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ತುಂಬಾ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿ ಎಳೆದೊಯ್ದರು. ನನಗೆ ಅವರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ, ಅಷ್ಟು ನಿರ್ವಿಣ್ಣಳಾಗಿದ್ದೆ. ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದು ಮಾಡಿ ದರು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮೈ ಕಲ್ಲಿನಂತಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಇಚ್ಛೆಗೆ ನನ್ನ ದೇಹ ಮಣಿಯಲಿಲ್ಲ. ದಿನವೂ ಇದೇ ರೀತಿ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಆ ಬಂಡೆ

ಗಲ್ಲನ್ನು ನನ್ನ ಗಂಡನೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಪ್ರೀತಿಸಲು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಈಗ ಅವರಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆ. ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಡಾಕ್ಟರುಗಳಿಂದಲೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಿಡಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಹೊಸ ಊರಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ತಜ್ಞರೆಂದು ಅವರೇ ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಬರುವಾಗ ನನಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು, ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ಮುದ್ದಾದ ಮಗು ಬೇಕು. ನನ್ನ ಜೀವ ಮಗುವಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಗಂಡನ ಸಹವಾಸ ಬೇಡ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಹೇಗೆ ಬಿಡಿಸುವಿರಿ ಹೇಳಿ ಡಾಕ್ಟರ. ಮಗು... ಮುದ್ದಾದ ಮಗು. ಸಾಗರನಂಥ ಮುದ್ದಾದ ಮಗು ಬೇಕು. ನಾಚಿಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಿರುವೆ. ನನಗೆ... ನನಗೆ ಸಾಗರನಂಥ ಮಗು ಬೇಕು. ಕೊಡುವಿರಾ ಡಾಕ್ಟರ... ಹೇಗೆ, ನೀವು ಕೊಡುವಿರಾ ?

ನಿಮ್ಮ

ಕುಸುಮ."

ಪತ್ರ ಟೇಬಲ್ ಮೇಲೆ ಜಾರಿತು. ಉಮೇಶ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ತಲೆ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟ. ಅವಳ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣುಗಳು, ನಿಡಿದಾದ ಮೂಗು, ಗುಂಗುರು ಕೂದಲಿನ ಸುಂದರವಾದ ಮಗುವಿನ ಮುಖ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ತೇಲುತ್ತಿತ್ತು. ಟೇಬಲ್ ಮೇಲೆಯೇ ತಲೆ ಇಟ್ಟು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿದ.

*

ಉಮೇಶ ತಾನೇ ಬಂದು ಕುಸುಮಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಸುತ್ತಾಡಿ ಬರಲು ಕರೆದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾದರೂ ಒಲ್ಲೆ ಎನ್ನದೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಬಂದಳು. ತಿಳಿನೀಲಿ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟ, ಗೋದಿ ಬಣ್ಣದ ಸುಂದರಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಭಯದ ಬದಲು ಪ್ರಶ್ನೆ ಇತ್ತು. ಕಾರು ಹೊರಡಿಸುತ್ತ ಉಮೇಶ ಅವಳತ್ತ ನೋಡಿ ಕೇವಲ ಮುಗುಳ್ನಗೆಯ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟು ಮೌನವಾಗಿದ್ದ.

ಆ ಪತ್ರ ಓದಿದ ಮೇಲೆ ಡಾಕ್ಟರನಾಗಿ ಈ ರೋಗಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೇನು ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಚಿಂತಿಸಿ ತಾನೇ ಹುಚ್ಚನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು

ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಹೇಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಾನು ! ಕಾಂಚನ, ಮಕ್ಕಳು ಯಾರ ಸಾಮೀಪ್ಯವೂ ಈಗ ತನಗೆ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕುಸುಮಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿಯ ದುಃಖ, ಭಯ, ಕಾತರ ತನ್ನನ್ನು ಆವರಿಸಿತ್ತು. ಕುಸುಮ ಒಬ್ಬ ಮಾನಸಿಕ ರೋಗಿ ಎಂದಷ್ಟೇ ಕಾಂಚನಳ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಿದ್ದ. ಅವಳ ಸಮಸ್ಯೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಾವನೆಗಳ ಸುಳಿವೂ ಕಾಂಚನಳಿಗೆ ಹತ್ತಗೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ವೇಗದ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ತನಗೇ ಭಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರ ಕೊನೆ ಹೇಗೆ ಎಂದು ತನಗೇ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕೇಸನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಲೇ ಎಂದೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಯಾವದೋ ಶಕ್ತಿ ತನ್ನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಹೊಯ್ದಾಟವಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾರ ಕಳೆದಿತ್ತು. ಮಾನಸಿಕ ರೋಗಿಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವಾಗ ತನ್ನ ಗಂಡ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಏಕಾಂತ, ಮನಶ್ಶಾಂತಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿದ ಕಾಂಚನ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಅವನಿಂದ ದೂರವಿದ್ದಳು.

ಪಾರ್ಕಿನ ಮುಂದೆ ಕಾರು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಉಮೇಶ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ನಿಂತ. ಇಳಿಯಲೋ ಬೇಡವೊ ಎಂದು ಅನುಮಾನಿಸಿದಳು ಕುಸುಮ.

"ಮೊನ್ನೆ ಗಾರ್ಡನ್ ಶೋ ಆಗೇದ. ಹೂ ಥಂದ ಅದಾವ. ನೋಡೋಣ ಬರ್ರಿ. ನಿಮುಗ ಹೂವು ಅಂದರ ಭಾಳ ಪ್ರೀತಿ ಅಲ್ಲೇನು?" ಉಮೇಶ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ. ತೋಟದೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆ, ಅಲ್ಲಿಯ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಹೂಗಳನ್ನು ಕಂಡ ಕುಸುಮಳ ಮುಖ ಅರಳಿತು. ಮಗುವಿನ ಮುಗ್ಧತೆಯೊಂದಿಗೆ ಕುಸುಮ ಅವನತ್ತ ತಿರುಗಿದಳು.

"ನನಗ ಹೂ ಅಂದರ ಪ್ರೀತಿ ಅನ್ನೋದು ನಿಮುಗ ಹ್ಯಾಂಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಡಾಕ್ಟರ?"

"ನನಗ ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾಗ್ತದ. ನಿಮುಗ ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಕಂಡರೆ ಸಂತೋಷ, ಅಂದ ಮೇಲೆ ಹೂವೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಮಕ್ಕಳು, ಹೂವು ಎರಡೂ ಒಂದೇ."

ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಡಾಕ್ಟರ ಇದ್ದಾರೆನ್ನುವದನ್ನು ಮರೆತು ಕುಸುಮ ತೋಟದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ತಿರುಗಾಡಿದಳು. ಒಂದೊಂದು ಗಿಡದ ಹತ್ತಿರವೂ

ನಿಂತು ಅಂದ-ಚೆಂದ ಸವಿದಳು. ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡಿದಳು. ವೇಳೆ ಕಳೆದುದೇ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಉಮೇಶ ಮೌನವಾಗಿದ್ದು ಅವಳ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದ.

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಆ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಂತೋಷ ಮಾಯವಾಗಿ ಭಯ ಮೂಡಿತು.

"ಹೊತ್ತಾಯ್ತಲ್ಲ, ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣವಾ ಡಾಕ್ಟರ" ದನಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಸರವಿತ್ತು.

"ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕೂಡ್ರಿ. ಅಡ್ಡಾಡಿ ಆಯಾಸ ಆಗಿರ್ಬೇಕು ನಿಮಗ" ಎನ್ನುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ. "ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮನೀಗೆ ಬರೂದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲ ಆಫೀಸಿನೊಳಗ ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರನ್ನ ಭೆಟ್ಟಿ ಆಗಿ ಬಂದಿದ್ದೆ. ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರಾ..."

"ಡಾಕ್ಟರ" ಎಂದು ಚೀರಿ ಎದ್ದು ನಿಂತಳು ಕುಸುಮ. ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಉಮೇಶ ಮೃದುವಾಗಿ ಅವಳ ಕೈಹಿಡಿದೆಳೆದು ಕೂಡ್ರಿಸಿ ಹೇಳಿದ, "ಉಹುಂ, ನಾ ಆ ಪತ್ರಾ ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿಲ್ಲಾ. ಅದು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಗುಟ್ಟು. ಬ್ಯಾರೆ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯೂದಿಲ್ಲ. ನೀವು ಕಾಳಜಿ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ಮಹೇಶ ಕುಮಾರರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ, ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ ಒಬ್ಬ ಮನೋರೋಗಿ. ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಭಾಳ ಮೃದು. ಅದಕ್ಕೇನೊ ಆಳವಾದ ಗಾಯ ಆಗೇದ. ಅದು ಮಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಬೇಕು. ನೀವು ಒಪ್ಪಿದರ ನಾನು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡ್ತೇನಿ, ಆದರ ಒಂದು ಷರತ್ತು ಅಂತ."

"ಏನದು?" ಕುಸುಮ ಕುತೂಹಲಿಯಾಗಿದ್ದಳು.

"ಷರತ್ತು ಹಾಕಿದ್ದು ನಿಮಗಲ್ಲ, ಮಹೇಶ ಕುಮಾರರಿಗೆ. ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿನ್ನ ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸ್ಟಡಿ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾನು ಅವರನ್ನ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಬೇಕು. ಮಾತಾಡಬೇಕು ಅಂತ."

"ಅವರು ಒಪ್ಪಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ."

"ಉಹುಂ, ನೀವು ತಪ್ಪು ತಿಳಕೊಂಡೀರಿ. ಅವರು ನಿಮ್ಮನ್ನ ಭಾಳ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡ್ತಾರ. ನನ್ನ ಷರತ್ತಿಗೆಲ್ಲಾ ಅವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು."

"ಓ ಮೈ ಡಿಯರ ಡಾಕ್ಟರ, ಅವರ ಪ್ರೀತಿ ಬಗ್ಗೆ ನೀವೇನೂ ನನಗ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರು ಏನಿದ್ದಾರ, ಹ್ಯಾಂಗ ಇದ್ದಾರ ಅನ್ನೋದು ನನಗ ಗೊತ್ತದ. ಏಳು ವರ್ಷದಿಂದ ಅವರ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ನನಗ ಅವರ ಹೊರರೂಪ, ಒಳರೂಪ ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತದ."

"ನೀವು ನನ್ಹಾಂಗ ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರ ಓದಿಲ್ಲಾ. ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸು ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಜಗತ್ತು. ಅದು ಸಂಕೀರ್ಣ ಅದ. ಅದರ ಏರು...... ಇಳುವು..."

"ಸಾಕು, ಸಾಕು, ಅದರ ಏರು–ಇಳಿವು, ಆಳ–ಅಗಲ, ಬಣ್ಣ, ರೂಪ, ರುಚಿ, ವಾಸನೆ ಯಾವದೂ–ಯಾವದೂ ಹೇಳಬೇಡಿ ಡಾಕ್ಟರ. ನನಗ ಅದೆಲ್ಲಾ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನನಗ ಬೇಕಾಗಿರೋದು ನನ್ನಂಥಾ ಮನುಷ್ಯಜೀವಿ. ಮಾನವೀಯ ಭಾವನೆಗಳಿರೋ ಮನುಷ್ಯ ಬೇಕು. ಅದು–ಅದು ಉಸಿರಾಡಿಸೋ ಬಂಡೆಗಲ್ಲು, ಕಲ್ಲು–ಬರೀ ಕಲ್ಲು. ಅದರ...ಸಹವಾಸಾ ನನಗ ಬ್ಯಾಡಾ." ಉದ್ವಿಗ್ನಳಾಗಿ ಬಡ ಬಡ ಒದರಿದ ಕುಸುಮಳ ಮುಖ ಕೆಂಪಗಾಗಿತ್ತು. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ನೀಳವಾದ ಉಸಿರೆಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಎದೆ ಏರಿ ಏರಿ ಇಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಉಮೇಶ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಸರಿದು ಸಂತೈಸುವಂತೆ ಭುಜದ ಸುತ್ತ ಕೈ ಹಾಕಿದ. ಕುಸುಮ ಮುಖ ಕಿವುಚಿ 'ಹಾ' ಎಂದು ಸಣ್ಣಗೆ ಚೀರಿ ಅವನ ಕೈ ಕಿತ್ತೊಗೆದಳು. "ಯಾಕ್ರೀ, ಏನಾತು?" ಗಾಬರಿಯಾಗಿದ್ದ ಉಮೇಶ.

"ನನ್ನ ಪ್ರಿತಿಯ ಗಂಡ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಾರ ಡಾಕ್ಟರ ಸಾಹೇಬ್ರು. ಇಲ್ನೋಡಿ" ಬ್ಲೌಜು ಸರಿಸಿ ತೋರಿಸಿದಳು. ಅಲ್ಲಿಯ ಚರ್ಮ ನೀಲಿಯಾಗಿ ರಕ್ತ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿತ್ತು.

"ಅವರ ಆಸೆಗೆ ನನ್ನ ದೇಹ ಬಗ್ಗೋದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಅವರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಸಿಟ್ಟು. ಅದಕ್ಕೆ ಈ ಶಿಕ್ಷೆ... ಅಲ್ಲಲ್ಲ ಪ್ರೀತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಸರಸ ವಾಡಿದ್ದಾರೆ."

ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಕುಸುಮಳ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವೀಯದೆ ಹೇಳಿದ ಉಮೇಶ "ಏಳ್ರಿ : ಸೆಪ್ಟಿಕ್ ಆಗದಂಗ ಒಂದು ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ ಕೊಡ್ತೀನಿ" ಅವನ ಬೆರಳುಗಳು ಮೃದುವಾಗಿ ಅವಳ ನೋವಿನ ಮೇಲೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಮೇಲೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಕುಸುಮ "ಡಾಕ್ಟರ, ನಾನು ಸಾಗರನನ್ನ ನೋಡಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ಮನೀಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತೀರಾ?" ಅವನ ತೋಳು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಕೇಳಿದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಆಸೆಯ ಕೊಳಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅವಳ ಸಾಮೀಪ್ಯದಿಂದ ಉಮೇಶನ ಮೈ ಬಿಸಿಯಾಯಿತು. 'ನನಗ ಸಾಗರನಂಥಾ ಮಗುಬೇಕು. ಕೊಡ್ತೀರಾ, ನೀವು ಕೊಡ್ತೀರಾ ಡಾಕ್ಟರ? ' ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮೊರೆಯಿತು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ. ತಲೆ ಧಿಮಿಗುಟ್ಟಿತು. ಅವಳತ್ತ ತಿರುಗಿ ನೋಡುವ ಧೈರ್ಯವಾಗದೆ ಎದುರಿಗೆ ಓಡಿ ಬಂದು ಕಾರಿನ ಕೆಳಗೆ ಸರಿದು ಮಾಯವಾಗುವ ರಸ್ತೆಯನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ವಿಚಾರ ಪ್ರವಾಹ ಅವಳ ತಲೆಗೂ ಮುಟ್ಟಿತೇನೋ.

"ಡಾಕ್ಟರ, ನೀವು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಸುರುಮಾಡೋ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಏನು ಉತ್ತರ ಹೇಳ್ತಿರಾ? ಹೇಳಿ ಡಾಕ್ಟರ, ನಾನು ಕೇಳುವಂತೆ ಮಗೂನ ಕೊಡ್ತಿರಾ" ಎಂದು ತಿನ್ನಲು ಹಣ್ಣನ್ನು ಬೇಡುವ ಮಗುವಿನಂತೆ ಸರಳವಾಗಿ, ಶಾಂತವಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು ಕುಸುಮ. ಉಮೇಶ ಅವಳತ್ತ ತಿರುಗಿ ಆ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ದಿಟ್ಟಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿ ನೀಲ ಸಾಗರದ ಚೆಲುವು ಇತ್ತು. ಅತೃಪ್ತಿಯ ಅಲೆಗಳ ಭೋರ್ಗರೆತವೂ ಇತ್ತು.

ಇದೊಂದು ಕೊನೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆ ಎಂದುಕೊಂಡ ಉಮೇಶ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಕೇಳಿದ. "ನಿಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ಈಡೇರಿಸೋದಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಏನು ಮಾಡ್ತೀರಿ ?" ಮರುಪ್ರಶ್ನೆ ತಟ್ಟನೆ ತೂರಿ ಬಂದಿತು. "ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನೀವೊಬ್ಬರೆ ಗಂಡಸೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೀರಾ?" ಬಾಣದ ಅಲುಗು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ತತ್ತರಿಸಿ ಹೋದ ಉಮೇಶ ಅವಳನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಎದೆಗೆ ಒರಗಿಸಿಕೊಂಡ. ಕಾರು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಮುತ್ತಿಟ್ಟ. 'ಲೌವ್ಲಿ' ಎನ್ನುತ್ತ ಅವಳ ನಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಚುಂಬಿಸಿದ.

"ಕುಸುಂ, ನಿನಗ ಸಾಗರನಕಿಂತ ಸುಂದರವಾದ ಮಗೂನ ಕೊಡಬಲ್ಲೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕ ನಮಗಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮಾನಸಿಕ ತಯಾರಿ ಬೇಕು. ಅವಸರ ಬೇಡ ಪ್ಲೀಸ್."

"ನನಗ ಮಗು ಸಿಗುತ್ತೆ ಅಂದರೆ ಜೀವನದ ಕೊನೇವರೆಗೂ ಕಾಯ್ತೀನಿ. ಆ ಸುಂದರ ಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಆಸೆ ಮಾಡ್ತಾ ದಿನ ಕಳೀತೀನಿ ಉಮೇಶ."

"ಕುಸುಂ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಷರತ್ತು. ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧ ಈಗ ಬರಿ ಡಾಕ್ಟರ ರೋಗಿಗಳದಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮುಂದುವರೀಲೇಬೇಕು. ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆದ ಹಾಗೆ ಗುಣಾನೂ ಕಾಣಿಸ್ಕೋಬೇಕಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಹತ್ತಿರ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇರೆಯಾಗಿ ನೀನು ನಡಕೋಬೇಕು. ಸ್ವಲ್ಪ ಮೃದುವಾಗಿ ನಡ್ಕೋ."

"ಹುಂ, ನಗ್ತಾ ಇರೋ ಹಾಗೆ ಮುಖವಾಡ ಹಾಕ್ಕೋಬೇಕು. ಪ್ರೀತಿಸೋ ಹಾಗೆ ನಟನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಯ್ತುಲ್ಲ. ಪುಟ್ಟ ಸಾಗರ ಸಿಗ್ತಾನಂದರೆ ನಾನು ಏನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ."

*

ತಿಂಗಳುಗಳು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬಾರದೆ ಜಾರಿದ್ದವು. ಉಮೇಶನ ಹತ್ತಿರ ಕುಸುಮಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನಡೆದೇ ಇತ್ತು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸುತ್ತಾಡುವದನ್ನು ಜನ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕುಸುಮ ಮಾನಸಿಕ ರೋಗಿ, ಡಾಕ್ಟರ ಹತ್ತಿರ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆನ್ನುವ ಮಾತು ಎಲ್ಲರ ಕಿವಿಗೂ ಮುಟ್ಟಿತ್ತು. ಕೆಲವರು ಕನಿಕರ ತೋರಿದರು. ಹಲವರು ಅಸಹನೆಪಟ್ಟರು. ಕುಸುಮ, ಉಮೇಶ ಇದಾವದಕ್ಕೂ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕೊನೆ ಎಂಬಂತೆ ಒಂದು ದಿನ ಆ ಪತ್ರ ಉಮೇಶನಿಗೆ ಬಂದಿತು.

"ಪ್ರಿಯ ಉಮೇಶ,

ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿಂದು ತುಂಬ ಸಂತೋಷದ ದಿನ. ನಾನು ತಾಯಿಯಾಗಲಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಫಲಕಾರಿಯಾಯಿತು. ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ, ದೈಹಿಕವಾಗಿ ನಾನು ಹೊಸ ಮನುಷ್ಯಳಾದೆ. ನೀನು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪ್ರಾರಂಭ

ಮಾಡುವಾಗ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಂತೆ ಮಹೇಶನೊಡನೆ ನಾನು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಮೃದುವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಗು ಬಾರದಿದ್ದರೂ ಮುಖ ಗಂಟಿಕ್ಕುತ್ತಿರ ಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಮನಸೋಕ್ತ ನಕ್ಕಾಗ ಆ ಕಠಿಣ ಮುಖವೂ ಅರಳುವದನ್ನು ಕಂಡು ಆಚ್ಚರಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರ ಬೇಕು ಬೇಡಗಳನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದೆ. ಹೊರಗೆ ಹೊರಡುವಾಗ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರಿಷ್ಟದಂತೆ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗಾಗ ಅವರ ಕೆಲಸ, ವಿಚಾರ, ಅಭಿರುಚಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇದೆಲ್ಲ ನಾನು ನಟನೆಯೆಂದೇ ಸುರುಮಾಡಿದ್ದೆ. ದಿನಗಳೆದಂತೆ ಅದು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿಹೋಯಿತು. ನಿನ್ನ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವರೂ ನನ್ನನ್ನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ನೋಯಿಸ ಲಿಲ್ಲ. ಬಂಡೆಗಲ್ಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೃದುವಾಗುತ್ತಿದೆಯೇನೋ ಎನ್ನಿಸಿ ನಾನೇ ಅವರಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುವ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ನಗು, ಮಾತು, ಸರಸ ಬೇಕೆನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಿನ್ನ ಸಹವಾಸದಿಂದ ನನ್ನ ಸುಪ್ತ ಭಾವನೆಗಳೆಲ್ಲ ಎಚ್ಚತ್ತಿದ್ದವು.

ನಿನ್ನೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಸಾಗರ ಮೂಡಿದ್ದು ತಿಳಿದಾಗ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಲೆ, ಹಣೆ ನೇವರಿಸಿ 'ಕುಸುಮಾ ಯಾಕಳ್ತೀ' ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ನನಗಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಅವರೊಡನೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ, ಆದರೂ ಅವರು ದೂರ ಕುಳಿತದ್ದು ಸಹನ ವಾಗದೆ ನಾನೇ ಬಾಚಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಅವರ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ ಹುದುಗಿಸಿ ಅಳಹತ್ತಿದೆ. ಅವರ ಅಪ್ಪುಗೆ, ಪಿಸುಮಾತು, ನೇವರಿಕೆ ಎಲ್ಲ ನನಗೆ ಹಿತವಾಗಿ ಅವರ ತೋಳುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿಹೋದೆ. ನನಗೆ ಹೊಸ ಜೀವನವನ್ನು, ಪುಟ್ಟ ಸಾಗರನನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ನಿನಗೆ ನಾನು ಆಜನ್ಮ ಕೃತಜ್ಞಳು. ಇನ್ನೇನು ಬರೆಯಲಿ ?

ನಿನ್ನ

ಕುಸುಮ.

'ಇದುವೆ ಜೀವ, ಇದು ಜೀವನ'

ಸುಮತಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕುರ್ಚಿಯ ಎದುರಿಗಿದ್ದ ಕಿಡಿಕಿಯಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿತ್ತು ಆ ಮರ. ಮರದ ತುಂಬ ಥಳಥಳಿಸುವ ತಿಳಿ ಹಸಿರು ಎಲೆಗಳು, ಹಕ್ಕಿಗಳ ಚಿಲಿ–ಪಿಲಿ ಮಾತು, ಕೆಳಗೆ ತಂಪಾದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಮೆಲುಕಾಡಿಸುವ ಊರ ದನಗಳು; ಋತುಮಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಣ್ಣ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತ ನೋಡುವವರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಸೊಂಪಾಗಿದ್ದ ಮರ ಈಗ ಬೋಳಾಗಿತ್ತು. ಟೊಂಗೆಗಳೆಲ್ಲ ಒಣ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತುಂಡುಗಳು, ಹಸುರು ಹುಡುಕಿ ಹಾರಿ ಹೋದ ಹಕ್ಕಿಗಳ ದನಿಯಿಲ್ಲ. ದನಗಳು ಗುಡ್ಡ ಸೇರಿದ್ದವು. ನೀಲಿ ಆಕಾಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಗೀಚಿದ ಚಿತ್ರದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತ ಬೋಳು ಬೋಳಾಗಿತ್ತು. ದಿನ ಕಳೆದಂತೆ ಮತ್ತೆ ಈ ಒಣ ಟೊಂಗೆಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಮೂಡಬಹುದು, ದನಿ ಚಿಮ್ಮಬಹುದು... ಮರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಸುಮತಿ ಯೋಚಿಸಿದಳು : ಈ ಬೋಳು ಮರಕ್ಕಿಂತಲೂ ತಾನು ಕಡೆಯಾದೆ. ನೀರು ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮರದಿಂದ ಸರಿಸಿ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಭಾವ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾಟಿಸಿದಳು.

' ಜೀವಕ್ಕೆ ಕೇಳತೈತಿ ಈ ದೇಹಾ ! ನೀ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬ್ಯಾಡಾ ಮಾರಾಯಾ ' ತಾಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಟೆದು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಲ್ಲವಿ ಇನ್ನೂ ತನ್ನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ದನಿಗೊಡುತ್ತಿದೆ. ಅಷ್ಟೊಂದು ದೈನಾಸಬಿಟ್ಟು ಕೇಳಿವರೂ ಜೀವ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ, ದೇಹವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ದೇಹ ಜೀವವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೊ, ಇಲ್ಲವೊ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನಂತೂ ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ–ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಡಿರಿ ಎಂದು. ಮೂವತ್ತು ವರುಷಗಳಿಂದ ಬೆಸೆದು ಬಂದ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಬೇಡಿರಿ ಎಂದು ಸಂಕಟಪಡುತ್ತ ಅಂಗಲಾಚಿದ್ದೆ. ಅವರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮೃದುವಾಗಿ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ ಬೆಳಗು ಹರಿಯುವವರೆಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ಆರಾಮವಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿದ ಡಾಕ್ಟರರ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡು. ಆ ನಂಬಿಕೆ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ

ಕರಗಿ ಹೋದೀತೆಂದು ಹೆದರಿ ಕಣ್ಣನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ನರಳಾಟ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. ನಿದ್ದೆ ಹತ್ತಿದಂತೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಆ ಪ್ರಶಾಂತ ಮುಖವನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇಬ್ಬರ ಮೌನ ನೋಡಿ ಹತ್ತಿರ ಬಂದ ಶಿವ ಗಂಗವ್ವ ಚಿಗವ್ವ ಅವರ ಕೈಹಿಡಿದು–

"ಸುಮಾ; ಘಾತ ಆಯ್ತಲ್ಲ ತಂಗೀ" ಎಂದು ಎದೆ ಎದೆ ಬಡಿದು ಕೊಂಡಾಗ ಬೆಚ್ಚಿ ಬಿದ್ದು ಅವರ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡಿದ್ದೆ...

ತಟತಟನೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣೀರು ತಾನು ಓದ ತೊಡಗಿದ್ದ ಪತ್ರವನ್ನು ನೆನೆಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಸುಮತಿಯ ಪರಿವೆಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದ ಸುಂದರ ಅವ್ವನ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಅವ್ವನ ತಲೆಯನ್ನು ಅವಚಿ ಹಿಡಿದು ಕಣ್ಣೀರೊರೆಸಿದ.

"ಅವ್ವಾ; ಅಳಬ್ಯಾಡಾ. ನೀ ಹಿಂಗ ಅತ್ತರ ಅಪ್ಪ ತಿರಗಿ ಬರತಾ ರೇನು?" ಮಗನ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತಳು ಸುಮತಿ. ಸುಂದರ ತನ್ನ ಕಣ್ಣೀರು ಕಂಡಾಗಲೆಲ್ಲ ಕಸವಿಸಿ ಪಡುತ್ತಾನೆ. "ಇಲ್ಲಪ್ಪ ಅಳೂದಿಲ್ಲ. ನೀ ಹೋಗಿ ಬಾ" ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರು ನುಂಗಿದಳು ಸುಮತಿ.

"ಬರ್ತೇನಿ ಲೀಲೂ, ಬರ್ತೇನೀ ಸೋನೀ ಟಾಟಾ;."

"ಅಪ್ಪಾ;, ನಾನೂ ಬರ್ತೀನಿ. ಅಪ್ಪಾನ ಜೊತೀ ಹೋತೀನಿ" ಅಳು ತ್ತಿದ್ದ ಸೋನಿಯಾಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಲೀಲಾ ಬಚ್ಚಲಿಗೆ ಒಯ್ದಳು. ಬಚ್ಚಲಿನಿಂದ ಸೋನಿಯಾ 'ಅವ್ಮಾ' ಎಂದು ಚೀರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. 'ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಹೆದರಿಕೆ ಬೇಕು, ಅವ್ವಾ; ನೀ ಅಚ್ಛಾ ಮಾಡಿ ಹುಡು ಗರನ್ನ ಕೆಡಿಸಬ್ಯಾಡಾ. ಅವರು ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳೂದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ನಾನೇ ನನ್ನವ್ವನೊಡನೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಜಗಳಮಾಡಿದ್ದೆ. ಸೋನಿಗೆ ಬಿಸಿನೀರು ಬೇಡ, ಎಣ್ಣೆಬೇಡ, ಸೋಪು ಬೇಡ, ಅಂಗಿಬೇಡ, ಪೌಡರ ನಾನೇ ಹಾಕೋ ತೀನಿ, ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಹೀಗೆ ದಿನವೂ ಜಗಳವಿದ್ದದ್ದೇ. ಲೀಲಾ ಕೀಸರಿಟ್ಟು ಮಗ ಳನ್ನು ಬಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

"ಚೋಟುದ್ದ ಇದ್ದೀ, ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕೇಳೂದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟ ಹಟಮಾರಿ ಇದ್ದೀ".

ಸುಮತಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಗಂಡನ ನೆನಪಾಯಿತು. ಸೋನಿ ಅಜ್ಜನನ್ನೇ ಹೋತಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ತಾನು ಸೊಸೆಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ತನ್ನಗಂಡ ತುಂಬ ಹಟ ಮಾರಿ. ಮೂವತ್ತು ವರುಷಗಳ ಬಾಳುವೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಅವನ ಹಟ ಉಂಡು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಳು. ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವವೆಂದರೂ ತಾನು ಹೌದು ಎನ್ನಬೇಕು. ಉರಿಬಿಸಿಲಿಗೆ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಎಂದರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ವಾಕಿಂಗ ಹೊರಡಬೇಕು. ತನ್ನ ಸೋದರಮಾವನ ಚೇಷ್ಟೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಸೆಟಗೊಂಡು ಎಂಟ್ಹತ್ತು ವರುಷ ತನ್ನನ್ನು ತವರಿಗೆ ಕಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಹಾಗೆಯೆ. ಸತ್ಯ ಡಾಕ್ಟರ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಆಸೆಯಿತ್ತು. ನನ್ನ ಅತ್ತೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರರ ಉಪಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸತ್ತದ್ದು ಅವರನ್ನು ಘಾಸಿಮಾಡಿರಬೇಕು. ಒಬ್ಬ ಮಗನನ್ನಾದರೂ ಡಾಕ್ಟರ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಅವರ ಆಸೆ ಹುಸಿಯಾಗಿತ್ತು. ಶಿವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಮೆಡಿಸಿನ್ ಆರಿಸದೆ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೋ ದಿನ ಅವನ ಜೊತೆ ಮಾತೇ ಆಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡಾಗಂತೂ ಅವರ ಸಿಟ್ಟು ನೆತ್ತಿಗೇರಿತ್ತು.

"ಒಬ್ಬ ಆದ್ರೂ ಡಾಕ್ಟರ ಆಗಲಿ ಅಂದರ ಈ... ಮಕ್ಕಳು ನನ್ನ ಮಾತಃ ಕೇಳವೊಲ್ಲರು. ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕೇಳಲಾರದ್ದು ಇವೆಂಥಾ ಮಕ್ಕಳು?" ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಾಗ ಲಂಗು ಲಗಾಮಿಲ್ಲದೆ ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಅಶ್ಲೀಲ ಬಯ್ಗುಳ ಗಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರು ಒದರಾಡುವಾಗ ಯಾವ ಮಕ್ಕಳೂ ಮುಂದೆ ಸುಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾವಿಬ್ಬರೇ ಇದ್ದಾಗ ನಾನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ : "ಡಾಕ್ಟರ ಆಗಬೇಕು ಅನ್ನೂ ಆಸೇ ಇದ್ದವರು ನೀವ್ಯಾಕ ಆಗಲಿಲ್ಲಾ?"

ನನ್ನನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬಿಡುವಂತೆ ದುರು ದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು, ಹೆಣ ಕೊಯ್ಯುವ ಕೆಲಸ ಇವರಿಂದ ಆಗದ್ದಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನು ವದು. ಅವರ ನೋಟವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ.

"ನಾವು ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಹಡದೀವಿ ಅಂದಪ್ಪಕ್ಕ ಅವರ ಭವಿಷ್ಯ ಬರಿಯೂದು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿಸೂದಪ್ಪs ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ...ಹುಂ, ಉಹುಂ ಅದೂ ತಪ್ಪು. ಮೊನ್ನೆ ನಿಮ್ಮ ಗೆಳೆಯಾ ಪಾಂಡುರಂಗ ಹೇಳಿದ್ದು ಕೇಳ್ಲಿಲ್ಲೇನು ? ಮನ್ಯಾಗ ಜಗಳ ಆದಾಗ ಅವರ ಮಗಾ ತಿರಗಿ ಕೇಳಿದನಂತ "ನಾವು ನಿನ್ನ ಹಡದವರು, ಜ್ವಾಪಾನಾ ಮಾಡಿದವರು. ನಾವು ಹೇಳಿದ್ದು ನೀ ಕೇಳಬೇಕು ಅಂತ ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಹಂಗಿಸತೀರಿ. ನಾ ಏನು ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ನೇನು ನಿಮಗ ನನ್ನ ಹುಟ್ಟಸಪಾ ಯಪ್ಪಾs ಅಂತ. ನಿಮ್ಮ ಬಯಕೆ ತೀರಿಸ್ಕೊಂಡಿರಿ ಆತು. ನನಗ ತಿಳಿದಾಂಗ ನಾ ಮಾಡ್ತೀನಿ" ಅಂತ. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಂಗೆಲ್ಲಾ ತಿರಗಿ ವಾದಿಸೂವವರು ಅಲ್ಲಾ. ಶಿವು, ಸತ್ಯ ದೊಡ್ಡವರಾಗ್ಯಾರ. ತಿಳವಳಿಕೆ ಬೆಳೀಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತೇದ. ತಮಗ ಬೇಕು ಅನಿಸಿದ್ದು ಓದತಾರ. ಅದಕ್ಯಾಕ ಅಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡತೀರಿ?"

ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹದ್ದುಬಸ್ತಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಬಲು ಪ್ರೀತಿ. ಮೂಗಿನ ತುದಿಯ ಸಿಟ್ಟು, ದುರುದುರು ನೋಟ, ಬಯ್ಗುಳ ಸುರಿಮಳೆ, ಎಲ್ಲ ಸೋಗಿನದು ಎಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಹೊನಲು ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಒಳ್ಳೆಯ ಬಟ್ಟೆ, ಆಗಾಗ ಸ್ವೀಟ್ಸ್, ಪಾಕೆಟ್‌ಮನಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಖುಷಿಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸತ್ಯನಿಗೆ ಟೈಫಾಯ್ಡ್ ಆಗಿ ಜ್ವರ ಮತ್ತೆ ಮರುಕಳಿಸಿದಾಗ ಮನೆ ದೇವರನ್ನು ನೆನೆಸಿ ಮಂಗಳವಾರ ಉಪವಾಸ ವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದರಲ್ಲದೆ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ವಯಸ್ಸಾದ ಮೇಲೆ ಇದೆಲ್ಲ ಬೇಡ ಎಂದು ನಾನು–ಮಕ್ಕಳು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಹಟವೆಂದರೆ ಹಟ.

ಅವರ ಹಟಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧ ಸ್ವಭಾವದವಳು ನಾನು. ಅಂತೆಯೇ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಬಾಳು ಅಷ್ಟು ಕೂಡಿ ನಡೆದಿರಬೇಕು. ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಆಸೆ, ಆಸಕ್ತಿ, ಅಭಿರುಚಿ ಯಾವದನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವವಳು ನಾನು. ಹಿರಿಯರ ಜೊತೆ ಅವರಂತೆಯೇ, ಚಿಕ್ಕವರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರಿಷ್ಟದಂತೆಯೆ.

"ಯಾವ ಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಿದರೂ ಅದೇ ಆಕಾರ ಪಡೆಯಬಲ್ಲ ನೀರು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಅವ್ವ" ಎಂದು ಶಿವು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ.

"ಈ ನೀರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕೇಬೇಕು" ಎಂದು ಸತ್ಯ ನಗುತ್ತಿದ್ದ. ಇವರು ಕಂಡೂ ಕಾಣದಂತೆ ಮೀಸೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಕ್ಕು ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊನೆಯವ ಸುಂದರ ಕಾಮರ್ಸ್ ಸೇರಿಕೊಂಡಾಗ ಇವರು ಏನೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಒಳ್ಳೆಯವರಾಗಿ, ನಾಲ್ಕು ಜನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದವರಾಗಿ ಬೆಳೆದರೆ ಸಾಕು. ಇನ್ನು ಅವರು ಯಾವ ಉದ್ಯೋಗ ಕೈಕೊಂಡರೂ ಅಷ್ಟೆ ಎಂದು.

ಶಿವೂನ ಜೀವನದ ಹಾದಿ ಬೇರೆ ಆದಾಗ ಅವರು ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೂ ಅವರು ಬಹಳ ನೊಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಸಂತಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟೆ. ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಓದಲು ಶಿವು ಶಿಷ್ಯವೇತನ ಪಡೆದು ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಹೋದ. ಮೊದಲು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪತ್ರ ಬರೆದು, ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ವರ್ಷದ ರಜೆಯಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಅವನ ದಾರೀ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಉದ್ದವಾದ ಪತ್ರ ಬರೆದ. "ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯ ಪರಿಸರದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿ 'ಕ್ರಾಂತಿಪಥ'ದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಬಡತನ, ಅಜ್ಞಾನ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಕ್ರಾಂತಿಯೊಂದೇ ಮದ್ದು ಎನ್ನುವದನ್ನು ನಂಬಿದ ನಾನು ನನ್ನ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮಗೆ ಮಾತ್ರ ನಾನು ನಿರುಪಯೋಗಿ. ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ" ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದ. ಪತ್ರ ಓದಿ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಬರಿದಾದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತೇನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎನಿಸಿ ಸಂಕಟ ಪಟ್ಟು ಅವರ ಭುಜ ಕ್ಕೊರಗಿ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟೆ. ಅವರು ಸುಮ್ಮನೆ ನನ್ನ ಭುಜದ ಸುತ್ತ ಕೈಹಾಕಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಮಾತಿಲ್ಲದೆ ಇಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸು ಒಂದೇ ನಾದ ಮಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪಿಎಚ್. ಡಿ. ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸತ್ಯ ಒಂದು ದಿನ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದು ತಂದ. ನನ್ನ ಎದೆ ಡಬಡಬ ಎಂದಿತು. ಅವಳನ್ನು ಕೂಡ್ರಿಸಿ, ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದ. "ಅವ್ವಾ ಗಾಬರಿ ಆಗಬ್ಯಾಡ. ಅಪ್ಪ ಬರೂದರಾಗ ನಾವು ಹೋಗ್ತೀವಿ. ಹೊರಗ ಬಾ ಗುರ್ತಾಮಾಡಿ ಕೊಡ್ತೀನಿ" ಎಂದ ನಗುತ್ತ.

"ಆಕಿ ಯಾರೋ? ಮನೀಗೆ ಯಾಕ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಿ?" ಎಂದೆ.

"ಆಕಿ ಹೆಸರು ಲೀಲಾ. ನನ್ನ ಗೆಳೆಯನ ತಂಗಿ. ಲೀಲಾ ಲೈಬ್ರರಿ ಯೊಳಗ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾಳ. ನಾ ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ತೀನಲ್ಲ, ಗುರುತು ಆಗೇದ."

ಆಗಲೇ ನನಗೆ ಸಂಶಯ ಬಂದಿತ್ತು. ಬರಬರುತ್ತ ಅವಳು ಬರುವದು, ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುವದು, ಮನೆಗೆಲಸವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡು ವದು ಎಲ್ಲ ಸುರುವಾಗಿತ್ತು. ಒಳ್ಳೆಯ ಮನೆತನದ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಹುಡುಗಿ, ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಸತ್ಯನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡು ನಾನೇ ಅವರ ಒಡನಾಟ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತ ಬಂದೆ. ನಡುವೆ ಇವರಿಗೂ ಒಂದು ಮಾತು ತಿಳಿಸಿದ್ದೆ. ಸತ್ಯ ನೋಡಿ ಕೊಂಡದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಆಗಾಗ ಅವಳನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿ ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮುಹೂರ್ತ ನೋಡಿ ಮದುವೆ ಮಾಡೋಣ ಎಂದಾಗ ಸತ್ಯ ತನ್ನ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮುಗಿಯಲಿ ಎಂದು ತಡೆದಿದ್ದ.

ವಿಧಿ ಎನ್ನುವದೊಂದು ಇದ್ದರೆ—ಅದು ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಅಡ್ಡ ಬಂದಿತ್ತು, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯದ ಪ್ರೊ. ಪಿಯರ್ಸನ್‌ರ ರೂಪದಲ್ಲಿ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳು ಇದ್ದು ಇಲ್ಲಿಯ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಂದ ಪಿಯರ್ಸನ್‌ರಿಗೆ ಸತ್ಯ ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚಿನವನಾದ. ಕೆಲವು ದಿನ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಯಾತ್ರಾಸ್ಥಳಗಳನ್ನು, ಹಿಮಾಲಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಬರಲು ಹೊರಟ ಪಿಯರ್ಸನ್‌ರಿಗೆ ಸತ್ಯ ಜೊತೆಯಾದ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿದ್ದ ಸತ್ಯನಿಗೆ ಹಿಮಾಲಯದ ತಪ್ಪಲು

ಪ್ರದೇಶ ಹೊಸದೊಂದು ಲೋಕವನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರಿಸಿತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಯೋಗಿಗಳು, ಬೈರಾಗಿಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಜೀವನ, ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಯೋಗ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಮೋಡಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟವು ! ಸತ್ಯ ಹೃಷಿಕೇಶದ ಹತ್ತಿರ ಉಳಿದು ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಹತ್ತಿದ. ಅವನು ಇನ್ನೂ ತಿರುಗಿ ಊರಿಗೆ ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವದು ತಿಳಿಯದೆ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಮಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿ ಕೈತೊಳೆದುಕೊಂಡ. ಲೀಲಾ ಬಂದರೆ ಏನು ಹೇಳುವ ದೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಗೊಣಗುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ಲೀಲಾನೇ ಬಂದು ಸತ್ಯ ಬರೆದ ಪತ್ರ ತೋರಿಸಿದಳು.

"ಲೀಲಾ,

ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆಸಿ ನಾನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದೆನೆಂದು ನನ್ನ ಅಂತರಾತ್ಮ ಕೊರಗುತ್ತಿದೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಈ ತಳಮಳದಲ್ಲಿ ಯೋಗ ಮಾಡುವದು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ದಯವಿಟ್ಟು ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡು. ಕ್ಷಮಿಸಿ ದ್ದೇನೆಂದು ಒಂದು ಸಾಲು ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ನಾನು ನಿನಗೆ ಚಿರ ಋಣಿ. ನೀನು ಬೇರೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿರು.

ಇಂತು,

ಸತ್ಯಕಾಮ."

ಸತ್ಯ ಅವಳಿಗೆ ವಿಳಾಸ ತಿಳಿಸಿದ್ದ. ಅವನಿದ್ದುದು ಹೃಷಿಕೇಶದ ಹತ್ತಿರದ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿ. ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವೆನೆಂದು ಲೀಲಾ ಹೇಳಿದಾಗ ನನಗೆ ಮುಖ ತಗ್ಗಿಸುವಂತಾಗಿತ್ತು. ಆ ರಾತ್ರಿ ಇವರು ಪತ್ರವ ನ್ನೋದಿ, ಮಂಕಾಗಿ ಕುಳಿತ ನನ್ನ ಭುಜ ಅಲುಗಿಸಿ ಕೇಳಿದರು.

"ಸುಮೀ ಸತ್ಯ ಇಲ್ಲೆ ವಿಳಾಸ ಕೊಟ್ಟಾನ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಹೋಗಿ ಕರಕೊಂಡು ಬರೂಣೇನು?" ಮಕ್ಕಳ ಬಗೆಗಿದ್ದ ಅವರ ಅಂತಃಕರಣ ಅಪಾರ. ಆ ಸಿಟ್ಟಿನ ಮುಖವಾಡದ ಹಿಂದೆ ಎಂಥ ಮೃದು ಮನಸ್ಸು ಇತ್ತು ಎನ್ನು ವದು ಹತ್ತಿರದ ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು. ಇಂಥ ತಂದೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸುವ ಮಗನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆತ್ತತಾಯಿ ನಾನೇ ಕಠಿಣಳಾದೆ. "ನಾವು

ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗೂದರೊಳಗ ಅವ ಹಳ್ಳೀ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರ ನಮಗ ಸಿಗೂದಿಲ್ಲ. ಒಂದ ವೇಳೆ ಸಿಕ್ಕರೂ ನಮ್ಮ ಮಾತ ಕೇಳತಾನ ಅನ್ನೂ ಭರೋಸ ಇಲ್ಲಾ. ಸಂಸಾರ ಬಿಟ್ಟು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಮುಕ್ತಿ ಹೊಂದಬೇಕು ಅನ್ನೂವವಗ ನಾವು ಯಾಕ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ ಹೋಗಿ ಕರೀಬೇಕು. ಹೋಗಲಿ ಬಿಡ್ರಿ. ಎಲ್ಲ್ಯಾದರೂ ಹೋಗಲಿ."

ಅವರು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುವಂತೆ ನನ್ನ ಬೆನ್ನು ಸವರುತ್ತ ಹೇಳಿದರು. "ಸುಮೀಽ ಯಾಕ ಸುಮ್ಮನಾದಿ, ಅಳತಿದ್ದರ ಅತ್ತುಬಿಡು. ನಿನ್ನ ಎದಿ ಹಗುರಾಗಲಿ. ಹಿಂದ ನೀನಽ ನನಗ ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲ, ಮಕ್ಕಳ ಭವಿಷ್ಯ ಬರಿಯೂದು ನಮ್ಮ ಕೈಯಾಗಿಲ್ಲ ಅಂತ. ಆವರ ಜೀವನಾ ಅವರು ರೂಪಿಸಿಕೋತಾರ. ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾಗೂ ಸೌಕರ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಡೂದಷ್ಟಽ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ. ಹೌದಲ್ಲೊ?"

ತಗ್ಗಿಸಿದ ನನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಗಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣೀರನ್ನೊರೆಸಿ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದ್ದರು :

"ನೀ ಯಾಕ ಅಳತೀ ಅನ್ನೂದ ನನಗ ಗೊತ್ತದ. ದೊಡ್ಡವರಿಬ್ಬರೂ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋದರು. ಮುಪ್ಪಿನ ಕಾಲಕ್ಕ ನಮ್ಮನ್ನ ನೋಡವರ್ಯಾರು ಅನ್ನೂ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕ ನೀ ಅಳೂದಿಲ್ಲ ಸುಮೀಽ, ಮಕ್ಕಳು ಇನ್ನೂ ಸಣ್ಣವರು ಪಾಽಪ ! ಜೀವನದಾಗ ಯಾವ ಸುಖಾನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಅಂತ ನಿನಗ ಸಂಕಟ ಆಗ್ತದ. ಹೌದಲ್ಲೋ? ಹೌದು. ಇಷ್ಟ ವರ್ಷ ಕೂಡಿ ಬಾಳಿದ ಮ್ಯಾಲೆ ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವ ನನಗ ತಿಳೀದಿದ್ದರ ಹ್ಯಾಂಗ? ಆದರ ನೀನು ಈ ರೀತಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡೂದು ತಪ್ಪು ಅನಸ್ತದ ನನಗ. ಸುಖದ ಕಲ್ಪನಾ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿ ಇರ್ತದ. ಈ ಜಗತ್ತಿನೊಳಗ ಎಷ್ಟು ಮಂದೀನೊ ಅಷ್ಟು ತರದ ರೂಪ, ಬುದ್ಧಿ, ವಿಚಾರ ಎಲ್ಲಾ ಬ್ಯಾರೆ ಬ್ಯಾರೆ. ಹಾಂಗಽ ಸುಖದ ಕಲ್ಪನಾನೂ ಬ್ಯಾರೆ ಬ್ಯಾರೆ. ಸತ್ಯ, ಶಿವು ಇಬ್ಬರೂ ತಾವು ಹಿಡಿದ ದಾರಿಯೊಳಗ ಸುಖಾ ಆದ ಅಂತ ತಿಳಕೊಂಡಾರ. ಅವರು ಎಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ ಒಳ್ಳೆಯವರಾಗಿ ಇರ್ತಾರ. ಒಳ್ಳೆಯವನ್ನ ಮಾಡ್ತಾರ, ಹೀಂಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರ ನಿನಗ ಅಷ್ಟು ದುಃಖ ಆಗೂದಿಲ್ಲ."

ಅವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮೆಲುಕು ಹಾಕುತ್ತ ನನ್ನ ದುಃಖ ಇಂಗಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೇವಲ ಅವರ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣರಾದ ತಂದೆ–ತಾಯಿ ಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಹಿಂದಿನ ಆರು ತಲೆಮಾರಿನವರಿಂದಲೂ ಗುಣ, ರೂಪ, ಸ್ವಭಾವ ರೋಗ–ರುಜಿನಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವವನ್ನು ನಾನೂ ಒಮ್ಮೆ ಓದಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತಜ್ಜ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಶ್ರಮ, ಗುರುಗಳು, ದೇವರು ಎಂದು ತಿರುಗುತ್ತ ಹೋದವನು ತಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೇ ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಆ ಗುಣ ಸತ್ಯನಲ್ಲಿ ಇಳಿದಿದ್ದೀತೆ ಎಂದು ನಾನು ಇವರಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದಾಗ 'ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು' ಎಂದಿದ್ದರು.

ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ಇವರು ಇತರ ಗೆಳೆಯರಂತೆ, ಕ್ಲಬ್ಬಿಗೆ ಪಾರ್ಕಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ತಂದು ಓದಿ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನನಗೂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಗತ್ತಿನ ವಿಚಾರವಾದಿಗಳ, ಆದರ್ಶವಾದಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕ ಬೆಳೆದಂತೆ ನನ್ನವರು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ನನಗೂ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ, ಸನಿಹಕ್ಕೆ ಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿ ಧೋರಣೆ ಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಮನುಷ್ಯ ಪಕ್ವವಾಗುತ್ತ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಇದು ತಕ್ಕ ಕಾಲ. ಅದನ್ನು ಅವರ ಮುಂದೆ ಆಡಿ ತೋರಿಸಿದಾಗ ನಕ್ಕು ಬಿಟ್ಟಿ ದ್ದರು. ಅವರ ನಿವೃತ್ತಿ ವೇತನ, ಮತ್ತು ಸುಂದರನ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ವೇತನದಿಂದ ನಮ್ಮ ಜೀವನ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಸಾಗಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ಸುಂದರ ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕುಳಿತ. ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಅವರು ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನೋಡಿದರು. ಸುಂದರನ ಮುಖ ಅಪೂರ್ವ ಕಳೆಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಹೆತ್ತತಾಯಿಯ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯ ಮಾತಲ್ಲ. ನೋಡಿದವರೆಲ್ಲ ಇವನೆಷ್ಟು ಸುಂದರ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನು ನಗುತ್ತ "ಅಪ್ಪಾಃ ನೀವು ಅವಾಗ ಕೇಳಿದ್ರಲ್ಲ. ನಾನು ಈಗ ಮದುವಿ ಆಗ ಲಿಕ್ಕೆ ತಯಾರ ಆದೀನಿ. ಆದರ..." ಎಂದು ತಡೆದ.

"ಯಾಕಪ್ಪ ಸುಮ್ಮನಾದಿ, ಪೂರ್ಣ ಹೇಳಿಬಿಡು" ಎದೆ ಧಡಧಡಿಸುತ್ತಿ ದ್ದರೂ ನಾನು ಆತುರದಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದೆ.

"ಅವ್ವಾs ನಾನು ಲೀಲಾನ್ನ ಮದುವಿ ಆಗಬೇಕಂತ ಮಾಡೀನಿ."

ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮಾತೇ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ನಾನೇ ಕೇಳಿದೆ ಸಣ್ಣಗೆ.

"ಅವಳು ಒಪ್ಪ್ಯಾಳೇನೋ ?"

"ಅವ್ವಾs ಸತ್ಯಣ್ಣ ಹೋದ ಮ್ಯಾಲೆ ಆಕೀಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಂತ ಆಗಾಗ ಭೆಟ್ಟಿ ಆಗ್ತಿದ್ದೆ. ನಿಮಗ ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಮನಿಯವರು ಬ್ಯಾರೆ ವರಾ ನೋಡತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇನು ಕಾರಣ ಅನ್ನೂದು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತದ. ಅವಳ ಸ್ವಭಾವ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ಒಂದಿನಾ ನಾನs ಕೇಳಿದೆ. ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಒಪ್ಪಿಗಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಆದರ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಒಪ್ಪಿಗಿ ಇದ್ದರ ಮಾತ್ರ ಮದುವಿ ಆಗಬೇಕು ಅಂತ ಕರಾರು ಹಾಕ್ಯಾಳ. ಈಗ ನೀವೇನಂತೀರಿ?"

"ಸುಂದರೂ, ಖರೇನ ಹೇಳಬೇಕಂದರ ಇವತ್ತ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಂದು ಭಾರ ಇಳದಾಂಗ ಆತು ನೋಡು. ಆ ಹುಡುಗಿಗೆ ಸತ್ಯನಿಂದ ಅನ್ಯಾಯ ಆತು ಅಂತ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕಟೀತಿತ್ತು. ಈಗ ನೀನs ಮದುವಿ ಆದರ, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡ್ತೀವಿ."

ಈ ಸಲ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಪರವಾಗಿ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿದ್ದರು. ಆದರೂ ನನಗೆ ಅಳುಕು. "ಸುಂದರೂ, ಅಣ್ಣ ಬಿಟ್ಟ ಹುಡುಗೀನ್ನ ತಮ್ಮ ಮಾಡಿ ಕೋತಾನ ಅಂತ ಮಂದಿ ಆಡಿಕೋತಾರಪ್ಪ. ಅದನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚಿಕೋ ಬ್ಯಾಡ. ಒಟ್ಟಿನ ಮ್ಯಾಲೆ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದರ ಸಾಕು ನಮಗ."

"ಜನಾ ಆಡಿಕೊಳ್ಳೂದಕ ನಾ ಮಹತ್ತ್ವ ಕೊಡೂದಿಲ್ಲ ಅವ್ವಾs. ನಾಲ್ಕ ದಿನಾ ಆಡಿಕೊಂಡು ಬಾಯಿ ಚಪಲಾ ತೀರಿಸ್ಕೊತಾರ". ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಬೆಳೆಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಗನ ನಗುವಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಕರಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಹಾಗೆ ಲೀಲಾ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಬಂದಳು. ನಮಗೆ ಮಗಳೂ ಅವಳೇ, ಸೊಸೆಯೂ ಅವಳೇ."

ಸೋನಿಯಾ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಅವಳೊಡನೆ ಆಡುತ್ತ ಕಾಲ ಕಳೆದದ್ದೇ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ನಮಗೆ. ಒಂದು ದಿನ ಸ್ನಾನ ಮುಗಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ಬಚ್ಚಲಲ್ಲಿಯೇ ಕುಸಿದುಬಿದ್ದರು. ಮೊದಲನೆಯ ಹಾರ್ಟ ಅಟ್ಯಾಕ್‌ನಿಂದ ಅವರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ ಹಾಗಾಗಿತ್ತು.

ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅವರು ಸೊಸೆಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. "ಲೀಲಾಃ ನಾನು ಈಗ ಸೋನೀ ಹಾಂಗ, ಹಾಸಿಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಏಳಬಾರದು. ಭಾಳ ಹೊತ್ತು ಕೂಡ್ರಬಾರದು. ಹೊರಗ ಅಡ್ಡಾಡಬಾರದು. ನನ್ನೂ ಒಂದು ಕೂಸಿನ್ಹಾಂಗ ಜ್ವಾಪಾನಾ ಮಾಡತಾಳ ನಿಮ ಅತ್ತಿ. ಈ ಮೂವತ್ತ ವರ್ಷ ನಾ ಹೇಳಿದಾಂಗ ಆಕಿ ಕೇಳಿಕೋತ ಬಂದ್ಲು. ಈಗ ಆಕಿ ಹೇಳಿದಾಂಗ ನಾ ಕೇಳ್ತೀನಿ. ಕೂಡ್ರು ಅಂದರ ಕೂಡ್ರತೀನಿ. ಏಳು ಅಂದರ ಏಳತೀನಿ. ಹೌದಲ್ಲೊ. ಸುಮೀಃ ಬಾ ಇಲ್ಲೆ, ಆಧಾರಾ ಕೊಡು ನನಗ. ನಾ ವರಾಂಡದಾಗ ಕೂತು ಸ್ವಲ್ಪ ಗಾಳೀ ಕುಡೀತೀನಿ."

ಮನೆಯ ಕೆಲಸ, ಮಾವನ ಉಪಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಲೀಲಾ ನೌಕರಿ ಬಿಟ್ಟು ಮನೆಯ ಹೊಣೆ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಹಾರ್ಟ ಅಟ್ಯಾಕ್ ಆದವರು ಮುಂದೆ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷ ಬಾಳಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡ ನಾನು ಅವರು ಗುಣ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾಗಿದ್ದೆ. ಎರಡನೆಯ ಸಲ ಅಟ್ಯಾಕ್ ಬಂದಾಗ ಅವರು ರಾತ್ರಿಯೇ ನನ್ನ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದರು.

ನಾನು ಇನ್ನು ಇರುವದಾದರೂ ಯಾರಿಗಾಗಿ, ಬದುಕ ಬೇಕಾದ್ರೂ ಯಾಕಾಗಿ? ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಸತ್ಯ, ಶಿವು ತಮಗೆ ತಿಳಿದ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಸುಂದರೂ ಹೆಂಡತಿ ಮಗಳೊಡನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಳ್ತಾನೆ. ವಯಸ್ಸಾಗಿ, ಕೈಕಾಲು ಬಿದ್ದು, ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಮಲಗಿ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಭಾರವಾಗಿ ಬದುಕುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೀಗೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಇರುವಾಗಲೇ ಸತ್ತು ಹೋಗಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಾಯೋದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭ ಅಲ್ಲವಲ್ಲ. ಸಾವು ಬೇಕೆಂದಾಗೆಲ್ಲ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಆದ

ಹಾಗೆ ನನಗೂ ಅಟ್ಯಾಕ್ ಬಂದು ಪಟ್ಟಂತ ಹೋಗಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಮೊನ್ನೆ ಲೀಲಾ ಹೇಳ್ತಿದ್ದಳಲ್ಲ. ಅವಳ ಗೆಳತಿಯ ಗಂಡನಿಗೆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸು. ಹೆಂಡತಿ, ಎರಡು ಪುಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳು. ಒಂದು ಮುಂಜಾನೆ ಚಹಾ ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೆ ಅಟ್ಯಾಕ್ ಬಂದು ಸತ್ತು ಹೋದನಂತೆ. ಗೆಳತಿಯ ದುಃಖ ನೋಡಲಾಸಲ್ಲ ಅಂತ ಲೀಲಾನೂ ಅತ್ತು ಅತ್ತು ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟು ಸಣ್ಣವರು ಸಾಯದೆ ನನ್ನಂಥವರಾದರೂ ಸಾಯಬಾರದೆ ? ಸಾವು ಅಂದರೆ ಅಂಗಿ ಕಳಚಿ ಬೀಸಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಅಂತ ತಿಳಿದವರು ಹೇಳ್ತಾರ. ಅಷ್ಟು ಸುಲಭ ಆಗಿದ್ರ ನಾನೂ ತೆಗೆದು ಒಗೀತಿದ್ದೆ. ಈ ಅಂಗಿ ಇನ್ನೂ ಜೀರ್ಣ ವಾಗಬೇಕೇನೊ...

ಝುಣಣಣ ! ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಬಂದಸಪ್ಪಳ ಸುಮತಿಯ ನೆನಪಿನ ಸುರುಳಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿತು. ಸೋನಿಯಾಳ ಸ್ನಾನ ಮುಗಿದು ಲೀಲಾ ಊಟಮಾಡಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಇನ್ನು ಲೀಲಾ ತನ್ನನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆಯಲು ಬರು ತ್ತಾಳೆ. ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆ ಸುಂದರೂ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಸತ್ಯನ ಪತ್ರ ಓದಿದಾಗಿನಿಂದ ಮನಸ್ಸು ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಏನೇನೋ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲ ಹುಟ್ಟಿ ಘಾಸಿ ಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹುಟ್ಟು–ಸಾವು ಮನುಷ್ಯನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ಆಯುಷ್ಯ ಇರುವವರೆಗೂ ಬದುಕಲೇಬೇಕಾದುದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಎನ್ನುವದೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆದರೂ ನನ್ನ ಸಂಸಾರ, ನನ್ನ ಗಂಡ–ಮಕ್ಕಳು ಇವರಿಗಾಗಿ ನಾನು ಮಾಡುವ ಕರ್ತವ್ಯ–ಕೆಲಸ ಎಲ್ಲ ಮುಗಿದಿದೆ. ಇನ್ನು ಇರುವದರಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ನನ್ನಿಂದ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಬದುಕಬೇಕು ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರವೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ತಿವಿಯುತ್ತಿದೆ. ಸತ್ಯನ ಪತ್ರವಂತೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಇನ್ನು ಶಿವು–ಶಿವು ಎಲ್ಲಿ ? ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೋ ಹೇಗಿದ್ದಾನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ವಿಳಾಸ ತಿಳಿಸದಿದ್ದರೂ ಇಷ್ಟು ದಿನ ಒಂದು ಸಾಲಿನ ಪತ್ರವನ್ನಾದರೂ ಬರೆ ಯುತ್ತಿದ್ದ. ಈಗ ಒಂದು ವರ್ಷದಿಂದ ನಾಪತ್ತೆ. ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ವಿಷಯ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ತಂದೆ ತೀರಿದ ಸುದ್ದಿ ಕೂಡ ಶಿವು, ಸತ್ಯರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಸಾಯುವ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಅವರು ಇಬ್ಬರೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೆನೆಸಿದ್ದರು. ಸುಮ

ತಿಯ ಕಣ್ಣಾಲಿಗಳು ತುಂಬಿ ಹರಿದವು. ಸತ್ಯನ ಪತ್ರವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಎತ್ತಿ ಓದಿದಳು. "ಪ್ರೀತಿಯ ಅಪ್ಪ, ಅವ್ವ,

ನನ್ನ ಯೋಗಸಾಧನೆ ಈಗ ಒಂದು ಹಂತವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದರ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಜೀವನದ ಗುರಿ ಈಗ ನಿಚ್ಚಳ ವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳೊಡನೆ ಅಮೆರಿಕನ್‌ರ ಆಮಂತ್ರಣದ ಮೇರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ. ಮಾನವ ಕುಲಕ್ಕೆ ನನ್ನಿಂದ ಆಗುವ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ತುಂಬ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ. ದೇವರು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂತೋಷವಾಗಿಡಲಿ.

ಇತಿ,

ಸತ್ಯಾನಂದ."

ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಒಂದು ದೀರ್ಘ ಉಸಿರುಬಿಟ್ಟಳು ಸುಮತಿ. ಹೊರಗೆ ರಿಕ್ಷಾ ನಿಂತ ಸಪ್ಪಳವಾಯಿತು. ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೊಸೆ ಹೊರಗೆ ಬರುವ ಮೊದಲೇ ಸುಮತಿ ಧಾವಿಸಿ ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಳು. ರಿಕ್ಷಾದವನು ಸೂಟಕೇಸ ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದ. ಶಿವು ರಿಕ್ಷಾದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೇ ಅವ್ವನ ಕಡೆಗೆ ಕೈಚಾಚಿದ. ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮುಖವನ್ನು ಕರಳು ಗುರುತಿಸಿತು. ಸುಮತಿ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಮಗನನ್ನು ಬಾಚಿ ತಬ್ಬಿ ಕೊಂಡಳು. ಅವನ ನೆತ್ತಿ ಮೂಸಿದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣೀರು ಅವನ ಪೊದೆ ಗೂದಲಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೊ ಅಡಗಿ ಹೋಯಿತು. ಅವ್ವನ ಭುಜದ ಸುತ್ತ ಕೈಹಾಕಿ ಸೀಟಿನ ಮೇಲೆ ಸರಿಯುತ್ತ ಸರಿಯುತ್ತ ಶಿವು ರಿಕ್ಷಾ ಬಿಟ್ಟು ಇಳಿದು ನಿಂತ. ಅವನ ಬಲಗಾಲು ಮೊಣಕಾಲಿನ ವರೆಗೆ ತುಂಡಾಗಿತ್ತು. ತಾಯಿ ಗಾಗಿ ಸಾವು ಕೊನೆಯ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಗನ ಮೇಲೆ ದಯೆ ತೋರಿತ್ತು. ●

ಸೇಡಿನ ಹಿಂದೆ–ಮುಂದೆ

ಗಿರಕ್...ಚಿರಕ್...ಗಿರಕ್...ಚೊಂಯ್ ಮಾದನಗೌಡರ ಚಡಾವಿನ ಲಯಬದ್ಧವಾದ ಸಪ್ಪಳವು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಗೆ ಎರಡು ದಿನ ಮೊದಲಿನ ಕತ್ತಲು ಉಬ್ಬಸದಿಂದ ಉಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಲಠ್ಠ ಬಡಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದ ಗೌಡರ ಆಳು ಬಸ್ಯಾನ ಕೈಯ ಕಂದೀಲಿನ ಮಬ್ಬು ಬೆಳಕು ಗೌಡರ ದಾಪುಗಾಲಿನ ಹತ್ತಿರವಷ್ಟೇ ಬಿದ್ದು ಸುತ್ತಲಿನ ಕತ್ತಲನ್ನು ಗವ್ವೆನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮನುಷ್ಯರು ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ತೂಗುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಳಕನ್ನು ನೋಡಿದ ದಾರಿಹೋಕರು ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡದೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅರುಗಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಜನಸಂಚಾರವೂ ಹೆಚ್ಚಿಗಿರಲಿಲ್ಲವೆನ್ನಿ. ಹಳ್ಳಿಯ ಗಂಡಸರೆಲ್ಲ ಕಣ ಮಾಡಿದ್ದ ಹೊಲ ಕಾಯಲು ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ಮೈಯ ಮೂಳೆ ಪುಡಿಯಾಗುವಂತೆ ದುಡಿದ ಹೆಂಗಸರು, ಮಕ್ಕಳು ಹೊಟ್ಟೆಗಿಷ್ಟು ರೊಟ್ಟೀ ತುಂಬಿ, ಮೈಮೇಲಿನ ಖಬರು ಇಲ್ಲದೆ ನಿದ್ದೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಒಂದೆರಡು ಬಾಟ್ಲಿ ಏರಿಸಿ, ಕಣ ನೋಡಿ ಬರಲು ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಗೌಡರು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗೌಡತಿಗೆ ದಮ್ಮು ಜೋರಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ತೇಲುಗಣ್ಣು ಮೇಲುಗಣ್ಣು ಮಾಡುವದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಬೆಳತನಕ ಉಳಿಯುತ್ತಾಳೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿ ಗೌಡರ ತಂಗಿ ಶಂಕರೆವ್ವನಿಗೆ ಹೆದರಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿತ್ತು. ಗಂಡ ಸತ್ತು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ತವರು ಮನೆ ಸೇರಿದ ಶಂಕರೆವ್ವನಿಗೆ ಅಣ್ಣನ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯ ಉಸ್ತುವಾರಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಬೇನೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ಅತ್ತಿಗೆವ್ವನ ಚಾಕರಿಯೂ ಗಂಟು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಶಂಕರೆವ್ವ ದುಡಿಯಲು ಹಿಂಜರಿಯುವ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾತೆತ್ತಿದರೆ ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೂ ಬಾರಕೋಲು ಎತ್ತುವ ಅಣ್ಣನ ಮುಂಗೋಪ; ಕುಡುಕುತನ, ಸಡಿಲುಕಚ್ಚೆಯ ಸ್ವಭಾವ. ದಿನವೂ ಸಾಯುತ್ತೇನೆಂದು ರೋದನರಾಗ ಹಾಡುವ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಅಳುಮುಂಜಿ ಸ್ವಭಾವ; ನಗು, ಸಂತೋಷ, ಕುಟುಂಬ ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಸುಖ

ದುಃಖದ ಮಾತುಕತೆ ಇಲ್ಲದ ಮನೆಯ ಸಿಡಿಯುವಂಥ ವಾತಾವರಣ ಶಂಕರೆವ್ವನಿಗೆ ನರಕವೆಂದರೆ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ, ಇದೇ ಎನ್ನುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ಆ ರಾತ್ರಿಯೂ ಗೌಡರು ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ಆಂಬ್ರಸೆವಿಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಗಂಗಾಳ ಎತ್ತಿ ಗೋಡೆಗೆ ಒಗೆದಿದ್ದರು. ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಗಂಜಿ ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಂಕರೆವ್ವ ಓಡಿ ಬಂದು ಸೊಸೆ ಬಂಗಾರೆವ್ವನನ್ನು ಬಯ್ದಂತೆ ಮಾಡಿ, ಬೇರೆ ಗಂಗಾಳ ಇಟ್ಟು ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಕೆನೆ ಮೊಸರು ಹಾಕಿ, ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಳು. ಹೊರಗೆ ಹೊರಡಲು ತಯಾರಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಅಣ್ಣ ಇನ್ನು ಕಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಯಮುನಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮುಂಜಾನೆ ತಾಸ್ಹೊತ್ತು ಏರಿದ ಮೇಲೆಯೇ ಬರುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿದ ಶಂಕರೆವ್ವ ಅಜಂಜುತ್ತ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಪಡಸಾಲೆಯ ಬಾಗಿಲ ಸುಳಕಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತನ್ನನ್ನೇ ದುರುದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಳು.

"ಯಣ್ಣಾ ಇವತ್ತೊಂದ ದಿನಾ ಹೊರಗ ಹೋಗಬ್ಯಾಡಪ್ಪ. ಮನ್ಯಾಗ ಇರು. ಅತ್ತಿಗಿ ಹ್ಯಾಂಗ್ಯಾಂಗೋ ಮಾಡತಾಳ. ನನಗ ಗಾಬರಿ ಆಕ್ಕೆತಿ. ಸಿಂಪೀಯಟು ಗಂಜಿ ಸುದ್ದಾ ಆಕೀಗೆ ಹೊಟ್ಯಾಗ ಹೋಗಿಲ್ಲ; ನೀ ಮನ್ಯಾಗ ಇದ್ದರ ಬೇಸಿ."

"ಗಂಗ್ಯಾ ಇಲ್ಲೇನು?"

ತನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಮಗ ಗಂಗಪ್ಪ ಗಾಂಜಾ ಸೇದಿ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೆ ದಿನವೂ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗತಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದೂ ಗೌಡ ತಂಗಿಯನ್ನೇ ಕೇಳಿದ. ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲದಂತಿದ್ದ ಗಂಗಪ್ಪನಿಂದ ಏನು ಉಪಯೋಗ ಎನ್ನುವಂತೆ ಶಂಕರೆವ್ವ ಸುಮ್ಮನೆ ಅಣ್ಣನನ್ನೇ ನೋಡಿದಳು.

"ಸಂಗ್ಯಾ ಏನ್ಮಾಡ್ತಾನು?"

"ಸಂಗಣ್ಣ ಕೂಡಲದವರ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿ ಜೊತಿ ಹೋಗಿ ಎಂಟು ದಿನಾ ಆದುವಲ್ಲಣ್ಣಾ"

"ಹಂ" ಕಾಲು ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ ಗೌಡ ಚೀರಿದ. "ಹಡದ ಇಟ್ಟಾಳಲ್ಲ ಇಂಥಾ ಅಡ್ನಾಡಿ ಗಂಡಮಕ್ಕಳ್ನ. ಒಬ್ಬ ನಿಶೇದಾಗ ಬಿದ್ದಿರತಾನ. ಇನ್ನೊ

ಬ್ಬಾಂವ ನಾಟಕದ ಹೆಂಗಸರ ಸೆರಗಿಸ್ಯಾಗ ಮೋಜ ಮಾಡ್ವಾನ. ಆಹಾಹಾಹಾ ಮುತ್ತಿನಂಥಾ ಮಕ್ಕಳು. ಮುತ್ತು ಬಳಕೋಬೇಕ ಎರಡೂ ಕೈಲೆ. ನಾ ಒಬ್ಬಾಂವ ಅದೀನಲ್ಲಾ ದುಡದು ದುಡದು ಸಾಯೂಕ. ವಾಡೇವಂಥಾ ಮನೀ, ಹದಿನಾರು ಎತ್ತಿನ ಕಮತಾ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟೇನಿ. ತಿಂದು, ಉಂಡು ಮಜಾ ಮಾಡ್ತಾರ ಮಕ್ಕಳು, ಮಜಾ. ನಾಳೆ ನಾ ಸತ್ತ ಮ್ಯಾಲೆ ಗೊತ್ತಾಗ್ತದ ಇವ್ರಿಗೆ. ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ಸತ್ತರ ಸಾಯವಳ್ಯಾಕ ನಿನ್ನ ಅತಿಗಿ. ಮುಂಜಾನಿ ಬಂದ ಮಣ್ಣ ಕಾಣಸ್ತೀನಿ" ಅಂತ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೊಸ್ತಿಲು ದಾಟಲು ಹೋಗಿ ಮಾದನಗೌಡರು ಎಡವಿದ್ದರಿಂದ ಹೆಬ್ಬೆರಳ ಉಗುರು ಕಿತ್ತು ರಕ್ತ ಬಂದಿತ್ತು.

"ಲೇ ಬಸ್ಯಾ ನಂದೀಕೋಲಿನಾಂಗ ಸೆಟದ ಹಾಂಗs ನಿಂತೀದಿ. ಬೆಳಕ ತೋರಿಸಲೇ ಮಗನ" ಗುರುಗುಟ್ಟಿದ್ದರು ಗೌಡರು. ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿ ನಿಂತ ಶಂಕರೆವ್ವ ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಕರೀ ಕಂಬಳಿ ಹೊದ್ದ ಬಸ್ಯಾ ಉಲನ್ ಕೋಟು ಹಾಕಿದ ಗೌಡರು ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರು.

ಕಣ ಮಾಡಿದ್ದ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಆಳುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬೈಗುಳಗ ಳಿಂದಲೇ ಮಾತನಾಡಿಸಿ, ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕಾಯಲು ಹೇಳಿ ಬಸ್ಯಾನ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಬಲಗೈ ಬಂಟ ಪೈಲ್ವಾನ್ ಗಿರೆಪ್ಪನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಯಮುನಿ ಯಿದ್ದ ತೋಟದ ಮನೆಯತ್ತ ಗೌಡರು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದರು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಯಾಕೋ ಗೌಡರು ಒಬ್ಬರೇ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದಿನವೂ ನಡೆದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಹಾದಿ. ಜೊತೆಗೆ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡಾಳು ಇದ್ದರೂ ಗೌಡರಿಗೆ ಭಯ, ಎದೆ ಯಲ್ಲಿ ಅವಲಕ್ಕಿ ಕುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು. ಬೇಗ ಬೇಗ ನಡೆಯಲು ಹೋಗಿ ಒಂದೆ ರಡು ಬಾರಿ ಎಡವಿದರು.

"ಲೇ ಗಿರ್ಯಾ, ಯಾಕೋ ಕಂದೀಲ ಬೆಳಕ ಕಾಣವಲ್ದು, ಟಕಮಕ ಅಂತತಿ. ಬ್ಯಾಟರಿನರೇ ಹಿಚುಕು."

"ಯಪ್ಪಾ ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಕಣದಾಗ ಮರತ ಬಂದೀನ್ರಿ, ಗಡಾನ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ತಂದ ಬಿಡ್ತೀನ್ರಿ" ಎನ್ನುತ್ತ ಅವನು ಓಡುತ್ತ ಹೋದ. ದಿನಾಲು ಬ್ಯಾಟ್ರಿ

ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಬರುವ ಗಿರ್‍ಯಾ ಇವತ್ತೇಕೆ ಮರೆತ. ಹೋಗಲಿ. ಮನೀಗಿ ಹೋಗಿ ಕೈತೊಗೊಂಡ್ರಾತು. ಈ ದಿನದಾಗ ಯಾರ್‍ನೂ ನಂಬಬಾರ್‍ದು ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಗೌಡರು ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಸ್ಯಾನ ಕೈಯ ಕಂದೀಲೂ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿ ಗವ್ವೆನ್ನುವ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಚಪಗೊಡಲಿಯು ಹೊಡೆತದಿಂದ ಮಾದನಗೌಡರ ರುಂಡ ಮಾರು ದೂರ ಜಿಗಿದು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಬಾಯಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ತುರುಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಸ್ಯಾ ಕಂಬಳಿ ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ತರಲು ಹೋದ ಗಿರೆಪ್ಪ ಆ ರಾತ್ರಿ ತಿರುಗಿ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ.

ನೆತ್ತರು ಕಾರುತ್ತಿದ್ದ ಚಪಗೊಡಲಿ ಹಿಡಿದ ಕರಿಯಪ್ಪ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಹೊರ ದಾರಿಗೆ ರಪಾಟಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದ. ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ಗಿರೆಪ್ಪ ಅವನನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಭಯದಿಂದ ಕರಿಯಪ್ಪ ಚೀರುವ ಮೊದಲೇ ಅವನ ಬಾಯಿ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದು, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದ.

"ಕರಿಯಾ, ನಾನಲೇ ಗಿರೆಪ್ಪ. ನಾವು ಮಾತಾಡಿದಾಂಗ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ನಡೆದೈತಿ. ಬಾಯಿ ಮುಚಿಕೊಂಡ ಆ ಕೊಡಲಿ ಹಿಡಕೊಂಡ ಸಪ್ಪಳಾ ಮಾಡದಾಂಗ ನಡೀ ನಿಮ್ಮ ಮನೀಗ ಹೋಗೂಣು. ಇನ್ನಾ ಯಾರೂ ನಮ್ಮನ್ನ ನೋಡಿಲ್ಲಾ."

ತನ್ನ ಕೈಯಾರ ಗೌಡರ ತಲೆ ಚೆಂಡಾಡಿ ಹೆದರಿ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಕರಿಯಪ್ಪನನ್ನು ಗಿರೆಪ್ಪ ದಾರಿಯ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ಅರಿವೆ, ಕೊಡಲಿ ತೊಳೆಸಿ ತಂದು ಅವನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿಯ ಹೊರಸಿನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ ಕಂಬಳಿ ಹೊಚ್ಚಿದ. "ಸುಮಾಕ ಬಿದ್ದಕೋ. ನಾಳೆ ಊರಾಗ ಯಾರ ಏನ ಮಾತಾಡಿದ್ರೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಾಂಗ ಇದ್ದಬಿಡು. ಪೀಡಾ ಹೋತು ಅಂತ ಊರ ಮಂದಿ ಸುಮ್ಮನಾಗತಾರ. ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಸಂಸೇಬರೂಹಾಂಗ ನಡಕೊಂಡೀ, ಅವರ ನಿನಗ ಫಾಶೀನ ಹಾಕ್ತಾರ ಮಗನ. ಹೆದರಬ್ಯಾಡಾ ನಾ ಅದೀನಿ. ಊರಾಗ ಯಾರೂ ತುಟಿ ಪಿಟಕ್ ಅನ್ನದಾಂಗ ನೋಡಿಕೊಂತೀನಿ."

ಎದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಗಿರೆಪ್ಪನ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕರಿಯಪ್ಪ ಕೇಳಿದ. "ಗಿರೆಣ್ಣಾ ಆದದ್ದೆಲ್ಲಾ ಖರೇ ಹೌಂದಲ್ಲೊ ಅಂತ ನನಗ ಇನಾ ನಂಬಿಕಿ ಆಗ ವಲ್ತ ನೋಡ. ನೀ... ನೀನು ಗೌಡರ ಬಲಗೈ ಆಗಿದ್ದಿ, ನೀ ಹ್ಯಾಂಗ ಬಸ್ಯಾನ ಹಿಡಕೊಂಡ ನನಗ ನೆರವಾದಿ ? ಹೇಳೋಯಪ್ಪ."

"ಕರಿಯಣ್ಣಾ ಯಮುನೀನ್ನ ನಾ ಭಾಳ ಪಿರೀತಿ ಮಾಡತಿದ್ದೆ. ಮದಿವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೂಣು ಅಂತ ಮಾತಾಡಿದ್ವಿ. ಆಕೀಗ ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ಭಾಳ ಮನ ಸಿತ್ತೋ ಯಣ್ಣಾ. ಆದರ ಗೌಡ ಆಕೀನ್ನ ಕೆಡಿಸಿ, ತನ್ನ ಸೂಳಿನ್ನ ಮಾಡಿ ಕೊಂಬಿಟ್ಟಾ. ನನ ಮೈಯಾನ ರಗತ ಕುದೀತಿತ್ತ ನೋಡ. ಹ್ಯಾಂಗರೆ ಮಾಡಿ ಈ ಸೇಡ ತೀರಿಸ್ಕೊಂತೀನಿ ಅಂತ ಮಾತ ಕೊಟ್ಟಿದ್ನಿ ಯಮುನೀಗಿ. ಅದ ಇಂದ ತೀರಿತು ನೋಡಪಾ. ಕರಿಯಣ್ಣಾ ನೀ ನನಗ ಒಬ್ಬಗ ಅಲ್ಲಾ ಊರಿಗೇ ಉಪಗಾರಾ ಮಾಡೀ ಅಂತ ತಿಳಕೋ. ಈ ಇದಿಮಾರಿ ಜೀಂವಾ ತೊಗೊಂಡು ಈಗ ನಿಶ್ಚಿಂತಿ ನಿದ್ದೀ ಮಾಡ. ನೋಡ, ನಿನ್ನ ಹೆಂಡ್ರು ಮಕ್ಕ ಳಿಗಿ ಸುದ್ದಾ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ ಹೆಣಾ ಬಿದ್ಹಂಗ ಬಿದ್ದಾರ. ನಾ ಬರ್ತೀನಿ." ಎಂದು ಎದ್ದು ಕಣ್ಣು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಗಿರೆಪ್ಪ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಮುಖದ ತುಂಬ ಮುಸುಕು ಎಳೆದು ಮಲಗಿದರೂ ನಿದ್ದೆ ಕರಿಯಪ್ಪನ ಹತ್ತಿರ ಸುಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಪಾಪಗೇಡಿಯಾದರೂ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕೊಂದು ಆ ಪಾಪದ ಭಾರವನ್ನು ತಾನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೆ ಎಂದು ಆ ಮುಗ್ಧ ಜೀವದ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಎನ್ನುವದು ಎಲ್ಲಿ? ಜನರಿಂದ ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟರೂ ಮನಸ್ಸಿನ ತಳಮಳದಿಂದ ಪಾರಾಗಲಾರೆ ಎನ್ನಿಸಿದಾಗ ಕರಿಯಪ್ಪ ಹೊದ್ದ ಕಂಬಳಿ ಕಿತ್ತೆಸೆದು ಕೊಡಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮಲ್ಲೂರಿನ ಪೋಲಿಸ ಠಾಣೆಗೆ ನಡೆದ.

* * * *

ಒಂದು...ಎರಡು... ಮೂರು... ನಾಕು... ಕರಿಯಪ್ಪ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಜೈಲಿನ ಕಂಬಿಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ತನ್ನ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆ, ಪರೋಪಕಾರ

ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಾಗಿ ಜೈಲಿನಲ್ಲೂ ಕರಿಯಪ್ಪ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕಾದವನಾಗಿದ್ದ. ಕಾವಲುಗಾರ ಕಾಶೀಮಸಾಬ ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವಿನಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕರಿಯಪ್ಪ ಅವನ ಬಟ್ಟೆ ತಿಕ್ಕಿ ಕಾಲಿಗೆ ಚಿಟಿಕೆ ತೆಗೆದು ಗುಣಮಾಡಿದ್ದ. ಕಾಶೀಮ ಖಾಲಿ ಇದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲ ಕರಿಯಪ್ಪನಿಗೊಂದು ಕೊರೆ ಬೀಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಹರಟೆ ಕೊಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ. ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಗೆಳೆತನ ಬೆಳೆದು, ಕರಿಯಪ್ಪ ಕಾಶೀಮನಿಂದ ಅಂಕಿ, ಮಗ್ಗಿ, ಅಕ್ಷರ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನು ತಂದು ಕೊಡುವ ಹಳೇ ಪೇಪರನ್ನು ಕ ಮ ಕ ಮ ಎಂದು ಓದುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಓದುವಿಕೆಗೆ ತಾನೇ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಕಣ್ಣೀರು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಹಾಗೆ ಅವನೊಮ್ಮೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕಾಶೀಮ ಕೇಳಿದ:

"ಕರಿಯಣ್ಣಾ, ನೀ ಇಷ್ಟ ಭೋಲೋ ಮನಿಶ್ಯಾ ಅದೀ, ನೀ ಖೂನಿ ಯಾಕ ಮಾಡಿದಿ ಅನ್ನೂದ ನನಗ ಹೇಳಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಶಿಕ್ಷಾನೂ ಮುಗಿಯಾಕ ಬಂತು, ಹೇಳ."

ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟ ಕರಿಯಪ್ಪ "ಪರಸಂಗ ಹಂತಾದ ಬಂತೋಯಪ್ಪಾ. ಈಗಿನಾಂಗ ಆಗ ನಂಗೂ ಚೂರಾ ಚಾರಾ ಓದಾಕ, ಬರಿಯಾಕ ಬರತಿದ್ರ ನಾ ಖೂನಿ ಮಾಡತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲೊ ಯಣ್ಣಾ, ನನ್ನ ಕತೀ ದ್ವಾಡದೈತಿ. ಹೇಳತೀನಿ ಕೇಳ:

"ನಂಗ ಇದ್ದದ್ದು ಆರೆಕರೆ ಹೊಲಾನಪ್ಪ. ಗಂಡಾ-ಹೇಣ್ತಿ ನಮ್ಮವ್ವ ನಾಕ ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲಾರೂ ಕೂಡಿ ಹೊಲದಾಗ ಮುಂಜಾನಿಂದ ಚಂಜೀತನಾ ದುಡದ್ರೂ ವರ್ಸಾನಗಟ್ಲೆ ಉಣ್ಣಾಕ ಕಾಳು-ಕಡಿ ಹುಟ್ಟತಿದ್ದಿಲ್ಲಾ. ಬೆಳಿ ಬರಲಿ ಬಿಡಲಿ ಸರಕಾರದ ಲೇವಿ ಅಂತೂ ಕೊಡಾಕ ಬೇಕಲ್ಲ. ವರ್ಸಾ ಆರ ಚೀಲ ಭತ್ತಾ ನಾ ಕೊಡಬೇಕಂತ ಗೌಡಪ್ಪ ಕಾಯಿದೆ ಹೇಳಿಟ್ಟಾ. ಕಾಲ ಬಿದ್ನಿ. ಕೈ ಮುಗದ್ನಿ,ಏನ ಮಾಡಿದ್ರೂ ಕಡಿಮಿ ಮಾಡ್ಲಿಲ್ಲಪಾ. ಹೋಗ್ಲಿ ಬಿಡ, ರಟ್ಟೀ ಮುರದು ದುಡದ್ರ ಭೂಮಿತಾಯಿ ಹೊಟ್ಟೀ ತುಂಬಸತಾಳ ಅಂತ ವರ್ಸಾ ಕೊಟಕೋಂತ ಬಂದ್ನಿ. ಹೊಟ್ಟೀ-ಬಟ್ಟೀಗಿ ಕಡಿಮಿ ಮಾಡಿದ್ರೂ ಲೇವೀ ತಪ್ಪಸಿದ್ದಿಲ್ಲಾ. ಹಾಂಗ ಆ ವರ್ಸಾನೂ ಚಕ್ಕಡ್ಯಾಗ ಆರ ಚೀಲಾ

ಹೇರಿಕೊಂಡ ಹೊಂಟಿದ್ನಿ. ಗೌಡಾ ಹಾದ್ಯಾಗ ತರಬಿ "ಲೇ, ನಮ್ಮ ವಾಡೇಕೆ ತಂದ ಹಚ್ಚು, ಒಮ್ಮೆಗೇ ಎಲ್ಲಾರ ಭತ್ತಾನೂ ಕಳಿಸೂಣಂತ" ಅಂದಾ. ಒಲ್ಲೆ ಅಂದರ ಅಂವಗ ಸಿಟ್ಟು ಬರ್‍ತದ. ಅದಕ್ಕ ಭತ್ತಾ ಒಯ್ದು ಅವನ ಪಡಸಾಲಿ ಕಟ್ಟೀ ಮ್ಯಾಲ ಹೇರಿ "ಯಪ್ಪಾರ ನಾ ಲೇವಿ ಭತ್ತಾ ಕೊಟ್ಟೇನಿ ಅಂತ ಒಂದ ಚೀಟಿ ಬರಕೊಡ್ರೀ" ಅಂತ ಅಂಜಕೊಂತ ಕೇಳಿದ್ನಿ. ಗೌಡ ಸಿಟ್ಟಾದ್ರೂ ತೊಗೊಳಲೆ ಮಗನ ಅಂತ ಕಾಗಜ ಮ್ಯಾಲೆ ಏನೋ ಗೀಚಿ ಕೊಟ್ಟಾ. ನಾನ ಓದಾಕ ಬರಿಯಾಕ ಬರಲಾರದ ಮೂಳಾ, ಅದರಾಗೇ ನೈತಿ ಅಂತ ತಿಳಕೊಳ್ಳದ ಜತನಾಗಿ ಒಯ್ದು ಪೆಟ್ಟಿಗ್ಯಾಗಿಟ್ಟ ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕ ಹ್ವಾದ್ನಿ. ಮುಂದ ಎರಡ ಮೂರ ತಿಂಗಳಿಗೇ ಲೇವಿ ವಸೂಲಿಗೆ ದಾರ್‍ವಾಡ ದಿಂದ ಸಾಯೇಬ್ರ ಬಂದ್ರು. ಗೌಡ್ರು ಕುಲಕರ್ಣೇರು ಎಲ್ಲಾರೂ ಕೂಡಿಮ್ರ ಯಾರ್‍ಯಾರ ಲೇವಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲಾ ಅವರ್‍ನೆಲ್ಲಾ ಚಾವಡಿಗಿ ಕರೆಸಿದ್ರು. ನನಗೂ ಬುಲಾವ್ ಬಂತು. ನಾ ಭತ್ತಾ ಕೊಟ್ಟೇನಿ ಅಂತ ಬಸ್ಯಾಗ ಹೇಳಿದ್ನಿ. ಅದನ್ನ ಚಾವಡೀಗಿ ಬಂದ ಹೇಳ ಬಾ ಅಂತ ನನ್ನ ಎಳಕೊಂಡ ಹ್ವಾದಾ. ಎಲ್ಲಾರ ಮುಂದ ಮತ್ತ ಅದ ಮಾತ ಹೇಳಿದ್ನಿ. 'ಗೌಡರ ಮನೀಗಿ ಆರ ಚೀಲ ಭತ್ತಾ ಇಳಿಸಿ ಬಂದೀನಿ' ಅಂತ. ಗೌಡರು 'ಸುಳ್ಳ ಹೇಳತೀಯಲೇ ಮಗನ. ...' ಅಂತ ಕಣ್ಣ ಕಿಸಿದರು. ನನ್ನ ಎದಿ ಧಸ್ಸ್ ಅಂತು. ಮನೀಗಿ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಪೆಟಿಗ್ಯಾಗಿಟ್ಟ ಚೀಟಿ ತಂದ ಸಾಯೇಬ್ರ ಕೈಯಾಗ ಕೊಟ್ನಿ. ಸಾಯೇಬ್ರು ಅದನ್ನ ಹಿಂದ ಮುಂದ ತಿರಗಿಸಿ ನೋಡಿ 'ಇವರಾಗೇನೈತಲೇ. ನಿನ್ನಿಂದ ಬಾಕಿ ಆರ ಚೀಲ ಭತ್ತ ಬರಬೇಕೂ ಅಂತ ಬರದೈತಿ. ಗೌಡರಂಥಾ ಶ್ರೀಮಂತ್ರು ಮೋಸಾ ಮಾಡ್ತಾರೇನಲೇ' ಅಂತ ನನಗs ಬುದ್ಧೀ ಹೇಳಿದ್ರು ಕಾಶೀಮಣ್ಣಾ ನನಗ ದಿಕ್ಕ ತೋಚದಾಂಗ ಆತು. ಗೌಡಾ ನನ್ನ ರಟ್ಟೀ ದುಡುಮೀ ಭತ್ತಾತಿಂದು ಹಾಕಿದ್ದು ಅಲ್ಲದ ನಾನs ಸುಳ್ಳ ಅಂತ ಊರ ಮಂದೀ ಮುಂದ ನನ್ನ ಮರ್‍ಯಾದೀ ಮೂರ ಕಾಸಿಗೆ ಮಾರಿದಾ. ಕಣ್ಣೀರ ಹಾಕತಿದ್ದ ಮುದುಕಿ, ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲಾರ್‍ನೂ ಬೆಸರಿಸಿ ಮತ್ತ ಆರ ಚೀಲಾ ಭತ್ತಾ ತಂದು ಲೇವಿ ಸಾಹೇಬ್ರಿಗೆ ಕೊಟ್ನಿ. ಆ ವರಸ ನಾವು ಉಂಡದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಉಪಾಸಇದ್ದ ದಿನಾನ ಭಾಳ. ಮುದುಕಿ ಗೌಡಗ ಶಾಪಾ ಹಾಕಿ ಜೀಂವಾ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಸಾವಕಾರ ಹತ್ತರ ಮಾಡಿದ ಸಾಲಾ ದಿನದಿನಕ ಬೆಳಕೊಂತ

ಹೋತು. ಅದರ ಜೋಡಿ ನನ್ನ ಸೇಡು ಬೆಳಕೊಂತ ಹೋತು. ಹಲ್ಲ ಮಸದಾಂಗ ದಿನಾ ಕೊಡಲಿ ಮಸೀತಿದ್ದೆ. ಮಸದು ಒಂದಿನಾ. ...ಕಚಕ್... ಮಾಡಿದೆ." ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಕರಿಯಪ್ಪನನ್ನು ಕಾಶೀಮ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದ.

ಎರಡು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಕರಿಯಪ್ಪನ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಯಿತು. ಕರಿಯಪ್ಪ ಜೈಲಿನ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ತಂಗಾಳಿಯನ್ನು ನೀಳವಾಗಿ ಎಳೆದು ಎದೆ ತುಂಬ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಮುಖವೆತ್ತಿ, ನಿಧಾನವಾಗಿ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟ. ಆ ಬಡಕಲು ಮೈಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಶಕ್ತಿ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯಿತು. ಗಿರೆಪ್ಪನೊಡನೆ ಚಕ್ಕಡಿ ಹೂಡಿಕೊಂಡು ಅಪ್ಪನನ್ನು ಕರೆಯಲುಬಂದ ಮಾನಪ್ಪ ಓಡಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಎದೆಯುದ್ದ ಬೆಳೆದ ಮಗನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡೇ ಚಕ್ಕಡಿ ಏರಿದ ಕರಿಯಪ್ಪ. ಎಲ್ಲ ಒಂದು ಕನಸೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಶೂನ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜೈಲಿನ ಆವಾರದ ಗೋಡೆ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಮೂಕನಾಗಿ ಕರಿಯಪ್ಪ ಮರೆಯಾಗುವ ವರೆಗೆ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ತನ್ನ ವಿಚಾರಣೆಯ ದೃಶ್ಯ ಅವನ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಸುಳಿಯಿತು. ಕರಿಯ ನಿಲುವಂಗಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಾಡುತ್ತ ತನಗೆ ತಿಳಿಯದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಜಜ್ಜರಿಗೆ ಏನೊ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದವರು ತಮ್ಮ ವಕೀಲರೆಂದು ಗಿರೆಪ್ಪ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದ. ಅವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಾದ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ತನಗೆ ಐದೇ ವರುಷ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ವಕೀಲ ಸಾಹೇಬರು ಬಹಳ ಜಾಣರು ಎಂದೆಲ್ಲ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದ. ತಟ್ಟನೆ ಏನೋ ನೆನಪಾದಂತೆ ಕರಿಯಪ್ಪ,

"ಗಿರೆಪ್ಪಣ್ಣಾ ಆ ವಕೀಲ ಸಾಹೇಬ್ರಿಗೆ ನೀ ಇನ್ನಾ ಎಟ್ಟ ಪೀಜ ಕೊಡಬೇಕ? ಈಟ ದಿನಾ ಹ್ಯಾಂಗ ಸುಮ್ಮ ಇದ್ದಾರು. ಅಸಲು ಬಡ್ಡಿ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡೂಣು. ನನ್ನ ಜೀಂವಾ ಉಳಿಸಿದ ದೇವ್ರು ಅವರು" ಎಂದ.

ನೀರು ತುಂಬಿದ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ಗಿರೆಪ್ಪ "ಕರಿಯಣ್ಣಾ ನೀ ಚಿಂತೀ ಬಿಡೋ ಅದರದು. ವಕೀಲ್ರನ್ನ ಇಡೂಣು ಅಂತ ಮಾತಾಡಿದಾಗ ಯಮುನೀ ತನ್ನ ಕೊಳ್ಳಾಗಿನ ಟಿಕ್ಕೆ ತಗದ ಕೊಟ್ಟ ಬಿಟ್ಟಾಳ. ಅದನ್ನ ಮಾರಿ ವಕೀಲರಿಗೆ ರೊಕ್ಕಾ ಕೊಟ್ಟೇವಿ..." ಬಾಯಿ ತೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕರಿಯಪ್ಪನನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಿಸುವಂತೆ ಅವನ ಕೈ ತಟ್ಟುತ್ತ,

"ಆ ಬಂಗಾರದ ಟಿಕ್ಕೆ ಗೌಡ ಮಾಡ್ಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ನಂತ. ಊರ ಮಂದಿನ್ನೆಲ್ಲಾ ಉಸರು ಹಾಕ್ಸಿದ ಆ ಮಹಾಳನ ಟಿಕ್ಕೆ ನನಗ ಯಾಕ ಬೇಕ, ಕರಿಯಣ್ಣನ ಜೀಂವಾ ಉಳದ್ರ ಸಾಕ ಅಂದ್ಲು." ಗಂಟಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಕರಿಯಪ್ಪ ಮೌನವಾಗಿದ್ದ.

ಮಾನಪ್ಪ ತುಂಬ ಹುಮ್ಮಸಿನಿಂದ ಬಾಲ ತಿರುಚಿ, ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ನಿಪುಣತೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪನಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ಚಕ್ಕಡಿ ಊರ ದಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಬದಿಯ ಹೊಲದಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಹುಲ್ಲಿನ ಹೊರೆ ಹೊತ್ತ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೊಬ್ಬಳು ಮುಂದೆ ಬಂದಳು. ಗಿರೆಪ್ಪ ಕೂಡಲೆ "ಶಂಕರೆಕ್ಕಾ ಬಾ, ಗಾಡಿ ಹತ್ತು ಜಾಗಾ ಐತಿ" ಎಂದು ಕೂಗಿದಾಗ ಎಚ್ಚತ್ತು ಕರಿಯಪ್ಪ ಕಣ್ಣು ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೋಡಿದ. ಗೌಡರ ತಂಗಿ ಶಂಕರೆವ್ವ ಹೊಸಿಲು ದಾಟಿ ಹೊರಗೆ ಬರದವಳು, ಬಿಸಿಲಿನ ಮೋರೆ ಕಾಣದೆ ಬೆಳ್ಳಗಿದ್ದವಳು ಹುಲ್ಲಿನ ಹೊರೆ ದೊಪ್ಪನೆ ಒಗೆದು ಜಿಗಿದು ಚಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿದಳು. ಕರಿಯಪ್ಪ ದೂರ ದೂರ ಸರಿಯುತ್ತ ಮಾನಪ್ಪನ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ಹೋದ.

"ಬಾ, ಕರಿಯಣ್ಣಾ ನೆಟ್ಟಗ ಕುಂಡ್ರು, ಹಂಗ್ಯಾಕ ಗಾಬರಿ ಆಗೀದಿ" ಎಂದು ಅವಳು ಮಾತಾಡಿಸಿದಾಗಂತೂ ಅವನ ನಾಲಗೆಯ ತೇವವೇ ಆರಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅಂಜಿದ ಕರಿಯಪ್ಪನನ್ನು ನೋಡಿ ಗಿರೆಪ್ಪ ಪಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಕ್ಕ. "ಕರಿಯಣ್ಣಾ ನೀ ಹೋಗಿ ಐದು ವರಸದಾಗ ನಮ್ಮೂರಾಗ ಏನೇನಾಗೇತಿ ಅನ್ನುದು ನಿನಗ ಗೊತ್ತ ಇಲ್ಲಲ್ಲ. ಗೌಡಪ್ಪ ಸತ್ತ ಮರದಿನಾನ ಗೌಡಶಾನಿನೂ ಜೀಂವಾ ಬಿಟ್ಟು ಗಂಡಮಕ್ಕಳು ಪಾಲಾಮಾಡಿಕೊಂಡ್ರು. ಸಂಗಪ್ಪ ತನ್ನ ಪಾಲಿಗಿ ಬಂದ ಹೊಲಾ ಮಾರಿ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿ ಕಟ್ಟ್ಯಾಕ ಊರ ಬಿಟ್ಟ ಹ್ವಾದಾ. ಗಾಂಜಾದ ನಿಶೇದಾಗ ಬಿದ್ದಿರೂ ಗಂಗಪ್ಪನ್ನ, ಅವನ ಹೇಣ್ತಿನ್ನ ಅವನ ಆಸ್ತೀನ ಅವನ ಮಾವ ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ತೊಗೊಂಡ ಹ್ವಾದಾ. ಇನ್ನ ಉಳದಾಕಿ ಅಂದರ ಈ ಶಂಕರೆವ್ವ ಓಬ್ಬಾಕೀನ. ಈಕಿ ದಿಕ್ಕೇಡಿ ಆದ್ಳು."

"ಬಿಡೋ ಗಿರೆಣ್ಣಾ, ನಿನ್ನಂಥಾ ಅಣ್ಣಾ, ಯಮುನವ್ವನಂಥ ಅತ್ತಿಗಿ ಇದ್ದಾಗ ನಾ ಯಾಕ ದಿಕ್ಕೇಡಿ ಆಗ್ಲಿ? ಕೈ ಕಾಲು ಘಟ್ಟಿ ಇರೂತನಾ ದುಡೀ

ತೇನಿ, ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳ್ನ ಆಡಿಸಕೊಂತ ಇರ್ತೇನಿ. ಸಾಯೂಮುಂದ ಹನಿ ನೀರ ಬಿಡಾಕ ನೀವ ಅದೀರೆಲ್ಲಾ. ನೀವಃ ನನ್ನ ಬಂಧು ಬಳಗಾ."

ತನ್ನ ತವರು ಮನೆಯೆಲ್ಲ ಮುರಿದು ಮೂರಾಬಟ್ಟೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಂಕರೆವ್ವ ನಿಜವಾದ ಗೌಡತಿ ಎಂದುಕೊಂಡ ಕರಿಯಪ್ಪ ಅವಳಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದು ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟ. ●

ಸ್ವರೂಪಾ ಬರೆದ ಕಥೆ

ಸ್ವರೂಪಾ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ತಾನೊಂದು ಕಥೆ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ವಿಚಾರ ಅವಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮೂಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸಲವಂತೂ ಒತ್ತಡ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ತಾನು ಕಥೆ ಬರೆದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವದು ನೆನಪಾದಾಗ ಹೀಗೆ ಬರೆಯದೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ತಾನು ಕಥೆಗಾರ್ತಿ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಜನ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಾರೆಂದು ಆವಳಿಗೊಂದು ಅಳುಕು. ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕಥಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಜಾಹೀರಾತು ಅವಳ ಮನ ಸೆಳೆದಿತ್ತು. ಆಕರ್ಷಕ ಬಹುಮಾನ. ಮೊದಲ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆಯುವ ಕಥೆಗೆ ಎರಡೂ ವರೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ. ಈ ಎರಡೂ ಒತ್ತಡಗಳಲ್ಲದೆ ಆಗಾಗ ಗಿರೀಶನೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ "ಚಿನ್ನಾ..., ನೀ ಕಥೀಯೂಕ ಬರದಿಲ್ಲಾ" ಎಂದು. ತನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲು ಅವನು ಹೂಡುವ ಉಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು. ಹಣಕ್ಕಾಗಿ, ಜನಪ್ರಿಯತೆಗಾಗಿ, ಗಿರೀಶನಿಗಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ತನಗೆ ಬರವಣಿಗೆ ಮರೆತೇ ಹೋಗುವದೆನ್ನುವ ಭಯ ತಪ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳೊಂದು ಕಥೆ ಬರೆಯಲೇಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡಳು.

ವಕೀಲ ಮಲ್ಲಣ್ಣನವರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು. ಗಂಡು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಅವರು ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡ ಮಗ ಉಮೇಶ ತಮ್ಮ ಹಾಗೆ ವಕೀಲನಾಗಬೇಕು, ಸತೀಶ ಡಾಕ್ಟರ ಆಗಬೇಕು ಎಂದೆಲ್ಲ ಕನಸು ಕಂಡಿದ್ದರು. ಮಲ್ಲಣ್ಣನವರು ಆ ಭಾಗದ ಖ್ಯಾತ ವಕೀಲರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ವಿಚಾರ ವಾದಿಗಳೂ, ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾಷಣಕಾರರೂ, ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇದ್ದವರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಕೋರ್ಟಿನ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥವರದೇ ಒಂದು ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪು ನೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಚಹ, ಸಿಗರೇಟು, ಎಲೆಯಡಿಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯವೂ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಸಮಾಜ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸಬೇಕು. ಅವರನ್ನು ಗುಲಾಮರಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅವ

ರಿಗೂ ವಿಚಾರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ವಾಕ್–ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಮಲ್ಲಣ್ಣನವರು ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಜೋರಾಗಿ ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಆತ್ಮೀಯ ಗೆಳೆಯ ರೇವಣ್ಣ —

"ಮಲ್ಲಣ್ಣಾ ... ನಿನಗೆ ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರ ನೀ ಹೇಳೂಹಾಂಗ ಆಕಿನ್ನ ಬೆಳೆಸು" ಎಂದು ಛೇಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

"ಓಹೋ, ಭೇಷಕ್. ಈ ಸಾರೆ ಮನೀಯಾಕಿ ಹೆಣ್ಣು ಹೆತ್ತರ... " ಎನ್ನುವ ಅವರ ಮಾತು ಗೆಳೆಯರ ನಗುವಿನ ಆರ್ಭಟದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು...

ಟಕ್ ...ಟಕ್...

"ಓ... ಯಾರೂ, ಬಂದೇ."

" ನೀ ಅರೆ ಮನ್ಯಾಗ ಇದ್ದೀಯೇನವ್ವಾ" ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುವ ಬಿಸಿಲಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಮನೆಯ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಬೇಯುತ್ತ ನಿಂತ ಎದುರು ಮನೆಯ ಮುದುಕರನ್ನು ಸ್ವರೂಪ ಒಳಗೆ ಕರೆದಳು.

"ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸ ಇತ್ತು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ತಿರುಗಿ ಬರೂದ್ರಾಗ ಸೊಸಿ ಮನೀಗೆ ಕೀಲಿ ಬಡದು ಎಲ್ಲೋ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಾಳ. ಬಸ್ಸು ಸಿಗಲಿಲ್ಲಾ ನಡಕೋತ ಬಂದೆ. ಬಾಯಿ ಒಣಗೇದ. ಒಂದ್ಲೋಟಾ ನೀರು ಕೊಡವ್ವ."

ಮುದಕರ ಕೆಂಪು ಮುಖ, ನೀರಾಡುವ ಮೈ, ಏದುಸಿರು ನೋಡಿದ ಸ್ವರೂಪ ತಣ್ಣಗಿನ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲೋಟ ನಿಂಬೆ ಪಾನಕವನ್ನೇ ಮಾಡಿ ತಂದಳು.

"ಭಾಳ ರುಚಿ ಆಗೆದವ್ವ ಪಾನಕ, ಹೊಟ್ಯಾಗ ಥಣ್ಣಗಾತು. ನೀ ಏನ ಮಾಡಿದ್ರೂ ರುಚಿಯಾಗಿ ಮಾಡ್ತೀಯವ್ವ. ಹಾಳತಾಗಿ ಉಪ್ಪು, ಖಾರ ಹಾಕಿ ಅಡಗೀ ಮಾಡ್ತೀ. ಓದಿದಾಕೆ ಆದ್ರೂ ಸೊಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಸೋಮಾರಿ ಅಲ್ಲಾ. ಅದು ನಮ್ಮ ಅರುಣ ಅದಾಳ ನೋಡು. ಮಾವ ವಯಸ್ಸಾದವರು, ಮುದಕರಿಗೆ ಬೆಚ್ಚಗ, ಮೆತ್ತಗ ಅಡಗೀ ಮಾಡಿ, ಹೊಟ್ಟೀ ನೆತ್ತೀ ನೋಡಬೇಕು ಅನ್ನೂ ಮನಸ್ಸs ಇಲ್ಲಾ. ದೊಡ್ಡವರ ಮಗಳು ಅಂತ ಸೊಸಿನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು

ನಮ್ಮಾಕಿ ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಳು. ನಾ ಸಿಕ್ಕೀನಿ ಇಕೀ ಕೈಯಾಗ."

ಸೊಸೆಯುನ್ನು ಬಯ್ಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತ ಮುದುಕರ ಮಾತನ್ನು ಹೇಗೆ ತಡೆಯಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಸ್ವರೂಪ "ಅಜ್ಜಾs ನೀವು ಈ ಪೇಪರು ಓದಿ ಕೋತ ಕೂತಿರ್ರಿ. ನನಗ ಒಳಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸ ಅದ," ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಜಾರಿದಳು. ಅರುಣಾ ಇವಳಿಗಿಂತಲೂ ಚಿಕ್ಕವಳು. ಅವಳೇನೋ ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗೀನೇ. ಮಗಳು ಸಮತಾಳನ್ನು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬರೋದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಇಷ್ಟು ರಂಪ ಮಾಡು ತ್ತಾರಲ್ಲ ಈ ಮುದುಕ. ವಯಸ್ಸಾದವರ ಸ್ವಭಾವವೇ ಹೀಗೇ ಏನೋ. ಗಿರೀಶನ ತಂದೆ ಇದ್ದಾರಲ್ಲ,ಹಟ ಜಾಸ್ತಿ. ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಇಲ್ಲೇ ಇರ್ರಿ, ಹಳ್ಳೀಗೆ ಯಾಕ ಹೋಗ್ತೀರಿ ಅಂದರೆ, ಛೇ ಬೇರೆ ಜಾತೀ ಹುಡುಗೀನ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡರೆ ನಿನ್ನ ಮನೇಗೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಮಗನಿಂದ ದೂರವಾಗೇ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟರು. ತನ್ನ ಅಜ್ಜನೂ ವಯಸ್ಸಾದವರೇ ಅಲ್ಲ. ಆವರೂ ಒಳ್ಳೆಯವರು. ಗಿರೀಶ ಬೇರೆ ಜಾತಿ ಹುಡುಗನಾದರೂ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರೀತಿಸ್ತೀವಿ ಅಂದಾಗ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಾವೇ ನಿಂತು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ್ದರಲ್ಲ.

"ರೂಪಕ್ಕಾ, ನಾ ಹೋಗ್ತೀನವ್ವ. ಅರುಣಾ ಬಂದಳ ಕಾಣ್ತದ." ಮುದುಕರು ಹೋದರು. ಸ್ವರೂಪ ಪೆನ್ನಿಗೆ ಮಸಿ ಹಾಕಿದಳು......

ಅಂತೂ ಮಲ್ಲಣ್ಣನವರ ಹೆಂಡತಿ ಕಮಲಕ್ಕ ಆ ಸಲ ನಿರಾಶೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನೇ ಹೆತ್ತರು. ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾವಂತಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡ್ತೇನೆ, ಎಲ್ಲರೂ ಬೊಟ್ಟು ಕಚ್ಚುವ ಹಾಗೆ ಅವಳನ್ನ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಕಳಿಸ್ತೇನೆ ಎಂದು ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಎದೆಉಬ್ಬಿಸಿ ಓಡಾಡಹತ್ತಿದರು. ತಮ್ಮ ಹಾಗೆಯೇ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಗಟ್ಟಿಸಿ ಹೇಳಹತ್ತಿದರು. ವಾಚಕ ಮಹಾಶಯರೇ, ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುವುದನ್ನೆ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟೆನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಕಥೆ ನಡೆದದ್ದು ಸುಮಾರು ನಾಲ್ವತ್ತು ವರುಷಗಳಿಗೂ ಹಿಂದೆ. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಮುಲ್ಕಿ ಪರೀಕ್ಷೆವರೆಗೆ. ಅದನ್ನೆ ಹಳೇ ಮೈಸೂರಿನವರು ಎಲ್. ಎಸ್. ಎಂದು ಹೇಳು

ತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಷನ್. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಅವರ ಮದುವೆಯಾದರೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗೂ ಕೂಡ್ರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ, ಮಕ್ಕಳುಮರಿ ಜಂಜಾಟದಲ್ಲಿ ತಾವು ಕಲಿತ ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಅವರಿಗೆ ಮರೆತು ಹೋಗುವುದು ಸಹಜವಾಗಿತ್ತು. ಕ್ರೋಷಾ, ಕಸೂತಿ, ಮಣಿ ಪೋಣಿಸಿದ ಪಟ, ಬಾಗಿಲು ತೋರಣ, ಹಸೆಹಾಡು, ಮಂಗಳಾರತಿಹಾಡು ಇವು ಅವರ ಪರಂಪರಾಗತ ವಿದ್ಯೆ.

ಆದರೆ ಗಿರಿಜೆ - ಮಲ್ಲಣ್ಣನವರ ಮುದ್ದಿನ ಮಗಳು- ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದ ವೆನ್ನುವಂತೆ ಬೆಳೆದಳು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ, ಅವ್ವ, ಅಣ್ಣಂದಿರು, ಸೋದರತ್ತೆ ಮನೆಗೆ ಬರಹೋಗುವ ಜನ ಎಲ್ಲರೂ ಅವಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡುವವರೇ. ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಗಿರಿಜೆಗೆ ತನ್ನ ಸೋದರತ್ತೆ ಶಾಂಭವಿಯೆಂದರೆ ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಅಪ್ಪನ ಸ್ನೇಹಿತ ರೇವಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೀತಿ. ಶಾಂಭವಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ. ಗಿರಿಜೆ ಯನ್ನು ಬಗಲಿನಿಂದ ಇಳಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೇ ಅಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಶಾಂಭವಿ ಜೋಗುಳ ಹಾಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವಳ ಕಣ್ಣು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾಲ್ಕು ದಿನ ರೇವಣ್ಣನನ್ನು ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ಗಿರಿಜಾ ಹಟಮಾಡಿ ತಂದೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಳು. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ತೂಗು ಮಣೆಯಲ್ಲಿ ರೇವಣ್ಣನೊಡನೆ ಕೂತು ತೂಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಆಸೆ. ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಮಣಿಯಾಗಿ, ಮುಂಗೈ ಅರಗಿಣಿಯಾಗಿ ಗಿರಿಜಾ ಐದು ವರ್ಷ ಕಳೆದಿದ್ದಳು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂದು, ಕಾಲಿಗೊಂದು ಆಳುಗಳಿದ್ದರೂ ಅವಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸಲು, ಕರೆದು ತರಲು ಮಲ್ಲಣ್ಣನವರು ಒಂದು ಕುದುರೆ ಸಾಕಿ ಟಾಂಗಾ ಇಟ್ಟರು. ಮೊದಲೂ ನಾಲ್ಕೆಂಟು ದಿನ ಅವಳೊಡನೆ ಟಾಂಗಾದಲ್ಲಿ ಶಾಂಭವಿಯೂ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಗಿರಿಜಾ ಟಾಂಗಾಹೊಡೆಯು ವ ದಾದಾನಿಗೆ ಹೇಳಿ, ಕೇಳದಿದ್ದರೆ ಜಗಳ ಮಾಡಿ, ರೇವಣ್ಣನವರ ಮನೆಗೇ ಮೊದಲು ಹೋಗಲು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ತೂಗುಮಣೆಯಾಡಿ ಅವರ ಹಿತ್ತಲು ಗಿಡದ ಪೇರಲಕಾಯಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಬಂದು ಟಾಂಗಾ ಹತ್ತುವಳು. ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯದ ಒಂದು ಗುಟ್ಟಿನ ವಿಷಯ ಗಿರಿಜೆಯ ಮುಗ್ಧ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಿಳಿದದ್ದು ಸೋಜಿಗ. ಶಾಂಭವಿ, ರೇವಣ್ಣ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು

ನೋಡಲು, ಮಾತಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವದೇ ಆ ವಿಷಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅವಳು ಅತ್ತು ಕರೆದು ರಂಪಮಾಡಿ ತಾಯಿಯಿಂದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದು ಶಾಂಭವಿಯನ್ನು ಟಾಂಗಾದಲ್ಲಿ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಣ್ಣಂದಿರು ಬಂದರೆ ಸಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ತನ್ನ ಟಾಂಗಾ ಹತ್ತಬಾರದು ಬೆರಳಿನಿಂದಲೂ ಮುಟ್ಟಬಾರದು ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಲ್ಲಣ್ಣನವರು ಗಿರಿಜೆಯ ಎಲ್ಲ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದುದು ಉಳಿದವರಿಗೆ ನುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಉಮೇಶ, ಸತೀಶ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು......

"ಬಾಯಾರಃ " ಎಳೆದನಿ ಕೂಗಿತು.

"ಯಾಕೆ ನೀ ಒಬ್ಬಾಕಿ ಬಂದೀ, ಕಾಶವ್ವ ಬರಲಿಲ್ಲೇನು?"

"ಇಲ್ರೀ ಅವ್ವಾರಃ,ಆಕೀಗೆ ಜರಾ ಬಂದಾವ್ರಿ. ಮಕ್ಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಾಳ್ರಿ. ನಾ ಹೇಳಾಕ ಬಂದೀನ್ರಿ. ಮನ್ಯಾಗ ನೀರ ತರೂದು, ಕಟಗೀ ಮಾಡೂದು, ಅಡಗಿ ಎಲ್ಲಾ ನಾನಃ ಮಾಡ್ತೀನಿ" ಎಂಟು ವರ್ಷದ ರೇಣು ಹೇಳಿದಾಗ ಸ್ವರೂಪ ಪೆನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದಳು. ಕಾಶವ್ವನಿಗೆ ತಲೆನೋವಿಗೆ ಗುಳಿಗೆ, ಬ್ರೆಡ್ಡಿಗೆ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದಳು. ಸೋಪಿನಲ್ಲಿ ನೆನಸಿಟ್ಟ ಅರಿವೆಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯಲು ಸೊಂಟ ಕಟ್ಟಿದ ಸ್ವರೂಪ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಾನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಥೆಯನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದ ಹಾಗೆ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ಬಂದಳು. ಇವಳು ಅರ್ಧ ಬರೆದಿಟ್ಟ ಕಥೆ ಓದಿ ಗಿರೀಶ ತಮಾಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಕಾತರ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಕಾಲೇಜ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪ ಬರೆದ ಕಥೆ ಓದಿ ಗಿರೀಶ ಬಂದು ಅವಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವಳ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದ. ತನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದ ಗಿರೀಶ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದ್ದ. ಪರಿಚಯ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ, ಸ್ನೇಹ ಪ್ರೇಮವಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವಳಿಗೆ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅನ್ಯ ಜಾತಿಯ ಹುಡುಗನೊಡನೆ ತನ್ನ ಮದುವೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಳು. ಪ್ರೇಮ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋದಾಗ ತನ್ನ ಜೀವನವೇ ಒಂದು ಕಥೆಗೆ ವಸ್ತುವಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಶಂಕಿಸಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಅವಳ ಶಂಕೆ ಸುಳ್ಳಾಗಿತ್ತು. ತಾನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಗಿರೀಶನೊಡನೆ ತನ್ನ ಮದುವೆ

ಯಾದಾಗ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ತೇಲಿದ್ದಳು. ಛೇ... ಛೆ... ತೇಲಿದ್ದಲ್ಲ. ಮುಳುಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು, ಮದುವೆಯಾದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ.

"ರೂಪಾ ನಿನ್ನ ಗಲ್ಲದ ಗುಳಿಯೊಳಗೆ ನಾನು ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದೆ ನೋಡು" ಎಂದು ತನ್ನ ಗಲ್ಲ ಚುಂಬಿಸುತ್ತ ಗಿರೀಶ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವಳು ಪೆಚ್ಚಾಗಿ ನಕ್ಕಿದ್ದಳು. ಗಿರೀಶ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದು ತನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಸತ್ಯ ಆಗ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ತಿಳಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಜಾಲಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವರೂಪ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವಳು ಮಕ್ಕಳ "ಅಪ್ಪಾ" ಎನ್ನುವ ಕರೆಗೆ ಎಚ್ಚತ್ತಳು. ರಾತ್ರಿ ಮನೆ ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾದಾಗ ಸ್ವರೂಪಳಿಗೆ ಕಥೆ ಮುಂದುವರಿಸಲು ಬಿಡುವು ಸಿಕ್ಕಿತು...

ಸೋದರತ್ತೆ ಶಾಂಭವಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದವರನ್ನು ಗಿರಿಜೆ ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತು ದುರು ದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಯಾರ ಗಮನಕ್ಕೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವಳು ತಮ್ಮ ಮುದ್ದಿನ ಮಗಳು ಗಿರಿಜೆ ಎಂದು ಅವಳ ತಲೆ ನೇವರಿಸುತ್ತ ಮಲ್ಲಣ್ಣನವರು ಪರಿಚಯಿಸಿದಾಗ ಗಿರಿಜೆ ಅವರತ್ತ ನೋಡದೆ "ನಾ ರೇವಣ್ಣ ಮಾಮಾನ ಮನೀಗೆ ಹೋಗ್ತೀನಿ" ಎಂದು ಒದರಿ ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಪುಟ್ಟ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲವೆದ್ದಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಪುಟ ಕೊಡುವಂತೆ ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಶಾಂಭವಿಯ ಮುಖ ಸಪ್ಪಗಿತ್ತು, ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದವು. ರೇವಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿ ದುಂಬಾಲು ಬಿದ್ದು ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳೆಲ್ಲ ಹೋಗಿ ಆಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಂದ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ರೇವಣ್ಣ ಅಂದು ಮಲ್ಲಣ್ಣನವರಲ್ಲಿ ಶಾಂಭವಿಯನ್ನು ತನಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಇಚ್ಛೆ ಇದೆ ಎಂದು ತೋಡಿಕೊಂಡ. ರೇವಣ್ಣ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನಡುವಿನ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಅಂತರ. ಗೆಳೆಯನ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಗಿರಿಜೆಯ ಕಾಲು ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಿನಿಂದ ಗಿರಿಜೆಗೆ ಅತ್ತೆ, ಮಾವ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರದವರಾದರು.

ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗಿರಿಜೆ ನೋಡುವವರ ಕಣ್ಣು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಸುಗಪ್ಪಾದರೂ ತಿಳಿಯಾದ ಬಣ್ಣ, ದುಂಡು ಮುಖದಲ್ಲಿ ನೀಳವಾದ ಮೂಗು, ಗುಂಗುರ ಕೂದಲಿನ ಕೇಶರಾಶಿ. ಸುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಯ ಹುಡುಗಿ ಯುವಕರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಿಂಚಾಗಿದ್ದಳು. ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಅವಳು ಎದೆ ಉಬ್ಬಿಸಿ ಓಡಾಡುವುದು ಕಮಲಕ್ಕನಿಗೆ ಸರಿ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥೆ. ಮಗಳಿಗೆ ಸೀರೆ ಉಡಲು ಕಮಲಕ್ಕ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದಾಗ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಮಗಳ ಪರ ವಾದಿಸಿ ಲಂಗ– ಬ್ಲಾವುಜ ಹಾಕಲು ಅನುಮತಿ ಇತ್ತುದ್ದಲ್ಲದೆ ತಾವು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಒಂದು ಕೇಸಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ಪ್ಯಾಷನೇಬಲ್ ಅರಿವೆಗಳನ್ನೂ ಅಲಂಕಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ತಂದಿದ್ದರು. ಅವಳಿಗೆ ಮನೆಗೆಲಸ ಕಲಿಸಲು, ಹಾಡು ಹೇಳಿಸಲು ಕಮಲಕ್ಕ ತುಂಬಾ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶಾಲೆ, ಓದು,ಶಾಂಭವಿಯ ಮನೆ ಎಂದು ಸದಾ ಹೊರಗೇ ತಿರುಗುತಿದ್ದ ಗಿರಿಜಾ ಅವರ ಕೈಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಮಲಕ್ಕ ಗಂಡನ ಹತ್ತಿರ ದೂರು ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರು "ಇರಲಿ ಬಿಡು, ಅವಳಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸಇರ್ತದ. ಓದಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾಗಬೇಕು. ಮನೀಕೆಲಸ ಕಲಿತು ಏನ್ಮಾಡಬೇಕಾಗೇದ? ದೊಡ್ಡ ಡಿಗ್ರಿ ತೊಗೊಂಡು ತಾನು ನೌಕರಿ ಮಾಡತಾಳ, ಆಳು ಇಟಕೋತಾಳ. ನಿನ್ನಂಗ ಅಕ್ಷರ ಶತ್ರು ಅಲ್ಲಲ್ಲ ಆಕಿ " ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬೈದು ಮಗಳನ್ನೇ ಎತ್ತಿಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಗಳು ದೊಡ್ಡವಳಾದ ಮೇಲೆ ಗಂಡು ಹುಡುಗರೊಡನೆ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವದೂ ಕಮಲಕ್ಕನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಆಟ ನಡೆಯದೆ ತಂದೆ, ಮಗಳ ಮಾತೇ ಗೆದ್ದಿತು. ಯೌವನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಗಿರಿಜೆ ತನ್ನ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಗಮನ ಕೊಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದಳು. ತಂದೆಯ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ಯಠೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ತನ್ನ ಕಾಲೇಜಿನ ವರದಿ ಕೊಡಲು, ತನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಶಾಂಭವಿ ರೇವಣ್ಣರ ಸಹವಾಸವನ್ನೆ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಗೊಂದು ದಿನ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಅಪರಿಚಿತ ಯುವಕ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ.

"ಇವರು ರಘು ಅಂತ, ನಿಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ಹೊಸಾ ಲೆಕ್ಚರರ್. ಸದ್ಯ ನಮ್ಮ ಅತಿಥಿ. ಇವಳು ಗಿರಿಜಾ. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಪುಟ್ಟ ಗೆಳತಿ" ರೇವಣ್ಣ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ತುಂಬಾ ದಿಟ್ಟೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಹಜವಾಗಿ, ಸರಳವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಿರಿಜಾ ಅಂದು ಏಕೋ ರಘುವಿನ ಎದುರು ಮೂಕಿಯಾದಳು. ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವಳ ಎದೆ ಡವ ಡವ ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು, ಮುಖ ಕೆಂಪಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳದೆ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟ ಗಿರಿಜಳನ್ನು ಕಳಿಸಲು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬಂದ ಶಾಂಭವಿ—

" ಏನು ವಿಶೇಷ? ಯಾಕ ಓಡಿ ಹೋಗ್ತೀದೀ" ಎಂದು ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸಿ ನಕ್ಕಳು. ಉತ್ತರಿಸದೆ ಗಿರಿಜಾ ಹೊರಗೆ ಓಡಿ ಹೋದರೂ ಸ್ವತಃ ಪ್ರೇಮಿಸಿದ್ದ ಶಾಂಭವಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸರ ಸರನೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವರೂಪಳ ಪೆನ್ನು ಕುಂಟಿತ್ತು. ಬೇರೆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಸಹನಾ, ವಿವೇಕ ದೀಪ ಆರಿಸಿ ಮಲಗಿದ್ದರು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಮಂಚ ಕಿರುಗುಟ್ಟಿತು. ಗಿರೀಶ ಎಚ್ಚರವಾಗಿ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

"ರೂಪಾ ಡಿಯರ್ ಮಲಗೋದಿಲ್ಲೇನು? ಎಷ್ಟು ಓದತೀ?"

ಸದ್ದಾಗದಂತೆ ಪೆನ್ನು ಹಾಳೆ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ರೂಪಾ ಹಾಸಿಗೆ ಸೇರಿದಳು. ಗಿರೀಶ ಕೈಚಾಚಿ ಅವಳನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡ.

ಮರುದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮನೆಗೆಲಸಗಳೆಲ್ಲ ಮುಗಿದಾಗ ಕಥೆ ಅವಳನ್ನು ಕೈಮಾಡಿ ಕರೆಯುತ್ತಿತ್ತು...

ಗಿರಿಜೆಗೆ ಈಗ ಓದಿನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸು ಏನೋ ಬಯಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಯಾರನ್ನೋ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಕ್ಲಾಸಿನ ಪಾಠಗಳೆಲ್ಲ ಬೋರ್ ಹಿಡಿಸಿದ್ದವು. ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕ ತೆರೆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಗಳು ಕಾಣದೆ ಇನ್ನಾರದೋ ಚಿತ್ರ ಮೂಡುತ್ತಿತ್ತು. ಬರೆಯಲು ಕುಳಿತರೆ ಕೈ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೇನೋ ಗೀಚುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ಶಾಂಭವಿ, ರೇವಣ್ಣರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ವ್ಯಾಪಾರವೆಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಇವರಿಬ್ಬರ ಒಡನಾಟ ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೂ ರಘು ಬೇರೆ ಜಾತಿಯವನಾದುದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ

ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುವ ಧೈರ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೆ. ತಾನು ಹೇಳುವ ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಗಿರಿಜೆ ಆರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ರಘುವಿಗೆ ಅಪಾರ ಸಂತಸ ತಂದಿತ್ತು. ಅವಳು ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಂಜೆ ಯವರೆಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕೊರೆಯಬಲ್ಲ. ಅವಳ ಮಿಂಚುಗಣ್ಣಿನ ಸಳವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂದು ತಿಳಿದ ಅವನು ಅವಳತ್ತ ನೋಡುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದಿನಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಕೂಡಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಹದಯದಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತಿದ್ದ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಆ ವರುಷ ಗಿರಿಜೆ ಪಾಸಾದದ್ದೇ ಪವಾಡವೆನ್ನಬೇಕು. ಮಗಳ ಕಡಿಮೆ ಮಾರ್ಕು ನೋಡಿ ತಂದೆ ಹುಬ್ಬೇರಿಸಿದರು. ಬಿ.ಎ. ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಎಂ. ಎ. ಓದಲು ಅವಳನ್ನು ಪುಣೆಗೆ ಕಳಿಸುವ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿದ್ದರು.

"ಅಪ್ಪಾ ಈ ಸಾರೆ ನಂದು ಫೈನಲ್ ಇಯರು. ಮೇಜರ ಸಬ್ಜಕ್ಟ ತಿಳಿಯೂದು ಕಷ್ಟ ಆಗ್ತದ. ರೇವಣ್ಣ ಮಾವನ ಗುರುತಿನವರು ಟ್ಯೂಶನ್ ಹೇಳತಾರೇನ ಕೇಳಲಾ?" ಮಗಳ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಅಡ್ಡಬಾರದ ತಂದೆ ಕೂಡಲೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ರೇವಣ್ಣ ಶಾಂಭವಿಯವರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ, ಗಿರಿಜೆಯ ಪ್ರೇಮಸಾಗರದಲ್ಲಿ ರಘು ತಾನು ತಬ್ಬಲಿ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟ. ನೆಲದ ಸಾರವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಂಡ ಬೀಜ ಮುಗುಳೊಡೆದು, ಚಿಗಿತು, ಟೊಂಗೆ ಟೊಂಗೆಗಳು ಬಲಿತು, ಮರವಾಗಿ ನಿಂತಂತೆ ಬೆಳೆಯಿತು ಅವರಿಬ್ಬರ ಪ್ರೀತಿ. ಇನ್ನು ತಮ್ಮನ್ನು ಅಗಲಿಸಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆನ್ನಿಸಿದಾಗ ಗಿರಿಜೆ ತಂದೆಯ ಎದುರು ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟಳು.

ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಟೊಂಕ ಕಟ್ಟಿ ನಿಂತ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕ ವಕೀಲ ಮಲ್ಲಣ್ಣನವರು ಈಗ ತಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಬಣ್ಣವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ರೂಪ, ಸಂಪತ್ತು ಎಲ್ಲವೂ ಇರುವ ತಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಥಮ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮಹಿಳೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವಳು ವಕೀಲಳಾಗಬೇಕು. ಮುಂದೆ, ನ್ಯಾಯಾಧೀಶಳಾಗಬೇಕು. ಉಚ್ಚಕುಲದ, ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಓದಿ ಬಂದ ವರನೊಡನೆ ಅವಳ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಮಾಜ ದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಆಸೆಗೆ ತನ್ನ

ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಗಿರಿಜೆ ಕೊಡಲಿ ಪೆಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದಳು. ತಂದೆ ಮಗಳು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕೆಟ್ಟ ಹಟಮಾರಿತನ. ಮಲ್ಲಣ್ಣ ರಘುವಿನೊಡನೆ ಅವಳ ಮದುವೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ವೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಾಲೇಜು ಬಿಡಿಸಿದರು. ಅವಳಿಗೆ ತಾವು ಬೇರೆ ಗಂಡು ಹುಡುಕಲು ತೊಡಗಿದರು. ಮಗಳ ಜೀವನ ಹಾಳುಮಾಡಬೇಡಿರೆಂದು ಹೇಳಲು ಬಂದು ರೇವಣ್ಣ, ಶಾಂಭವಿಯವರಿಗೆ ಮುಖಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಾರತಿ ಎತ್ತಿ ಮನೆಗೆ ಕಾಲಿಡ ದಂತೆ ಮಾಡಿದರು. "ನಾ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ್ದೆ ಗಿರಿಜೆಗೆ ಅಷ್ಟು ಸಲಿಗಿ ಕೊಡಬ್ಯಾಡ್ರೀ ಅಂತ" ಎನ್ನುವ ತಾಯಿಯ ಪಲ್ಲವಿಯಿಂದ, ಅಣ್ಣಂದಿರ ಕುಹಕ ನಗೆಯಿಂದ, ಮನೆಯ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಗಿರಿಜೆಗೆ ಮನೆ ನರಕ ವಾಯಿತು. ರಘು ಅವಳನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಲು ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ಅವನನ್ನೂ ಅವಮಾನಿಸಿ ಆಚೆಗೆ ಅಟ್ಟಿದರು. ಈ ಕೊನೆಯ ಪೆಟ್ಟು ಅವಳನ್ನು ಜರ್ಜರಿತಳ ನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ಆ ದಿನ ಟಿಕ್‌ಟ್ವೆಂಟಿ ಕುಡಿದು ಜೀವನ ಕೊನೆಗಾಣಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಳು. ಆದರೆ ಅವಳ ಆಯುಸ್ಸು ಇನ್ನೂ ತೀರಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಬದುಕಿದಳೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಗಿರಿಜೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ನೆರಳು ಮಾತ್ರ ಇತ್ತು.

ಕೆಲವು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೇ ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿ ಇದ್ದ ಇಂಜಿನಿ ಯರ್ ವರನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಗಿರಿಜೆಯ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಪಸ್ವರ ಕೇಳಿದರೂ ಬೀಗರು ಇವರ ಆಸ್ತಿ ಅಂತಸ್ತು ನೋಡಿ ತೆಪ್ಪಗಾದರು. ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗಲೂ ಗಿರಿಜೆಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಹನಿ ನೀರು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೀಗ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಷ್ಟೇ ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ರೊಡನೆ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಕೂಡ ಮುಸುಕು ಹಾಕಿ ಅತ್ತರು. ಶಾಂಭವಿ ಗಿರಿಜೆ ಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತ ಅವಳ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಉಸುರಿದಳು.

"ರಘು ನೌಕರಿಗೆ ರಾಜಿನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಾ." ಆ ಮಾತೇ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಗಿರಿಜಾ ತಣ್ಣಗೆ ಗಂಡನ ಹಿಂದೆ ನಡೆದಳು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಡನ ಪ್ರೀತಿ ಅತ್ತೆ–ಮಾವನ ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ನಾದಿನಿ–ಮೈದುನರಿಂದ ಗೌರವ ಎಲ್ಲ ಇತ್ತು. ಕಲಿತವಳು ಶ್ರೀಮಂತರ ಮಗಳು ಎಂದು ಯಾವ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಹಚ್ಚಲಿಲ್ಲ. ಗಂಡನ

ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ತವರಿಗೆ ಎಂದೂ ಒಂದು ಸಾಲು ಪತ್ರ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ ಅವಳು. ತನಗೆ ಇಂಥ ಸೀರೆ ಬೇಕು, ಇಂಥ ಒಡವೆಬೇಕು, ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ ಬೇಕು, ಬರಬೇಕು ಎಂದು ಎಂದೂ ಗಂಡನನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕುಸುಮ ಕೋಮಲೆ ಗಿರಿಜೆ ಕಲ್ಲಿನಷ್ಟು ಕಠಿನವಾಗಿದ್ದಳು. ಒಂದು ಮಾನವ ಯಂತ್ರವಾಗಿದ್ದಳು ಅಷ್ಟೇ.

"ರೂಪಾಃ ಏ ರೂಪಾ." ಕರೆಂಟು ಹೋಗಿತ್ತು. ಗೆಳತಿ ಸೀಮಾ ರೂಪ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದು ಏರು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಗುತ್ತ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸೀಮಾ ಬಂದಳೆಂದರೆ ಆಯಿತು, ಇನ್ನು ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಮುಕ್ತಾಯ ಎಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸ್ವರೂಪ ಎದ್ದಳು.

"ಏನ್ ಏನು ಮಾಡತಿದ್ದಿ? ನಿನ್ನ ನೋಡಿದರೆ ಮಲಗಿದ್ದಾಂಗ ಕಾಣೂ ದಿಲ್ಲ."

"ಇರಲಿ ಬಿಡು ಸೀಮಾ, ನನ್ನ ಮಾತು ಬ್ಯಾಡಾ. ನೀ ಈಗ ಯಾಕ ಬಂದಿ ಹೇಳು? ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಹೊಸಾ ವಸ್ತಾ ಮಾಡಿಸಿದಿ ? "

"ನಿನಗ ಹ್ಯಾಂಗ ಗೊತ್ತಾತು ನಾ ವಸ್ತಾ ಮಾಡಿಸಿದ್ದು? ನೋಡು ಈ ಹರಳಿನ ಝುಮಕಿ ಮಾಡಿಸಿದೆ. ಪತ್ತಾರ ಇವತ್ತ ಕೊಟ್ಟಾ, ನಿನಗ ತೋರಿಸ ಲಿಕ್ಕೆ ತಂದೆ." ಸೀಮಾ ಯಾವಾಗಲೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಪತ್ತಾರ ಬಳೆ, ತೋಡೆ ಸರ ಏನು ಮಾಡಿಸಿದರೂ ಸ್ವರೂಪಾಗೆ ತೋರಿಸದಿದ್ದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ವಿಲ್ಲ.

"ಹಾಕ್ಕೊಂಡು ತೋರ್ಸು, ಹೇಳ್ತೀನಿ. ತಡಿ, ನಾ ಫಿರಕಿ ತಿರಗಸ್ತೀನಿ. ಹಾಂ ಬಾಳ ಛಂದ ಕಾಣಸ್ತಾವ ನೋಡು, ನಿನ್ನ ದುಂಡು ಮುಖಕ್ಕೆ ಒಪ್ತಾವ. ಎಷ್ಟಾತು ಬಂಗಾರ? ಕೂಲಿ?" ಹಾಗೆ ಕೇಳದಿದ್ದರ ಸೀಮಾಳಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನ ವಾಗುವದೆಂದು ಸ್ವರೂಪಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು.

"ಅರ್ಧಾ ತೊಲೆಯೊಳಗ ಆಗ್ಯಾವ. ಹರಳು, ಕೂಲಿ ಕೂಡಿ ನೂರಾ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟೆ. ಅಲ್ಲಃ ರೂಪಾ, ನೀನು ಮಾಡಿಸಲ್ಲ ಇಂಥಾ ಝುಮಕಿ. ನಿನಗ ಇನ್ನೂ ಛಂದ ಕಾಣ್ತಾವ."

ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯು ಸಮಯ ಹಾಳು ಮಾಡಿ ಸೀಮಾ ಎದ್ದು ಹೋದ ಮೇಲೆಯೂ ಸ್ವರೂಪ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ತಾನೂ ನೌಕರಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಗಿರೀಶನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೇಳಿದ್ದಳು. ಒಪ್ಪುತ್ತಾನೆನ್ನುವ ಭರವಸೆಯೂ ಇತ್ತು. "ರೂಪ್ಲಿ ಡಿಯರ್, ನೀನೂ ಹೊರಗೆ ದುಡಿಯಬೇಕೇನು? ನಾ ತರೂ ಸಂಬಳ ಸಾಕಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅಂತಿಯೇನು ? ನೀನು ಎರಡೂ ಕಡೆ ದುಡಿದು ಆಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಅಂತ ನನಗ ಅನಸ್ತದ. ಆದರ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛಾ ಇದ್ದಾಂಗ ಮಾಡು" ಎಂದು ಗಿರೀಶ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯ ವಿರುದ್ಧ ನೌಕರಿ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಳು. ಈಗ ಮಕ್ಕಳು ದೊಡ್ಡವರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಖರ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗಿರೀಶನ ಸಂಬಳದಿಂದ ಸುಖವಾಗಿ ಇರಬಹುದಷ್ಟೇ. ಬಂಗಾರ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಆಸ್ತಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗುವದಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಬಂಗಾರದ ಆಭರಣ ಬೇಡವೆನ್ನುವದೂ ಅಭಾವ ವೈರಾಗ ಅಲ್ಲವೆ? ತಾನು ಸೀಮಾಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು ಹಸೀ ಸುಳ್ಳು. ಹೋಗಲಿ ತನ್ನ ಕಥೆಗೆ ಬಹುಮಾನ ಬಂದರೆ ಸೀಮಾನಂಥ ಝುಮಕಿ ತಾನೂ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಲ್ಲ ! ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಪೆನ್ನು ಎತ್ತಿದಳು ಸ್ವರೂಪ...

ಮದುವೆಯಾದ ವರುಷದಲ್ಲಿಯೇ ಗಿರಿಜಾ ಬಸುರಿಯಾದಳು. ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಗುವೂ ಅವಳ ನೊಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂಪು ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಯಂತ್ರದಂತೆ ಉಣ್ಣುವುದು, ತಿನ್ನುವುದು, ತಿರುಗಾಡುವುದು, ಅಷ್ಟೆ. ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಇವಳ ಸ್ವಭಾವದ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಗಂಡ ಮತ್ತು ಮನೆಯವರು ತಾವೂ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಉದಾಸೀನ ತಾಳಿದರು. ಹೆರಿಗೆಗೆಂದು ತವರಿಗೆ ಬಂದ ಗಿರಿಜೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹೆದರಿ ಶಾಂಭವಿ ಅವಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟಳು. ಕಮಲಕ್ಕನೂ ಗಾಬರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಮಲ್ಲಣ್ಣನವರಿಗೆ ಮುಖಕೊಟ್ಟು ಮಾತನಾಡುವದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು ಗಿರಿಜೆ. ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಕಣ್ಣೀರು ತೊಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರ ಮಲ್ಲಣ್ಣ. ಲೇಡಿ ಡಾಕ್ಟರ ಅವಳ ದೇಹ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ತುಂಬಾ 'ವೀಕ' ಆಗಿದ್ದಾಳೆ ಹುಡುಗಿ, ಈಗ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡೋಣ. ಅವಳಿಗೆ

ಶಕ್ತಿ ಬರೋದಕ್ಕೆ ಇಂಜೆಕ್ಷನ್, ಮಾತ್ರೆ ಕೊಡ್ತೀನಿ. ಆದರೆ ಹೆರಿಗೆ ಸುಲಭ ವಾಗಿ ಆಗೋ ಲಕ್ಷಣ ಇಲ್ಲ. ಬೆಳಗಾಂವಿಗೆ ಹೋದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ಸಲಹೆಕೊಟ್ಟರು.

ದಿನ ತುಂಬಿದ ಗಿರಿಜೆಯೊಡನೆ ಕಮಲಕ್ಕ, ಶಾಂಭವಿ ಬೆಳಗಾಂವಿಗೆ ಹೋದರು. ಕಮಲಕ್ಕ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಾಗ ಶಾಂಭವಿ, ರಘು ಬೆಳ ಗಾಂವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಿದಳು. ತಕ್ಷಣ ಗಿರಿಜೆಯ ಮಂಕಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ತುಂಬಿತು. ಅತ್ತೆಯ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಗಿರಿಜೆ ಅಂಗಲಾಚಿದಳು. "ಅತ್ತೀ, ಈ ಅಪರೇಶನ್‌ದಾಗ ನಾ ಉಳಿಯೂದಿಲ್ಲ. ಉಹುಂ ನನಗ ಬದುಕಬೇಕು ಅನ್ನೂ ಇಚ್ಛಾನs ಇಲ್ಲಾ. ಒಂದs ಒಂದ ಸಾರೆ ನನಗ ರಘುನ್ನ ತೋರಸು. ಸಾಯೂ ಮೊದಲ ಒಮ್ಮೆ ನೋಡತೀನಿ." ದುಃಖ ತುಂಬಿ ಮಾತುಬಾರದ ಶಾಂಭವಿ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಳು. ಸಂಜೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದಾಗ ರಘು ಬಂದ. ಶಾಂಭವಿ ಬಾಯಿಗೆ ಸೆರಗು ಒತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು. ಅದೇ ರಘು ಗಿರಿಜೆಯರ ಕೊನೆಯ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮರುದಿನ ಆಪರೇಶನ್ ಮಾಡಿ ಹೆಣ್ಣು ಕೂಸು ತೆಗೆದರು. ತನ್ನದೇ ಮಾಂಸದ ತುಣುಕನ್ನು, ಈ ಲೋಕವನ್ನು ನೋಡಲಾರೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಗಿರಿಜೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದಳು. ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಧಾರೆ ಎರೆದು ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿದ ಮಲ್ಲಣ್ಣನವರು ಮಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ತಬ್ಬಲಿ ಮಗುವನ್ನು ಎದೆಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಬಂದಳು......

ಮತ್ತೆ ಬಾಗಿಲು ಬಡಿದ ಸಪ್ಪಳ. ಹೇಗೂ ಕಥೆ ಮುಗಿದೇ ಹೋಯಿ ತಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಯಾರು ಬಂದರೂ ಅಷ್ಟೆ ಎನ್ನುತ್ತ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದ ಸ್ವರೂಪ ಗಳಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಕಾದಿತ್ತು.

"ಅಜ್ಜಾ, ನೀವು ಊರಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಬಂದ್ರಿ? ಬರ್ರಿ, ಒಳಗ ಬರ್ರಿ."

"ಇಲ್ಲೊಬ್ಬ ಪಕ್ಷಕಾರನ ಮದುವೀಗೆ ಬಂದಿದ್ದೆ. ರೂಪಾ, ನಿನ್ನ ನೋಡಬೇಕು ಅನ್ನಿಸ್ತು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟೆ" ಅರಳಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತ, ಗಿರಿಜೆಯ ಮಗಳು ಸ್ವರೂಪಳ ಗಲ್ಲ ತಟ್ಟುತ್ತ ವಕೀಲ ಮಲ್ಲಣ್ಣನವರು ಬೊಚ್ಚು ಬಾಯಿಂದ ನಕ್ಕರು.

ಶ್ರೀದೇವಿ

ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರ ವೀಣಾವಾದನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಶ್ರೀದೇವಿ ಶೃಂಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಫೋನ್ ಗಂಟೆಯಾಯಿತು. ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಲಿಪ್‌ಸ್ಟಿಕ್ ಹಿಡಿದವಳು ಎಡಗೈಯಿಂದ ಅಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿಫೋನ್ ಎತ್ತಿದಳು. ಕರೆ ಬಂದಿದ್ದು ಭಾರತದಿಂದ ಎಂದೊಡನೆ ಲಿಪ್‌ಸ್ಟಿಕ್ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಬಲಗೈಗೆ ಫೋನ್ ವರ್ಗಾಯಿಸಿ ಆರಾಮವಾಗಿ ಸೋಫಾದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟಳು.

"ಹೋ ! ನಾನು ನಾಗರಾಜ ಮಾತಾಡ್ತಿರೋದು".

"ಹಾಯ್ ! ಅಣ್ಣಾ ನಾನೇ ಶ್ರೀ. ಏನು ಎಲ್ಲಾ—"

ಅವಳ ಮಾತು ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ "ಇಲ್ಲಾ ಶ್ರೀ, ಒಂದು ಸ್ಯಾಡ್ ನ್ಯೂಜ್ ಅಪ್ಪ ತೀರಿಕೊಂಡ್ರು"

"ಆಂ–? ಎಲ್ಲೆ ?"

"ಅಪ್ಪ ಅವ್ವ ಇಬ್ರೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಹೋಗಿ ತಿಂಗಳಾಗಿತ್ತು. ಹಳ್ಳಿ ಮನೀಗೆ ಹೋಗ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹಟಾಮಾಡಿದ್ರು,ಕಳಿಸಬೇಕಾಯ್ತು. ಅಂತ್ಯ ಕ್ರಿಯೆ ಅಲ್ಲೇ ನಡೀತದ. ನೀನು ಬರ್‍ತೀಯೇನು ? ಬರ್‍ತೀನಿ ಅಂದರ ಡೆಡ್ ಬಾಡಿ ಇಡೋ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡ್ತಿನಿ."

ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಶ್ರೀದೇವಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಅಪ್ಪ, ಪ್ರೀತಿಯ ಅಪ್ಪ ಅವರನ್ನು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ನೋಡಲು ತಾನು ಹೋಗಲೆಬೇಕು. ತಾನಿರುವುದು ಬಾಸ್ಟನ್ನಿನಲ್ಲಿ, ಸಾವಿರಾರು ಮೈಲು ದೂರ. ಆದರೂ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಹೋಗಲೇಬೇಕು.

"ಅಣ್ಣಾ, ಬರ್‍ತೀನಿ. ಈಗ ರಾತ್ರಿ ಎಂಟು ಗಂಟೆ. ಹೇಗಾದ್ರೂ ಮಾಡಿ ರಾತ್ರಿ ಹೊರಡುವ ಪ್ಲೇನ್ ಹಿಡೀತಿನಿ. ಬಾಯ್." ಮಾತು ಮುಗಿಸಿದ ಶ್ರೀದೇವಿ ಮತ್ತೊಂದು ನಂಬರ ತಿರುವಿದಳು. ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ

ಬೋಯಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಸೀಟು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿದ ವಿಷಯ ಏಜಂಟನಿಂದ ತಿಳಿದೊಡನೆ ಸೋಫಾದ ಮೇಲೆ ಕುಸಿದು ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು. ಅಪ್ಪನ ಮುಖ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಅವರಿಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳ ಕೆಳಗೆ ಪಾರ್ಶ್ವವಾಯು ಬಡಿದು ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದಾಗಲೇ ತಾನು ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು. ಏನೇನೋ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಸಾವು ಬಂದೀತೆಂದು ತನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹುಚ್ಚಿ ! ಎಂಥ ಹುಚ್ಚಿ ತಾನು ! ಸಾವು ತನಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಒಮ್ಮೆ ಕೈ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತಲ್ಲ !

ಹಾಸ್ಪಿಟಲ್‌ನಿಂದ ತನಗೆ ಕರೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಯ ಗಂಟನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೇ ಅಲ್ಲವೇ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋದ ವಿಜಯ ಸತ್ತಿದ್ದಾರೆನ್ನುವುದು ತನಗೆ ತಿಳಿದದ್ದು. ಕಾರ್ ಆಕ್ಸಿಡೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಚೂರು ಚೂರಾಗಿದ್ದ ದೇಹವನ್ನು ತನ್ನಿಂದ ನೋಡಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ತನಗೆ ಬಾಯ್ ಹೇಳಿಹೋದ ಗಂಡ ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೇ ಬಾಯ್ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆನ್ನುವದನ್ನು ನಂಬಲೇಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅತ್ತೆಮಾವ ತೀರಿಹೋಗಿದ್ದರು. ಗಂಡನ ಇಬ್ಬರು ತಂಗಿಯರು ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದರು. ನಾಗರಾಜನಿಗೆ ವಿಜಯನ ಸಾವಿನ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ಭಾರತದಿಂದ ಅವನು ಬರುವವರೆಗೂ ವಿಜಯನ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅಕ್ಕಪಕ್ಕಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ ಬೆಳತನಕ ಒಬ್ಬಳೇ ಕುಳಿತಿದ್ದೆನಲ್ಲ! ಭಾರತೀಯರೊಡನೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಬೆರೆಯದ ವಿಜಯನಿಗೆ ಇದ್ದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ನೇಹಿತರೆಲ್ಲ ವಿದೇಶೀಯರು. ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನವರೆನ್ನುವವರು ಇಲ್ಲಿ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಲೂ ತನಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಗಿತ್ತು. ಮೈ, ಮನಸ್ಸು ಎಲ್ಲ ಜಡವಾಗಿದ್ದವು. ಗಂಡನ ಸ್ನೇಹಿತರೆಲ್ಲ ಬಂದು ಅನುಕಂಪ ಸೂಚಿಸಿ ಸಹಾಯ ಬೇಕಾದರೆ ಕೇಳಿರಿ ಎಂದು ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಕುತ್ತಿಗೆಯವರೆಗೆ ದುಃಖ ತುಂಬಿದ್ದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಮಾತ್ರ ಬರಿದಾಗಿ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ವಸು, ವರುಣ ಹರೆಯದ ಮಕ್ಕಳು, ಅಪ್ಪ ಹಸಿವು ಎಂದಿದ್ದರು. ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಏನಿದೆಯೋ ನೋಡಿ ತಿನ್ನಿರಿ ಎಂದು ಕಳಿಸಿದ್ದೆ. ರಾತ್ರಿ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಮಕ್ಕಳು ತೂಕಡಿಸಿ ಮ್ಯಾಟಿನ ಮೇಲೆಯೇ ನಿದ್ರಿಸಿದ್ದರು. ತಾನು ಎದ್ದುಹೋಗಿ ಮನೆಯ ಎಲ್ಲ

ಲೈಟುಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ನಿದ್ದೆಬಾರದಂತೆ ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಸಂಕಟ ತಡೆಯಲಾರದೆ ಫ್ರಿಜ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಲು ಕುಡಿದು ಬೆಳಗಾದರೆ ಸಾಕು ಎನ್ನುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು.

ಅತ್ತು ಅತ್ತು ಸಾಕಾಗಿ, 'ದೇವರು ವಿಜಯನನ್ನು ಯಾಕೆ ಸಾಯಿಸಿದ? ತನಗೆ ಯಾಕೆ ಇಂಥ ಕಷ್ಟ ಕೊಟ್ಟ?' ಎಂದು ಕೇಳುವಂತೆ ದೇವರ ಪಟದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದಾಗ, ಸುಂದರವಾದ ಬನಸಿರಿಯ ನಡುವೆ ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ಕುಳಿತ ಶಿವ ನಗುತ್ತಿದ್ದ. ತಾನು ಈ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರಿನ ಚಿತ್ರ ಹಾಕಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದಾಗ ವಿಜಯ ತಂಬಾ ತಕರಾರು ಮಾಡಿದ್ದ. ದೇವರು? ಎಲ್ಲಿಯ ದೇವರು? ಇಂದಿನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನವೇ ದೇವರು. ಬೇರೆ ದೇವರಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಅಸಾಧ್ಯ ವಾದದ್ದು ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡವದು ಮುಖ್ಯ. ಈ ಭಕ್ತಿ, ಪೂಜೆ, ದೇವರು ಮನುಷ್ಯನನ್ನ ಸೋಮಾರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಡ್ತವೆ. ಇವು ಗಳನ್ನೆ ನಂಬಿ ಯಾರೂ ಪ್ರಗತಿ ಹೊಂದೋದಿಲ್ಲ. ನೋಡು ಶ್ರೀ, ನಾನು ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಇಂಥ ಒಂದು ಒಳ್ಳೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನ- ಅದೂ ಪರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿಲ್ಲವೇ ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ತಾನು ಎರಡು ದಿನ ಊಟ ಬಿಟ್ಟು ಹಟ ಮಾಡಿದಾಗ 'ನಿನ್ನ ತಲೆ' ಎಂದು ಬಯ್ದುಕೊಂಡು ಶಿವನ ಪಟಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ.

ತಮ್ಮ ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯವಾದಾಗ ಗೆಳತಿ ಶರ್ಮಿಳಾ ತನ್ನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದ್ದಳು "ಯು ಆರ್ ಲಕ್ಕೀ ಶ್ರೀ, ನಿನ್ನ ವುಡ್‌ಬಿ ತುಂಬಾ ಹ್ಯಾಂಡ ಸಮ್." ಹೌದು. ವಿಜಯಗೆ ರೂಪ, ವಿದ್ಯೆ, ಅಧಿಕಾರ, ಸಂಪತ್ತು ಜೊತೆಗೆ ಅಹಂಕಾರ ಎಲ್ಲಾ ಇತ್ತು. ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಬಾಸ್ಟನ್ನಿಗೆ ಬರುವಾಗ ತಾನು ವೀಣೆ ಪ್ಯಾಕ್ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು,ಲಗ್ಗೇಜ ಜಾಸ್ತಿ ಬೇಡ ಎಂದು ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವನ ವಿದೇಶಿ ಸ್ನೇಹಿತರ ಜೊತೆ ಪಾರ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯಲು ತನ್ನನ್ನು ತುಂಬಾ ತಿದ್ದಿದ.ತುಂಬು ತೋಳಿನ ಬದಲು,ಸ್ಲಿವ್‌ಲೆಸ್, ತುರುಬಿನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬಾಬ್‌ಕಟ್, ಮುಖಕ್ಕೆ ಮೇಕಪ್, ಲಿಪ್ ಸ್ಟಿಕ್ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಬಂತು. ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸೀರೆ ಬಿಡಿಸಿ ಲಂಗ ತೊಡಿಸಲಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇ. ಇವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ತಾನು ಸರಳವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆದರೆ

ಅಂಗಸೌಷ್ಟವ ಕೆಡುವದೆಂದು ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಸಬೇಡ ಎಂದು ಅವ ಜೋರು ಮಾಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ತನಗೆ ತುಂಬಾ ದುಃಖವಾಗಿತ್ತು. ವಿಜಯನ ಸ್ವಭಾವವೇ ವಿಚಿತ್ರ. ತಾನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು, ಮನೆ ಎಲ್ಲದರ ಬಗ್ಗೆ ಅತಿ ಅಭಿಮಾನ, ಪ್ರೀತಿ. ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಸೈ, ಶಭಾಸ್ ಎನ್ನಿಸಿ ಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ತನ್ನನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಹೊಗಳಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷ. ಅಂದು ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಡಿಯರೀ ಎನ್ನುತ್ತ ಅಪ್ಪಿ ಮುದ್ದಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳೆದುರಿಗೇ.ಮಕ್ಕಳೇನು ಬಂತು,ಅವರೂ ಆಗಲೇ ಹರೆಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರಲ್ಲ. ವರುಣನ ಗೆಳತಿಯರ ತಂಡ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಕೊನೆಗೆ ವಸೂ ಕೂಡ ಹೊರಗೆ ತಿರುಗಲು ಸುರುಮಾಡಿದಾಗ ತಾನು ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಗಂಡನೊಡನೆ ಜಗಳವಾಡಿದ್ದಳು.

"ಶ್ರೀ ಇದು ಅಮೆರಿಕ. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರಿದ್ದ ಹಾಗೆ ನಾವೂ ಇರ್ಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಹದಿಹರೆಯದ ಹುಡುಗಿಯರು ಡೇಟಿಂಗ್‌ಗೆ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲವೇ? ಹಾಗೆಯೇ ವಸೂನೂ ಹೋಗ್ತಾಳೆ. ಅವಳನ್ಯಾಕೆ ಬಯ್ತೀ" ಎಂದಿದ್ದ ವಿಜಯ. ಹೀಗಾದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡೋದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತೆ ಎಂದು ತಾನು ವಾದಿಸಿದಾಗ, " ಅವಳು ಅಮಿತನೊಡನೆ ತಿರುಗ್ತಾಳಲ್ಲ. ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡೋಣ. ಅಮಿತ ಒಳ್ಳೇ ಮನೆತನದ ಹುಡುಗ. ಅವನು ಭಾರತದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರೋದಕ್ಕೆ ನಾನು ಬಹಳ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದೀನಿ. ಅಷ್ಟಾಗಿ ಅವನು ಇಲ್ಲೇ ಸೆಟಲ್ ಆಗ್ತಾನಂತೆ, ನಾನೆಲ್ಲ ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದೀನಿ. ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಮಜಾ ಮಾಡಲಿ. ನೀನು ಅವರಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನ ಬಿಟ್ಬಿಡು" ಎಂದು ನನಗೇ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳಿದ್ದ. ಅಮೇರಿಕದ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹದ್ದುಬಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಕೊಳ್ಳುವದು ತನಗೂ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ತಂದೆ ಇದ್ದಾಗಲೇ ಹೀಗೆ ಬೆಳೆದ ಮಕ್ಕಳು, ಇನ್ನು-ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತಾರೆಯೇ ? ತನಗೆ ಗೌರವ ಕೊಡ್ತಾರೆಯೇ ? ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದಂತೆಲ್ಲ ಅಳು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನುಗ್ಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಅಂತೂ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದಿತ್ತು. ಮರುದಿನ ಸಂಜೆ ನಾಗರಾಜ ಬಂದು ವಿಜಯನ ಆಫೀಸಿನವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದ.

"ಶ್ರೀ ಎಲ್ಲಾರೂ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ನಡೀರಿ. ಅವ್ವ ನಿನ್ನ ಕರಕೊಂಡ ಬರಬೇಕಂತ ಹೇಳ್ಯಾಳ"

"ನನಗ ಏನೂ ತಿಳೀವೊಲ್ಲದು ಅಣ್ಣಾ."

"ಮಾಮಾ, ಈಗ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಏನ್ಮಾಡೂದು ? ನಾನು, ವಸೂ ಇನ್ನೂ ಕಲೀಬೇಕಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಇಲ್ಲೀ ಶಿಕ್ಷಣ ಅರ್ಧಾ ಆಗ್ತದ. ಅಪ್ಪನ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣಾ ಬರ್‍ತದ ಅಂತ ಅವರ ಕಂಪನಿ ಚೀಫ್ ಎಕ್ಸಿಕ್ಯೂಟಿವ್ ಹೇಳಿದ್ರು".

"ಹೌದು, ನನ್ನ ಮುಂದೂ ಹೇಳಿದ್ರು : ಕಂಪನಿ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡೂ ಮುಂದ ವಿಜಯ ತೀರಿಕೊಂಡಾರ ಅಂತ ಅವರ ಮನೀಗೆ ಬೇಕಾಗೂ ಸಹಾಯ ಕಂಪನಿಯವರು ಮಾಡ್ತಾರಂತ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಖರ್ಚು, ಶ್ರೀಗೆ ಪೆನ್ಶನ್, ಎಲ್ಲಾ ಕೊಡುತಾರಂತ ಹೇಳಿದರು."

"ಆಯ್ತು ಮತ್ತ ಇನ್ನೇನು ? ಹಣದ ಸಮಸ್ಯಾ ಅಂತೂ ಇಲ್ಲಾ. ನಾವು ಕಲೀತಿವಿ. ಇಲ್ಲೇ ಕೆಲಸಾ ಹುಡಕತೀವಿ. ಇಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವರಾಗೀವಿ. ಮಾಮಾ, ನಾವು ಇಲ್ಲೇ ಇರೂದು ಒಳ್ಳೇದು ಅಂತ ನನಗೆ ಅನಸ್ತದ. ಅವ್ವನೂ ನಮ್ಮ ಕೂಡ ಇರತಾಳ."

ಇಪ್ಪತ್ತು ವರುಷದ ವರುಣ ತಾನೇ ಹಿರಿಯನಂತೆ ಎಲ್ಲ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ಶ್ರೀಗೆ ಮೊದಲು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ನಂತರ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ಸುಖ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿದ್ದರೂ ಗಂಡನಿಲ್ಲದೆ ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವ ಜೀವನ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿತ್ತು. ತಾನು ಇಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವದೇ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ. ತನ್ನ ವರುಣ, ವಸುಮತಿ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ–ಅಂ ಹೌದು ಶ್ರೀದೇವಿ ಗತಕಾಲದ ನೆನಪಿನ ಬಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಬಂದಳು. ಅಜ್ಜ ತೀರಿಕೊಂಡದ್ದು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕಲ್ಲ. ವರುಣ ಹೆಂಡತಿ ಜೊತೆಗೆ ವೀಕ್ ಎಂಡ್‌ಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಂತೂ ಈಗ ತನಗೆ ಸಿಗೋದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀದೇವಿ ಮತ್ತೆ ಫೋನ್ ಎತ್ತಿದಳು.

"ವಸೂ, ನಿನ್ನ ಅಜ್ಜ ತೀರಿಕೊಂಡ್ರು. ನಾನುರಾತ್ರಿ ಪ್ಲೇನ್‌ನಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊರಟೀನಿ. ನೀನೂ ಬರ್ತಿಯಾ ?" ಅವಳಿಂದ ಬರುವ ಉತ್ತರ ಏನೆಂದು ಶ್ರೀಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದೂ ಕೇಳಿದಳು.

"ಓ, ಸ್ಯಾಡ್ ನ್ಯೂಜ್. ಸಾರಿ ಮಮ್ಮೀ. ನನಗೆಬರಲಿಕ್ಕೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ ನಾಳೆ ನನಗೆ ಟೆಸ್ಟ ಇದೆ. ನೀನು ಹೋಗಿ ಬಾ. ನಮ್ಮ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡ. ಅಣ್ಣನಿಗೆ ನಾನು ಸುದ್ದಿ ತಿಳಸ್ತೀನಿ. ಕೆಲವು ದಿನ ಇದ್ದು ಬಾ. ಪೂರ್ಣ ಫೆಲೊ ಅಜ್ಜನ್ನ ನಾನು ನೋಡಿ ಐದು ವರ್ಷ ಆಗಿದ್ವು. ಅಪ್ಪ ತೀರಿದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸಲ ಮಾತ್ರ ನಾವೆಲ್ಲೂ ಹೋಗಿದ್ವಿ ಅಲ್ವಾ ? ಅಮ್ಮನಿಗೆ, ನಂಗೆ ದುಃಖವಾಯ್ತು ಅಂತ ತಿಳಿಸು ಮಮ್ಮೀ."

ವಸುಮತಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವಳು ಕಲಿಯುವದು ಮುಗಿದೊಡನೆ ತನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಯನ್ನ ಮದುವೆಯಾಗ್ತೀನಿ ಅಂತ ತಾಯಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಅಮಿತ ಈಗ ಅವಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿದ್ದ. ಅವಳ ಈ ಮದುವೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವಾಗಿದ್ದರೂ ಏನೂ ಹೇಳದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ವರುಣನಿಗೆ ಭಾರತದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಆವನಿಗೆ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಒಂದು ದಿನ ವರುಣ ನ್ಯಾನ್ಸಿಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ. ತಾನು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡುವದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಬೇರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ. ಈಗ ವಸೂ ಒಬ್ಬಳೇ ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಇರುವವಳು. ಅದೂ ಮದುವೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ, ಮುಂದೆ ? ಮುಂದೆ ತಾನು ಒಬ್ಬಳೇ. ಇಲ್ಲಿ ತಾನು—ಶ್ರೀದೇವಿ ತನ್ನ ಯೋಚನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಡವಿ ಎದ್ದಳು.

* * *

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದಿಂದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಸೂಟುಕೇಸಿನೊಡನೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಶ್ರೀದೇವಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಸ್ಟ್ಯಾಂಡಿನತ್ತ ನಡೆದಳು. ಯಾರನ್ನೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸದ ಅವಳಿಗೆ ಮಲ್ಲೇಶ ಎದುರಾಗಿ 'ಹಲೊ'

ಎಂದು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಸೂಟಕೇಸ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ. ಮಲ್ಲೇಶ ಅವಳ ತಾಯಿಯ ಚಿಕ್ಕವ್ವನ ಮಗ.

"ಮಾಮಾ, ನೀವು ಬರ್‍ತೀರ ಅಂತ ನನಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ."

"ಹಂ, ಹ್ಯಾಂಗ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು ? ನಾಗರಾಜ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಬರ್‍ತಾಳಂತ ಹೇಳಿದ. ನಿನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು ಅಂತ ನಾನು ಬಂದೆ."

"ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ" ಎನ್ನುತ್ತ ಕಾರು ಹತ್ತಿದಳು ಶ್ರೀದೇವಿ.

ಮಲ್ಲೇಶ ಮೌನವಾಗಿ ಕಾರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅಪ್ಪನ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆಗೆ ಬಂದವಳು. ಇಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇವಳೊಡನೆ ಏನು ಮಾತನಾಡಬೇಕು ? ಪ್ರಯಾಣ ಸುಖಕರವಾಗಿತ್ತೇ ಎಂದರೆ ದುಃಖದಿಂದ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಸುಖವೆಲ್ಲಿ ? ಎಂದಾಳು. ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದೀಯಾ ಎನ್ನಲೇ ? ಸಾವಿರಾರು ಮೈಲು ಪ್ರವಾಸಮಾಡಿದರೂ ಕೊಂಚವೂ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದಂತೆ ತುಂಬಿದ ಮೈ ಮುಖದಿಂದ ಕಳೆಕಳೆಯಾಗಿದ್ದವಳಿಗೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲವೇ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದೂ ಕೇಳುತ್ತಾನಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಗಮಾರ– ಎಂದುಕೊಂಡರೆ ? ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಆಸೆ ಮೈತುಂಬ ತುಂಬಿದ್ದರೂ ಒಂದೂ ಮಾತು ತುಟಿ ದಾಟಿ ಹೊರಬರದೆ ಗಂಟಲಲ್ಲೇ ತಡವರಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಶ್ರೀದೇವಿ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಕುಳಿತು ತನ್ನ ಬಣ್ಣದ ಕೈ ಉಗುರುಗಳನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ವೀಣೆ ಮೀಟಲಿಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ ಉಗುರುಗಳು ಎಂದು ಮಲ್ಲೇಶ ಎಷ್ಟೋಸಲ ತನಗೆ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಸಂಗೀತದ ಪ್ರೀತಿಗೆ ತಾನು ಮದುವೆಗೆ ಮೊದಲು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ವೀಣೆ ಕಲಿತಿದ್ದಳು. ಈಗ ವೀಣೆ ಎಲ್ಲಿದೆ ? ಇರಬೇಕು. ನಾಗರಾಜನ ಮನೆಯ ಕೋಣೆಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಧೂಳು ತಿನ್ನುತ್ತ ಬಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಅವಳ ಕೈ ಹಾಗೇ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಸರಿದು ಬಳೆಗಳ ಮೇಲಾಡಿತು. ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಚಿನ್ನದ ಬಳೆಗಳು, ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ರಿಸ್ಟವಾಚು. ನಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳನೆಯ

ದುಂಡು ಕೈಗಳಿಗೆ ಕೆಂಪು ಚಿಕ್ಕೆಯ ಬಳೆ ತುಂಬಾ ಒಪ್ಪುತ್ತವೆ ಎಂದು ಮಲ್ಲೇಶ ಒಮ್ಮೆ ಕೈ ತುಂಬ ಬಳೆ ಇಡಿಸಿ ನೋಡಿ, ಈ ಕೈಗಳಿಗೆ ಮುತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ಆ ನೆನಪಿನಿಂದ ನಾಚಿಕೊಂಡಂತೆ ಅವಳ ಅಂಗೈಗಳು ಮುಚ್ಚಿ ಮುಟ್ಟಿಗೆಯಾದವು.

ದೃಷ್ಟಿ ಎದುರಿನ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲಿದ್ದರೂ ಕಣ್ಣ ಕೊನೆಯಿಂದ ಆಗಾಗ ಶ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಲ್ಲೇಶನಿಗೆ ಅವಳ ಯೋಚನೆಗಳು ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನುವದರ ಅರಿವಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ತನ್ನ ಅಕ್ಕನ ಮಗಳು-ತಾನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಹುಡುಗಿ–ತನಗೆ ದಕ್ಕದೆ ಹೋದಳು. ಅವಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅಕ್ಕನ ಹಣ, ಅಧಿಕಾರ, ಅಂತಸ್ತುಗಳ ದಾಹ. ಮಾಮಾ ಪಾಪ ತುಂಬಾ ಸರಳ ಮನುಷ್ಯ. ಮಗಳಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿದೆ, ಮಲ್ಲೇಶನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡೋಣ ಎಂದರೂ ಅಕ್ಕ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಕಾಲೇಜ ಲೆಕ್ಚರರಗೆ ಕೊಡೋದು ಬೇಡ. ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ದೊಡ್ಡ ಕಡೆಗೆ ಕೊಡೋಣ ಎಂದು ಹಟ ಮಾಡಿದಳು. ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ವಿಜಯ ಬಂದು ನೋಡಿದ. ಸುಂದರ, ಶ್ರೀಮಂತ, ಮೇಲಾಗಿ ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದವ-ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಆಸೆಯಾಯಿತು. ಮಾಮಾನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಶ್ರೀಗೆ ಬುದ್ಧೀ ಹೇಳಿ, ತಿದ್ದಿ ತನ್ನ ದಾರಿಗೆ ತಂದು ವಿಜಯನೊಡನೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದಳು.

ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಮಲ್ಲೇಶ. ತನ್ನನ್ನೇ ಮದುವೆ ಆಗ್ತೀನಿ ಅಂತ ಪಟ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ತನಗೂ ಮನಸ್ಸಿತ್ತು. ಆದರೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿ ಬೇರೂರಿ ದೃಢವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಅನ್ನಿಸ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಅವ್ವ ವಿಜಯನ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ, ಪರದೇಶ ಪ್ರವಾಸ, ಅಲ್ಲಿಂದ ತಿರುಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲಿನ ಸುಖಜೀವನ ಎಲ್ಲ ವರ್ಣಿಸಿದಾಗ ತಾನು ಮದುವೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮಲ್ಲೇಶನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಾನೆಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪೆಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟೆ ಎನ್ನುವದು ತನಗೆ ಬಹಳ ತಡವಾಗಿ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ವಿಜಯನ ಜೊತೆಗಿನ ತನ್ನ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ

ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಗೃಹಿಣಿಯರಂತೆ ತನಗೂ ಕೈತುಂಬ ಕೆಲಸವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲಸದ ಬೇಸರ ಕಳೆಯಲು ಪಾರ್ಟಿ ಕುಡಿತ, ವೀಕಎಂಡ್ ನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಹೋಗುವದು–ಇವು ಅಲ್ಲಿಯ ಮನರಂಜನೆ. ಕೈ ತುಂಬಾ ಹಣ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ನೀರಿನಂತೆ ಹರಿದುಹೋಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮೊದಲ ಹೆರಿಗೆಗೆಂದು ತಾನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದದ್ದು. ಆಗ ಅಪ್ಪ ಇನ್ನೂ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಳು–ಕಾಳು, ಓಡಾಡಲು ಕಾರು, ಉಪಚರಿಸಲು ಅವ್ವ–ತವರು ತನಗೆ ಸ್ವರ್ಗಸಮಾನವಾಗಿ ಕಂಡಿತ್ತು. ತಾವೂ ಭಾರತಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಬರೋಣ ಎಂದು ಎಷ್ಟು ಸಲ ಕೇಳಿ ಕೊಂಡರೂ ವಿಜಯ ಒಪ್ಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ನೆನೆದು ಎಷ್ಟೋ ರಾತ್ರಿ ತಾನು ವರುಣನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ನೋವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದ ಅವ್ವ, ಬಂದು ಹೋದವರೊಡನೆಲ್ಲ ಅಳಿಯನ ಸಂಸಾರದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಕೊಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕೇಳಿ ತಲೆ ಚಿಟ್ಟೆನ್ನುತ್ತಿತ್ತು ವಸುವಿನ ಹೆರಿಗೆಗೆ ಅವ್ವ ಬಾಸ್ಟನ್ನಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. ತಿರುಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರಲು ಅಳಿಯ ನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಅವರು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದೊಬ್ಬ ಮಗಳು ಕಣ್ಣೆದುರು ಇರದ ಹಾಗೆ ಆಯಿತಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕೊರಗು ಅಪ್ಪ–ಅವ್ವ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಹತ್ತಿತು.

ಶ್ರೀ ಅಮೆರಿಕಕ್ಕೆ ಹೋದ ಕೆಲವು ದಿನ ಅಕ್ಕನ ಕಾಲು ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಾನೇ ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಷ್ಟು ಸಂಭ್ರಮ ಪಟ್ಟಳು. ಆರೇಳು ವರುಷ ಕಳೆದರೂ ಅಳಿಯ ತಿರುಗಿ ಬರದೆ ಇದ್ದಾಗ ಅಕ್ಕ ಕಂಗಾಲಾದಳು. ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಬೀಗುತ್ತಿದ್ದವಳು ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಆಗಾಗ ಗೊಣಗತೊಡಗಿದಳು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅರಗಿಳಿಯಂತೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಜೋಪಾನಮಾಡಿದ ಮಗಳನ್ನು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸುಖಕ್ಕೆ ಆಗದಂತೆ ಮಾಡಿದನಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಜಯನ ಮೇಲೆ ಬೇಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮದುವೆ ಗೀತಾಳೊಡನೆ ಆಗಿತ್ತು. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಹೊಲಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮಾವನ ಹೊಲಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತ,

ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸುತ್ತ ಹೊಲದ ಉತ್ಪನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದ. ಕ್ರಮೇಣ ಹಣ ಕೂಡಿದ ಮೇಲೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಕಾರು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಅಕ್ಕನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಕುಳವಾಗಿದ್ದ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ತಾನು ಮಾಡಿದ್ದು ಅಕ್ಕನ ಮೇಲಿನ ಹಟಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ತನಗೆ ಗೊತ್ತು. ವಿಜಯ ತೀರಿ ಕೊಂಡ ಸುದ್ದಿ ಬಂದಾಗ ಅಕ್ಕ–ಮಾಮಾರ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಸಮಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದ. ಶ್ರೀಯನ್ನು ನೆನೆದು ಸಂಕಟಪಟ್ಟಿದ್ದ.

ವಿಜಯ ತೀರಿಕೊಂಡ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ವರುಣ–ವಸೂನೊಡನೆ ತಾನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಅವ್ವ ತನ್ನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು, ಮೈ ಕೈ ಎಲ್ಲ ನೇವರಿಸಿ ಗಳಗಳ ಅತ್ತಿದ್ದು ನೋಡಿ ತನಗೆ ದುಃಖ ಮರುಕಳಿಸಿ ಬಂದಿತ್ತು. ದಿನಾಲು ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾತನಾಡಿಸಲು ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳಲು ಬರುವ ಜನರೆಷ್ಟೋ. ಅಪ್ಪನ ಆಫೀಸಿನವರು, ತಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳು, ಪರಿಚಿತರು, ಅಣ್ಣನ ಗೆಳೆಯರು, ಅವರ ಅನುಕಂಪದ ಮಾತು ಗಳು, ಒಣ ವೇದಾಂತದ ಉಪದೇಶಗಳು–ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತಲೆ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಹೋಗಬೇಕೆನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಸತ್ತವರು ಸತ್ತುಹೋದರು, ಇದ್ದವರಾದರೂ ಉಂಡು, ತಿಂದು, ನಕ್ಕು ಸುಖವಾಗಿ ಇರಬಾರದೇ. ಜನ ಯಾಕೆ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ? ಎಂದು ಅವ್ವನನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ, ನಮ್ಮೊಡನೆ ದುಃಖ ಹಂಚಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಜನ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾರ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಈ ತರದ ಪದ್ಧತಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ ಎಂದಿ ದ್ದಳು. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗಾದ ದುಃಖವನ್ನು ಮರೆಯಲು ಬಿಡದೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಂದು ತಿವಿದು ನೋಯಿಸುತ್ತಾರಲ್ಲ, ಇದೆಂಥ ಆಚರಣೆ ಎಂದು ಅವ್ವನ ಮೇಲೇ ತಾನು ಹರಿಹಾಯ್ದಿದ್ದಳು. ಒಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಆಡ್ಡಾಗಿದ್ದಳು. ವರುಣ ವಸೂ ನಾಗರಾಜನೊಡನೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಹೊರಗೆ ಕಾರು ನಿಂತ ಸಪ್ಪಳವಾಗಿತ್ತು. ಅವ್ವ ತಾನೇ ಎದ್ದು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಿಂದ ಬಹಳ ಜನ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ತಲೆ ಸಿಡಿಯು ತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗೇ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದಳು. ಅವ್ವ ಒಬ್ಬಳೇ ತಿರುಗಿ ಬಂದು ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಹಣೆ ನೇವರಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದ್ದಳು–

"ಮಲ್ಲೇಶ ಬಂದಿದ್ದ, ಒಳಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲಾ"

"ಹೋದರೇನು?"

"ಹುಂ ಹೋದ. ಶ್ರೀನ್ನ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯೊಳಗ ನೋಡುದು ನನಗ ಸಾಧ್ಯಾನ ಇಲ್ಲಾ. ಅವಳಿಗೆ ಹ್ಯಾಂಗ ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕು ಅನ್ನೋದು ತಿಳಿಯೂದಿಲ್ಲ. ನಾ ಇಲ್ಲಿಂದನ ತಿರಿಗಿ ಹೋಗತೀನಿ, ನಾ ಬಂದಿದ್ದೆ ಅಂತ ಹೇಳಿಬಿಡು" ಅಂದ.

ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂಪಾಗಿತ್ತು,ಯಾಕೋ ತಿಳಿಯದು. ಮಲ್ಲೇಶ ಒಳಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನಿಸಿತ್ತು.

"ಶ್ರೀ, ಮಲ್ಲೇಶ ನಿನ್ನ ಮದುವಿ ಆಗಬೇಕು ಅಂತ ಭಾಳ ಆಸೇ ಮಾಡಿದ್ದ. ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರ ನೀ ನನ್ನ ಕಣ್ಣ ಮುಂದ ಸುಖದಿಂದ ಇರತಿದ್ದಿ: ಈ ಈ ಎಡಿ ನಿನಗ ತಪ್ಪತಿತ್ತು " ಅವ್ವ ತನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಜೋರಾಗಿ ಅತ್ತಿದ್ದಳು.

ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಚಹದಂಗಡಿಯ ಹತ್ತಿರ ಕಾರು ನಿಂತಿತ್ತು. ಮಲ್ಲೇಶ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹೋಗಿ ಚಹ, ಕಾರಾಸೇವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ. ಶ್ರೀದೇವಿಗೆ ಚಹ ಬಹಳ ರುಚಿಯಾಗಿತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಕಪ್ಪು ಚಹದೊಡನೆ ಮಲ್ಲೇಶ ಒಂದು ತಂಬಿಗೆ ನೀರನ್ನೂ ತಂದ.

"ಶ್ರೀ ನೀ ಏನೂ ತಿಳೀದಿದ್ದರ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳ್ತೀನಿ."

"ಏನದು?" ಅವರ ಮೌನಕ್ಕೆ ಮಾತು ಮೂಡಿತ್ತು.

"ಇದು ಹಿಂದುಸ್ಥಾನ. ನಾವು ಈಗ ಹೋಗೂದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿ. ಅಪ್ಪನ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯಾಕ್ಕ ನೀನು ಹೊರಟಿದ್ದೀ. ಜನರ ಕಣ್ಣೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ಇರತಾವ. ನೀನು ವಿಧವಾ ಅನ್ನೋದು ಜನಾ ಮರತಿಲ್ಲಾ. ಅವರು ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತು ಆಡಬಾರದು ಅಂತ ನನ್ನ ಆಸೆ. ಅದಕ್ಕ ಈ ನೀರು ತೊಗೊಂಡು ನಿನ್ನ ಮುಖಾ ತೊಳಕೋ. ಆ ಮೇಕಪ್ಪ ಕಾಡಿಗೆ, ಕುಂಕುಮ, ಲಿಪ್‌ಸ್ಟಿಕ್ ಎಲ್ಲಾ ಅಳುಕಿ ಹೋಗಲಿ. ಪ್ಲೀಜ್."

ಹುಡುಗಾಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಮದುವೆಯಾಗಿ ಗೃಹಿಣಿಯಾದ ಕೂಡಲೆ ಅಮೆರಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟವಳು

ತಾನು. ಒಂದು ಭಿನ್ನವಾದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ ಐದು ವರುಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದ ತಾನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದು ಸಹಜವೇ. ಮಾಮಾ ಹೇಳಿದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ಎಂದುಕೊಂಡ ಶ್ರೀ ದೇವಿ ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಮಲ್ಲೇಶನ ಜೀವ ಚಡಪಡಿಸಿತು. ಅವಳ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು "ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೀ ಭಾಳ ಚಂದಕಾಣ್ತೆದ್ದಿ. ಆದರೆ ಜನರ ಸಲುವಾಗಿ ಹಾಂಗ ಹೇಳಿದೆ. ಸಾರಿ. ಶ್ರೀ ನನ್ನ ತಪ್ಪು ತಿಳೀಬ್ಯಾಡಾ" ಎಂದು ಬಗ್ಗಿ ಕೈಗಳಿಗೆ ಮುತ್ತಿಟ್ಟ.

ಕಾರು ಮುಂದೆ ಹೊರಟಿತು. ಅದುವರೆಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಮಾತಾಡಿದಳು. "ಅಪ್ಪ ಅವ್ವ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಯಾಕೆ ಬಂದರು ಮಾವಾ. ಅಣ್ಣನ ಜೊತೆಗೆ ಇರಬಹುದಾಗಿತ್ತಲ್ಲ?"

"ಮಾವ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಆರ ತಿಂಗಳ ಆಗಿತ್ತು ಶ್ರೀ. ದಿನಾಲು ಔಷಧ, ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ನು, ಮಾಲೀಸು ಎಲ್ಲಾ ನಡೆದೂ ಇತ್ತು. ಆರ್ಧಾಂಗಿ ಅವರು ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಚೇತರಿಸಿಕೋತಾರಾ. ಆಕೆಗೂ ವಯಸ್ಸಾಯಿತು. ಎಷ್ಟ ತ್ರಾಸಾದ್ರೂ ಎಲ್ಲಾ ಉಪಚಾರಾ ಮಾಡುತಿದ್ಲು. ನಿನ್ನ ಅತ್ತಿಗಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಯಿಂದೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತಿದ್ದಿಲ್ಲಾ. ಮಾವ ಹಾಸಿಗೀ ಹಿಡಿದದ್ದು ತನಗೆ ಏನೂ ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲಾ ಅನ್ನೂ ಹಾಂಗ ಇರತಿದ್ಲು. ನಾಗರಾಜಗ ಇವೊಂದೂ ತಿಳೀತಿದ್ದಿಲ್ಲಾ ಕಾಣ್ತದೆ. ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ಯಾನ ಅಂತ ಅಕ್ಕ ನನ್ನ ಮುಂದ ಹೇಳಿ ಅಳತಿದ್ಲು. ಮಾವಗ ಏನ ಅನ್ನಿಸಿತೋ ಏನೋ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ಅಂತ ಗಂಟಬಿದ್ದರು. ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದರ ಈ ಕಿರಿಕಿರಿ ಎಲ್ಲಾ ತಪ್ಪತದ ಅಂತ ನಾನು ನನ್ನ ಮನೀಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋದೆ. ಈಗ ನನಗೂ ಪೆನ್ಶನ್ ಆಗೇದಲ್ಲ. ಗೀತಾ, ಹುಡುಗ್ರು ಬೆಂಗಳೂರಾಗ ಇರತಾರ. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಷ್ಟು, ಇಲ್ಲಿಷ್ಟು ದಿನಾ ಅಡ್ಡಾಡತೇನಿ."

ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ ಮಕ್ಕಳ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಅಮೇರಿಕ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಎಂದುಕೊಂಡ ಶ್ರೀದೇವಿ ಮುಂದೆ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಓಣಿಯು ತುಂಬ ಜನವಿತ್ತು. ಕಾರು ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಶ್ರೀಯೊಡನೆ ಮಲ್ಲೇಶ ಮನೆಯು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋದ. ವಿಮಾನ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಭಜನೆಯುವರು ಶಿವನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಲಗೆಯುವರು ಕಿವಿ ಪರದೆ ಹರಿಯುವಂತೆ ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಎದೆ ಡಬ ಡಬ ಬಡಿದುಕೊಂಡಿತು. ಗಂಟಲು ಉಬ್ಬಿತು. ಪಡಸಾಲೆಯು ಕಟ್ಟೆಯು ಮೇಲೆ ಜನ ಜಾತ್ರೆ. ಹೂವು, ಪತ್ರಿ, ತೆಂಗಿನ ಹೋಳುಗಳು ರಾಶಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಕೋಟು ರುಮಾಲು ಹಾಕಿ, ವಿಭೂತಿ ಪಟ್ಟಾ ಬಡಿದು, ಧೂಪ ದೀಪಗಳ ನಡುವೆ ಗೋಡೆಗೆ ಆತು ನೀಟಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ ತಂದೆಯು ಶವ ನೋಡುತ್ತಲೆ ಶ್ರೀದೇವಿಅವ್ವನ ತಕ್ಕೆಬಿದ್ದು ಬೋರೆಂದು ಅತ್ತಳು. ಕಣ್ಣೀರು ಕಾಲುವೆ ಹರಿಯಿತು.

ತಂದೆಯು ದಿನಕ್ಕೆಂದು ಬಂದ ಬಂಧು ಬಳಗವೆಲ್ಲ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದರು. ನಾಗರಾಜ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೊರಟು ನಿಂತಾಗ ಕೇಳಿದ,

"ಅವ್ವಾ, ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ಬರ್ತೀಯಾ?"

ಮಲ್ಲೇಶ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೈಕಟ್ಟಿ ನಿಂತಿದ್ದ. ಸುಮಾ ಬಾಯುಪಚಾರಕ್ಕಾದರೂ ಅತ್ತೆಗೆ ಬಾ ಎನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಅವ್ವ ಒಲ್ಲೆ ಎಂದು ತಲೆ ಆಡಿಸಿದಳು. ನಾಗರಾಜ ತಂಗಿಗೆ ಹೇಳಿದ,

"ಶ್ರೀ, ನೀ ಬಾಸ್ಟನ್ನಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಬಂದು ಹೋಗು."

ಒಂದು ಕ್ಷಣದ ಮೌನದ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀದೇವಿ ಹೇಳಿದಳು "ಅಣ್ಣಾ ನಾನು ತಿರಿಗಿ ಹೋಗೂದಿಲ್ಲಾ. ಅವ್ವನ ಜೊತಿ ಇಲ್ಲೇ ಇರ್ತೀನಿ".

ಆವಳ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ನಿರ್ಧಾರ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಚಕಿತಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಅರಳಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಲ್ಲೇಶನಿಗೆ ಬಗ್ಗಿಸಿದ ಶ್ರೀಯು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಮಿಂಚುತ್ತಿದ್ದುದು ಕಾಣಿಸಿತು.

ಉತ್ಸವ

ಮಮತಾ ಮಂಡಳದ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯೆಯರೆಲ್ಲ ಅಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಒಂದು ಗಂಟೆಗೇ ಮಂಡಳದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ ಮಂಜುಳಾನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ್ದರು. ಇನ್ನೇನು ಮೀಟಿಂಗು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವಾಗ ಮಂಜುಳಾ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಕನ್ನಡಿ ನೋಡಿ, ಕುರುಳು ತಿದ್ದಿ, ಲಿಪ್‌ಸ್ಟಿಕ್ ತುಟಿ ಬಿಟ್ಟು ಚದುರದಂತೆ ಕರವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಸವರಿ, ತೆಳುವಾಗಿ ಪೌಡರ್ ಲೇಪಿಸಿ, ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಸೋಫಾದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು "ರಂಗಪ್ಪಾ..." ಎಂದು ಕರೆದಳು.

ಅಡುಗೆ ಆಳು ರಂಗಪ್ಪ ಟ್ರೇದಲ್ಲಿ ತಿನಿಸಿನ ಪ್ಲೇಟುಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೊಡಹತ್ತಿದ. ಬಾದಾಮಿ ಹಲ್ವ, ಕೋಡುಬಳೆ, ಬೋಂಡಾ–ಚಟ್ನಿ, ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಪ್ಲೇಟು ತುಂಬಿತ್ತು. 'ಅಯ್ಯ ಭಾಳ ಆತ್ರೆವಾ ಇದೆಲ್ಲಾ' 'ಇದೇ ಈಗ ಊಟ ಆಗಿತ್ತು' ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಉದ್ಗಾರ ಗಳು ಹೊರಟರೂ ತಿನಿಸನ್ನು ಯಾವ ಮಹಿಳೆಯೂ ಬೇಡವೆನ್ನಲಿಲ್ಲ.

ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೀಟಿಂಗ್ ಮಾಡಿದಾಗ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯೆಯರೂ ಖಾರ, ಸಿಹಿ–ತಿಂಡಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತಾನು ಉಳಿದವರಿಗಿಂತ ಧಾರಾಳಿ ಎನ್ನುವ ದನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಮಂಜುಳಾ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪ್ಲೇಟುತುಂಬಿ ದಳು.

"ಮೀಟಿಂಗಿನಕಿಂತ ಈಟಿಂಗ ಜೋರ ಆತಲ್ಲಾ." ಸಹಕಾರ್ಯದರ್ಶಿನಿ, ಕಾಲೇಜು ಕನ್ಯೆ ಕೋಮಲಾ ಪಿಸಿ ಪಿಸಿ ನಕ್ಕಳು.

"ಚರ್ಚಾ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಬೇಕಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮೀಟಿಂಗ್ ಏನಂದರೂ ಎರಡ ತಾಸ ಆಗ್ತದ. ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ತಿಂದದ್ದೆಲ್ಲಾ ಅರಗಿ ಹೋಗ್ತದ" ಮಂಜುಳಾ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದಳು.

ವಯಸ್ಸಾದ ಸದಸ್ಯೆ ವಿಮಲಾತಾಯಿ "ಇವತ್ತ ಶನಿವಾರ· ನನ್ನ ಒಪ್ಪತ್ತ ಇಲ್ಲೇ ಆತು ನೋಡ್ರೆವಾ" ಎನ್ನುತ್ತಿರುವಾಗ ರಂಗಪ್ಪ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಚಹ ತಂದು ಕೊಟ್ಟ.

"ಕೆಂಚವ್ವಗ ಬಂದು ಈ ಪ್ಲೇಟೆಲ್ಲಾ ಒಯ್ಯ ಅನ್ನು ರಂಗಪ್ಪಾ. ಹಾಂಗs... ಇನ್ನಷ್ಟು ಹಾಲು ತೊಗೊಂಡ ಬಾ. ಚಹಾ ಎಷ್ಟು ಕೆಂಪ ಮಾಡೀದಿ". ಮಂಜುಳಾ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದೊಡನೆ ಬಾಗಿಲವರೆಗೆ ಹೋದ ರಂಗಪ್ಪ ತಿರುಗಿ ಹೇಳಿದಃ

"ಹೆಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹನುಮವ್ವ ಇನ್ನೂ ಹಾಲು ತಂದಿಲ್ರೀ ಅವ್ವಾರ. ಅದಕ್ಕ ಚಹಾಕ್ಕ ಹಾಲು ಕಮ್ ಬಿದ್ವು."

"ಹನುಮವ್ವ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ? ಎರಡು ಹೊಡೀಲಿಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಏನ ಧಾಡಿ ಆಗೇದ ಆಕೀಗೆ? ಮೊದಲ ಲಗೂನ ಬರತಿದ್ಲು" ಮಂಜುಳಾ ಬುಸು ಗುಟ್ಟಿದಳು. ಅವಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಗೊತ್ತಿರದ ರಂಗಪ್ಪ ಸುಮ್ಮನೆ ಒಳಗೆ ಹೋದ.

"ಈ ಹಾಲಿನವರು, ಕೆಲಸದವರು ಏನ ಏರಿ ಕೂತಾರ್ರೆವ್ವ, ಈಗ ಅವ ರದs ರಾಜ್ಯ. ಅವರು ಕೆಲಸಾ ಮಾಡಿದ್ಹಾಂಗ ನಾವು ಮಾಡಿಸಿಕೋಬೇಕು. ಹಾಲಿನವರು ಕೊಟ್ಟಂಥಾ ನೀರ ಹಾಲು ಬಾಯಿ ಮುಚಿಗೊಂಡು ಸುಮ್ಮನ ತೊಗೋಬೇಕು. ಛೇ, ಛೇ, ಭಾಳ ಆತು ಇವರದೂ" ವಿಮಲಾತಾಯಿ ಮಾತಿಗೆ ಸುರುಮಾಡಿದರು. ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ ಅವರಂತೆಯೇ ದನಿಗೂಡಿಸಿದರು. ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಂಜುಳಾ ಯಾಕೆ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಾಳು!

"ಈಗ ಆರು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಹಾಲಿನ ಹನುಮವ್ವ ಬಂದು, 'ಅವ್ವಾರ ಒಂದಿಟು ಸಹಾಯಾ ಮಾಡ್ರೀ' ಅಂತ ದೈನಾಸ ಬಟ್ಲು. ಏನವ್ವಾ ಅಂದೆ.ಒಂದ ಹೊಸಾ ಎಮ್ಮೀ ತೊಗೋಬೇಕ ಅಂತೀನಿ. ಎಡ್ಡಸಾವಿರ ಅಂತಾರ್ರೀ. ನೀವೊಂದು ಐನೂರರೂಪೈ ಕೊಟ್ರ ಬೇಶಾಕ್ತಯ್ತಿ. ಹಿಂಡಿದ ಹಾಲು ನಿಮಗ ಕೊಟ್ಟು ಮುಟ್ಟಿಸತೇನಿ. ತಿಂಗಳಾ ರೊಕ್ಕ ಮುರಕೊಳ್ರಿ ಅವ್ವಾರ. ರೊಕ್ಕಾ ಕೊಟ್ಟು ಪುಣ್ಯಾ ಕಟಗೊಳ್ರಿ" ಅಂದ್ಲು.

"ನೀವು ರೊಕ್ಕಾ ಕೊಟ್ಟ ಬಿಟ್ಟಿರೇನು?"

"ಅಲ್ಲಾ ಪಾಪ. ಬಡವರು ಹೊಟ್ಟೀಪಾಡಿಗೆ ದುಡೀತಾರ. ಅವರಿಗೆ ಅನುವು- ಆಪತ್ತಿಗೆ ನಮ್ಮಂಥವರಲ್ದ ಇನ್ಯಾರ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ, 'ನೋಡು ಹನುಮವ್ವಾ, ನಾವೂ ನೌಕರದಾರರು. ಮನೀ ಅಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಇರತದ. ನೀ ಇಷ್ಟ ಕೇಳತಿ ಅಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ಇಲ್ಲಾ ಅನಲಿಕ್ಕೆ ಆಗೊದಿಲ್ಲ. ಹ್ಯಾಂಗಾರೆ ಮಾಡಿ ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡತೇನಿ. ದಿನಾ ಒಂದ ಲೀಟರ ಹಾಲ ತಂದುಕೊಡು. ಆದರ ಈಗ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಲೀಟರ ಕೊಡ್ತೀಯಲ್ಲಾ. ನಮ್ಮ ರೊಕ್ಕಾ ಒಯ್ದದ್ದಕ್ಕ ನಮಗ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಲೀಟರ ಹಾಲು ಕೊಡು. ಆದರ ನನ್ನ ರೊಕ್ಕ ಮುಟ್ಟೂತನಾ ನಾ ನಿನಗ ಒಂದ ಪೈಸಾ ಸುದ್ದಾ ಕೊಡುದಿಲ್ಲಾ' ಅಂದೆ".

"ಹೌದು, ಬರೊಬ್ಬರಿ ಹೇಳಿದಿರಿ. ಒಮ್ಮೆಲೆ ಗಂಟು ಒಯ್ದಾಕಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಭಾಳೇನು?" ಮೂರು- ನಾಲ್ಕು ದನಿಗಳು 'ಸೈ' ಗುಟ್ಟಿದವು.

"ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಲು. ಈಗ ಹಿಂಗ ಸುರು ಮಾಡ್ಯಾಳ. ತಡಾ ಮಾಡ್ತಾಳ. ಎಮ್ಮಿ ಹಿಂಡಪೊಲ್ಲದು ಅಂತ ಹಾಲ ಕಡಿಮಿ ಕೊಡ್ತಾಳ. ಒಟ್ಟಿನ ಮ್ಯಾಲೆ ಇಂಥಾವರನ್ನ ನಂಬಬಾರದ ನೋಡ್ರಿ" ಮಂಜುಳಾ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟಳು.

"ಅಲ್ರೀ ಮಂಜುಳಾ, ಟಿ.ವಿ. ಹೊಸಾದು ತೊಗೊಂಡಿರೇನು? ಎಷ್ಟು ಬಿತ್ತು?" ಲತಾ ತುಂಬಾ ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

"ಹೌದ್ರೀ, ಹೋದ ವಾರ ನಮ್ಮವರು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ತಂದಾರ. ಹದಿನೈದು ಸಾವಿರದ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಿತ್ತು. ಕಲರ ಟಿ.ವಿ. ನೋಡ್ರಿ ಇದು. ಕಂಪನೀನೂ ಭಾಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅದ. ನನಗಂತೂ ಇದು ಪ್ರೀತಿ. ಬ್ಲ್ಯಾಕ್ ಅಂಡ್ ವೈಟ್ ಟಿ. ವಿ. ಹ್ಯಾಂಗ ನೋಡ್ತಾರಪಾ ಅನಸ್ತದ"-ನಾಲ್ಕು ಅಂಕಿಯ ಸಂಬಳದ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಹೆಂಡತಿ ಮಂಜುಳಾ ಮುಖ ಕಿವುಚಿ ಹೇಳಿದಳು.

"ಹಾಂ, ಈಗ ಮಂಡಳದ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡೂಣಲ್ಲ. ವ್ಯಾಳ್ಯಾ ಆಗ್ತದ" ಹರಟೆ ಎತ್ತಲೋ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಹಿಡಿದು ದಾರಿಗೆ ಎಳೆದಳು ಕೋಮಲಾ.

"ಹೌದು. ಅದಕ್ಕಂತ ಕೂಡೀವಲ್ಲ. ಹೇಳ್ರಿ ಈಗ ಎಲ್ಲಾರೂ. ಏನೇನು ಮಾಡೋಣು? ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಅತಿಥಿ ಅಂತ ಯಾರನ್ನ ಕರಸೂಣು? ಒಂದು ನಾಟಕಾ ಅಂತೂ ಮಾಡಬೇಕ". ಮಂಜುಳಾ ಉತ್ಸಾಹಿತಳಾದಳು. ಕಾರಣ ಅವರೇ ಬರೆದ ನಾಟಕವನ್ನು ಮಂಡಳದ ಸದಸ್ಯೆಯರು ಆಡುವವರಿದ್ದರು.

"ಅಲ್ರೀ ಮಂಜುಳಾ, ನಿಮ್ಮ ನಾಟಕದಾಗ ಪುರುಷರ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡಾಯ ಮಾಡಿದ ಮಹಿಳೆಯರ ಕಥೀ ಅದ. ಹಾಂಗ ವರದಕ್ಷಿಣಾ ನಿರ್ಮೂಲನ ಅಂತ ಒಂದು ವಸ್ತು ಇಟಕೊಂಡು ಒಂದು ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ ಮಾಡೂಣಂತ" ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಲತಾ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟಳು.

"ಹಾಂಗಂದ್ರ ಏನ್ರವ್ವಾ, ನಮಗ ಅದೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಯೂದಿಲ್ಲಾ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳ್ರಿ"

"ಏನಿಲ್ರೀ ವಿಮಲಾತಾಯೀ. ವರದಕ್ಷಿಣಾ ಕೊಡೂದು, ತೊಗೊಳ್ಳೂದು ತಪ್ಪ ಅಂತ ನಾಲ್ಕಾರು ಮಂದೀ ಕಡೇಂದ ಭಾಷಣಾ ಮಾಡಿಸೂದು. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಒಂದಿಬ್ಬರನ್ನ ಭೊಲೋ ಮಾತಾಡೂ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ನ ಭಾಷಣಕ್ಕ ಕರಸೂಣಂತ, ಅದೂ ಒಂದು ಮಹಿಳೆಯರ ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯಾನ ಅಲ್ಲ" ಲತಾ ವಿವರಿಸಿದಳು.

"ನನಗೊಂದ ವಿಚಾರ ಹೊಳದದ ನೋಡ್ರಿ : ನಮ್ಮ ಮಮತಾ ಮಂಡಳದ ಸದಸ್ಯೆಯರು ಎಂಬತ್ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಇದ್ದಾರ. ಇವರೆಲ್ಲಾ ಅವತ್ತು ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದ ದಿನಾ ನಾವು ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವರದಕ್ಷಿಣಾ ತೊಗೊಳ್ಳೂದಿಲ್ಲಾ, ಕೊಡೂದಿಲ್ಲಾ ಅಂತ ವೇದಿಕೆ ಮ್ಯಾಲೆ ನಿಂತು ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದ್ರ ಅಷ್ಟು ಶೋಷಣೆ ತಪ್ಪತದ ಅಂತ" ಕೋಮಲಾ ತನ್ನ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಸಭೆಯ ಮುಂದಿರಿಸಿದಳು.

ಅದುವರೆಗೆ ತುಟಿ ಪಿಟ್ಟೆನ್ನದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಖ್ಯಾತ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರ ಪತ್ನಿ ಪರಿಮಳಾದೇವಿ ಆಗ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟರು.

"ಒಂದು ಊರೊಳಗಿನ ಎಂಬತ್ತು ಮಂದಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ತೊಗೊಂಡರ ಸಮಸ್ಯಾ ಹ್ಯಾಂಗ ಬಗೀ ಹರೀತದ ? ಅದು ಎಲ್ಲಾರೂ– ಇಡೀ ದೇಶದ ಜನಾ– ಕೂಡಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಾ. ಅವಕ್ಕ ಇಂಥಾದ್ದೆಲ್ಲಾ ಏನ ಬ್ಯಾಡಾ, ಸಂಗೀತ ಗೊತ್ತಿದ್ದವರು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಕೂಡಿ ದೇವರ ಸ್ತುತಿ ಹಾಡೂಣಂತ." ಫಾರಿನ್ ರಿಟರ್ನ್ಡ್ ಅಳಿಯ ಸಿಕ್ಕರೆ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡುವ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪರಿಮಳಾ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಯಾಳು ? ಅವಳಂತೆಯೇ ಅವಳ ಮಾತಿಗೂ ತೂಕ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಕೋಮಲಾನ ಸಲಹೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು.

"ಗಂಡಸರ ಮನಸಿನ ವಿರುದ್ಧ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಹಿಂಗ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಮಾಡಿದೆ, ಚಳವಳಿ ಮಾಡಿದೆ ಅಂತ ಹೊರಟರ ನಿಮ್ಮ ಮಂಡಳನೂ ಬ್ಯಾಡಾ, ನೀವು ಹೊರಗ ಹೋಗೂದು ಬ್ಯಾಡಾ ಅಂತ ಮನ್ಯಾಗ ಕೂಡ್ರಸತಾರ ನಮ್ಮವರು" —ಎಂದು ವಿಮಲಾತಾಯಿ ಸಂಸಾರದ ಗುಟ್ಟು ಒಡೆದರು.

"ನಾವಷ್ಟ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಮಾಡಿದರ ಏನ ಬಂತು? ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರು, ಮಕ್ಕಳು ಒಪ್ಪಬೇಕಲ್ಲ. ಇಂಥಾ ಗದ್ದಲಕ್ಕ ಬೀಳೂದ ಬ್ಯಾಡಾ. ಬರೇ ಹಾಡು, ನಾಟಕಾ, ಭಾಷಣಾ ಅಷ್ಟ ಮಾಡಿಬಿಡೂಣು ಸಾಕು"– ಮಂಜುಳಾನ ಮಾತಿನಿಂದ ಚರ್ಚೆಗೆ ಕೊನೆಯ ಪರದೆ ಬಿತ್ತು.

" ಅವ್ವಾರ— ಅವ್ವಾರ— " ಎಳೆ ದನಿಯೊಂದು ಗೇಟಿನ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು ಕೂಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವರೆಲ್ಲರ ಮಾತಿನ ರಭಸ ನಿಂತು ಮೌನ ನೆಲೆಸಿದಾಗ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆ ದನಿ ತೂರಿ ಬಂದಿತು. "ಅವ್ವಾರ—"

"ಯಾರವರು? ರಂಗಪ್ಪಾ ಯಾರ ನೋಡು. ಭಿಕ್ಷಾಕ್ಕ ಬಂದಿದ್ದರ ಮುಂದ ಹೋಗೂ ಅಂತ ಹೇಳು. ಇಂಥಾ ಸೋಮಾರಿಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ದೇಶ ತುಂಬಿ ಹೋಗೇದ." ಮಂಜುಳಾ ಸೋಫಾದಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡಳು.

ರಂಗಪ್ಪ ಹೊರಗೆ ಹೋದ. ನೆತ್ತಿ ಸಿಡಿಯುವಂಥ ಬಿಸಿಲು. ನೀಲಿ ಬಣ್ಣ ಕಾಣದಷ್ಟು ಧೂಳು ತುಂಬಿದ ಅಂಗಿ ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಎಣ್ಣೆ ಕಾಣದೆ ಹುರ್ರೆಂದು ಹಾರುತ್ತಿದ್ದ ಕೂದಲನ್ನು ಹಿಂಗೈಯಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿಸುತ್ತ ಆರೇಳು ವರುಷದ ಪುಟ್ಟ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳು ನಿಂತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ. ಅವಳ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನ ಡಬ್ಬಿ ಇತ್ತು. ಅವಳ ಬರಿಗಾಲು ನೋಡಿದ ರಂಗಪ್ಪನ ಕರುಳು ಚುರ್ರೆಂದಿತು. ಅವಳ ರಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದು ಅಶೋಕ ಗಿಡದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಎಳೆದು ಕೇಳಿದ :

"ನೀ ಹನುಮವ್ವನ ಮಗಳಲ್ಲ ? ನಿಮ್ಮವ್ವ ಯಾಕ ಬಂದಿಲ್ಲಾ?" ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೀಟಿಂಗು ಮುಗಿಸಿದ ಮಂಜುಳಾ ಸದಸ್ಯೆಯರೊಡನೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು.

"ಅವ್ವಾರ, ಇಕೀ ಹನುಮವ್ವನ ಮಗಳು ನಿಂಬೆವ್ವರೀ. ಹಾಲು ತೊಗೊಂಡು ಬಂದಾಳ." ರಂಗಪ್ಪ ವಿವರಿಸಿದ.

"ಎಷ್ಟೊತ್ತು ಮಾಡಿದಿ? ನಮಗ ಚಹಾಕ ಹಾಲು ಸಿಗಲಿಲ್ಲಾ. ನಿಮ್ಮವ್ವ ಯಾಕ ಬರಲಿಲ್ಲಾ?" ಮಂಜುಳಾ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದಳು.

"ನಮ್ಮವ್ವ ಎಮ್ಮೀ ಮೇಸಾಕ ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದಾಳ್ರೀ, ಕಾಲಿಗೆ ಬಾವು ಬಂದತರಿ. ರಾತ್ರಿಯಿಂದ ಜರಾನೂ ಬಂದಾವ್ರಿ. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ, ಅಣ್ಣ ಹೊಲಕ್ಕ ಹೋಗ್ಯಾರ್ರೀ. ನಮ್ಮವ್ವ ಎದ್ದು ಎಮ್ಮಿ ಹಿಂಡಿ ಕೊಡಾಕ ತಡಾ ಆತ್ರಿ. ನಮ್ಮೂರು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹರದಾರಿ ದೂರ ಆಕ್ಕಯ್‌ತ್ರಿ, ನಡಕೋಂತ ಬಂದ್ನಿ. ತಡಾ ಆತ್ರಿ" ಗಿಡದ ನೆರಳು ತುಸು ತಂಪು ನೀಡಿದ್ದರಿಂದಲೋ ಏನೋ ನಿಂಬೆವ್ವ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಳು.

"ಆಯ್ತು ನಿಮ್ಮದು ಸದಾ ಇದs ಗೋಳು. ಒಂದಿಲ್ಲಾ ಒಂದು ನೆವಾ ಹೇಳ್ತೀರಿ. ಮುಂಗಡ ರೊಕ್ಕಾ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದs ನಮ್ಮ ತಪ್ಪು. ಹೋಗು ಹಿಂದಿನ ಬಾಗಿಲಿಗೆ. ರಂಗಪ್ಪಾ ಹಾಲು ಹಾಕಿಸ್ಕೋ.'' ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ ಮಂಜುಳಾ ಗೆಳತಿಯರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡಲು ಗೇಟಿನತ್ತ ನಡೆದಳು.

"ಅಬ್ಬಾ ! ಕೆಂಡದ ಮಳೀ ಸುರದಾಂಗ ಆದ ಬಿಸಿಲು. ಇಂಥಾ ಬಿಸಲಾಗ ಹ್ಯಾಂಗ ಮನಿಗೆ ಹೋಗ್ತೀರವಾ. ಪರಿಮಳಾದೇವಿ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಕಾರಿನ್ಯಾಗ ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಮಂದೀನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತೀರಾ, ಪ್ಲೀಜ್? ಕೋಮಲಾ, ಇಂದಿರಾ ಅವರ ಮನೀ ಸಮೀಪ ಅವ. ಛತ್ರೀನೂ ತಂದಾರ. ನಡೀತಾ ಹೋಗ್ತಾರ. ಆಗ್ಲಿ. ಬಾಯ್ ಮತ್ತ ಕೂಡೋಣಂತ." ಎಂದು ಮಂಜುಳಾ ಒಳಗೆ ಬಂದಳು.

ಹಿತ್ತಿಲ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನಿಂಬೆವ್ವ, ಕೆಂಚವ್ವ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ತಿನಿಸು ಮೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸದಸ್ಯೆಯರು ತಿಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟ ಎಂಜಲು ಅದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಮಂಜುಳಾ ಅತ್ತ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿಯೂ ನೋಡದಂತೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ ಬೆಡ್‌ರೂಮ್ ಹೊಕ್ಕಳು.

ಪರಿಸ್ಥಿತಿ

"ಎದ್ದ ಹೋಗ್ರಿ ಇಲ್ಲಿಂದ"

ಒದೆ ತಿಂದ ನಾಯಿಯಂತೆ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊರಟ ಮೋಹನ ಕಣ್ಣಂಚಿನಿಂದ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಮಿಸುಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಗನನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮಾಲಾನನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿದ. ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದವು. ದುಃಖದಿಂದ ತುಟಿಗಳು ಅದುರುತ್ತಿದ್ದವು.ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಮೋಹನ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾತು ಬಾರದವಳಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೇಳಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸ್ಫೋಟಗೊಂಡಿದ್ದಳು. ಹೆಂಡತಿ ಅತ್ತು ರಂಬಾಟ ಮಾಡಿದಾಗ ತಾನು ಅವಳನ್ನಪ್ಪಿ,ರಮಿಸಿ, ಕಣ್ಣೀರು ಒರೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮೋಹನನಿಗೆ ಈ ತಿರಸ್ಕಾರ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ಇನ್ನು ಮಾಲಾಳ ಸಿಟ್ಟು ತಂಗಿಯ ಮೇಲೆ ತಿರುಗುತ್ತದೆಂದು. ಶೀಲಾ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಬಂದು ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕಾಲು ತೊಳೆದು, ಅರಿವೆ ಬದಲಿಸಿ, ಏನೂ ತಿಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೋಹನ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಸೀದಾ ಶೀಲಾನ ರೂಮಿಗೆ ಬಂದ. ಗೋಡೆಯತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಮಲಗಿದ ಶೀಲಾನ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತು ಹಣೆ, ಕೂದಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಮೌನವಾಗಿ ನೇವರಿಸಿದ. ಎದ್ದು ಕುಳಿತ ಶೀಲಾ ಕಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ಕರಗಿದಳು. ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಅವಳ ತಲೆ ಒರಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮೃದುವಾಗಿ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿದ. ಬಾಡಿದ ಹೂವಿನಂತಿದ್ದ ಅವಳ ಮುಖ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ತುದಿ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಒರೆಸಿದ. ಶೀಲಾನ ದುಃಖ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

"ಮಾವಾ, ನನಗೆ ಭಾಳ ಹೆದರಿಕಿ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತೇದ" ಪಿಸುದನಿಯಲ್ಲಿ ಉಸುರಿದಳು ಅವನ ಕಿವಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ.

ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯೊಂದೇ ಅವಳಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಬಲ್ಲದೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಮೋಹನ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುತ್ತಿಟ್ಟ.

"ಅಳಬ್ಯಾಡಾ, ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೋ. ಇವತ್ತಿಲ್ಲಾ ನಾಳೆ ನಾವು ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಎದುರಿಸಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತಲ್ಲಾ. ಅದಕ್ಕs ಆಕಿ ಕೂಸಿನ ಜೋಡಿ

ದವಾಖಾನಿಯಿಂದ ಬಂದ ದಿನಾನೇ ಏನೇನಾತು ಎಲಾ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ. ಮತ್ತ ಇದರೊಳಗ ನಿಂದೇನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲಾ. ನಾನs ಸಂಯಮ ಕಳಕೊಂಡೆ. ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿ ಕ್ಷಮಾ ಮಾಡು ಅಂತನೂ ಹೇಳೇನಿ. ಒಂದೆರಡ ದಿನ ಒದರ್‍ಯಾಡತಾಳ. ಮುಂದ ಕೂಸಿನ್ನ ನೋಡಿ ಮರೀತಾಳ. ನೀನೂ ಆಕೀಗೆ ತಿರಗಿ ಮಾತಾಡಬ್ಯಾಡಾ, ನಾಲ್ಕ ಬಯ್ದುರ ಬಯ್ಸಿಕೋ" ತಗ್ಗಿದ ದನಿಯಲ್ಲೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ.

"ಶೀಲಾs ಶೀಲೀs ಎಲ್ಲಿ ಸತ್ತೀಯಽ ?" ಮಾಲಾ ತನ್ನ ಕೋಣೆ ಯಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಚೀರಿದಳು. ಬೆಚ್ಚಿದ ಶೀಲಾ ಎದ್ದು ಮೋಹನನನ್ನು ಹೊರಳಿ ನೋಡುತ್ತ ಬಾಣಂತಿಯ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದಳು. ಬಲಿಯಾಗಲು ಹೊರಟ ಕುರಿಯಂತಾಗಿತ್ತು ಅವಳ ಸ್ಥಿತಿ. ಅವಳನ್ನು ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದೊಡ್ಡಿದ ಮೋಹನ ಮತ್ತೊಂದು ಕುರಿಯಾಗಿ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದ.

ಎರಡು ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆಯಾಗಿದ್ದ ತಾನು ಏಕಿಷ್ಟು ಚಂಚಲಚಿತ್ತನಾದೆ ಎನ್ನುವದೇ ತಿಳಿಯದು. ಕಾಲೇಜು ಕಲಿಯುವಾಗಿನಿಂದ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶೀಲಾ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತ, ತಿಳಿ ಯದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ತನ್ನಿಂದ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಚುರುಕು ಹುಡುಗಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಳು. ಪದವಿ ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ಟೈಪಿಂಗ ಕಲಿತು ಎಲ್. ಆಯ್.ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ತಂದೆಯ ಭಾರ ವನ್ನು ಹಗುರು ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಮಾವನವರು ಶೀಲಾಳಿಗಾಗಿ ವರ ಹುಡುಕು ತ್ತಿದ್ದರು. ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ಕೆಲವರಿಗೆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದ. ಅವಳ ರೂಪ, ವಿದ್ಯೆಗೆ ಯಾವ ಪುಣ್ಯವಂತ ಅವಳ ಕೈ ಹಿಡಿಯುವನೋ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಬಂದವರಿಗೆ ಇವರ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಮೀರಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅರವಿಂದ ತನ್ನ ಸೋದರತ್ತೆ ಸುಂದರಕ್ಕನಿಗೆ ದೂರದ ಸಂಬಂಧ, ಶೀಲಾಳಷ್ಟೇ ಕಲಿತವ. ಇನ್ನೂ ಕಾಯಂ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನೊಡನೆ ಶೀಲಾಳ ಮದುವೆಯ ಮಾತು ಮುಗಿದಿತ್ತು. ಅರವಿಂದನೇನೋ ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗ. ರೂಪವಂತ. ಆದರೆ ಶೀಲಾಳಿಗೆ ತಕ್ಕವನೆಂದು ತನಗೆ ಅನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿರುದ್ಧ ಮಾವನವರು ಈ ಮದುವೆಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ್ದರು. ಗಂಡನಿಗೆ

ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಸಿಗುವವರೆಗೆ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು. ಶೀಲಾ ಇನ್ನೂ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದಳು.

ಒಳಗಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಲಾ ಮತ್ತು ಸುಂದರಕ್ಕ ಇಬ್ಬರೂ ಕಿರು ಚುತ್ತಿದ್ದರು.

"ನಾಚಿಗ್ಗೇಡಿ, ಹಳೆ ನಾಚಿಗ್ಗೇಡಿ ಏನಾಗಿತ್ತು ನಿನಗ ಧಾಡಿ ? ಮದುವಿ ಗೊತ್ತಾದಾಕಿ ನಾಲ್ಕ ದಿನಾ ಮನಸ್ಸ ಬಿಗಿ ಹಿಡೀಲಿಕ್ಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲಾಂದರ ಎಂಥಾ ಹೆಣ್ಣ ನೀನು. ಅರವಿಂದಗ ಏನ ಹೇಳತಿ? ಮೋಸಾ ಮಾಡಿ ಲಗ್ನಾ ಮಾಡಿಕೋತೀಯೇನ?'" ಮಾಲಾ ಪೂತ್ಕರಿಸಿದಾಗ ಅತ್ತೆ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು.

"ಛೇ ಛೇ, ಅರವಿಂದ ಸಂಭಾವಿತ. ಇಂಥಾ ಹರೇಮಿನ ಲಗ್ನಾ ಮಾಡಿದರ ಬುಟ್ಟ್ಯಾಗಿಟ್ಟು ಮಾರಿಕೊಂಡು ಬಂದಾಳು. ಅವನಿಗೇನು, ಮನೀ ಬಾಗಿಲ ದಾಗ ಹುಡುಗೇರ ಕ್ಯೂ ನಿಂತಾರ. ಈ ಲಗ್ನಾನಃ ಬ್ಯಾಡಾ ಅಂತ ಹೇಳ್ತೇನಿ" ಶೀಲಾನ ಉಸಿರೇ ಕೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮೋಹನನ ಮೈ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಸುಖಪಟ್ಟ ವನು ತಾನು, ತಪ್ಪೆಲ್ಲ ಅವಳೊಬ್ಬಳದೇ ಹೇಗಾದೀತು ? ಇವರು ಮಾತಾಡು ವದೇ ತಪ್ಪು. ಅರಿಯದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಮೋಹಿಸಿ ಅವಳು ಮನಸ್ಸಿನ ಹತೋಟಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು ತನ್ನ ತಪ್ಪ ಲ್ಲವೇ? ಅವಳಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಬೀಳಲಿಲ್ಲ! ಈ ಸಂಚಿನಲ್ಲಿ ತನ ಅಪರಾಧವೇ ಹೆಚ್ಚಿನದು. ಅವಳೊಬ್ಬಳೇ ಯಾಕೆ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತನ್ನನ್ನೂ ಬಯ್ಯಲಿ, ಇದೇ ರೀತಿ ಅಪ್ಪ, ಅವ್ವ,ಅಕ್ಕ,ಅತ್ತೆ, ಮಾವ ಎಲ್ಲರೂ ಬಯ್ದರೆ ಅವಳೊಬ್ಬಳೇ ಹೇಗೆ ಎದುರಿಸಿಯಾಳು ? ಮಾಲಾ ಈ ಮಾತನ್ನು ನುಂಗಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಬೊಬ್ಬಾಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾಳೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕಥೆ ಬೀದಿಗೂ ಬೀಳುವದೇ. ಅವಳೊಡನೆ ತಾನೂ ಜೊತೆಗಿದ್ದರೆ ಈ ಅಪಮಾನ. ನೋವು ಬಯ್ಗಳ ಸಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಶೀಲಾಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು. ಛೇ ಛೇ ಇದೇನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ ನಾನು. ಅವಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಮರೆತು ಹೋಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮೋಹ ಕವಿಯಿತಲ್ಲ. ಆ ಕಣ್ಣು, ತುಟಿ,

ಗಲ್ಲ, ಮೈಮಾಟ ಎಲ್ಲ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸಿಬಿಟ್ಟವಲ್ಲ ! ಹೆಂಡತಿಯ ಸಹವಾಸ ವಿಲ್ಲದೆ ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳೇ ಕಳೆದಿದ್ದವು. ತನ್ನ ಬಯಕೆಗೆ ಈ ಅಮಾಯಕ ಹುಡುಗಿ ಬಲಿಯಾದಳಲ್ಲ. ತನ್ನಿಂದಾಗಿ ಅವಳ ಜೀವನ ಹಾಳಾಗಬಾರದು. ಅರವಿಂದನೊಡನೆ ಅವಳ ಮದುವೆ ನಿಂತುಹೋದರೆ ? ... ? ಅರೆ. ಇದೇನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಇದನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನುವಷ್ಟು ನಿಶ್ಚಿಂತವಾಗಿದೆಯಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಲ ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಮದುವೆ ಮುರಿದು ಹೋದರೆ ಹುಡುಗಿಗೆ ಅದೇ ಒಂದು ಕಳಂಕ. ಇನ್ನು ಶೀಲಾಳಿಗೆ ಬೇಗ ಗಂಡು ಸಿಗುವುದು ಕನಸಿನ ಮಾತೇ ಸರಿ. ಒಂದು ಗಂಡಿನ ತಪ್ಪಿಗೆ ಅವಳು ಜೀವನ ಪೂರ್ತಿ ಕುಮಾರಿಯಾಗಿರಬೇಕೆ ? ಉಹುಂ, ಇಲ್ಲ. ಅವಳೊಬ್ಬಳನ್ನೇ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ಎದುರಿಸುವಷ್ಟು ಬಲವಿಲ್ಲ. ತಪ್ಪು ತನ್ನದೂ ಆಗಿರುವಾಗ ತಾನೇ ಏಕೆ ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬಾರದು. ತಂದೆಗೆ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಮಗ. ಉಂಡು—ಉಡಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಆಸ್ತಿಯೂ ಇದೆ. ಜೊತೆಗೆ ನೌಕರಿಯೂ ಇದೆ. ಮಾಲಾ–ಶೀಲಾ ಅಕ್ಕ–ತಂಗಿಯರು. ಕೆಲವು ದಿನ ಮಾಲಾ ಸಿಡಿ ಸಿಡಿ ಮಾಡಿದರೂ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಾನೇ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಇನ್ನೂ ಹಟ ಮಾಡಿದರೆ ಶೀಲಾಳೊಡನೆ ನಾನು ಬೇರೆ ಮನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದರಾಯಿತು; ತಾನೇ ಮೆತ್ತಗಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಸರಿ. ಈಗಲೇ ಹೇಳಿಬಿಡಬೇಕು.

ದೃಢವಾದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಡುತ್ತ ಮೋಹನ ಮಾಲಾನ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದ. ಮಾತಿನ ದಭದಭೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಶಾಂತವಾಯಿತು. ಶೀಲಾನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಅವಳ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು "ಬಾ ಶೀಲಾ, ನಿನಗ ಹಸಿವಿ ಆಗಿರಬೇಕು. ಒಳಗ ಹೋಗಿ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನು. ಮಾಲಾ, ಶೀಲಾನ್ನ ಅರವಿಂದ ಬಿಟ್ಟರ ನಾನs ಆಕೀನ್ನ ರಿಜಿಸ್ಟರ್ಡ ಮದಿವೀ ಮಾಡಿಕೋತೀನಿ. ಇದು ಪ್ರಮಾಣ. ನಾನು ಈ ಮನೀ ಯಜಮಾನ ಅನ್ನೂದು ನೆನಪ ಇಟ್ಟುಕೋ. ನೀನು ಬಾಣಂತಿ ತ್ರಾಸ ಮಾಡಿಕೋಬಾರದು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತಿಳಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಿರು." ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಶೀಲಾಳ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಹೊರಗೆ ಕಳಿಸಿದ.

"ದೇವರು ನನ್ನ ಯಾಕ ಉಳಿಸಿದ್ನೋ. ಹಡಿಯೂಮುಂದ ಸತ್ತಿದ್ದರ ಛೊಲೋ ಇತ್ತು"–ಹಾಡಿ ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಲಾಳ ದನಿ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರ ಕಿವಿಗಳಿಗೂ ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಲಿನ ಲೋಟವನ್ನೆತ್ತಿ ಶೀಲಾಳ ತುಟಿಗಿಟ್ಟ ಮೋಹನ. ಒಂದು ಗುಟುಕೂ ನುಂಗಲಾರದಷ್ಟು ಗಂಟಲು ಉಬ್ಬಿತ್ತು. ಆರ್ತಳಾಗಿ ಮೋಹನನತ್ತ ನೋಡಿ ಶೀಲಾ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಗಟಗಟ ಹಾಲು ಕುಡಿದು ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಳು. ಮೋಹನ ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಮೊಲೆ ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹಣಿಕಿ ನೋಡಿ, ತಲೆಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ತೋಟದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನಿಂತು ಹಾಯಾಗಿ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟ.

* * *

ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲ ನಿದ್ದೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಡವಾಗಿದ್ದರೂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೇಗ ಎದ್ದು ಶೀಲಾ ಕಾಫಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಕ್ಕನ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಾಗ ಮಾಲಾ ಅವಳತ್ತ ದುರುದುರು ನೋಡಿ ಕೆಳಗೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಅತ್ತೆಗೆ "ಸುಂದ್ರತ್ತೀ,ಆಕೀಗೆ ನನ್ನ ಕೋಣ್ಯಾಗ ಬರಬ್ಯಾಡಾ ಅನ್ನು, ಆಕೀ ಕೈಯಾಗಿಂದ ತಿಂದರ ನನಗ ವಿಷ ತಿಂದ್ಹಾಂಗ. ಹಾವಿಗೆ ಹಾಲ ಎರದಾಂಗ ಅತು, ಇಷ್ಟ ದಿನಾ ಸಾಕಿದ್ದಕ್ಕೂ ಉಪಕಾರಾ ಮಾಡಿದ್ಲು" ಎಂದು ಚೀರಿದಳು. ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಶೀಲಾ ಬಾಯಿಗೆ ಸೆರಗು ತುರುಕಿ ಹೊರಗೆ ಓಡಿದಳು.

ಮೋಹನ ಹೆಂಡತಿಯ ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ನಿಂತು ಕೇಳಿದ.

"ಕೂಸಿನ್ನ ತೊಟ್ಲಾಗ ಹಾಕೂದು ಎಂದು ಅನ್ನೂದು ಹೇಳಿದರ ಊರಿಗೆ ಪತ್ರಾ ಬರಿತೀನಿ." ಮಾಲಾನಿಂದ ಉತ್ತರ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಎಂಟ್ಹತ್ತು ದಿನಗಳಿಂದ ನಡೆದ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೌನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮೋಹನ ಮೆತ್ತಗಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವದು ತಾನು ತಿಳಿದಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲವೆಂದು ಈಗೀಗ ಅವನಿಗೂ ತಿಳಿಯತೊಡಗಿತ್ತು. ಶೀಲಾಳ ಸೋತಮುಖ, ಮಾಲಾಳ ಸಿಟ್ಟಿನ ಮುಖ. ಎರಡರ ನಡುವೆ ತಾನು ಎತ್ತ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ದಿಕ್ಕುಗಾಣದಾಗಿದ್ದ.

ಮೋಹನನ ಪತ್ರ ನೋಡಿ ಅಪ್ಪ–ಅವ್ವ, ಅತ್ತೆ–ಮಾವಂದಿರು ಹೊಸ ಕೂಸು ನೋಡಲು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಬಂದಿಳಿದರು. ಮಾಲಾ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಿ ಗೋಳೋ ಎಂದಳು. ಮುಸು ಮುಸು ಅಳುತ್ತ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತ ಶೀಲಾಳನ್ನು ಅವಳ ಅಪ್ಪ–ಅವ್ವ ಬಯ್ಗುಳದಿಂದ ನರಕ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ತಪ್ಪೆಲ್ಲ ತನ್ನದೇ ಎನ್ನುವಂತೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಾರಲ್ಲ ಎಂದು ಶೀಲಾ ಒಳಗೊಳಗೇ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡಳು. ಹಿರಿಯರ ಎದುರು ಅಪರಾಧಿಭಾವ ಹೊತ್ತು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಕುಳಿತ ಮೋಹನ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದ. "ನೀವೆಲ್ಲಾ ಒಪ್ಪಿದರ ಶೀಲಾನ್ನ ನಾನಃ ಲಗ್ನಾ ಮಾಡಿಕೋತಿನಿ. ಇಬ್ಬರ್ನೂ ಸುಖದಿಂದ ಇಡತೇನಿ."

ಮಾಲಾ ತಾಯಿಯ ಕೊರಳಿಗೆ ಜೋತುಬಿದ್ದು "ಈ ಲಗ್ನಕ್ಕ ನೀವು ಹೂಂ ಅಂದರ ನನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೀ ಕೊಯ್ದ್ಹಾಂಗ ಅಂತ ತಿಳಕೋರಿ" ಎಂದು ಅತ್ತಳು.

ಮೋಹನನ ಅಪ್ಪ ಯೋಚಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. "ಅರವಿಂದನ ಕೂಡ ಲಗೂನ ಶೀಲಾನ ಲಗ್ನಾ ಗೊತ್ತು ಮಾಡೂನು. ಅಂವಗ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ನಾ ಪತ್ರಾ ಬರೀತೀನಿ"

"ಅರವಿಂದ ಬಂದಾಗ ಏನು ನಡೀತು ಎಲ್ಲಾ ನಾ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳೀನಿ. ಒಪ್ಪಿದರ ಲಗ್ನಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಲಿ, ಬ್ಯಾಡಾದರ ಬಿಡಲಿ" ಶೀಲಾ ಮೊಂಡು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಿದಳು.

" ಇಂಥಾ ಸುದ್ದೀ ಕೇಳಿದ ಮ್ಯಾಲೆ ಯಾರು ನಿನ್ನ ಲಗ್ನಾ ಮಾಡಿಕೋತಾರವ್ವ" ಮೋಹನನ ಅವ್ವ ಸಂತಾಪ ಸೂಚಿಸಿದರು.

"ಬ್ಯಾಡಾಂದರ ನಾ ಹಾಗಃ ಇರತೇನಿ. ನೌಕರಿ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೀ ನಾ ತುಂಬಿಸಿಕೋತೀನಿ. ಯಾರಿಗೂ ನಾ ಭಾರ ಆಗೂದಿಲ್ಲಾ. ಆದರ ಅರವಿಂದಗ ಮೋಸಾ ಮಾಡಿ ಲಗ್ನಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪೂದಿಲ್ಲಾ. ನಾನು ಕಡೀತನಕಾ ಅವರ ಜೊತೀಗೆ ಬಾಳಬೇಕು. ನನ್ನ ಕಾನ್ಶಿಯನ್ಸ ಕುಟಕುತ್ತಾ ಇರ್ತದ" ಶೀಲಾ ತನ್ನ ನಿರ್ಧಾರ ಹೇಳಿದಳು.

ಅವಳೆಡೆಗೆ ಕನಿಕರದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಶೀಲಾನ ಅಪ್ಪ ಹೇಳಿದರು "ಶೀಲಾ, ನೀನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದಾಗs ನಿನ್ನ ಕಾನ್ಸಿಯನ್ಸ ಸತ್ತು ಹೋತು. ಆಗ ನೀ ಮಾಲಾಗ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತೀದಿ ಅನ್ನೊದು ಮರತ ಬಿಟ್ಟಿ" ಬೇರೆ ದಾರಿ ಕಾಣದ ಶೀಲಾ ಮತ್ತೆ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತಳು.

"ನಾ ಜೀವದಿಂದ ಇರೂತನಾ ಇವರ ಜೋಡಿ ನಿನ್ನ ಲಗ್ನ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ ಇಲ್ಲಾ" ಮಾಲಾ ಆಕ್ಕಸದಿಂದ ತಂಗಿಯ ಸೋಟೆಗೆ ತಿವಿದಳು.

"ಇದರೊಳಗೆ ತಪ್ಪು ನಂದೂ ಅದ. ಅದರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ನಾ ಶೀಲಾನ್ನ ಲಗ್ನ ಆಗೇ ತೀರತೇನಿ. ಮಾಲಾ ನೀ ಎಷ್ಟ ಜಿದ್ದ ಮಾಡಿದರೂ ನಾ ಲಗ್ನ ಆಗಿ ಬ್ಯಾರೆ ಮನಿ ಮಾಡತೇನಿ" ಮೋಹನ ತನ್ನ ಗಂಡಸುತನ ತೋರಿಸಿದ ಹಿರಿಯರಿದ್ದಾರೆನ್ನುವ ಭರವಸೆಯಿಂದ.

"ಅವ್ವಾs ನಾ ಇಲ್ಲಿ ಇರೂದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಊರಿಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ರಿ, ಇಲ್ಲಾ ಒಂದಿಷ್ಟು ವಿಷಾ ಕೊಟ್ಟಬಿಡ್ರಿ" ಎನ್ನುತ್ತ ತಾಯಿಯ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಬಿದ್ದು ಮಾಲಾ ಮನೆಯ ಸೂರು ಹಾರಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಅತ್ತಳು. ಹಿರಿಯರು ಮೂಕ ರಾಗಿದ್ದರು, ಸಮಸ್ಯೆ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಜಟಿಲವಾಗುತ್ತ ಹೋಯಿತು.

ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಈ ಅಪಮಾನ, ನೋವು. ದುಃಖವುಂಡೇ ತಾನು ಬಾಳನ್ನು ಸವೆಸಬೇಕೇನೋ ಎಂದು ದಿಗಿಲಾಗಿತ್ತು ಶೀಲಾಳಿಗೆ. ಈ ಸಮಾಜದ ದೃಷ್ಟಿ ಯಲ್ಲಿ ಎಂಥ ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು ತನ್ನದು! ಇದರಲ್ಲಿ ಗಂಡಸಿನ ಪಾಲು ಏನೂ ಇಲ್ಲವೇ? ಕಾಮ ಹೆಣ್ಣಿನ ಶತ್ರು! ಕಾಮದಿಂದ ಗಂಡಸಿಗೆ ಸುಖವಾದರೆ ಹೆಂಗ ಸಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗ ದುಃಖವೇ. ಐದು ನಿಮಿಷದ ಸುಖಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದರೆ ಜೀವವಿರುವವರೆಗೂ ದುಃಖಿಸಬೇಕು. ದೇವರು ಇಂಥ ಬಯಕೆಯನ್ನೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಕೊಡಬಾರದಿತ್ತು. ಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಈ ರೀತಿ, ಸಂಕಟ, ಅಪಮಾನ, ದುಃಖ ಕೊಡುವ ದೇವರೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಶತ್ರು. ಹೆಣ್ಣಿನ ದುಃಖದಿಂದ ದೇವರು ಮೋಜು ನೋಡುವನೇ? ನಿಜಕ್ಕೂ ತನ್ನ ಪಾಲಿಗಂತೂ ದೇವರಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ, ಏಕಾಂಗಿ—ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ತಲೆಕಾಯ್ದು ಹೊಟ್ಟೆ ಯಲ್ಲಿ ಕೂಳಿಲ್ಲದೆ, ನಿದ್ದೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊರಳುತ್ತಿದ್ದ ಶೀಲಾಳ ದೇಹ

ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕಂಪಿಸಿತು. ಯಾವ ಮಾಯೆಯಿಂದಲೊ ಮೋಹನ ಬಂದು ಅವಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನು ಮುದ್ದಿಡಲು ಮುಂದುವರಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಸುವನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಕಿ ಅವನನ್ನು ನೂಕಿ ಶೀಲಾ, ಎದ್ದು ನಿಂತಳು.

"ಯಾಕ ಶೀಲಾ, ಹೆದರಬ್ಯಾಡಾ. ನಾನು ಮೋಹನ. ನಿನ್ನ ಮುಖಾ ಸಪ್ಪಗಾಗಿತ್ತು, ಅಳ್ತಿಯೇನೋ ಅಂತ ರಮಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೆ."

"ಹೌದು, ನೀವು ರಮಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೀರಿ. ಆದರ ಈಗ ನನಗ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿ ಬ್ಯಾಡಾ. ನೀವು ಹೊರಗ ಹೋಗ್ರಿ. ಏಳ್ರಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗ್ರಿ"

"ಸಿಟ್ಟಾಗಬ್ಯಾಡಾ ಶೀಲಾ, ನಾ ನೋಟೀಸ ಕೊಟ್ಟೇನಿ. ನಿನ್ನ ರಜಿಸ್ಟರ್ಡ ಲಗ್ನಾ ಮಾಡಿಕೋತೀನಿ. ನನ್ನ ನಂಬು. ಯಾರು ಏನಂದ್ರೂ ನಾ ಕೇಳಾಂವ ಅಲ್ಲಾ. ನಾ ನಿನ್ನ ಭಾಳ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡ್ತೇನಿ."

"ಹೌದು, ನೀವು ಭಾಳ ಭಾಳ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡೇ ಈ ಗತೀಗೆ ನನ್ನ ತಂದಿರಿ. ಎರಡು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಅಕ್ಕನ ಜವಾಬ್ದಾರಿನೂ ನಿಮ್ಮ ಮ್ಯಾಲೆ ಅದ."

"ನಾ ಹೇಳಿದಾಂಗ ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಬಿದ್ದಿರ್ಲಿ ಆಕಿ. ಇಲ್ಲಾಂದರ ಒದ್ದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕತೇನಿ. ನನ್ನ ಮಾತ ಕೇಳಲಾರದ ಮಾಲಾ ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ."

"ಮಾಮಾ, ನೀವು ಅಕ್ಕನ ಕೂಡ ಪ್ರಿತಿ ಮಾತು ಆಡಿದ್ದು ನಾನೂ ಕಿವೀಲೆ ಕೇಳೀನಿ. ಈಗ ಅಕೀನ್ನ ಒದೀತೀನಿ ಅಂತೀರಿ. ನಾಳೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬಾಕಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಾಗ ನನ್ನೂ ಹಿಂಗs ಒದಿಯೂವವರ ಅಲ್ಲಾ."

"ಛೇ ಛೇ ನೀ ತಪು ತಿಳಕೋಬ್ಯಾಡ ಶೀಲಾ. ಆಕೀ ಹಟಮಾರಿತನಕ್ಕ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದು ಹಾಂಗ ಅಂದೆ. ನನಗ ಇಬ್ಬರೂ ಬೇಕು. ಇಬ್ಬರ್ನೂ ಸಾಕತೀನಿ ಆತಿಲ್ಲೊ. ಬಾ ಇಲ್ಲೇ."

"ನೀವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗ್ರಿ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲೆ ಕಾಲು ಇಡಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ಹೋಗ್ರಿ ಈಗ ಹೊರಗೆ" ಮೋಹನನನ್ನು ದಬ್ಬಿದ ಶೀಲಾ ಧಡ ಧಡಿಸುವ ಎದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿದಳು.

ರಾತ್ರಿಯ ನಿಶ್ಯಬ್ದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಭಾಷಣೆ ಎಲ್ಲರ ಕಿವಿಗಳಿಗೂ ತಟ್ಟಿತ್ತು.

* * *

ಮುಂದೆ ಎಂಟು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಶೀಲಾ ತನ್ನದೇ ಸ್ವಂತ ಮನೆಯಿಂದ ಅವ್ವನಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದಳು.

ಅವ್ವನಿಗೆ,

ನನ್ನ ಗಳತಿಯೊಬ್ಬಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಕ್ಕನ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿನಿಂದಾಗಿ ಅವಳ ಜೀವನ ಹಾಳಾಗಬಾರದೆಂದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ. ಅರವಿಂದನಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸದೆ ಅಪ್ಪ ಮದುವೆ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದರೆ ಅದನ್ನು ಖಂಡಿತ ಮುರಿಯುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನದೇ ಸಂಬಳವಿರುವದರಿಂದ ನಾನು ನಿಮಗೂ ಭಾರವಾಗಲು ಬಯಸುವದಿಲ್ಲ. ಮಗಳ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕು ಎನ್ನಿಸಿದರೆ ನೀವು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬರಬಹುದು. ಸಮಾಜ, ಮಕ್ಕಳು, ಸೊಸೆಯಂದಿರ ಮುಂದೆ ಅಪಮಾನವೆನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಿರಿ.

ನಿಮ್ಮ

ಶೀಲಾ

ಅಪ್ಪ ಸಿಟ್ಟಾದರೂ ಅವ್ವ ಜೀವ ತಡೆಯದೆ ಬಂದೆಬಿಟ್ಟಳು. ಮಗಳ ಎರಡು ಕೋಣೆಯ ಮನೆಯನ್ನು ಸಜ್ಜು ಮಾಡಲು ನೆರವಾದಳು. ಅವಳ ಒಂಟಿ ಬಾಳನ್ನು ನೆನೆದು ಕೊರಳು ತಟ್ಟಿ ಗುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ತಳು. ದನಿಯೇರಿಸಿದರೆ ಚಾಳಿನವರಿಗೆ ಕಾರಣ ಹೇಳಬೇಕಲ್ಲ. ನೌಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ, ಮದುವೆ ಮುಂದೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದು ಹೆಂಗಳೆಯರಲ್ಲಿ ಸುದ್ದೀ ಹರಡಿದಳು. ಕಲ್ಯಾಣ ಕಟ್ಟುವ ಜನ ಆವರ, ಈ ವರ ಎಂದು ಅವ್ವನಿಗೆ ವರದಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಈಗಲೇ ಬೇಡ, ಚಿಕ್ಕವಳು, ಕೆಲವು ದಿನ ಕಳೆಯಲಿ ಎಂದು ಅವ್ವನೇ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಅಪ್ಪನ ಸಿಟ್ಟು ಇಳಿಸಲು ತಿರುಗಿ ಊರಿಗೆ ಹೋದಳು.

ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಹುಡುಗಿ, ಒಬ್ಬಂಟಿ, ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಶೀಲಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರು. ಆಫೀಸು, ಒಬ್ಬಳ ಅಡಿಗೆ, ಅಕ್ಕ-ಪಕ್ಕದವರೊಡನೆ ಹರಟೆ, ಪೇಟೆ, ಸಿನಿಮಾಗಳಲ್ಲಿ ದಿನ, ತಿಂಗಳು, ವರ್ಷಗಳು ಉರುಳಿದವು. ತನ್ನ ಜೀವನವಲ್ಲಿಯ ದುರಂತದ ಸುಳಿವು ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದಂತೆ ನೀತಿ- ನಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಶೀಲಾಳಿಗೆ ತನ್ನವರನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ಶಾಂತಿ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಾಮಾ ಒಮ್ಮೆ ಆಫೀಸಿಗೇ ತನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಾಗ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ತನ್ನನ್ನು ಬೆಟ್ಟಿಯಾದರೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ಅವನನ್ನು ಹೆದರಿಸಿದ್ದಳು. ಮಾಮಾ ಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ವರ್ಗ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ಹಾಯಾಗಿದ್ದಳು.

ತನ್ನ ಬಸವಳಿದ ಮುಖ ನೋಡಿ ಕಮಲಕ್ಕ "ಸುಮ್ಮನ ಕೈ ಬಾಯಿ ಸುಟಕೋತ, ಕಚೇರ್‍ಯಾಗ ದುಡಕೋತ ಯಾಕ ಬತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತೀದಿ ? ಶೀಲಾ ಮದುವೀ ಮಾಡಿಕೋ. ಆಗೂ ವಯಸ್ಸಿನ್ಯಾಗ ಎಲ್ಲಾ ಆದರ ಛಂದ" ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ದುಂಬಾಲು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು.

"ಯಾವದಕ್ಕೂ ಕಾಲ ಕೂಡಿ ಬರಬೇಕಲ್ರೀ" ಎಂದು ಶೀಲಾ ಹಾರಿಕೆಯ ಉತ್ತರ ನೀಡಿ ನಕ್ಕು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಹಗಲು ಹೇಗೋ ಕಳೆದರೂ ರಾತ್ರಿ ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿ ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸುಖ-ಸಂಸಾರದ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಪುಲಕಿತಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎದ್ದಾಗ ಅವಳ ಬಾಳಸಂಗಾತಿ, ಮುದ್ದು ಮಕ್ಕಳುಮಾಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಡವಾದ ಮೈ ಮನಸ್ಸು ಹೊತ್ತು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಕೆಲಸದ ನೊಗಕ್ಕೆ ಹೆಗಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಡುವೆ ಒಮ್ಮೆ ಅವ್ವ ಬಂದಾಗ ಅರವಿಂದನ ಮದುವೆಯಾದ ವಿಷಯ ಹೇಳಿದಳು. ಅಪ್ಪ ತೀರಿದ ಮೇಲೆ ಅವ್ವ ಬಂದು ಶೀಲಳ ಜೊತೆಯಾದಳು. ಒಂದು ಅಂತಃಕರಣದ ಜೀವ ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇದೆಯೆಂದು ಆ ವಳಿಗಷ್ಟೇ ಸಮಾಧಾನ.

ಮನಸ್ಸು ಎಷ್ಟು ಕಲ್ಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ತನ್ನದೂ ಉಪ್ಪು, ಹುಳಿ, ಖಾರ ತಿನ್ನುವ ಜೀವ ತಾನೇ! ತಾನು ಗಂಡಿನೊಡನೆ ಪಡೆದ ಮೊದಲ ಅನುಭವ ಅವಳಿಗೆ ಬೇಡವೆನ್ನಿಸುವದಿಲ್ಲ. ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮುಖ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

ತುಂಬಿದ ಯೌವನ–ಒಂದೊಂದೂ ಯುವಕರನ್ನು ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಅವರನ್ನು ದೂರವಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಈಗೀಗ ಇಂಥ ಹೋರಾಟದಿಂದ ತಾನು ತಪ್ಪು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕುಳಿತಾಗ, ನಿಂತಾಗಲೆಲ್ಲ ಈ ಯೋಚನೆ ಅವಳನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ದೇಹವ ಮೇಲೂ ಆಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಬೆಳ್ಳಿ ಕೂದಲು ಮಿನುಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಮಯ ಹೀಗೆಯೇ ಜಾರಿ ಹೋಗುವದೇ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಸಿಳ್ಳು ಕೇಳಿಸಿತು. ತಟ್ಟನೆ ಬಾಗಿಲತ್ತ ತಿರುಗಿದಳು. "ಅಂ, ಅಭಯ, ಬರ್ರಿ ಯಾವಾಗ ಬಂದ್ರಿ?"

"ನಾ ಬಂದ ನಿಂತ ಎಷ್ಟೊತ್ತಾತು; ಲಕ್ಷ್ಯ ಎಲ್ಲ್ಯದ ನಿಮ್ದು? ಯಾವ ಕನಸಿನ ಲೋಕದಾಗ ಇದ್ದಿರೋ ನಾ ಪಿಶಾಚಿ ಹಾಂಗ ನುಗ್ಗಿದೆ. ಮನೀಗೆ ಕೀಲಿ ಹಾಕಿತ್ತು, ಅಕ್ಕ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗ್ಯಾಳ ನಿಮಗ ಗೊತ್ತದ ಏನು ಅಂತ ಕೇಳಾಕ ಬಂದಿದ್ದೆ."

"ಹಾಂ, ಹೌದು. ಸಂಜೀ ಮುಂದ ಸಿನಿಮಾಕ್ಕ ಹೋಗ್ತೀವಿ ಅಂತ ತೃಪ್ತಿ ಕುಣೀತಿದ್ಧಳು. ಆದರೆ ದೇವಕಿ ಕೀಲಿಕೈ ನಮ್ಮಲ್ಲೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲಾ. ನೀವು ಬರೋದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತ ಇದ್ದಿಲ್ಲೇನು?"

"ಇಲ್ಲಾ, ಪತ್ರಾ ಬರಿಯಾಕ ಟಾಯಿಮ್ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲಾ, ಯಥಾ ಪ್ರಕಾರ ಇಂಟರವ್ಯೂಕ್ಕ ಬುಲಾವ್ ಬಂತು. ಹಸಿಬೀ ಹೊತಗೊಂಡು ಹಾಜರ್ ಆದೆ" ಏರ್ ಬ್ಯಾಗ್ ತೋರಿಸಿ ವಿಷಾದದ ನಗೆ ನಕ್ಕ ಅಭಯ.

"ಬರ್ರಿ ಒಳಗ ಕೂಡ್ರಿ, ಚಹಾ ಮಾಡ್ತೀನಿ. ಅವ್ವ ಇಲ್ಲೇ ಗುಡೀಗೆ ಹೋಗ್ಯಾಳ. ಅನಕಾ ಆ ಪೇಪರ ನೋಡ್ರಿ."

"ಛೇ ಛೇ ಚಹಾ ಈಗೇನ ಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ಬಸ್ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಿನ್ಯಾಗ ಕುಡದಬಂದೆ. ಮಾತಾಡೂಣಂತ ಇಲ್ಲೆ ಕೂಡ್ರಿ. ಪೇಪರ ಅಂತೂ ಎ ಟು ಝಡ್ ಎಲ್ಲಾ ಓದಿ ಮುಗಿಸೇನಿ. ಬ್ಯಾರೆ ಏನ ಕೆಲಸದ ಹೇಳ್ರಿ ನಮ್ಮಂಥಾ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ

ಗಳಿಗೆ. ಡಿಗ್ರಿ ತೊಗೊಂಡು ಐದ ವರ್ಷ ಆದ್ವು, ಕೂಳು ಕತ್ತರಿಸೋದು, ಕತ್ರೀ ಹಾಂಗ ತಿರಗೋದು ಎರಡಃ ಕೆಲಸಾ."

"ಇರಲಿ ಬಿಡ್ರಿ ಅಷ್ಟ್ಯಾಕ ನಿರಾಶ ಆಗ್ತೀರಿ. ಇವತ್ತಿಲ್ಲಾ ನಾಳೆ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕೀತು."

"ನೀವಃ ಲಕ್ಕೀ ಆದೀರಿ ಶೀಲಾ. ನೌಕರಿ ಅದ. ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಇದ್ದೀರಿ. ನಾವು ಸಿಗರೇಟು, ಶೇವಿಂಗ್‌ಗೆ ಸುದ್ದಾ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೈ ಒಡ್ಡಬೇಕು. ಮದುವಿ, ಮನೀ, ಮಕ್ಕಳು ಏನೂ ಕಾಣದ ನಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯ ಮುಗದ ಹೋದರೂ ಹೋಗಬಹುದು."

"ಚ್ಚು ಚ್ಚು ಯಾಕ್ರೀ ಅಭಯ, ಇವತ್ಯಾಕ ಹಿಂಗ ಮಾತಾಡತೀರಿ? ನಾಳಿನ ಇಂಟರವ್ಯೂದ ತಯಾರಿ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ರಿ. ನಾಳಿನ ಕೆಲಸ ನಿಮಗ ಸಿಕ್ಕರೂ ಸಿಗಬಹುದು."

"ನಾಳಿನ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕರ ಮೊದಲ ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿಗೇ ಸಿಹಿ ಹಾಕ್ತೇನಿ ಶೀಲಾ" ಎಂದು ಅವಳತ್ತ ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ನಕ್ಕ ಅಭಯ.

ಅವಳಲ್ಲಿ ಲಜ್ಜೆಯ ತೆರೆಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದ ಆಭಯನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ಶೀಲಾ ಒಳಗೆ ಓಡಿದಳು. ದೇವಕಿ ಬರುವವರೆಗೂ ಅಭಯ ಶೀಲಾನ ಅವ್ವನೊಡನೆ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ.

ಧಡಧಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎದೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹಾಸಿಗೆಗೆ ಒರಗಿ ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿದಳು ಶೀಲಾ. ಅಭಯನ ತುಂಟ ಕಣ್ಣುಗಳು ತನ್ನನ್ನು ಎಷ್ಟು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಣಿಸುತ್ತಾವಲ್ಲ. ಅವನ ಮಾತು, ನಗು, ನಡತೆ ಎಲ್ಲವೂ ತನ್ನನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಅವನು ಇಂಟರವ್ಯೂಗೆ ಎಂದು ಬಂದಾನು ಎಂದು ತನ್ನ ಜೀವ ದಾರೀ ನೋಡುತ್ತದೆ. ಅವನು ಹತ್ತಿರ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಆಸೆಯುಲ್ಲದೆ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ದೂರ ಹೋದಾನು ಎನ್ನುವ ಭಯವೂ ಇದೆ. ಇದೆಂಥ ಹುಚ್ಚು? ಇದಕ್ಕೇ ಪ್ರೇಮ ಪ್ರೀತಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆಯೆ? ಅಭಯ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಮಾತನಾಡದಿದ್ದರೂ ಅವನ ಮನದ ಆಸೆ ತನಗೆ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. ಕೆಲಸವೊಂದು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನೇನೋ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಕೇಳಿದರೆ ಆಗ ತಾನೇನು ಮಾಡಬೇಕು? ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆ? ವಿಷಯ ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಆವನು ದೊಡ್ಡ ಮನಸು ಮಾಡಿ ಮದುವೆಗೆ ಒಪ್ಪ ಬಹುದೇ? ಉಹುಂ. ಈ ಗಂಡಸರನ್ನು ನಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಶೀಲಕೆಟ್ಟ ಹುಡುಗಿಯೆಂದು ಮುಖತಿರುವಿ ಹೋಗಬಹುದು. ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ಅಪ್ಪಟ ತಾಜಾ ಹೆಣ್ಣೇಬೇಕಲ್ಲ!

ತಾನು ಮತ್ತು ಅವ್ವ ಬಿಟ್ಟರೆ ಈ ಚಾಳಿನಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಇನ್ನೂ ಎದುರಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ತಿಳಿದರೆ ತನ್ನ ಬಾಳು ಇದೇರೀತಿ ಸುಗಮವಾಗಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಡೆಯು ವದೇ. ಇದೇ ಕಮಲಕ್ಕ ತನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ನೋಡಬಹುದು. ಸುಂದರಮ್ಮ ದೇವಕಿಯರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತಗೊಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮಾಲೀಕರು ಮನೆ ಖಾಲಿಮಾಡಲು ಹೇಳಬಹುದು. ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಮನೆ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹೌದು, ವಿಷಯ ತಿಳಿದ ಯಾರೂ ತನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸ ಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ತಪ್ಪು ತನ್ನೊಬ್ಬಳದೇ ಅಲ್ಲ ನಿಜ. ಆದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಇರುವದೇ ಗಂಡಿಗೊಂದು, ಹೆಣ್ಣಿಗೊಂದು. ತನಗಾದ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಈ ಸಮಾಜ ಸರಿಪಡಿಸಬಲ್ಲದೇ? ಉಹುಂ. ತನ್ನ ಗೊಡವೆ ಆದಕ್ಕೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ– ತಾನಾದರೂ ಏಕೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ತನ್ನ ಜೀವನ ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು? ಅವ್ವ ತೀರಿದ ಮೇಲೆ ತಾನು ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗಿ ದಿನ ದೂಡಬೇಕೇ? ದೇಹವನ್ನು ದಂಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಠಿಣತಮ ತಪಸ್ಸು ತಾನು ಮಾಡಿದರೂ ತನಗೆ ಜನರ ಕುಹಕದ ನಗೆ, ಚುಚ್ಚುಮಾತುಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಯಿಲ್ಲ. ಅವ್ವ ಅಂತೂ ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಕೀಕಾಳು ಹಾಕ ಬೇಕೆಂದೇ ಜೀವಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ.

"ಈ ಸಾರೆ ಹ್ಯಾಂಗರೆ ಮಾಡಿ ಅಭಯನ ಮದುವಿ ಮಾಡೇಬಿಡಬೇ ಕಂತೀವಿ ಅಂತ ದೇವಕಿ ಅಂತಿದ್ಲಪ್ಪಾ. ಎಲ್ಲ್ಯರೆ ಹುಡುಗೀ ನೋಡಿಯೇನು?" ಅವ್ವನ ಮಾತೂ ಮದುವೆಗೇ ಬಂದಿತ್ತು. ಅರ್ಧ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅರ್ಧ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಶೀಲಾ ಎದ್ದು ಬಂದು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಒರಗಿ ನಿಂತಳು.

"ಹುಡುಗೀನ್ನ ನೋಡೀನ್ರಿ ಆದರ ನೌಕರಿ ಒಂದ ಸಿಗಬೇಕಲ್ರಿ" ಎನ್ನುತ್ತ ಶೀಲಾಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಅಭಯ.

"ಆದರಾಗೇನದ, ನೌಕರಿ ಇದ್ದ ಹುಡುಗೀನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರಾತು; ಮದುವೀನೂ ಆಗ್ತದ, ನಿಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯಾನೂ ಬಗೀಹರೀತದ." ಎಂದು ಶೀಲಾ ನಯವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದಳು.

ಅವಳ ಮಿಂಚುಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ 'ನಿನ್ನ ಗುಟ್ಟು ಗೊತ್ತಾಯಿತು' ಎನ್ನುವಂತೆ ಅಭಯ ನಕ್ಕ. ಶೀಲಾನ ಅವ್ವ ಬೆರಗಾಗಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ದಿಟ್ಟಿಸಿದಳು.

ಹೋಲಿಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ

'ಪೋಸ್ಟ' ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ನಿಮಿಷದ ಮೇಲೆ ಅಮಿತ ಪತ್ರ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಕೂಗುತ್ತ ಬಂದ.

"ಅವ್ವಾ, ಚಿಕ್ಕವ್ವನ ಪತ್ರ ಬಂದಾಂಗ ಕಾಣ್ತದ, ಅಕ್ಷರ ಹಾಂಗs ಅದಾವ." ಚಹಾ ಸೋಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಂಕುಂತಲೆಯ ಕೈ ನಡುಗಿ, ಚಹಾ ತುಳುಕಿ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಕಿಟ್ಲಿಯ ಹೊರಗೆ ಬಿತ್ತು.

"ಮತ್ತೇನ ಬರೆದಾಳೋ ಇಕೀ. ಈ ವಾರದಾಗ ಇದು ಮೂರನೇ ಪತ್ರ. ನಾ ಉತ್ತರ ಕೊಡದಿದ್ರೂ ಮತ್ತ ನನಗs ಗಂಟ ಬಿದ್ದಾಳ" ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಸುಂಧರೆಯನ್ನು ಬಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಚಹಾ ಒಯ್ದು ಗಂಡ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ತಾನೂ ಕುಡಿದು ಪತ್ರ ಒಡೆದಳು.

ಮತ್ತೆ ಅದೇ ವಿಷಯ, ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನನಗೆ ಹಣದ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಹಣ ಮುಂದಿನ ವಾರದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಗಂಡನ ನೌಕರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕೇಸು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೆ ನನ್ನ ಸಂಸಾರ ಉಳಿಸಿದ ಪುಣ್ಯ ನಿನಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ನನಗಾದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ಬೇರೆ ಯಾರು ಗತಿ ? ಯಾರನ್ನು ಕೇಳಲಿ? ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಒಂದೂ ತಿಳಿಯದೆ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಅನ್ನ, ನೀರು ಬಿಟ್ಟು ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಗೋಳು ತೋಡಿಕೊಂಡು ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಸಾಲು ಸೇರಿಸಿದ್ದಳು.

"ಅವರ ಮೇಲೆ ಕೇಸಾಗಿ ನೌಕರಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ನಾನು ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಬಾವಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಸಾಯುತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನನಗೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲ." ಪತ್ರದ ಮೇಲೆ ಮೊದಲೇ ಇದ್ದ ಕಣ್ಣೀರ ಕಲೆಯೊಡನೆ ಶಕುಂತಲೆಯ ಕಣ್ಣೀರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡವು. ಪತ್ರವನ್ನು ಗಂಡನ ಮುಂದಿಟ್ಟು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಉರುಳಿಕೊಂಡಳು.

ವಸುಂಧರೆಗೂ ತನಗೂ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಂಟು ವರುಷಗಳ ಅಂತರ ಏದೆ. ನಡುವೆ ತನಗೊಬ್ಬ ಪುಟ್ಟ ತಮ್ಮ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಮಣ್ಣು ಸೇರಿದ್ದ. ಆ ವಿಷಯ ತನಗೆ ಕೇಳಿ ಗೊತ್ತು. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವ್ವ ಎಷ್ಟೋ ದಿನ ಆವನನ್ನು ನೆನೆಸಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮುಂದೆ ಐದಾರು ವರುಷಗಳ ಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟಿದವಳು ವಸುಂಧರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನೊಡನೆ ಆಡಲು ಪುಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ಬೇಜಾರಾಗಿದ್ದ ತನಗೆ ವಸುಂಧರೆ ತುಂಬ ಪ್ರೀತಿ ಯವಳೇ ಆಗಿದ್ದಳು. ಹೆಣ್ಣಾಗಲಿ, ಗಂಡಾಗಲಿ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಎರಡೇ ಮಕ್ಕಳು ಸಾಕು ಎಂದು ಅಪ್ಪ-ಅವ್ವ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದು ತನಗೆ ದೊಡ್ಡವ ಳಾದ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಯಿತು. ತಾನು ಅವಳಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವಳ ಉಪಚಾರವನ್ನು ತಾಯಿಯಷ್ಟೇ ಸಂಭ್ರಮ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ತಾನು ಅವಳೊಡನೆ ಯಾವ ವಿಷಯಕ್ಕೂ ಜಗಳ ಮಾಡುತ್ತಿರ ಲಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಹಾಗೆ ಜಗಳ ಮಾಡುವದು ಸಣ್ಣತನ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಅಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿತ್ತು. ಅವಳು ಚೆಲುವೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಗಂಗಾಧರನೊಡನೆ ತನ್ನ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಬಿಂದು ಹುಟ್ಟಿದ್ದಳು. ತಂಗಿಯ ರೂಪ ನೋಡಿ ತನಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತೇ ಹೊರತು ಅಸೂಯೆ ಹುಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲ ದರ್ಜೆಯ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರ ಜಗದೀಶನೊಡನೆ ಅವಳ ಮದುವೆಯಾದಾಗ ಅಪ್ಪ -ಅವ್ವ ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಧಾರಾಳವಾಗಿಯೇ ಹಣ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಕೂಡಿದ ಜನರೆಲ್ಲ ವಸುಂಧರೆಯ ದೈವವನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಖಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆಯ ನೆರಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ನಾನು ನನ್ನ ಊರಲ್ಲಿ. ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿವೆಗಳಿಗೆ ತವರಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ದಾಗ ಉಂಡು, ತಿಂದು, ನಕ್ಕು ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವಳ ಗಂಡ ತಂದು ಕೊಟ್ಟ ಹೊಸ ನಮೂನೆಯ ಒಳ್ಳೆಯ ಸೀರೆಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗು ವಾಗಲೆಲ್ಲ ವಸೂ ನನಗೂ ಉಡಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಲೆಕ್ಚರರ್ ಗಂಗಾಧರನ ಆದಾಯದ ಮಿತಿಯನ್ನರಿತ ತಾನು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅಪ್ಪ-ಅವ್ವನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟೂ ಬರುತ್ತಿತ್ತು ತಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ

ಮಾಡಿಪರೆಂಪು. ಆದರೆ ಗಂಗಾಧರ ತನ್ನ ಸುಖಕ್ಕೇನೂ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಯೋಚನೆ, ಸಲಹೆಗಳಿಗೆ ಕಿವಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ತನಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿತ್ತು. ಬಹುಶಃ ಇವೆಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದಲೋ ಏನೋ ತನ್ನ ಅಸಮಾಧಾನ, ಸಿಟ್ಟು ಸಿಡಿಯುವ ಅವಕಾಶ ಬರಲೇ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ಸಲ ತವರಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದಾಗ ಜಗದೀಶ ಕುಡಿಯಲು ಕಲಿತಿದ್ದಾನೆಂದು ವಸುಂಧರೆ ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚರ್ಚೆಯೇ ನಡೆಯಿತು.

"ಅಲ್ಲs ವಸೂs ಜಗದೀಶ ಕುಡೀತಾರಂತ ಹೇಳತೀ, ಮತ್ತ ನೀ ಸುಮ್ಮನs ಇರತೀ ಏನು? ನಿನಗ ಅಸಹ್ಯ ಅನಸೂದಿಲ್ಲಾ?"

"ಅಲ್ಲಕ್ಕಾ, ಅವರೇನೂ ಕುಡುಕರಲ್ಲಾ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಂದಿ ಪಾರ್ಟಿಗೆ ಕರದಾಗ ಕಂಪನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪರೆ ಕುಡೀಬೇಕಾಗತವ. ಇಂಥ ಪಾರ್ಟಿ ಈಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಗಿ ಬಿಟ್ಟಾವ. ಒಂದು ಖುಷಿಗೆ ಅನ್ನು, ವ್ಯವಹಾರದ ಮಾತಿಗೆ ಅನ್ನು ಪಾರ್ಟಿ ನಡದs ನಡೀತಾವ."

"ಆದರೂ ಕುಡಿತಾ ಅನ್ನೂದು ಒಂದು ದುಶ್ಚಟಾ ನೋಡು. ಮೊದಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಂತ ಸುರೂ ಆಗಿದ್ದು ಮುಂದ ಶನೀ ಹಾಂಗ ಗಂಟು ಬೀಳುತದ. ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೆಲಸ ನಡಿಯೂದೇ ಇಲ್ಲಾ ಅನ್ನೊ ಅಷ್ಟು ಮನುಷ್ಯಾ ಸೆರೇದ ದಾಸ ಆಗ್ತಾನ. ಅದಕ್ಕ ನೀನs ಜಗದೀಶನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಮಾಡು" ಅಂದೆ.

"ಅಷ್ಟು ಪರಿ ಪ್ರಜ್ಞಾ ತಪ್ಪೂವಷ್ಟು ಏನ ಕುಡಿಯೂದಿಲ್ಲ ಬಿಡು ಅವರು. ದೊಡ್ಡವರ ಪಾರ್ಟಿಯೊಳಗೆಲ್ಲಾ ವಿದೇಶಿ ಮದ್ಯ ಕುಡಿತಾರ, ಅದೂ ಸ್ವಲ್ಪ. ಅದರಿಂದ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಛೊಲೋನ ಅಂತ ಹೇಳತಾರ. ನಮ್ಮ ಆಳತ್ಯಾಗ ನಾಪಿದ್ರ್ಯಾತು. ಚಟಕ್ಕ ಬೀಳೂ ಅಪಾಯನ ಇಲ್ಲಾ. ಮಾಮಾಗ ಇಂಥ ಪಾರ್ಟಿಗೀರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗೂ ಕೆಲಸಾ ಬೀಳೂದಿಲ್ಲಾ ಅದಕ್ಕ ನೀ ಹಿಂಗ ಅಂತೀ."

"ಅಲ್ಲಾ ವಸೂ, ಇವರ ಕಲೀಗ್ ಒಬ್ಬರು ಸುಮ್ಮನs ಕಂಪನೀಗೆ ಅಂತ ಕುಡೀಲಿಕ್ಕೆ ಸುರು ಮಾಡಿದವರು ಪಗಾರ, ಆಸ್ತಿ, ಎಲ್ಲಾ ಕಳ ಕೊಂಡು ಲಿವ್ಹರ ಕ್ಯಾನ್ಸರ ಆಗೆ ಸತ್ತರಂತೆ. ಅದಕ್ಕ ಹೆದರಿಕೆ ಆಗಿ ನಿನಗ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದೆ. ನಿನಗs ಇಷ್ಟು ಧೈರ್ಯಾ ಇದ್ದರ ಆತು ಬಿಡು. ನಾ ಯಾಕ ಚಿಂತೀ ಮಾಡಲಿ?"

ಆದರೆ ಮುಂದೆ ವಸುಂಧರೆಗೆ ಸಂಸಾರವೇ ಚಿತೆಯಾಗಿತ್ತು. ಜಗದೀಶ ಕುಡಿತಕ್ಕೆ ಪೂರ್ತಿ ವಶವಾಗಿದ್ದ. ದಿನವೂ ಅವನು ಕುಡಿಯಲೆ ಬೇಕು. ಪಗಾರ ಸಾಲದೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೈಗಡಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ವಸುಂಧರೆಯ ಮೈಮೇಲಿನ ಬಂಗಾರವೂ ಕರಗಿಹೋಗಿತ್ತು. ಅಪ್ಪ-ಅವ್ವ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಮನೆ ಮಾರಿದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ತಲಾ ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬಂದಿದ್ದವು. ಜಗದೀಶ ವಸೂನ ಪಾಲಿನದನ್ನು ತೆಗೆದು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದ. ವರ್ಷ ವರ್ಷ ಅವಳ ಕಷ್ಟದ ಕಥೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೆ ಇತ್ತು. ಈಗ ಕುಡಿದ ಮಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುಮಾಡಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಹಣ ಈ ವಾರದಲ್ಲಿ ತುಂಬದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಮನೆಯೇ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಈಗ ತಾನೇನು ಮಾಡಬೇಕು? ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಸುಖಕ್ಕಾಗುವವರು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. 'ಆಡಿನ ಮರೀಹಾಂಗ ಜೋಡಾಗಿ ನೀವಿಬ್ರೂ ಅದಿರಿ. ಶಶೂ ನೀ ದೊಡ್ಡಾಕಿ, ವಸೂನ್ನ ಸಂಭಾಳಿಸು. ನೀವಿಬ್ರೂ ಒಂದಾಗಿ ಇರ್ರಿ,' ಅವ್ವ ಸಾಯುವಾಗ ತನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಿದಳು. ವಸು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಸತ್ತರೆ ತಾನು ಅಕ್ಕನಾಗಿ ಬದುಕಿದ್ದೂ ಏನು ಸಾರ್ಥಕ ? ತಾನು ಮುಂದೆ ಸುಖವಾಗಿ ಇರ ಬಲ್ಲೆನೇ ? ಕೇವಲ ತನ್ನ ಸುಖವನ್ನೇ ನೋಡಿಕೊಂಡ ಸ್ವಾರ್ಥಿ ತಾನಾಗುವ ದಿಲ್ಲವೇ ? ಹಾಗೆಂದು ಅವಳ ಇಡೀ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಸಾಕುವಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ತನಗೆ ಇಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಿ ? ಅಕ್ಕನಾಗಿ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ತಾನು ಮಾಡದೇ ಇರುವದಂತೂ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಶಕುಂತಲೆಯ ತಲೆ ಸಿಡಿಯ ಹತ್ತಿತ್ತು. ದಿಂಬಿನ ಮೇಲೆ ತಲೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊರಳಿಸುತ್ತ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ತಲೆ ಒತ್ತಿಕೊಂಡಳು. ಬಂಗಾರದ ಬಳೆಗಳು

ಸಳಸಳ ಶಬ್ದ ಮಾಡಿ ಆವಳ ಲಕ್ಷ್ಯ ಸೆಳೆದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಒಂದು ಯೋಚನೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಗಂಡನನ್ನು ಕೂಗಿದಳು.

ಹೆಂಡತಿಯು ಮಾನಸಿಕ ತೊಳಲಾಟವನ್ನು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಗಾಧರ ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿದ್ದ. ತನ್ನ ಉಳಿತಾಯದೊಡನೆ ಶಕೂನ ಹಣವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಒಂದು ಸೈಟುಕೊಂಡು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಗಾಧರನೇ ಈಗ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಾಲಗಾರನಾಗಿದ್ದ. ನಾದಿನಿಗೆ ತಾನು ಯಾವ ರೀತಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ, ಒಂದು ವೇಳೆ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಸಾರ್ಥಕ ಸಹಾಯವಾದೀತೆ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಹೆಂಡತಿಯು ಕರೆ ಕೇಳಿ ಎದ್ದು ಬಂದ. ಶಕುಂತಲೆ ಸುತ್ತು ಬಳಸದೇ ನೇರವಾಗಿ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಇಳಿದಳು.

"ನೀವೇನೂ ತಿಳಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳ್ತೀನಿ. ನನ್ನ ಮದುವ್ಯಾಗ ಅಪ್ಪಕೊಟ್ಟ ಈ ಬಳೆ ಐದು ತೊಲಿ ಅದಾವ, ಇವನ್ನ ವಸೂಗ ಕೊಡಬೇಕಂತ ಮಾಡೇನಿ."

ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಗಂಗಾಧರ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ. "ಬಿಂದೂಗ ಮದುವ್ಯಾಗ ಇವನ್ನ ಕೊಡತೇನಿ ಅಂತಿದ್ದಿ. ಇಷ್ಟ ತುಟ್ಟೀ ದಿನದಾಗ ನಮಗ ಇನ್ನ ಬಂಗಾರ ಕೊಳ್ಳೋದು ಸಾಧ್ಯಾನ ಇಲ್ಲಾ ನೋಡು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡು."

"ಹೌದ್ರಿ, ಇವನ್ನ ಖರೇ ಅಂದ್ರ ಮಗಳಿಗೇ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು! ಆದರ ಈಗ ಎಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದದ ನೋಡ್ರಿ. ವಸೂ ಬರದಾಂಗ ಜೀವಕ್ಕೆ ಏನರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರ ಅಕ್ಕ ಆಗಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹ್ಯಾಂಗ ಅನಸ್ತದ ಹೇಳ್ರಿ. ಮಗಳ ನಸೀಬದಾಗ ಬಂಗಾರ ಹಾಕ್ಕೋಳ್ಳೋದು ಇದ್ದರ ಮುಂದ ಸಿಕ್ಕೀತು. ಈ ಬಳೀ ಹೋದರ ನನಗೇನ ತಿರುಗಿ ಸಿಗೂದಿಲ್ಲಾ ಅನ್ನೂದು ಖಾತ್ರಿ ಅದ. ಆದರ ತಂಗಿ ಸಲುವಾಗಿ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದೆ ಅನ್ನೊ ಸಮಾಧಾನ ಇರ್ತದ" ಎನ್ನುತ್ತ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯ ದುಃಖವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊರಗೆಡವುವಂತೆ ಶಕುಂತಲೆ ಜೋರಾಗಿ ಅತ್ತಳು.

ತುಂಬ ತೃಪ್ತಿ, ಶಾಂತಿ, ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ದುಃಖದ ಮಡುವನ್ನಾಗಿಸಿದ ಕುಡುಕ ಜಗದೀಶ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ ಎಂದು ಕೊಂಡ ಗಂಗಾಧರ. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿದ; ಆದರೂ ಆವನು ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅವಳ ಕಣ್ಣೀರು ಒರಸಿ, ಬೆನ್ನು ನೇವರಿಸಿ ಹೇಳಿದ:

"ಆಗಲಿ ಶಕೂ, ನಾಳೇ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಹೋಗಿ ಜಗದೀಶಗ ಬಳೀ ಕೊಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಬುದ್ಧೀ ಮಾತು ಹೇಳಿ ಬರೂಣು. ಅವನೂ ಕುಡಿತ ಬಿಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯಾ ಆಗಲಿ. ವಸೂ ಕಲತಾಕಿ ಅದಾಳ. ಒಂದು ನೌಕರೀ ಹಿಡದು ತಮ್ಮ ಕಾಲ ಮ್ಯಾಲೆ ತಾವು ನಿಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ ಕಲೀಲಿ. ಈ ಪ್ರಕರಣದಿಂದ ಅಂವಾ ತಿದ್ದಿಕೊಂಡರ ಮುಂದ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲಕ್ಕ ನಿನ್ನ ಬಳೀ ರೊಕ್ಕ ತಿರುಗಿ ಕೊಟ್ಟಾನು. ಹಾಂ. ತಿರುಗಿ ಕೊಡಬೇಕು ಅನ್ನು ಕರಾರು ಹಾಕೇ ಈ ಬಳಿ ಕೊಡೂಣಂತ, ಆತಿಲ್ಲೊ ಇನ್ನ ಸುಮ್ಮನಾಗು."

"ನೀವೂ ಭಾಳಾ ಆಶಾವಾದಿಗಳು" ಕಣ್ಣೀರಿನ ನಡುವೆ ಶಕುಂತಲೆ ನಕ್ಕಳು.

ಬಿಂದೂ ಹೊರಗಿನಿಂದಲೇ ಕೂಗಿದಳು. "ಅವ್ವಾ ಮಲ್ಲವ್ವ ಬಂದಾಳ, ಏನೋ ಕೆಲಸ ಐತೆಂತ."

ಮಲ್ಲವ್ವ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹಾಲು ತಂದುಕೊಡಲು ಸುರುಮಾಡಿ ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳೇ ಕಳೆದಿದ್ದವು. ಹಿಂಡಿದ ಹಾಲು ತಂದು ಕೊಡುವದು, ಆಗಾಗ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ ತರುವದು, ಪೇಟೆಯ ಧಾರಣೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ತಾನು ಬೆಳೆದ ಅಕ್ಕಡಿ-ಕಾಳು ತರುವದು, ಇವೆಲ್ಲದರಿಂದ ಮಲ್ಲವ್ವ ಮನೆಯುವಳಂತೆಯೇ ಆಗಿದ್ದಳು. ಎಮ್ಮೆ ಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಬಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲದೆ ಸಾಲ ಕೊಡುವದು, ತಮ್ಮ ಜವಳಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಅರಿವೆ–ಅಂಚಡಿ ಕೊಡಿಸುವುದು, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆಗೆ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ರೊಕ್ಕ ಇರಿಸುವದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಮಲ್ಲವ್ವನಿಗೆ ಶಕುಂತಲೆಯೇ ಆಧಾರ. ಮಲ್ಲವ್ವ ಒಯ್ದ ಹಣವನ್ನು ಇಂಥ ದಿನ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದರೆ ಉಪವಾಸ ಬಿದ್ದಾದರೂ ತಿರುಗಿ ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಛಲವಂತೆ.

ಶಕುಂತಲೆ ಮಲ್ಲವ್ವರಲ್ಲಿ ಅಂತಸ್ತಿನ ಅಂತರವಿದ್ದರೂ ಇಂಥ ಗುಣಗಳಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಸಮಾನರು. ತನ್ನ ಸಂಸಾರದ ಕಷ್ಟ-ಸುಖಗಳನ್ನು ಅವ್ವಾರಲ್ಲಿ ತೋಡಿಕೊಂಡು ಮಲ್ಲವ್ವ ಹಗುರವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿ ಕೊಡುವವಲ್ಲದೆ ಪರಿಹಾರ, ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಶಕುಂತಲೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರದೂ ಒಂದು ತರದ ಬಾಂಧವ್ಯ.

ಶಕುಂತಲೆಯನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಮಲ್ಲವ್ವ "ಯಾಕ್ರೀ ಅವ್ವಾರ, ಪಾಡ ಅದೀರಿಲ್ರಿ? ಯಾಕೋ ಮಾರಿ ಸಪ್ಪಗಾಗೈತಿ" ಎಂದಳು.

"ಏನಿಲ್ಲ ಮಲ್ಲವ್ವಾ, ಆರಾಮ ಅದೀನಿ. ಹ್ಯಾಂಗ ಅದಾನ ನಿನ್ನ ಗಂಡಾ, ದವಾಖಾನಿಯಿಂದ ಬಂದಿರೇನು?"

"ಹೂನ್ರಿ ಯವ್ವಾ. ನಿಮ್ಮ ಪುಣ್ಣೆದಿಂದ ಆಪರೇಸನ್ ನೆಟ್ಟಗ ಆತ್ರಿ, ಎಂಟ ದಿನಾ ಆತ್ರಿ ಮನಿಗೆ ಕಳಿಸಿ."

"ಮನೀಗೆ ಬಂದ ಮ್ಯಾಲೂ ಕಾಳಜಿ ಭಾಳ ತೊಗೋಬೇಕು ಮಲ್ಲವ್ವಾ. ದವಾಖಾನಿ ಬಿಲ್ಲು ಎಷ್ಟಾತು?"

"ಎಂಟನೂರ ರೂಪೈ ಆತ್ರಿ. ನೀವು ಐನೂರ ಕೊಟ್ಟರಿ. ಎಡ್ಡ ಆಡ ಮಾರಿ ಉಳದ ರೊಕ್ಕಾ ಜ್ವಾಡಣಿ ಮಾಡಿನ್ರಿ" ಎನ್ನುತ್ತ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕಾಗದದ ಪುಡಿಕೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಶಕುಂತಲೆಯ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿಟ್ಟಳು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಶಕುಂತಲೆ ದಂಗಾದಳು.

"ಏನ ಮಲ್ಲವ್ವಾ, ತಾಳೀ ಸಾಮಾನು ಯಾಕ ತಂದಿ?"

"ಯವ್ವಾ ನೀವು ರೂಪೈ ಕೊಟ್ಟು ಮೂರು ತಿಂಗಳಾತ್ರಿ. ಇನ್ನೂ ಕೊಡಾಕ ಆಗ್ಲಿಲ್ಲಾ. ನಿಮಗ ಕೊಡ್ತೀನಿ ಅಂದಿದ್ದೆ, ಮಾತ ತೆಪ್ಪಬಾರದ ಅಲ್ರಿ. ಅದಕ್ಕs ಇವತ್ತ ನಿಂಗವ್ವನ ಬದಲಿ ನಾನs ಹಾಲು ಹಾಕ ಬಂದಿನ್ರಿ. ಇವನ್ನ ಇಟಗೊಳ್ರಿ ನಿಮ್ಮ ರೊಕ್ಕಾ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಳ್ರಿ."

ಮೈ ತುಂಬ ಸೆರಗು ಹೊದ್ದು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಕುಳಿತ ಮಲ್ಲವ್ವನನ್ನು ನೋಡಿ ಶಕುಂತಲೆಯ ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿ ಬಂದವು. ಗಂಟಲೂ ಕಟ್ಟಿತು. ತೆಗೆದು

ಕೊಂಡ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ತಾಳಿ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಲ್ಲವ್ವನೊಡನೆ ಕುಡಿತದ ಚಟಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಅನ್ಯರ ಹಣಕ್ಕೆ ಕೈಯೊಡ್ಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ತಂದುಕೊಂಡೂ ಜಗದೀಶನನ್ನು ಹೋಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನಿಸಿತು ಶಕುಂತಲೆಗೆ.

ಇಂಥ ಮುಗ್ಧ ಜೀವಿಯ ತಾಳಿಯನ್ನು ತಾನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ತನ್ನ ಕೈ ಸುಟ್ಟೀತೆನ್ನುವಷ್ಟು ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ತಟ್ಟನೆ ಪುಡಿಕೆಯನ್ನು ಮಲ್ಲವ್ವನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿಟ್ಟು,

"ಮಲ್ಲವ್ವಾ ನಿನಗೆ ಅನುಕೂಲ ಆದಾಗ ರೊಕ್ಕಾ ಕೊಡು. ನೀ ಇನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಬಗ್ಗಿ ಪಾದ ಮುಟ್ಟಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಲ್ಲವ್ವನನ್ನು ಸರಿಸಿ ಶಕುಂತಲೆ ಕಣ್ಣು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳು.

●

‘ಅಪರಾಧಿ ನಾನಲ್ಲ’

ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ನನ್ನ ತಂಗಿ ಶಕುಂತಲೆಯ ಗಂಡ ಅಜಿತನಿಂದ ಪತ್ರ ಬಂದಿತ್ತು. ‘ಸೋಮವಾರ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಶಕೂ ಒಬ್ಬಳೇ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಸ್ಟೇಶನ್ನಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಬಂದು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು’ ಎಂದು ಚುಟುಕಾಗಿತ್ತು ಆ ಕಾಗದ. ನನಗೆ ತುಂಬ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅಂಜನಾ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ನಾನೂ ಒಬ್ಬಳೇ ಆಗಿ ಮನೆ, ಕೆಲಸ, ಅಡಿಗೆ, ಊಟ ಎಂದು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ದಿನ ಕಳೆದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತುಕ್ಕು ಹಿಡಿದಂತಾಗಿತ್ತು. ನಾಲ್ಕುದಿನ ರಜ ಹಾಕಿರಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಮಜವಾಗಿ ಕಾಲಕಳೆದು ಬರೋಣ ವೆಂದರೆ ಇವರು ಬೇಡವನ್ನುವದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಏನೇನೋ ಪ್ಲಾನ್ ಹಾಕತೊಡ ಗಿದೆ. ಮೈ, ಮನಸ್ಸು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಉಬ್ಬಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಶಕೂ ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯವಳು. ನನ್ನ ತಂಗಿ ಎಂದು ಹೊಗಳುವುದಿಲ್ಲ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮೃದು ಮನಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗಿ. ಪ್ರೀತಿ, ದಯೆ, ಕರುಣೆಯ ಅಂಶ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇದ್ದವಳು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಯಾರಾದರೂ ಭಿಕ್ಷುಕರು ಬಂದರೆ ಮೊದಲು ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಅರಿವೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವ್ವನಿಂದ ಬೈಗುಳ, ಏಟು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಡವರಿಗೆ ಪೆನ್ಸಿಲ್ ಪೆನ್ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಿದ್ದರೆ ತನ್ನದನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಪಾಕೆಟ್ ಮನಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡದೆ ಕಾದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಫಂಡು ಎತ್ತಲು ಬಂದವರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ನಮಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುಕೂಲತೆ ಇದ್ದಾಗ, ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ತಪ್ಪೇನಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ದಾನ ಅಪಾತ್ರ ದಾನವಾಗಬಾರದು. ನಮ್ಮ ದಯೆಯು ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಜನರನ್ನು ನಂಬಬಾರದು ಎಂದು ನಾನಾಗಲೀ, ಅವ್ವನಾಗಲೀ ಹೇಳಿದಾಗ ನಕ್ಕುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬ ತಾಯಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದರೂ ನಾನು ಶಕೂನಷ್ಟು ಭಾವುಕಳಲ್ಲ. ಬಡವರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೂ ಕರುಣೆ ಇದ್ದರೂ ಅವರಲ್ಲಿಯೂ ಠಕ್ಕರು ಇರುತ್ತಾರೆ ಎಂದುಕೊಂಡ ನಾನು ಬೇಗನೆ ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ದುಃಖಿಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಕೂಡಲೆ ಕರಗುವದಿಲ್ಲ. ವಿಚಾರಮಾಡಿ, ನೋಡಿ, ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಶಕೂ ಮದುವೆಯಾಗಿ ತುಂಬ ಅನುಕೂಲಸ್ಥರ ಮನೆ ಸೇರಿದಳು. ದೇವರು ಅವಳ ದೊಡ್ಡ ಗುಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಫಲ ಕೊಟ್ಟ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹಿಗ್ಗಿದೆವು. ಅಜಿತನಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಆಸ್ತಿ ಇತ್ತು. ದೊಡ್ಡ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದ; ದೊಡ್ಡ ಮನೆ, ಆಳುಕಾಳು, ಕಾರು, ಕೈತುಂಬ ಹಣ. ಎಲ್ಲ ಇದ್ದಮೇಲೆ ಶಕೂ ಬಿಟ್ಟಾಳೆಯೇ ? ಎಲ್ಲರ ಕಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುವವಳೇ. ಅನಾಥರು, ದೀನರು, ದರಿದ್ರರನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಕಪಡುವವಳೇ. ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ತನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಲೆಂದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸದಸ್ಯೆಯಾದಳು. ಹುರುಪಿನ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯಾದಳು. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ, ಅವಳಿಗಿರುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅಜಿತನೂ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದ. ತುಂಬಾ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ದಣಿದ ತಂಗಿ ಗಂಡ–ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇಸರ ಕಳೆಯಲು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ.

ಶಕೂನನ್ನು ಕರೆಯಲು ನಾನೇ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಹೋದೆ. ಅವಳು ಗಾಡಿಯಿಂದಿಳಿದು ಬರುವದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ನನ್ನ ಸಂತೋಷ, ಉತ್ಸಾಹವೆಲ್ಲ ಸೂಜಿಚುಚ್ಚಿದ ಬಲೂನಿನಂತೆ ಠುಸ್ಸೆಂದು ಹೋಯಿತು. ಇವಳು ಶಕುಂತಲೆಯೇ ? ಇದೇನು ಹೀಗಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳಲ್ಲ. ಬಣ್ಣ ತುಂಬಿ ರಸಭರಿತವಾದ ಸೇಬಿನಂತೆ ಇದ್ದವಳು ಸುಟ್ಟ ಬದನೆಕಾಯಿ ಆಗಿದ್ದಾಳಲ್ಲ! ಅವಸರದಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಅವಳ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯ ವೇದನೆ ಕೂಡಿದ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ,

"ಆರಾಮ ಅದಿಯಾ ಅಕ್ಕಾ ?" ಎಂದು ಒಣನಗೆ ನಕ್ಕಳು.

"ಹೂಂ ಅದೀನಿ. ಆದರ ನಿನಗ ಏನಾಗೇದ" ಎಂದೆ ಟಾಕ್ಸಿ ಹತ್ತುತ್ತ.

"ಮನಿಗೆ ನಡೀ ಹೇಳ್ತೀನಿ" ಎಂದು ಅತ್ತ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿದಳು.

ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ತಯಾರಿಸಿದ ಅಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಭಾಗವೂ ಸರಿಯಲಿಲ್ಲ. ತಾಟಿನಲ್ಲಿ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ಹಾಗೇ ಬಿಟ್ಟಳು. ಕೇಳಿದರೆ ಹಸಿವೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದಳು. ಹುಡುಗರು ಕಾಲೇಜಿಗೆ, ಅವರು ಆಪೀಸಿಗೆ ಹೊರಟಾದ ಮೇಲೆ ನಾವಿಬ್ಬರೇ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿದೆವು. ಮುಂಜಾನೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕಟೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ದೊರಕಿತ್ತು. ಶಕೂನ ಆರೋಗ್ಯ ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ಯಾವದೋ ಭಯಂಕರ ಜಡ್ಡು ಆಗೇದ. ಹಸಿವೀನೇ ಇಲ್ಲಾ ಅಂದರೆ ಕಾಮಣಿ ಆಗಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೇ ಏನಾದರೂ ಅಂದರೆ ಕ್ಯಾನ್ಸರ ನಂಥಾದ್ದು ...ಛೇ... ಅದೇನು ಆಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಬೇಗ ನಮ್ಮ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ ಡಾಕ್ಟರರಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕು. ಅಜಿತ ಇಷ್ಟು ದಿನಾ ಯಾಕ ಅಲಕ್ಷ ಮಾಡಿದರು... ತಿಳಿಯದೆ ಹೋದೆ. ನನ್ನ ಯೋಚನೆಗಳನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ,

"ಶಕೂ ಇವತ್ತ ಡಾ॥ ಜೋಶಿಯವರ ಕಡೆ ಹೋಗೋಣು".

"ಅಕ್ಕಾ ನನಗೇನೂ ಜಡ್ಡಾಗಿಲ್ಲ, ಆಜೀತ ಎಲ್ಲಾ ಡಾಕ್ಟರರಿಗೆ, ಸ್ಪೆಷಲಿಸ್ಟರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲಾ ನಾರ್ಮಲ್ ಆದ, ಏನೂ ಜಡ್ಡಾಗಿಲ್ಲ ಅಂತಾರ".

"ಮತ್ತ ಯಾಕಿಷ್ಟು ಸೊರಗೀದಿ? ಹಸಿವು ಇಲ್ಲಾ ಅಂತ ಊಟಾನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲಾ. ಜಡ್ಡು ಇಲ್ಲಾ ಅಂದರ ನನಗ ನಂಬಲಿಕ್ಕೆ ಆಗೂದಿಲ್ಲ ನೋಡು."

"ಇದು ಶರೀರಕ್ಕ ಆದ ಜಡ್ಡು ಅಲ್ಲ ಅಕ್ಕಾ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಗೇದ. ತಾನು ತಪ್ಪು ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಮಂದಿ ದೃಷ್ಟಿಯೊಳಗ ಅಪರಾಧಿ ಆದೆ. ಅದs ನನ್ನ ಕೊರೀತದ. ಮಂದೀ ರೊಕ್ಕಾ ತಿಂದು ಗಂಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಮಾಜದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ ಆದೆ ಅಂತಾರ ಅಕ್ಕಾs, ಈ ಅಪವಾದಾನ ಹ್ಯಾಂಗ ಸಹಿಸಲಿ ?"

ಕಂಠ ತುಂಬಿ ಬಂದಿದ್ದ ಶಕೂ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ಭೋರೆಂದು ಅಳಹತ್ತಿದ್ದಳು. ದುಃಖದಿಂದ ಅವಳ ಶರೀರ ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಣ್ಣ ಕೂಸಿನಂತೆ

ಶಕೂನನ್ನು ನಾನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಅವಳ ತಲೆಯನ್ನಿರಿಸಿ ನೇವರಿಸುತ್ತ, ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡ ತೊಡಗಿದೆ. ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿ ಹರಿದ ನೀರು ಅವಳ ಕೂದಲನ್ನು ನೆನೆಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮೊದಲಿನ ಭಾವೋದ್ವೇಗದ ಕ್ಷಣ ಗಳುಸರಿದು ಹೋದಮೇಲೆ ಶಕೂ 'ಅಕ್ಕ' ಎಂದಾಗ ಅವಳು ದನಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆಯಿತ್ತು.

ಅವಳನ್ನು ದಿಂಬಿಗೆ ಆನಿಸಿ ಕೂಡ್ರಿಸಿ, ಅವಳ ಕೈಯ್ಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು "ಶಕೂ, ಏನೇನಾಯಿತು ಎಲ್ಲಾ ಈಗ ಹೇಳು. ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗ ಏನೂ ಇಟ್ಟುಕೋಬೇಡ, ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಎದಿಭಾರ ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ಕಡಿಮಿ ಆಗಲಿ" ಅಂದೆ ಕಕ್ಕುಲಾತಿಯಿಂದ.

"ಅಕ್ಕಾಃ ನನ್ನ ಓರಗಿತ್ತಿ ವಿಮಲಾನ ತಮ್ಮ, ತಮ್ಮನ ಹೆಂಡತೀನ್ನ ನೀ ನೋಡಿಯಲ್ಲ?"

"ಹೂಂ, ಭೀಮಣ್ಣ-ಅಂಬಕ್ಕ ಹೌದಲ್ಲೋ? ಭೀಮಣ್ಣ ಯಾವುದೋ ಮಿಲ್ಲಿನೊಳಗೆ ಗುಮಾಸ್ತ ಇದ್ದಾನ. ಮಕ್ಕಳು ಭಾಳ ಅದಾವ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದಿ ನೀನು. ನೆನಪು ಅವ ನನಗ."

"ಹೌದಕ್ಕಾ ಅವರಃ. ಅಂಬಕ್ಕ ಬಡವಿ, ಗಂಡನ ಪಗಾರ ಸಣ್ಣದು. ಐದು ಮಕ್ಕಳು, ದೊಡ್ಡ ಊರಾಗ ಖರ್ಚು ಹ್ಯಾಂಗ ನಡೀಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಮನೀಗೆ ಸಹಾಯಕ್ಕ ಅಂತ ಬಂದಾಗೆಲ್ಲಾ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಅರಿವಿ-ಅಂಚಡಿ ಫೀ-ಪುಸ್ತಕ, ಆಕೀಗೆ ಸೀರಿ-ಖಣಾ ಏನರೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಸತಿದ್ದೆ. ಅಂಬಕ್ಕ ಅರಿವಿ ಹೊಲಿದು ಒಂದಿಷ್ಟು ಗಳಸತಿದ್ಲು."

"ಸರಕಾರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ನೀನು ಆಕೀಗೆ ಹೊಲಿಗಿ ಮಶೀನು ಕೊಡಿಸಿದ್ದಿ ಅಲ್ಲಾ? ವಿಮಲಾಗ ನಿನ್ನ ಕಂಡರ ಆಗೂದಿಲ್ಲ. ಉರದು ಬೀಳತಾಳ, ಸೇರಿಕಿ ಇಲ್ಲಾ, ನೀ ಯಾಕ ಆಕೀ ತಮ್ಮಗ ಇಷ್ಟು ಕರುಣಾ ತೋರಸ್ತೀ?"

"ಭೀಮಣ್ಣ ಬಡವ ಅಂತ ವಿಮಲಾ ಅವರ್ನ ಸೇರೂದಿಲ್ಲಾ. ತಮ್ಮಾ ಅಂತ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೂ ಅವಳಿಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಬರ್ತದಂತ. ಭೀಮಣ್ಣ ಇಸ್ಪೇಟು

ಚಟಕ್ಕ ಬಿದ್ದು ಆಸ್ತಿ ಎಲ್ಲಾ ಹಾಳಮಾಡ್ಯಾನ ಅಂತ ಬಯ್ತಾಳ. ಆದರ ಅಂಬಕ್ಕ ಆ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳು ಏನ ಪಾಪಾ ಮಾಡ್ಯಾರ ಹೇಳು, ಕಷ್ಟದಾಗ ಇದ್ದಾಗ ನನ್ನಿಂದ ಆದಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡ್ತೀನಿ. ನಮ್ಮ ಮನೀಗೆ ಬರ್‍ತಾ ಇರು ಅಂತ ನಾನs ಅಂಬಕ್ಕಗ ಹೇಳಿದ್ದೆ."

"ಆಕೀ ಮಗಾ ಶಾಣ್ಯಾ ಅದಾನ, ಮುಂದೆ ಓದಲಿ ಅಂತ ನೀನs ಕಾಲೇಜಿನಾಗ ಸೀಟು ಕೊಡಿಸಿ, ಪುಸ್ತಕ-ಫೀಜು ಕೊಟ್ಟದ್ದು ನನಗ ಗೊತ್ತದ."

"ಹೌದಕ್ಕಾ, ಆಗಿನಿಂದ ಅಂಬಕ್ಕ ನನ್ನ ಭಾಳ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟು, ನೀವs ನನ್ನ ಪಾಲಿನ ದೇವರು ಅಂತ ಹೇಳತಿದ್ಲು. ಮಗಾ ಕಲತು ನೌಕರಿ ಹಿಡದಾ ಅಂದರ ಮುಂದ ತನಗ ಅಷ್ಟ ತ್ರಾಸ ಆಗೂದಿಲ್ಲಾ ಅಂತಿದ್ಲು."

"ಹೌದು, ಅದೆಲ್ಲಾ ಖರೇ, ಆದರ ಮುಂದೇನಾತು ಹೇಳು. ಈಗ ನಿನಗ ತ್ರಾಸ ಆಗಿದ್ದು ಅವರಿಂದನ ಕಾಣತದ."

"ಸಿಟ್ಟಾಗ ಬ್ಯಾಡಕ್ಕ. ಅಂಬಕ್ಕನ್ನ ಅಷ್ಟು ಹಚಿಗೊಂಡದ್ದು ತಪ್ಪಾತು ಅಂತ ಈಗ ಅನಸತದ. ಅಂಬಕ್ಕ ಈಗ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದ ಬಂದಳು. ಆಗಲೇ ಎಂಟು ತಿಂಗಳು ಬಸರ ಇದ್ದಳು. ಅಶಕ್ತ ಹೆಂಗಸು, ಮಾರಿ ಬಿಳಚಿಕೊಂಡು ಹಿಂಡಿದ ಅರಿವಿ ಹಾಂಗ ಆಗಿದ್ಲು. ಗಂಡನ ಇಸ್ಪೇಟ ಚಟಾ ಬಹಾಳ ಆಗೇದ, ಮನೀ ಖರ್ಚಿಗೆ ರೊಕ್ಕ ಇಲ್ಲಾ ಅಂತಾರ, ಅವರ ಕೈಯಾಗ ಏನೂ ಉಳೀದ್ಹಾಂಗ ಆಗೇದ, ಅಂತ ಹೇಳಿ ಅತ್ತಳು. ನನಗ ಭಾಳ ಕೆಟ್ಟ ಅನ್ನಿಸ್ತು. ಭೀಮಣ್ಣಗ ಈಗ ಯಾರ ಬುದ್ಧಿವಾದಾನೂ ನಾಟೂದಿಲ್ಲ ಏನ ಮಾಡೂದು ಅಂದೆ. ನನ್ನ ಹಣೇಬರದಾಗ ಇದ್ಹಾಂಗ ಆಗತದ. ನೀವೇನು ಮಾಡತೀರಿ, ಅವರ ಅನುವು- ಆಪತ್ತಿಗೆ ಇರಲಿ ಅಂತ ನನ್ನ ಮನ್ಯಾಗಿನ ಚೂರು ಬಂಗಾರ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಡಿಸಿ ತೊಗೊಂಡು ಬಂದೇನಿ. ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಇಟಕೊಳ್ರಿ, ಮುಂದ ಬೇಡಿದಾಗ ಕೊಡೀರಂತ, ಅಂತ ಹೇಳಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗಂಟು ಕೊಟ್ಟಳು. ಆಕೀ ಮುಂದ ಬಿಚ್ಚಿನೋಡಿದೆ. ಒಂದು ತೊಲಿ ಚೈನು, ಮುರುವು, ಬುಗುಡಿ, ಬೆಂಡೋಲಿ, ಎಂಟ್ಹತ್ತು ಬಂಗಾರದ ಗುಂಡು, ಬೆಳ್ಳಿ ಚೈನು, ಹಾಲಗಡಗ ಇದ್ದವು. ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಾಂಗs ಕಟ್ಟಿ, ಬೇಕಾದಾಗ

ತೊಗೊಂಡು ಹೋಗ್ರಿ ಅಂತ ಸೇಫಿನ್ಯಾಗ ಇಟ್ಟೆ. ಟಾನಿಕ್, ಹಣ್ಣು-ಹಾಲು ತೋಗೋ ಅಂತ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಆಕೀ ಕೈಯ್ಯಾಗ ಇಟ್ಟೆ. ಈ ಸಾರೆ ಹೆರಿಗಿಯೊಳಗ ನಾನು ಉಳೀತೆನೋ ಇಲ್ಲೊ ಅಂತ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಿ ನಮಸ್ಕಾರಾ ಮಾಡಿ ಅಂಬಕ್ಕ ಹೋದ್ಲು."

ಇಲ್ಲಿಯುವರೆಗಂತೂ ಯಾವ ತಪ್ಪೂ ಮಾಡಿರದ ತಂಗಿ ಯನ್ನು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ ಕೇಳಿದೆ "ಹೂಂ ಮುಂದ?"

"ಮುಂದ ಒಂದು ತಿಂಗಳಾಗಿತ್ತು, ಭೀಮಣ್ಣ ಬಂದ. 'ಆಕೀ ಹಡದಾಳ್ರಿ. ಭಾಳ ತ್ರಾಸಾತು. ಆಕಿ ಉಳದದ್ದು ದೊಡ್ಡ ಮಾತು. ಡಾಕ್ಟರರ ಫೀಸು ಭಾಳ ಆಗೇದ, ಮನೀ ಖರ್ಚು ನಡೀಬೇಕಾಗೇದ, ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತರ ಇಡಾಕ ಗಂಟು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲ ಇಸಕೊಂಡು ಬಾ ಅಂದಾಳ' ಅಂತ ಹೇಳಿದ."

"ನೀ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟೆ ಹೌದಲ್ಲೋ?"

"ಹೌದಕ್ಕಾ, ಅದs ನಾ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪು. ಹೆಂಡತಿ ಇಟ್ಟ ಹೋಗ್ಯಾಳ, ಆಕಿ ಇಷ್ಟ ಲಗೂ ಅಡ್ಡಾಡೂ ಹಾಂಗಿಲ್ಲ, ಗಂಡ ಬೇಡಾಕ ಬಂದರ ಇದರೊಳಗೆ ಮೋಸ ಅದ ಕೊಡಬಾರದು ಅನ್ನೂದು ನನಗೆ ತಿಳೀಲೇ ಇಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟೆ. ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಮ್ಯಾಲೆ ಅಂಬಕ್ಕ ಕೂಸಿನ್ನ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದ್ಲು. 'ನನ್ನ ಮಗಳು ಕಾಶಿ, ದೊಡ್ಡಾಕಿ ಆಗ್ಯಾಳ ಶೇಕಕ್ಕ, ಒಂದಿಷ್ಟ ಗಂಟು ಕೊಡ್ರಿ. ಮೂಗು ಬೊಟ್ಟು, ಬೆಂಡೋಲಿ ಒಯ್ದು ಹಾಕಿ ಆರತಿ ಮಾಡತೀನಿ' ಅಂದಳು. ನನ್ನ ಎದಿ ಧಸಕ್ಕಂತು, ಮುಖ ಕರ್‍ರಗಾತು. 'ಭೀಮಣ್ಣ ಒಯ್ದು ಭಾಳ ದಿನಾ ಆಯ್ತು ಅಂಬಕ್ಕಾ' ಅಂದೆ. 'ಘಾತಾ ಮಾಡಿದ್ರಿ ನೀವು, ನನ್ನ ಬಂಗಾರಎಲ್ಲಾ ಹಾಳಾಗಿಹೋತು. ಅವರು ಒಯ್ದು ಮಾರಿ ಇಸ್ಪೇಟು ಆಡತಾರ ಅಂತ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಾಗ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಕೊಂದ್ರಿ ನೀವು' ಅಂತ ಗಳಾಗಳಾ ಅಳಕೋತ ಕೂಸಿನ್ನ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಳು. ನಾ ಎಷ್ಟು ಕರೆದೆ. ಆದರೂ ಬರಲಿಲ್ಲಾ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ವಿಲಿವಿಲಿ ಒದ್ದಾಡಿತು– ಬಡಿವಿ ಬಂಗಾರ ಮುಳುಗಿಹೋತಲ್ಲ ಅಂತ"

"ಬಂಗಾರ ಕಳದಾವಾ ಆಕೀ ಗಂಡ, ನೀ ಎಷ್ಟೋ ರೀತಿಯಿಂದ ಆಕೀಗೆ ಸಹಾಯಾ ಮಾಡಿದ್ದಿ. ಮುಂದೂ ಮಾಡತಿದ್ದಿ, ಅದನ್ನ ಯಾಕ ಇಷ್ಟ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಿ?" ಶಕೂನನ್ನು ಸಾಂತ್ವನಪಡಿಸಲು ನಾನು ಹೇಳಿದೆ.

ಶಕೂ ಮಾತನಾಡದೆ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ನೀರು ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ "ವಿಮಲಾ ಭೀಮಣ್ಣನ್ನ ಕರೆದು ಕೇಳಿದ್ಲಂತ. ಶೇಕಕ್ಕ ನನಗ ಯಾವ ಗಂಟೂ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲಾ ನನಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ ಅಂತ ಅವನು ಹೇಳಿದ್ನಂತ ವಿಮಲಾ ಎಲ್ಲಾರ ಮುಂದ ಹೇಳ್ತಾಳಂತ. ನಮ್ಮ ಶಕುಂತಲಾ ಕಾರಿನ್ಯಾಗ ಅಡ್ಡಾಡತಾಳಂತ ಆಕೆ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯಳು ಅಂತ ನೀವು ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಸಮಾಜ ಸೇವಾ, ಫಂಡು, ದಾನ ಅದು-ಇದು ಅಂತ ಓಡಾಡಿ ಮಂದಿ ರೊಕ್ಕಾ ಎತ್ತಿಹಾಕಿ ಆಕಿ ದೊಡ್ಡಾಕಿ ಆಗ್ಯಾಳ ಅನ್ನೂದು ನಿಮಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂತಾಳಂತ. ಅಕ್ಕಾ ನನಗ ಮಂದ್ಯಾಗ ಮಾರೀ ತೋರಸದಾಂಗ ಆಗೇದ. ಇದು ಸುಳ್ಳು ಅಂತ ಮಂದೀನ್ನ ಹ್ಯಾಂಗ ನಂಬಿಸಲಿ?"

ಬಡವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಕರಗುವ, ಮರುಗುವ, ಮೃದು ಸ್ವಭಾವದ ನನ್ನ ಶಕೂಗೆ ಈ ಅಪವಾದದಿಂದ ಹೃದಯ ಒಡೆದುಹೋಗಿತ್ತು. ಅವಳ ಕಣ್ಣೀರು ಒರೆಸಿ, ತಲೆ ನೇವರಿಸಿ, ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಕೇಳಿದೆ.

"ಶಕೂ, ನೀ ಖರೇನ ಭೀಮಣ್ಣಗ ಆ ಗಂಟು ಕೊಟ್ಟೀಯಲ್ಲಾ?"

"ಏನಕ್ಕಾ ನಿನಗೂ ನನ್ನ ಮಾತಿನ್ಯಾಗ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲೇನು?" ಕಣ್ಣೀರು ಮತ್ತೆ ಧುಮುಕುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. "ಆದರ ನಾನು ಮನೀಗೆ ಹೋಗಿ ಅಂಬಕ್ಕನ ಕೈಯ್ಯಾಗ ಆ ಗಂಟು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಾ, ಯಾರಾದರೂ ಮೂರನೆಯವರ ಮುಂದ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅವರು ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾ ಗಂಟು ಕೊಟ್ಟಾಗ ನಾವಿಬ್ಬರೇ ಇದ್ದಿವಿ. ಅದು ನಾ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪು."

"ಮೂರನೆಯವರೊಬ್ಬರು ಇದ್ದರು, ಶಕೂ ನೀ ಅದನ್ನ ಮರತೀ, ನನ್ನ ಮಾತು ನಂಬು. ನಾ ಹೇಳೋದು ಕೇಳು. ನೀ ಗಂಟು ಕೊಡೂ ಮುಂದ ನಿನ್ನ ಮನಃಸಾಕ್ಷಿ ಇತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೊಳಗೂ ಈ ಮನ

ಸ್ವಾಕ್ಷಿ ಇರತದ. ನಾವು ಮಾಡುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳಿಗೂ ಇದು ಸಾಕ್ಷಿ ಆಗಿರತದ. ನೀನು ಗಂಟು ನುಂಗಿಲ್ಲಾ, ಕೊಟ್ಟೇದಿ, ನಿನ್ನ ತಪ್ಪಿಲಾ ಅಂತ ಅದು ಹೇಳತದ. ಅದಕ್ಕ ಕಿವಿಕೊಡು. ಅದಕ್ಕs ಮಹತ್ವ ಕೊಡು. ಜನರು ಅನ್ನೂದಕ್ಕ ಆಡೂದಕ್ಕ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡಬ್ಯಾಡಾ. ನಿನ್ನನ್ನ ಒಳ್ಳೇ ದಾರೀಯೊಳಗೆ ನಡೆಸೂ ಮನಃಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಶರಣಾಗು, ಅದು ಹೇಳಿದಾಂಗ ಕೇಳು. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿನೂ ಸಿಗ್ತದ, ನಿನ್ನ ಆರೋಗ್ಯಾ ಸುಧಾರಿಸ್ತದ".

ನನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಲೆ ಇಟ್ಟು ಮಗುವಿನಂತೆ ಮಲಗಿದ ಶಕುಂತಲೆಯ ತಲೆಗೂದಲಲ್ಲಿ ಬೆರಳಾಡಿಸುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಇವೇ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದೆ. ಯಾವದೋ ಮೋಡಿಗೆ ಒಳಗಾದವಳಂತೆ ಶಕೂನ ಕಣ್ಣ ರೆಪ್ಪೆಗಳು ಭಾರವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡವು.

ಬಾರಕೋಲು

"ಚಿನ್ನವ್ವಾss, ಏ ಚಿನ್ನೂ, ನೀರಿಗೆ ಬರತೀಯೇನ" ಪಂಚಮಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ತವರಿಗೆ ಬಂದ ನಾಗವ್ವ ಎರಡೂ ಕೊಡ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತಲೆ ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪಡಸಾಲೆಯ ಕಸ ಉಡು ಗುತ್ತಿದ್ದ ಚಿನ್ನವ್ವ ಕಟ್ಟೆಗೆ ಕುಳಿತು ತಲೆ ಬಾಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾದವ್ವನತ್ತ ನೋಡಿದಳು. ಅತ್ತೆ ಒಪ್ಪಿದರಲ್ಲವೇ ಅವಳು ಗೆಳತಿಯೊಡನೆ ನೀರಿಗೆ ಹೋಗು ವದು.

"ನೀ ಹೋಗಿ ಬಾರವ್ವ, ಆಕೆಗಿನ್ನೂ ಕೆಲಸ ಭಾಳ ಅದಾವ" ಮಾದವ್ವ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದಲೇ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿ ಸೊಸೆಯತ್ತ ಕೆಂಗಣ್ಣು ಬೀರಿದಳು. ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಚಿನ್ನವ್ವ ಮತ್ತೆ ಕಸಬರಿಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಳು.

ನಾಗವ್ವ ಪುಣ್ಯವಂತೆ, ಕೊಟ್ಟ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆಗೆ ಚಾಟಿ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಬಡತನ. ಹೊಲಕ್ಕೆ ದುಡಿಯಲು ಹೋದಾಗ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಊಟ, ಆದರೂ ಅವಳ ಅತ್ತೆ ನಾಗರಪಂಚಮಿಗೆ ತವರಿಗೆ ಕಳಿ ಸಿದ್ದಾಳೆ. ಚಿನ್ನವ್ವನಿಗೆ ಇದ್ದೂರಲ್ಲಿಯೇ ತವರು ಮನೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಹಬ್ಬ ಮಾಡುವ ಸಂತೋಷವಿಲ್ಲ. ಎರಡು ವರುಷಗಳಿಂದ ಅಪ್ಪನ ಮನೆಯ ಓಣಿಗೆ ಕಾಲು ಹಾಕಲು ಅತ್ತೆ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇವಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬಾರದು ಎನ್ನುವದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕೊನೆಗೆ ಸಣ್ಣ ತಮ್ಮ-ತಂಗಿಯರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬಾರದು, ಅವರೊಡನೆ ಯಾವ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾ ರದು ಎನ್ನುವದು ಮಾದವ್ವನ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ. ಚರಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಾಗ, ನೀರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಚಿನ್ನವ್ವ ತವರಿನವರನ್ನು ಕಂಡರೂ ಹೊರಳಿ ನೋಡು ವಂತಿಲ್ಲ. ಆಕಸ್ಮಾತ್ ತಾಯಿಯ ಭೆಟ್ಟಿ, ತಮ್ಮನೊಡನೆ ಮಾತು ನಡೆದದ್ದು ಗೊತ್ತಾದರೆ ಸಾಕು, ಮಾದವ್ವನಿಂದ ಸೊಸೆಗೆ ಹೊಡೆತ, ಒದೆತಗಳು ಬೀಳುವದಂತೂ ನಿಶ್ಚಿತ. ಇಂಥ ಕಹಿ ಅನುಭವದಿಂದ ಚಿನ್ನವ್ವ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯ ಬಂಗಾರದ ಪಂಜರದ ಪಕ್ಷಿ ಆಗಿದ್ದಳು. ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನ ಅವಳ

ಕೋಮಲ ಮನಸ್ಸು ತವರಿನ ಅಂತಃಕರಣದ ಜೀವಗಳಿಗೆ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮಾದವ್ವನ ಕೆಂಗಣ್ಣು, ಬಿರುನುಡಿಗಳಿಗೆ ಥರಥರ ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಅತ್ತೆ ಮಾದವ್ವ ಆ ಮನೆಯ ಸೊಸೆಯಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಅವಳ ಅತ್ತೆ ಸಂಕ್ರವ್ವ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಿದ್ದಳು. ಬಡವರ ಮನೆಯ ಕಪ್ಪು ಹುಡುಗಿ ಮಾದವ್ವನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಸಂಕ್ರವ್ವನಿಗೆ ಒಂದು ಥರಾ ತಿರಸ್ಕಾರ, ಅಸಹ್ಯ. ಅವಳ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳು, ಪ್ರತಿ ಮಾತೂ ಸಂಕ್ರವ್ವನಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೈಗುಳಗಳಿಂದಲೇ ಬೆಳಗಾಗುವದು, ರಾತ್ರಿಯಾಗುವದು ಮಾದವ್ವನಿಗೂ ರೂಢಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆರೆಂಟು ವರುಷ ಕಳೆದರೂ ಮಾದವ್ವನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗದಿದ್ದಾಗ ಅವಳನ್ನು ಸಂಕ್ರವ್ವ ಹೊಡೆದು ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ತಪ್ಪಿಗೂ ಮಾದವ್ವ ಒದೆತ ತಿನ್ನುತಿದ್ದಳು.

ಒಮ್ಮೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಮಣ್ಣಿನ ಹರವಿ ಮಾದವ್ವನ ಕೈಯಿಂದ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದು ಒಡೆದಿತ್ತು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸಂಕ್ರವ್ವ ಅವಳನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡವಿ, ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಕೂತು, ಕೂದಲು ಜಗ್ಗಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಾವ ಕನಿಕರ ಪಟ್ಟು ಬಿಡಿಸಲು ಬಂದ. ಆಗ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಅಶ್ಲೀಲ ಬೈಗುಳಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾವ ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಓಡಿ ಹೋದದ್ದನ್ನು, ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಇಮ್ಮಡಿ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಂಕ್ರವ್ವ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಚಚ್ಚಿದ್ದನ್ನೂ ನೋಡಿದ ಜನ ಇನ್ನೂ ಮರೆತಿಲ್ಲ. ಚುಟುಕಾಕಾಯಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಬರೆಗಳು ಮಾದವ್ವನ ಕಪ್ಪು ಮೈಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಪೀಡಿಸಿದರೆ ಸೊಸೆ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋದಾಳು, ಆಗ ಮಗನಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಚೆಲುವೆಯನ್ನು ತರಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಸಂಕ್ರವ್ವನ ಪ್ಲ್ಯಾನ್ ಇತ್ತೆಂದು ಅವಳನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಬಲ್ಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವಳ ಆಸೆ ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ. ಮಾದವ್ವ ಮೊಂಡು ಹೆಣ್ಣು; ಉಣ್ಣಲು ಉಡಲು ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು, ಕೂಳಿಗೆ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ, ಅವ್ವ-ಅಪ್ಪನೂ ಇಲ್ಲದ ತವರಿಗೆ ಅವಳೇಕೆ ಹೋದಾಳು ? ನೆಲ ಕಚ್ಚಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಳು.

'ಅತ್ತೆಗೊಂದು ಕಾಲ, ಸೊಸೆಗೊಂದು ಕಾಲ' ಎಂದು ಹಿರಿಯರು ಗಾದೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಸಿಟ್ಟಿನ ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೊಡೆಯಲು ಹೋದ ಸಂಕ್ರವ್ವ ಜೋಲಿತಪ್ಪಿ ಪಡಸಾಲೆಯ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಬಿದ್ದು ನಡ ಮುರಿದುಕೊಂಡಳು. ಅತ್ತೆ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಮೇಲೆ ಮಾದವ್ವ ನೇಟಾದಳು. ಮನೆಯ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಅವಳ ಕೈಗೇ ಬಂದಿತು. ಸಂಕ್ರವ್ವ ಏರಡು ವರ್ಷ ನರಳಿ ನರಳಿ, ಕೂಳು, ನೀರು, ಉಪ ಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಹಲುಬಿ ಹಲುಬಿ ಒಂದು ದಿನ ಸತ್ತಳು. ಯಾರಾದರೂ ಓಣಿಯ ಅಕ್ಕವ್ವಗಳು ಅತ್ತೆಯ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬುದ್ಧೀ ಹೇಳಲು ಬಂದರೆ ಅವಳ ಮೈಯ ಮಾಂಸವನ್ನೇ ಹರಿದು ತಿನ್ನುವಂತೆ ಮಾದವ್ವ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅತ್ತೆ ಸತ್ತದ್ದು ಗೊತ್ತಾದೊಡನೆ ಚರಿಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿದು ಬಂದು, ಸಿಂಗಾರ ಮಾಡಿದ ಹೆಣದ ಮುಂದೆ ಕೂತು, ತನ್ನನ್ನು ಕಾಡಿಸಿ, ಪೀಡಿಸಿದ ಅತ್ತೆ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋದಳೆಂದು ಹಾಡಿ ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಅತ್ತದ್ದು ಕೇಳಿ ಊರ ಅತ್ತೆಯರು ಸಿಟ್ಟಾದರೆ, ಸೊಸೆಯಂದಿರು ಸೆರಗಿನ ಮರೆ ಯಲ್ಲಿ ಕಿಸಿ ಕಿಸಿ ನಕ್ಕರು.

ಅತ್ತೆ ತೀರಿದೊಡನೆ ಮಾದವ್ವ ಮಾಡಿದ ಮೊದಲ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮಗ ನಿಂಗಣ್ಣನನ್ನು ತಂದು ಸಾಕಿದ್ದು. ನಿಂಗಣ್ಣ ಬೆಳೆದದ್ದು ಮಾದ ವ್ವನ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿಯೇ. ರೊಕ್ಕವಿಟ್ಟ ಟ್ರಂಕಿನ ಕೀಲಿಕೈ ಗುಂಡಗಡಿಗೆಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು, ಗಂಡಸರಂತೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ, ಎತ್ತರದ ನಿಲುವಿನ, ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ, ದೊಡ್ಡ ಬಾಯಿಯ ದೊಡ್ಡವ್ವನನ್ನು ಕಂಡರೆ ನಿಂಗಣ್ಣನಿಗೆ—ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ಅವನ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನಿಗೂ ಅಂಜಿಕೆ. ಈಗಲೂ ಅಂದರೆ, ಹೆಂಡತಿ ಬಂದ ಮೇಲೂ ನಿಂಗಣ್ಣ ದೊಡ್ಡವ್ವನೆದುರು ಬಾಯಿ ತೆರೆ ಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿಯೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ.

ಮುಂಜಾನೆಯಿಂದ ರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಹೈರಾಣಾಗಿ ಹಾಸಿ ಗೆಗೆ ಬಂದ ಚಿನ್ನವ್ವನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹೆಂಡತಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಸುರಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಒರಸಿ ಮುದ್ದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅತ್ತೆಯ ಕಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಡನ ಮುಂದೆ ಚಿನ್ನವ್ವ ದೂರಿ ಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವನು ನಿರ್ಲಿಪ್ತ

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ಪ್ರೀತಿಯ ಒರತೆ ಬರಿದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಹಳ ಪೀಡಿಸಿದಾಗ 'ನೀ ಆತು ಅವ್ವ ಆತು ನನಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ಹೊರಳಿ ಮುಸುಕು ಎಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮುದ್ದಿನ ಮಗಳು ಚಿನ್ನವ್ವನನ್ನು 'ಅವ್ವ ಅವ್ವ' ಎಂದು ಬಾಯ್ತುಂಬ ಕರದು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಗುರಪ್ಪ ಮಗಳನ್ನು ಇಂಥ ಮನೆಗೆ ಏಕೆ ಕೊಟ್ಟ?

ಇಂಥ ಮನೆ ಅನ್ನಲು ಏನಾಗಿದೆ? ಹೊಲವಿದೆ, ಮನೆಯಿದೆ. ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರವಿದೆ. ಉಣ್ಣಲು ಉಡಲು ಏನೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಸೊಸೆಯನ್ನು ಅಷ್ಟು ಬಯ್ದು, ಬಡಿದು ಮಾಡುವ ಮಾದವ್ವ ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂತಾಗ 'ತವರ್ಮನಿಯವರಂತೂ ಬಿಕನಾಸಿಗೋಳು, ಇಲ್ಲಾದರೂ ಹಾಲು-ಬೆಣ್ಣೆ ಉಣ್ಣು' ಎಂದು ಹಂಗಿಸಿ ಚಿನ್ನವ್ವನ ಎಡೆಗೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ. ಗುರಪ್ಪ ಅಷ್ಟು ಸ್ಥಿತಿವಂತನೇನೂ ಅಲ್ಲ, ಮನೆ ತುಂಬ ಮಕ್ಕಳು. ಆರು ಎಕರೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳವೂ ಹರಿದಿದೆ. ಮನೆ-ಮಂದಿ ಎಲ್ಲ ದುಡಿದರೂ ವರ್ಷಾನುಗಟ್ಟಲೆ ಉಣ್ಣುವಷ್ಟು ಕಾಳು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆಗುರಪ್ಪ ಬಣವಿ ಒಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜಾಣ. ಅವನು ಒಟ್ಟಿದ ಬಣವಿ ಎತ್ತರವಾಗಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಂತು ಗಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಂಥ ಗಾಳಿಗೂ ಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಅವನ ಕೆಲಸ ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತ ನಾಲ್ಕಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಬಣವಿ ಒಟ್ಟಲು ಗುರಪ್ಪನನ್ನೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ತನ್ನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯಲು ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ, ಗುರಪ್ಪ ಕರೆದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಕೈ ತುಂಬ ರೊಕ್ಕ, ಕಾಳು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಣವಿ ಒಟ್ಟುತ್ತಿರುವಾಗ ಇಲ್ಲವೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನು ಸದಾ ಬಯಲಾಟದ ಮಟ್ಟುಗಳ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಹಾಡು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿಗೂ ದಣಿವು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಬಯಲಾಟ ಅವನ ಖಯಾಲಿ. ಸುತ್ತ ಯಾವ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಯಲಾಟವಾದರೂ ಅವನು ಹಾಜರ್. ಸ್ವತಃ ವೇಷ ಕಟ್ಟದಿದ್ದರೂ ಆಟವನ್ನು ಆರಿಸಿ, ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು, ಹಂಚಿ, ತಾಲೀಮಿಗೆ ಜನರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ,

ಆಟದ ದಿನ ಎಲೆ–ಅಡಿಕೆ, ಬೀಡಿ, ಸೆರೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳಿಗೂ ಓಡಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆ ತನ್ನೊಡನೆ ಬಯಲಾಟದ ಹಾಡಿಗೆ ಸೂರು ಹಿಡಿಯಲು ಬಂದ ನಿಂಗಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಮನೆಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ.

ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದವ್ವ ಅವನಿಗೆ ದೂರದಿಂದ ಸಂಬಂಧವಾಗಬೇಕು. ಇಡೀ ಆಸ್ತಿಗೆಲ್ಲ ನಿಂಗಣ್ಣನೇ ಹಕ್ಕುದಾರ. ಯಾರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರುವದಿಲ್ಲ ? ಮಾದವ್ವನ ಮರ್ಜಿ ಹಿಡಿದು, ಹೊತ್ತು ಸಾಧಿಸಿ, ತನ್ನ ವಿಚಾರ ಅವಳ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದ. ಚಿನ್ನವ್ವ ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು ನೇರ. ನಡೆದರೆ ಅಂಗಾಲು ಕೆಂಪಾಗುವಂಥ ಮೈ ಬಣ್ಣ. ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಚಿನ್ನ. ಬಡವರ ಮನೆಯ ಹುಡುಗಿಯಾದರೆ ತನ್ನ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವಳು. ಹಾಕಿದ್ದು ತಿಂದು, ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಉಟ್ಟು, ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿರುವ ಸೊಸೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ತಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ದಬಾಯಿಸಿ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸಬಹುದು, ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ ಮಾದವ್ವ ನಿಂಗಣ್ಣನನ್ನೂ ಕೇಳದೆ ತನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಚೆಂದುಳ್ಳಿ ಚೆಲುವಿ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ಬಂದರೆ ಅವನಾದರೂ ಏಕೆ ಬೇಡವೆಂದಾನು ?

ಮಾದವ್ವ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಮದುವೆಯ ಬನಾರಸಿ ಸೀರೆ ತಂದಳು. ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಡಪಟ್ಟಿ ಕಾಲಿನರುಳಿ, ಬಂಗಾರದ ಮುಡಿ ಉಂಗುರ ಸೊಸೆಗೆ ಹಾಕಿ ಊರ ಜನರ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿಸಿದಳು. ಅಂಥ ಜರಿ ಬುಟ್ಟಾದ ರೇಶಿಮೆ ಸೀರೆಯನ್ನು ಆ ಊರ ಸೊಸೆಯಂದಿರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಉಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಚಿನ್ನವ್ವನ ದೈವವನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿದ್ದರು.

"ಹಬ್ಬಕ್ಕ ಚಿನ್ನವ್ವ ಬರತಾಳಿಲ್ಲೋ ಯಣ್ಣಾ" ಬಣವಿ ಒಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಗುರಪ್ಪನ ಕೈಗೆ ಹೊರೆ ಕೊಡುತ್ತ ಭೀಮವ್ವ ಕೇಳಿದಳು.

"ಎರಡ ವರಸ ಆತ ತಂಗೀ, ಚಿನ್ನವ್ವನ್ನ ಅವಳ ಅತ್ತಿ ತವರ್ಮನೀಗೆ ಕಳಿಸಲಾರದ, ನಿನಗೂ ಗೊತ್ತೈತಲ್ಲಾ. ಹಬ್ಬಕ್ಕ ಇನ್ನ ಎರಡ ದಿನಾ ಉಳೀತು, ಇನ್ನೂ ಸುದ್ದಿ ಇಲ್ಲಾ."

"ನೀಲವ್ವ ಮೊನ್ನಿ ಅಳಾಕ ಹತ್ತಿದ್ಲು ನನ್ನ ಮುಂದ. ತುಂಬಿದ ಮನ್ಯಾಗ ಸುಕದಿಂದ ಇರತಾಳಂತ ಮಗಳ್ನ ಕೊಟ್ಟರ ಈಗ ಆಕಿ ಮಾರಿ ಸುದ್ದಾ ಕಾಣ ವಾಲ್ಲು ನಮಗ ಅಂತ. ಮಾದವ್ವಗ ಮಗಳೂ ಆಕಿನ. ಸೊಸೀನೂ ಆಕಿನ. ಸೊಟ್ಟ ಆ ಸೀರಿ, ನಡಪಟ್ಟಿ ಸಲುವಾಗಿ ಬಂಗಾರದಂತಾ ಹುಡುಗಿ ಜೀವಾ ಹಿಂಡತಾಳ. ಹಿಂಗ ಆ ಕೂಸಿಗೆ ತರಾಸಕೊಟ್ರ ಶಿವಾ ಮೆಚ್ಚಾಕಿಲ್ಲಯಣ್ಣಾ."

"ಮದುವಿ ಆದ ವರಸ ಪಂಚಮಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕ ಬರೂ ಮುಂದ ತನ ಸಡಗರಾ ತೋರಸಾಕ ಸೀರಿ ವಸ್ತಾ ಕೊಟ್ಟ ಮಾದವ್ವ ಕಳಿಸಿದ್ದ ಮುಳುವಾತ ನೋಡ ಭೀಮವ್ವಾ ನನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ. ಇಡೀ ಮನೀ ಮಂದಿ ಎಲ್ಲಾ ಪಡಸಾಲಿ ಕಟ್ಟಿಮ್ಯಾಲೆ, ಅಡಗಿ ಮನ್ಯಾಗ ಮಲಗಿದಾಗ ಟ್ರಂಕು, ನಮ್ಮ ತೊಗರೀ ಚೀಲಾ ಹೊತಕೊಂಡ ಹೋಗ್ಯಾರ ನೋಡವ್ವ. ಏನೋ ಸಪ್ಪಳಾತಂತ ನವ್ಮವ್ವ ಎದ್ದಾಗ, ಕವಿ ನೆಳ್ಳಿನ್ಯಾಗ ಮನಶ್ಯಾರು ಹಿತ್ತಲ ಬಾಕಲಾಗಿಂದ ಓಡಿ ಹೊಗೂದ ನೋಡಿ ಲಬಾ ಲಬಾ ಹೊಯ್ಕೊಂಡ್ಲು. ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಎಚ್ಚರಾತು. ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋಗಿದ್ರು ಸೂಳೀ ಮಕ್ಕಳು."

"ಚಿನ್ನವ್ವನ ಸೀರಿ, ವಸ್ತಾ ಎಲ್ಲಾ ತೊಗೊಂಡ ಆ ಟಿರಂಕ ಹಾಳ ಬಾವ್ಯಾಗ ಒಗದಿದ್ರಂತಲ್ಲ ?"

"ಹೌದಬೇ, ಎಡ್ಡ ವರ್ಸಾತು ಎಷ್ಟ ಹುಡುಕಿದರೂ ಕಳ್ಳರೂ ಸಿಗ ಲಿಲ್ಲಾ. ಆಗಿಂದ ಮಾದವ್ವ ಒಂದ ಸೂರು ಹಿಡದಾಳ. ನಾ ಹಾಕಿದ ಸೀರಿ, ವಸ್ತಾ ತಂದಕೊಡಸಿ ಮಗಳ್ನ ತವರ್ಮನಿಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ರಿ ಅಂತ. ಕಳವು ಆದದ್ದು ನಾವ ಎಲ್ಲಿಂದ ಕೊಡೂಣ, ನೀನ ಹೇಳವ್ವ."

"ಅದೂ ಆತವ್ವ. ಮಗಳ ಮಾರಿಕಂಡರ ಸಾಕಂತ, ಇಕೀನೂ ಮನ್ಯಾ ಗಿಂದು ಚೂರಾ-ಪಾರಾ ಬಂಗಾರಾ ಕೊಟ್ಳು. ನಾನೂ ಅಷ್ಟ ರೊಕ್ಕಾ ಕೂಡಿ ಸಿದ್ದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕೂಡಿಸಿ ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಾಕ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಆದರ ಮಾದವ್ವಂದು ಒಂದ ಪಟ್ಟು—ನಾ ಹಾಕಿದ ಸೀರಿ, ಸಾಮಾನಾ ತಂದ ಕೊಡ್ರಿ ಅಂತ. ನಿಂಗಣ್ಣ ಅಂತೂ ಬಾಯಿ ಸತ್ತಾಂವಾ. ಎಲ್ಲಾ ಇಕೀದ ರಾಜ್ಯ ನೋಡ. ಏನ ಮಾಡಬೇಕ ತಿಳೀದಾಂಗ ಆಗೇತಿ. ಅಲ್ಲಿ ಆಕೀಗೂ ಒಂದಕ್ಕ

ಹತ್ತು ಮಾತಾಡಿ ಹಂಗಸತಾಳಂತ, ನನಗೂ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಸಾಕಾಗೇತಿ. ಏನರೆ ದಾರಿ ಹುಡುಕಬೇಕಾಗೇತಿ. ಈ ಸಾರೆ ಹಬ್ಬಕ್ಕ ನಾನು ಕರ್‍ಯಾಕ ಹೋಗತೇನಿ."

ಮರುದಿನವೇ ಮಾದವ್ವನ ನೆರೆಮನೆಯ ಪಾರಮ್ಮ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದಳು. "ಗುರಪ್ಪಾ, ಇಂದ ನಸಿಕಿನ್ಯಾಗ ಚಿನ್ನವ್ವ ಕಣ್ಣು ಒರೆಸಿಕೋತ ಅಂಗಳ ಕಸಾ ಉಡುಗತಿದ್ಲು, ಮಾದವ್ವ ಒಳಗಿದ್ಲು. ನನಗ ಜೀಂವಾ ತಡೀಲಿಲ್ಲಾ. 'ಯಾಕು ಕೂಸು ಏನಾತು, ಯಾಕ ಅಳತೀ' ಅಂದೆ. 'ಎರಡ ವರ್ಸಾತು ನನ್ನ ತವರ್ಮನಿಗೆ ಕಳಿಸಿಲ್ಲಾ. ಸೊಸಿ ಸುಕದಕಿಂತಾ ನಿಮಗ ಸೀರಿ, ವಸ್ತ್ರಾನ ಹೆಚ್ಚಾತು. ಇಂತಾ ಸಿರಿವಂತಿಕೆ ಒಯ್ದು ಸುಡಬೇಕ ಅಂತ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರದು ನಾನೂ ಒದರಾಡಿದೆ ಯಮ್ಮಾ. ನಮ್ಮತ್ತಿ ಚುಟುಕಾ ಕಾಸಿ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬರಿ ಎಳ ದಾಳಬೇ. ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಲಗಾಕ ಬರಲಿಲ್ಲಾ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಹತ್ತ ಲಿಲ್ಲಾ. ನನಗ ಸಾವು ಬರವಲ್ದು' ಅಂತ ಅತ್ಲು ಚಿನ್ನವ್ವ, ನನಗ ಸಂಕ ಟಾತು ಗುರಪ್ಪಾ, ಹೇಳಾಕ ಬಂದೆ."

ಪಾರಮ್ಮನ ಮಾತು ಮುಗಿಯುವ ಮೊದಲೇ ಹೊಸಿಲು ದಾಟಿದ್ದ ಗುರಪ್ಪ ಬಯಲಾಟದ ಭೀಮನಂತೆ ಧಪ್ ಧಪ್ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದ. ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸಹಿಸಿ ಸಹಿಸಿ ಅವನ ಸಿಟ್ಟು ಜ್ವಾಲೆಯಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗಾಗಿ ಭುಜಗಳೆರಡೂ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನ ಅವತಾರ ನೋಡಿದ ಜನ ಹಾದಿ ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂದೆ ಸರಿದರು. ಮಾದವ್ವನ ಮನೆಯ ಒಳ ಹೊಕ್ಕವನೇ ಹಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ತೂಗು ಬಿದ್ದ ಬಾರುಕೋಲು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಪಡ ಸಾಲೆಯ ಕಟ್ಟೆ ಹತ್ತಿ ಮಾದವ್ವನ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿದ. ಬೆದರಿದ ಮಾದವ್ವ ಚೀರಿದಳು. ಲಬೋ ಲಬೋ ಎಂದಳು. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಉರುಳಾಡಿದಳು. ಅವಳ ಸೀರೆ ಒದ್ದೆಯಾದರೂ ಗುರಪ್ಪ ಬಾರುಕೋಲು ಬೀಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಮಾವನ ಮುಖ ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ನಿಂಗಣ್ಣ ಕಟ್ಟೆ ಇಳಿದು ಪರಾರಿಯಾಗಿದ್ದ. ಚಿನ್ನವ್ವ ಅಡಿಗೆಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ನಿಂತ ಕಲ್ಲುಗೊಂಬೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಓಣಿಯ ಜನರೆಲ್ಲ ತಲೆ ಬಾಗಿಲು ತುಂಬ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಕೈಸೋತ ಗುರಪ್ಪ ಬಾರ

ಕೋಲು ಬೀಸಿ ಒಗೆದವನೇ, "ಚಿನ್ನವ್ವಾ, ನಡೀ ಮನೀಗೆ. ನಿಮ್ಮವ್ವ ಹಾದೀ ನೋಡತಾಳು" ಎಂದು ಮಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಿರಬಿರನೆ ಹೊರ ನಡೆದ.

ಕತೆ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಚಿನ್ನವ್ವ ತವರ್ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗರ ಪಂಚಮಿ ಹಬ್ಬ ಮಾಡಿ ಅತ್ತೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು. ಅವಳೀಗ ಆರುಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ. ಗುರಪ್ಪ ಆಗಾಗ ಮಕ್ಕಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಡಿಸಿ, ನಕ್ಕು, ನಲಿದು ಮಾದವ್ವನೊಡನೆ ಹರಟೆ ಹೊಡೆದು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಹಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ತೂಗುಬಿದ್ದ ಬಾರುಕೋಲು ಚಿನ್ನವ್ವನಿಗೊಂದು ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

●

ಶಾಂತಾದೇವಿ ಕಣವಿಯವರ ಇತರ ಕೃತಿಗಳು

ಸಣ್ಣಕಥೆ

* ಸಂಜೆಮಲ್ಲಿಗೆ ೧೯೬೭, ೧೯೭೧
* ಬಯಲು–ಆಲಯ ೧೯೭೩, ೧೯೭೪, ೧೯೭೫
* ಮರುವಿಚಾರ ೧೯೭೮
* ಜಾತ್ರೆ ಮುಗಿದಿತ್ತು ೧೯೮೧

ಹರಟೆ–ಪ್ರಬಂಧ

* ಅಜ ಗಜಾಂತರ ೧೯೮೩

ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ

* ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿ ೧೯೭೪

ಕನ್ನಡ ಕಥಾಲೋಕಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತಾದೇವಿ ಕಣವಿಯವರು ಕಾಲಿರಿಸಿ ಎರಡು ದಶಕಗಳು ಸಂದಿವೆ. ೧೯೬೭ ರಲ್ಲಿ "ಸಂಜೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ" ಪ್ರಕಟವಾದ ಮೇಲೆ ಇದೀಗ ಅವರ ಐದನೆಯ ಕಥಾಸಂಗ್ರಹ 'ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದ ಪೈಜಣ' ಓದುಗರ ಕೈಸೇರುತ್ತಿದೆ. ಸಂಕಲನದಿಂದ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಬರಹದ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಬದುಕಿನ ನೋಟವನ್ನು, ಮೌಲಿಕ ನಿಲುಮೆಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸುತ್ತ ಅಂತಸ್ಸತ್ವದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸುಸಂಬದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೆಣ್ಣಿನ ಒಡಲ ಸಂಕಟವನ್ನು ಹೃದಯವಿದ್ರಾವಕವಾಗಿ ತೆರೆದಿಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ–ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತುಳಿಯಲ್ಪಡುವ ಆಕೆಯ ದುರವಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅನುಕಂಪ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಮತ್ತು ಸೌಮ್ಯ ಕನಲುವಿಕೆಯಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಶಾಂತಾದೇವಿಯವರ ಅನುಸಂಧಾನ ವಸ್ತು ನಿಷ್ಠೆಯತ್ತ ಒಲಿಯುತ್ತ ಬಂದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಯಾವುದು ಆತ್ಮಿಕ ವಿಷಯವೋ, ಪರಿಸರದಿಂದ ಬಂದು ಅಂತರಂಗ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುವ ಅನುಭವವೊ, ಯಾವುದು ಅವರ ಸುಕುಮಾರ ಸಂವೇದನೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೋ ಅದರ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಇವರು ಪಡೆದ ಯಶಸ್ಸು ಮಹಿಳೆ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಏನು ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲಳೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನ.